BÖLCSESSÉG KEZDETE
ÓVODA, ÁLTALÁNOS ISKOLA
ÉS ALAPFOKÚ MŰVÉSZETI ISKOLA

Pedagógiai Program

2026

BÖLCSESSÉG KEZDETE ÓVODA, ÁLTALÁNOS ISKOLA ÉS ALAPFOKÚ MŰVÉSZETI ISKOLA
7439 Bodrog, Kossuth L.u.155.

Tartalomjegyzék

Bevezetés 4
I. Alapvetés 7
1.1 Küldetésnyilatkozat 7
1.2. Az intézmény rövid bemutatása 10
II. Az intézményben folyó nevelő-oktatómunka pedagógiai alapelvei, értékei, céljai, feladatai, eszközei, eljárásai 12
2.1. Pedagógiai alapelveink, értékeink 12
2.2 A nevelő-oktató munka közös és intézményegységenkénti céljai 15
2.3. A nevelő-oktató munka feladatai 16
2.4 A nevelő-oktató munka eszközei, módszerei, eljárásai 17
III. A felvétel, átvétel szabályai 19
IV. A szülő, a tanuló, pedagógus és az intézmény partnerei kapcsolattartásának formái 21
4.1. Kapcsolattartás a szülőkkel 21
4.2. Az intézményi döntési folyamatban való tanulói részvétel rendje, a tanulóközösséget érintő tájékoztatás formái 23
4.3. Kapcsolattartás az intézmény partnereivel 24
V. A pedagógusok helyi intézményi feladatai, az osztályfőnöki munka tartalma 26
5.1. A pedagógusmunka feladatkörei 27
5.2. Az osztályfőnök feladatai az általános iskolában 28
VI. A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok 30
6.1. A személyiségfejlesztés feladatai 30
6.2. A személyiségfejlesztés körében alkalmazott eljárások 32
VII. A teljes körű egészség-fejlesztéssel összefüggő feladatok 33
7.1. Az egészségfejlesztéssel kapcsolatos alapfeladatok 33
7.2. A teljes körű egészség fejlesztés körében alkalmazott eljárások 34
7.3. A teljes körű egészségfejlesztés hatásai 34
VIII. A közösségfejlesztéssel, az intézmény szereplőinek együttműködésével kapcsolatos feladatok 35
8.1 A növekedést támogató területek 36
8.2 Alapvető közösségfejlesztési feladataink 36
8.3 A közösségfejlesztést szolgáló tevékenységek színterei, szervezeti keretei: 37
IX. A kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenység rendje 39

1. Tehetséggondozás 39
9.2. Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel összefüggő pedagógiai tevékenység 43
9.3. A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek nevelésével/oktatásával kapcsolatos feladatok 46
9.4. A tartós gyógykezelés alatt álló tanulót segítő pedagógiai tevékenység 48
9.5 A sajátos nevelési igényű tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenység 49
9.6 A sikeres integrált nevelés – oktatás feltételei 50
9.7 Pedagógiai alapelveink, céljaink és feladataink 51
9.8 A habilitációs, rehabilitációs foglalkozások, egyéni fejlesztési terv 53
X. Gyermek- és ifjúságvédelemmel, esélyegyenlőség biztosításával, bűnmegelőzéssel kapcsolatos feladatok 55
10.1 Veszélyeztető okok kialakulásának megelőzése 55
10.2 A veszélyeztetettség (testi, lelki) feltárása 56
10.3 A veszélyeztető okok megszüntetése 57
10.4 A szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységek 58
10.5 A társadalmi bűnmegelőzéssel, az áldozattá válással, az erőszakmentes konfliktuskezeléssel összefüggő feladatok, ismeretátadás 59

Bevezetés

A program átdolgozásánál célunk volt, hogy az igen tág olvasóközönség számára értelmezhető, használható legyen:

- **pedagógusainknak, munkatársainknak** kézikönyvvé válhasson a közös munkához
- a **szülők számára** támpontot adjon az intézményválasztáshoz, a gyermekeiket körülvevő környezetben zajló folyamatok megértéséhez, az együttműködéshez
- **tanulóink** számára egyéni fejlődésüket és a közösség fejlődését segítő programok megértéséhez
- a **külső értékelők, érdeklődők** számára szakmai gondolkodásunk, működésünk átlátását segítse.

A Program nyelvezetét, tagolását, gondolatmenetét ezek mentén alakítottuk ki.

A Pedagógiai program felépítése:

- A Pedagógiai Program magja a Nevelési Program. Az intézményegységeket összekötő fejezet tömör, közös megfogalmazású, minden tagintézményre értelmezhető rövid tartalommal készült.
- Minden - csak egy adott tagintézményre vonatkozó speciális tartalmat a magon kívül, intézményegységenként külön fejezetben helyeztünk el. Ezekben kap helyet a 4 intézményegység helyi tanterve, illetve helyi óvodai nevelési programja.

A Pedagógiai Program nyilvánosságát biztosítják a következő lehetőségek:

Az igazgató és az intézményegység-vezetők a szülők, tanulók részére igény szerint tájékoztatást adnak a programról. Tájékoztatás igényelhető a 82/490-148 központi számon.

Az intézmény a bodrogioktatasikozpont.hu honlapon és a KIR információs rendszerében nyilvánosságra hozza a Pedagógiai Programot.

Nevelési Program

I. Alapvetés

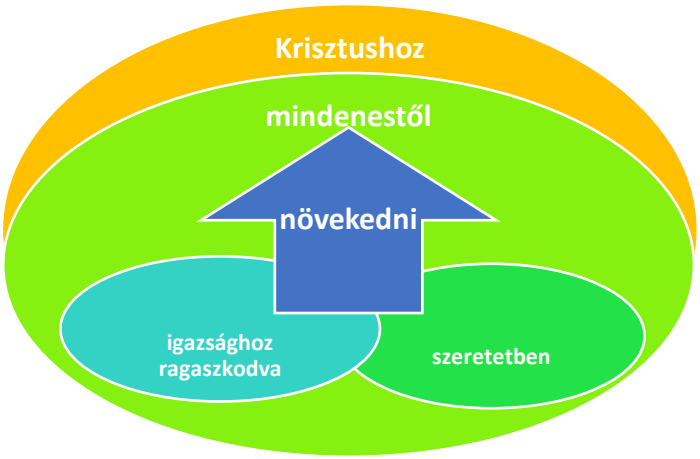
1.1 Küldetésnyilatkozat

Az alapítók vezérgondolata:
A bölcsesség kezdete az Úrnak félelme (Isten tisztelete),
és a Szentnek megismerése ad értelmet.
(Példabeszédek könyve 9:10)

Intézményünk öröksége:
- keresztyén világnézeti alap
- elhívatott, keresztyén munkatársak példája,
- biztonságot, védelmet adó, integráló környezet
- a családdal közös felelősségvállalás a gyermekek fejlődéséért

Amit tovább építünk a következő időszakban:

…Az igazsághoz ragaszkodva növekedjünk fel szeretetben mindenestől őhozzá,
aki a fej, a Krisztus…
(Pál levele az Efezusiaknak 4:15)

Küldetésünk,

hogy pedagógiai munkánkkal és életpéldánkkal

Isten igazságát és szeretetét megéljük, és tovább adjuk

a ránk bízott gyermekek és családjaik,

valamint munkatársaink felé,

hozzájáruljunk kiteljesedő életre képes, Istennel járó generációk felnövekedéséhez,

a felnőttek mentális egészségéhez, hitbeli erősödéséhez.

Központi értékeink

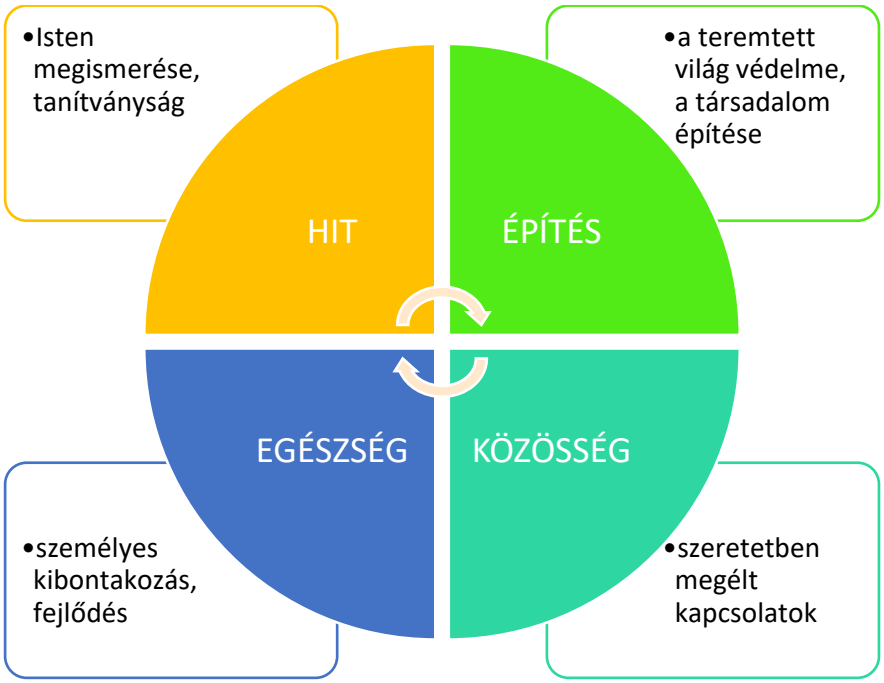
(amit szeretnénk, hogy a nálunk felnövő gyerekek tovább éljenek,

munkatársaink képviseljenek)

Központi értékeink

(amit szeretnénk, hogy a nálunk felnövő gyerekek tovább éljenek,

munkatársaink képviseljenek)

Álmunk olyan generációk felnevelése,

melyek betöltik Istentől kapott emberi küldetésüket.

- Istent - a Bibliában kapott parancsolat alapján - a látható és láthatatlan világ uraként tiszteli, szereti teljes szívvel, lélekkel, értelemmel és erővel, vele közösségben él.
- Egyedi, értékes személyiségét kibontakoztatja lelki, érzelmi, értelmi, fizikai téren egyaránt.
- Az emberi kapcsolatokban önmagát és a másik embert tiszteletben tartva, szeretettel és szeretve él, az evangéliumot továbbadja.
- A teremtett világot felelősen, alázattal használja, egészséges emberi társadalmat épít.

1.2. Az intézmény rövid bemutatása

Intézményünk központja a somogyi dombok között, Kaposvártól 20 km-re, egy apró faluban, Bodrogon, természetes, zöld környezetben működik.

Szervezetileg négy intézményegység együttműködésével dolgozunk.

A Bölcsesség Kezdete Óvoda intézményegység Bodrogon működik egy vegyes életkorú csoporttal, a Bölcsesség Kezdete Oktatási Központ Békevár Tagóvodája Kaposváron, a Békevár Baptista Templomban kapott helyet két vegyes életkorú csoporttal. Óvodáinkban kiemelt szerepet kap a keresztény nevelés, a komplex prevenciós programra épülő fejlesztés és a kiemelt zenei nevelés.

Az Általános Iskola intézményegység helyi tanterve épít az óvodáinkban megkezdett fejlesztésre, és folytatja a keresztyén szemléletű nevelést. Első osztálytól kezdve biztosítjuk az angol nyelv tanulását. Törekvésünk, hogy a gyermekek egyedi igényeire, a bennük rejlő sokféle érték kibontakoztatására hangsúlyt helyezzünk. Jellemzően 15-20 fős osztályainkban lehetőségünk van tanulóink személyes és közösségben történő fejlődésére kiemelt figyelmet fordítani.

Az Alapfokú Művészeti Iskola intézményegységben klasszikus zene oktatását végezzük, széles hangszerpalettán (vonós, fa- és rézfúvós, billentyűs hangszerek). Kamaracsoportok, zenekar, kórusok működtetésével segítjük elő az élményszerű zenetanulást. A zeneiskolai oktatás is kapcsolódik az óvodában megkezdett zenei neveléshez.

A ránk bízott gyermekek egészséges fejlődését biztonságos, elfogadó, modern intézményi légkör biztosításával támogatjuk, igényességre nevelünk. A pedagógiai munkában folyamatos fejlődésre, a XXI. század kihívásaihoz történő alkalmazkodásra törekszünk.
Intézményünkben sajátos nevelési igényű gyermekek integrált nevelését is végezzük. A felvétel során mindig egyéni döntést hozunk, az integrált gyermek és a befogadó pedagógus- és gyermekközösség érdekeit is figyelembe véve. Az egyéni fejlesztést saját gyógypedagógusaink is végzik, támogatják.

Intézményegységeink munkája több szinten összekapcsolódik. Áttanító pedagógusok, az óvoda-iskola, óvoda-zeneiskola átmenet segítése, közös ünnepek, látogatások, képzések, szakmai munkaközösség, szülői kör kapcsolják össze munkánkat. Főállású pedagógusaink

egységesen képviselik értékeinket, összehangolt, tervszerű szakmai munkával törekszenek minőségi oktatási-nevelési színvonalra.
A bodrogi intézményegységek jellegzetessége, hogy a gyermekek nemcsak helyből, hanem a környező településekről és nagy számban Kaposvárról érkeznek, széles társadalmi háttérrel. Utazásukat sulibusszal, Volán járattal szervezzük.

Munkánkban a családra alapozunk, a ránk bízott gyermekek szüleivel együttműködve, felelősen gondolkodunk és cselekszünk – a kölcsönös bizalom felépítésével.
Az intézmény nem köti a felvételt, munkavállalást vallási felekezethez való tartozáshoz, de feltételül szabja a támogató, együttműködő szülői és tanulói, értékeinket elfogadó és közvetítő munkatársi hozzáállást.

II. Az intézményben folyó nevelő-oktatómunka pedagógiai alapelvei, értékei, céljai, feladatai, eszközei, eljárásai

2.1. Pedagógiai alapelveink, értékeink

A pedagógiai munkában törekszünk az átlátható, hiteles, szakmailag fejlődő hozzáállásra. Kiemelten fontosnak tartjuk a bibliai alapelvek pedagógiai szemléletű ismeretét és integrálását az oktató nevelő munka minden területére, a keresztyén értékrend képviseletét.

A keresztyén nevelés elve

Hitünk szerint az Istennel helyreállított kapcsolatban élő ember élheti meg teljes emberségét, töltheti be küldetését itt a földön. Ez minden embernek lehetősége és személyes döntése, amelyhez szeretnénk az intézményben alapot adni.

Iskolánkban a nevelés alapja a Bibliában megfogalmazott világ - és emberkép, és az ehhez csatlakozó értékrend. Ezeket több csatornán - biblia tanulmányokkal, példamutatással, tapasztalatszerzéssel, az ismeretek műveltségi területekbe integrálásával - építjük be az oktató-nevelő munkába. Nem felekezeti hittant tanítunk, hanem a Biblia üzeneteire épülő gondolkodásmódot, életvitelt. Az intézmény nem kényszeríti választásra sem pedagógusait, sem diákjait egyetlen keresztyén felekezetbe tartozással.

A szeretet és tisztelet elve

Az intézmény pedagógiai munkájában a teremtő Isten és teremtményei tiszteletére, szeretetére alapoz.

A nevelő-oktató munkát a gyermekszeretet alapozza meg. Ez a szeretet a leghatékonyabb pedagógiai módszer, amelyet tapasztalva a gyermekek rátalálhatnak az Istenbe vetett bizalomra, és amely által megerősödik saját fejlődésükbe vetett hitük is.

Az egymás iránti tisztelet és szeretet az alapja a gyermek- és munkatársi közösségek működésének, és a szülőkkel történő együttműködésnek is. Ezen az alapon épül fel a bizalom a személyes kapcsolatokban. Törekszünk őszinte, nyílt, megoldásközpontú kommunikációval példát mutatni a gyermek és felnőtt közösségekben is, hogy a gyermekek tapasztalatot szerezzenek a problémamegoldás terén. Pedagógusaink törekednek a gyermekkel személyes kapcsolatok kialakítására, segítségnyújtásra tanulmányi munkájukon túl egyéb problémáik megoldásában is. Ezeken a területeken tapintattal, türelemmel fordulunk a hozzájuk, tiszteletben tartva emberi méltóságukat, megelőzve a hátrányos megkülönböztetés kialakulását.

A teljes személyiség kiteljesítésének elve

Alapelvünk, hogy minden gyermekre egyedi, értékes, örökkévaló céllal létező emberként tekintünk.

A képességfejlesztéshez alapot biztosít a személyiségfejlesztés. Hangsúlyt helyezünk a fejlődés - életkornak megfelelő - minél teljesebb körű elősegítésére, az egyéni adottságok felfedezésére, kibontakoztatására, az egyenetlen fejlődés kiegyensúlyozására, az esélyegyenlőség elősegítésére. Munkánk személyiségfejlődés, növekedés központú, amelyben szerepet kap a játék, a tanulás, az alkotó tevékenység. Teret adunk a természetes kíváncsiságnak, építünk a kreativitásra. A gyermekek fejlődését segítve támaszkodunk taníthatóságukra, pozitívumaikra. Törekvésünk a Bibliában Lélek gyümölcseként megjelölt jellemvonások megalapozása (szeretet, öröm, békesség, türelem, szívesség, jóság, hűség, szelídség, mértékletesség).

A közösségben rejlő pedagógiai lehetőségek felhasználásnak elve

A gyermekcsoportok életének közös keretrendszere (szokásrendszer, szabályrendszer) szintén bibliai alapokon nyugvó, egészséges határokat állít, s közben teret ad a sokszínűségnek, kezdeményezéseknek, együttműködésnek.

A közösség kapcsolatokat kínál, melyekben támaszt találhatnak a gyerekek, az élményekkel kapcsolt értékek mintává válhatnak, maradandó nyomokat hagyva életükben.

A gyermekek mindig szűkebb (család, barát, osztály, iskola, gyülekezet) és tágabb (lakókörnyezet, társadalom) közösség tagjai. Intézményünkben törekszünk a színes, társadalmilag vegyes gyermek és tanuló összetétel megvalósítására, s az ebből eredő nevelési lehetőségek kihasználására.

Az aktivitás elve

Fontosnak tartjuk, hogy a gyermekek az eléjük kerülő problémákat lehetőségként, kihívásként, feladatként éljék át, és erőfeszítéseik, megküzdés nyomán tanulmányaik során megtapasztalják a sikert, elégedettséget.

A lehető legnagyobb mértékben biztosítjuk a saját tapasztalatok megszerzését, megértését, általánosítását. A nevelés- oktatás folyamatában alapozunk a gyermekek, tanulók külső tapasztalataira, élményeire, ismereteire is.

A tanulók aktivitásának felébresztésében és megtartásában fontos alaptényező az életkori és egyéni sajátosságok figyelembevétele, pozitívumaik, erősségeik előtérbe helyezése. A kiválóság megalapozásáért határozott követelményt támasztunk, elősegítjük a gyermekek,

tanulók proaktív hozzáállásának kialakulását. Szeretnénk, hogy tanulóink pozitív értékként kezeljék a szorgalmat, a tudást, a munkát. Törekszünk az önálló ismeretszerzés, a művelődés igényének kialakítására.

A pedagógiai vezetés és a kölcsönös együttműködés elve

A pedagógusnak vezető szerepe van a fejlődést, tanulást támogató intézményi környezet kialakításában, a tanulói aktivitás kibontakoztatásában, a tevékenységek megszervezésében. Munkája célorientált, tervszerű, támogató jellegű, sokoldalú nevelő hatást biztosít. A tanítás nem más, mint a tanulók tanulásának szervezése: tervezése, irányítása, szabályozása és értékelése. A pedagógus ebben mediátor szerepet tölt be. A pedagógus és a gyermek kölcsönösen együttműködve vesz részt a nevelés - oktatás folyamatában. Módszereink kiválasztásánál a hatékony közös munka a cél.

A partnerség elve

Az intézményben céljaink eredményes megvalósulása csak a szülő-gyermek-pedagógus partneri együttműködés keretében lehetséges. A partnerség mindhárom fél aktivitását, egymás felé bizalommal, megbecsüléssel történő fordulását, saját szerepében történő együttműködését takarja.

Az integráció elve

Fontosnak tartjuk az intézményi közösségekben a fogyatékossággal, betegséggel élő, vagy különböző kultúrájú, etnikumú gyermekek, felnőttek jelenlétét is. Befogadásuk, segítésük fontos tapasztalat számukra és a közösség számára is. Az iskola és élet kapcsolatában fontosnak tartjuk, hogy a keresztyén emberképre alapozva minden oktatási szereplő felismerje egyediségében rejlő értéke mellett személye sebezhetőségét, árnyoldalait is, és megértse, felfedezze a megtérés, megújulás lehetőségét. Ez a megújulás tud felnőttet, gyermeket támogatni abban, hogy egymás különbségeit elfogadjuk, és őszintén támogassuk a másik embert.

A pedagógiai munka eredményességének elve

Az elvégzett mérések a képességfejlesztés alapelemei. Munkánkban fontosnak tartjuk a gyakorlat/ tevékenység központúságot, a tantárgyi integrációt, az érthetőséget, szemléletességet. Eredményesnek tartjuk munkánkat, ha a gyermek szívesen játszik, tanul, nyitott a megismerésre, a világ felfedezésére, s ezért aktívan, képességeinek megfelelően részt vesz a tanulási folyamatokban. Felfedezi saját kitüntetett érdeklődési területét, tevékenységformáit, kész társának segíteni, tudását tovább adni.

A teremtett világ védelmének elve

Fenntarthatóságra való nevelés alapján folyó nevelőmunkát építünk fel, amely komplex módon, az adott korosztály számára releváns élményekre, és tapasztalatokra épített tanulási környezet kialakításával, rendszerbe szervezetten biztosítja a környezeti nevelés eredményességét.

2.2 A nevelő-oktató munka közös és intézményegységenkénti céljai

- a preferált keresztyén világnézet, értékek életkornak megfelelő szinten beépüljenek a gyermekek személyiségébe, és alapot adjanak az egészséges felnőtt személyiséggé váláshoz
- a nálunk nevelődő gyermekek életkoruknak megfelelő szinten ismerjék, értsék a Bibliát, az Élet Könyvét, szerezzenek tapasztalatot az ott leírt igazságok megélésében, tudjanak személyesen Istenhez fordulni életükkel kapcsolatban
- a gyermekek a nevelés-oktatás során az életkornak, a személyiségben rejlő lehetőségeknek megfelelően az intézményen belül és az intézmények közötti váltás során is a következő fokozatra felkészülten tovább léphessenek
- a ránk bízott gyermekeket, tanulókat a XXI. század világában, társadalmában való eligazodáshoz, a mindennapi élethez életkoruknak megfelelő elméleti és gyakorlati kapaszkodókkal lássuk el (lelki rugalmasság, megfelelő gondolkodási-, tanulási-, problémamegoldó-, alkotó-, kommunikációs-, együttműködési- képesség, családi életre felkészítés, használható idegen nyelvi alapok, digitális felkészültség, élő környezetünk megóvása, tudatos életvitel megalapozása)

Célunk, hogy a fent említett alapelvek használatával a gyermekek

az óvodai nevelés végére:

- életkoruknak megfelelő szinten, élményszerűen ismerjék a Bibliát, tudjanak őszintén imádkozni, szeretetüket kifejezni
- szocializációjuk az életkornak megfelelő színvonalú legyen, a közösségben otthonosan, felszabadultan mozogjanak
- ismerjük a személyiségükben rejlő lehetőségeket, fejlesztendő területeket
- pozitív kapcsolatban éljenek nevelőikkel és a nevelői vezetést tisztelettel elfogadják
- értelmileg érettek, motiváltak legyenek az iskolai tanulmányok megkezdésére

az általános iskolát befejezve:

- rendelkezzenek átfogó, rendezett képpel a Biblia tanításairól, személyes döntésük jelentőségéről a keresztyénséggel kapcsolatban
- legyen keresztyén fiatalokkal, közösséggel kialakult kapcsolatuk, kötődésük
- egyéni képességeik szerint teljesítsék az előírt tanulmányi követelményeket
- megfelelő tanulási attitűddel és ismeretekkel legyenek képesek az általuk választott, képességüknek és érdeklődésüknek megfelelő továbbtanulásra, az iskolát befejező tanulók között ne legyen lemorzsolódás-veszélyeztetett
- növekvő tudatossággal viszonyuljanak az őket vezető felnőttekhez és egymáshoz, képesek legyenek a véleménynyilvánításban és cselekedeteikben is életkoruknak megfelelő módon a tisztelet, szeretet kifejezésére, együttműködésre

a művészeti tanulmányok hatására:

- készen álljanak a különböző amatőr művészeti csoportok munkájába, gyülekezeti szolgálatokba bekapcsolódni
- képesek legyenek az önképzésre, további fejlődési lehetőségek megtalálására
- felismerjék és használják életükben a művészet bensőjüket és környezetüket gazdagító, erősítő szerepét az adásban és a befogadásban
- képesek legyenek az alap és záróvizsga letételére képességeik szerint, a kiemelkedően tehetséges növendékek készen álljanak a továbbtanulásra

2.3. A nevelő-oktató munka feladatai

Feladatunk, hogy a fenti alapokon nyugvó óvodai, iskolai, zeneiskolai pedagógiai munkát céljaink megvalósulásához

hatékonyan (célorientált módon)

tervszerűen (kidolgozott és rendszeresen felülvizsgált programokkal, módszerekkel)

rugalmasan (a tapasztalatokhoz, változó lehetőségekhez, igényekhez gyorsan alkalmazkodva) építsük fel és valósítsuk meg.

Feladatunk alkalmazkodni az oktató-nevelő munka aktuális jogi kereteit meghatározó jogszabályokhoz, kiemelten

- a Nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvényhez

- a Nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló 20/2012. EMMI rendelethez.

Feladataink végzésében kapcsolódunk országunk köznevelési rendszerében érvényes alapprogramjainak megvalósításához**,** melyek:

- az Óvodai Nevelés Országos Alap Programja,
- a Nemzeti Alaptanterv és az ahhoz illeszkedő vonatkozó kerettantervek,
- az Alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programja.

Feladatunk pedagógiai munkánkban érvényesíteni

- a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelvét,
- a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelveit,
- a Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek, tanulók neveléséhez-oktatásához készített szakmai ajánlást,
- és a Tartós gyógykezelés alatt álló gyermekek, tanulók köznevelési ellátásának irányelvét.

Feladatunk a pedagógiai munka hatékony végzéséhez együttműködésen alapuló belső és külső ***kapcsolatrendszer felépítése*** a gyermekekkel, tanulókkal, a munkatársak között, a szülőkkel, az intézmény fenntartójával, partnereinkkel, szakmai és támogató szervezetekkel.

A feladatok megvalósításán tagintézményeink - külön-külön, de egymással is összehangolva - éves munkatervek alapján dolgoznak, amelyek tartalmazzák a pedagógiai feladatok aktuális tanévre vonatkozó kiemelt céljait, s azok megvalósításának rendszerszintű szervezését.

2.4 A nevelő-oktató munka eszközei, módszerei, eljárásai

A nevelés-oktatás folyamán olyan eszközöket használunk, olyan ***hagyományos és új módszerek alkalmazását építjük be munkánkba, amelyeket össze tudunk kapcsolni***

- céljaink hatékony elérésével
- a növekedéshez, tanuláshoz pozitív érzelmi légkört alakító, és személyes példát adó pedagógus attitűd formálásával, a pedagógusok mentális egészségének megőrzésével
- a szülőkkel történő – a gyermeket, tanulót segítő – kezdeményező együttműködéssel
- a nevelést-oktatást támogató igényes, esztétikus beltéri fizikai környezet kialakításával és fenntartásával, az önálló tanulás és önművelés színterének megteremtésével

- a rendelkezésünkre álló szabadtéren végzett tevékenységgel,
- igényes téma- és foglalkozástervezéssel és megvalósítással
- a tanulók mérésére szolgáló eszközök használatával, a következetes ellenőrzés, értékelés beépítésével
- motiválással, segítségadással, ösztönzéssel
- az óvodai, iskolai élet kereteit meghatározó szabályrendszer közös kialakításával és működtetésével
- az egyéni fejlődést és a közösségfejlesztést támogató értékeléssel, a követendő minták kiemelésével, szociális készségfejlesztő technikák alkalmazásával, közös beszélgetéssel, elemzéssel, vitával
- a gyermekcsoportok, tanulócsoportok igényeit, érdeklődését is figyelembe vevő változatos intézményi élet, hagyományok alakításával
- az életkornak megfelelő napi, időszakos és éves ritmus kialakításával
- a tagintézmények együttműködésével, egymásra épülésével
- külső kapcsolatok, színterek nevelés-oktatás folyamatába történő bevonásával.

Az intézmény elvárása, hogy az alkalmazott módszerek bevezetése közös döntésen alapuljon. Tagintézményi szinten a tantestületek összehangolják, és fokozatosan vezetik be az eszközök, eljárások, módszerek használatát. A pedagógusok emellett egyéniségüknek, műveltségterületüknek, tantárgyaiknak, megbízásos feladataiknak megfelelően teret kapnak a módszertani szabadságra, azzal a feltétellel, hogy munkájuk illeszkedjen a közös rendszerbe, és hatékonyan támogassa a gyermekek egyéni fejlődését, a közösség épülését.

III. A felvétel, átvétel szabályai

Intézményünk az óvodai és a tanulói jogviszony létesítését személyes találkozáshoz, a szülőkkel és a gyermekkel való elbeszélgetéshez köti. Intézményünk világnézeti tekintetben elkötelezett intézményként működik, és ennek megfelelően a felvételi eljárás keretében tájékozódik a gyermek családjának világnézete felől, keresztyén oktatás felőli véleményéről, de a felvételt nem köti valamely keresztyén egyházhoz való tartozáshoz. Az intézménybe történő felvétel és átvétel során az óvodakötelezettség, tankötelezettség és a tanulói jogviszony keletkezésének jogszabályi keretei szerint járunk el.

Az ***óvodai felvétel, átvétel*** jelentkezés alapján történik. Az óvodába a gyermekeket harmadik életévének betöltése után vesszük fel. Az óvoda felveheti azt a gyermeket is, aki a 3. életévét a felvételtől számított fél éven belül betölti, feltéve, hogy minden az intézmény körzetébe tartozó 3 éves és annál idősebb gyermek óvodai felvételi kérelme teljesítve van. A szülő gyermeke óvodai felvételét, átvételét bármikor kérheti, a gyermekek felvétele folyamatos. A felvételről, átvételről az tagóvoda vezetője, illetve a bodrogi intézményegység esetén az igazgató dönt. Az óvodába felvett gyermekek csoportba való beosztásáról a szülők és az óvodapedagógusok véleményének kikérése mellett az óvodavezető dönt.

Az ***első osztályba történő beiratkozás*** feltétele, hogy a gyermek az adott naptári évben a hatodik életévét május 31. napjáig betöltse és elérje az iskolába lépéshez szükséges fejlettséget. Felvehető a gyermek akkor is, ha december 31. napjáig tölti be 6. életévét de a szülő kéri felvételét.

Az általános iskolába a tanköteles tanulókat az első évfolyamra az intézmény által meghatározott időszakban kell beíratni. A beiratkozás helyét és idejét hirdetményként és az intézmény honlapján közzé tesszük. Felvesszük, átvesszük azt a tanköteles tanulót, akinek lakóhelye, ennek hiányában tartózkodási helye az intézmény körzetében található.

Ha a felvételi kötelezettség teljesítése után további felvételi, átvételi kérelmeket is teljesíteni tudunk, előnyben részesítjük a hátrányos helyzetű tanulókat, majd akinek különleges helyzete ezt indokolja (pl. testvére már hozzánk jár, állami gondozott gyermek). A további felvételi lehetőségről szóló tájékoztatót a helyben szokásos módon - legalább tizenöt nappal a felvételi, átvételi kérelmek benyújtására rendelkezésre álló időszak első napja előtt - nyilvánosságra hozzuk.

Az oktatási intézmény beiratkozási körzetén kívül lakó tanulók átvételéről a szülő kérésének, a tanuló előző tanulmányi eredményének, illetve magatartás és szorgalom érdemjegyeinek,

valamint az adott évfolyamra járó tanulók létszámának, összetételének figyelembe vételével az intézmény igazgatója dönt. Ha a tanuló sajátos nevelés igényű, magatartási-, tanulási-, beilleszkedési zavarral küzd, vagy tanulmányi eredménye 3,5 alatt van, illetve magatartása vagy szorgalma rossz, hanyag, változó minősítésű, az igazgató a tanuló felvételéről szóló döntése előtt kikéri az intézményegység-vezető és az érintett évfolyam osztályfőnökének véleményét.

A ***harmadiktól-nyolcadik évfolyamba jelentkező tanulónál*** az iskola helyi tantervében meghatározott követelmények alapján összeállított szintfelmérést végez az angol nyelvet tanító tanár. A felmérés alapján - ha szükséges - az intézmény türelmi időt és felzárkózási lehetőséget biztosít a tanév folyamán. Ebben az időszakban a tanuló a tantárgy szaktanárától egyéni segítséget kap.

Külföldről érkező jelentkező esetében az igazgató hatásköre a tanuló hozott bizonyítványa, és szintfelmérés alapján az osztályba sorolás, esetleg különbözeti vizsga előírása. A magyar nyelven nem beszélő jelentkező számára évfolyama megismétlése mellett lehetőséget adunk egy évre a magyar nyelv tanulására. Ebben az intézmény a szülő együttműködését is kéri az intézményen kívüli rendszeres nyelvoktatás igénybevételével.

Az intézmény a felvételről írásban értesíti a szülőt. A döntés ellen a tanuló, a szülő - a közléstől számított tizenöt napon belül - a gyermek, tanuló érdekében eljárást indíthat. Az ügyben másodfokon a fenntartó nevében az intézményben igazgatói megbízás betöltésére jogosító felsőfokú végzettséggel rendelkező személy jár el és hoz döntést.

A ***művészeti iskolába jelentkezhet*** minden az adott naptári évben aug. 31-ig 6. életévét betöltött gyermek. A jelentkezést meghallgatás követi, melyen tájékozódunk a leendő növendék zenei képességeiről, felmérjük alkati sajátosságait, mely alapján javaslat készül a felvételre. A jelentkezés és meghallgatás alapján az intézményegység-vezető javaslatot tesz a felvételre, melyről az igazgató dönt, erről a szülőt értesíti.

Alapelvünk, hogy lehetőségeinkhez mérten minden belépő, érdeklődő diáknak alkalmat adjunk a művészeti képzésbe való bekapcsolódásra. Óvodáinkban a kiemelt zenei nevelésében részt vevő gyerekeket bátorítjuk a művészeti képzésbe való bekapcsolódásra. Az idősebb jelentkezőket, átvételre jelentkező tanulókat az adott szakon levő férőhely arányában tudjuk fogadni. Év közben tanulót beíratni, kiíratni csak különleges indokkal lehet.

Ha a jelentkezők száma bármelyik intézményegységben meghaladja a felvehető gyermekek számát, a fenntartó engedélyezheti a csoport, illetve osztálylétszám túllépését.

IV. A szülő, a tanuló, pedagógus és az intézmény partnerei kapcsolattartásának formái

4.1. Kapcsolattartás a szülőkkel

Az óvodai, iskolai nevelés, a gyermeki személyiség harmonikus fejlesztésének elengedhetetlen feltétele a szülői ház és a pedagógusok közösségének koordinált, aktív együttműködése. A családi és iskolai nevelés egységének nyomán a gyermekek személyisége biztonságban, eredményesen fejlődik. Az együttműködés alapja a gyermek iránt érzett közös nevelési felelősség, működésének feltétele a kölcsönös bizalom és tájékoztatás, az őszinteség.

Szülői értekezlet

Szülői értekezleteteket évente legalább két alkalommal tartunk az intézmény éves munkaterve alapján.

Az óvodák a szülői értekezleteket csoportszinten, rétegszinten (korosztály) vagy téma meghatározásával szervezik.

Az általános iskolai szülői értekezletek 2 részből állnak:

- Az igazgató általános tájékoztatója és kérdések megválaszolása,
- az osztályfőnökök vezetésével osztályszintű megbeszélés a szülőkkel (tájékoztatás a gyermekek előmeneteléről, az osztály aktuális feladatairól, problémáiról, neveltségi szintjének alakulásáról, a szülők kérdéseinek, véleményének, javaslatainak összegyűjtése)
- a belépő 1. osztályosok számára az iskolai életről, rendről szóló tájékoztatás júniusban, a 8. osztályosok szülei számára felvételi eljárásról szóló tájékoztató értekezlet október-november hónapban történik

Ha az intézmény helyzete, problémái, a feladatok indokolják, az iskola igazgatója rendkívüli szülői értekezletet hívhat össze a szülők tájékoztatására, a problémák közös megoldási

lehetőségének megtalálására.

Fogadóóra

A fogadóórákon a szülők egyénileg információt kapnak gyermekük előmeneteléről, magatartásáról, a szaktanár róla alkotott véleményéről, valamint a szülő és a pedagógus egyeztet a tanuló nevelésével kapcsolatosan. Az óvoda, iskola biztosítja, hogy a fogadóórán a szülő négyszemközt beszélhessen gyermeke pedagógusával személyes kérdéseiről. A fogadóórát mindkét fél kezdeményezheti a meghirdetett alkalmakon kívül is. A bejáró tanulók szüleivel gyakori kapcsolattartási forma a telefonbeszélgetés is.

Családlátogatás

A családlátogatás feladata a gyermekek családi hátterének, körülményeinek megismerése, illetve tanácsadás a gyermek optimális fejlesztésének érdekében. A szülők és a pedagógusok személyes találkozása, illetve ezen keresztül egy – egy tanuló egyéni fejlesztésének segítése konkrét tanácsokkal (otthoni tanulás, szabadidő eltöltése, egészséges életmódra nevelés, tehetséggondozás, továbbtanulás stb.)

A szülők írásos tájékoztatása

A szülőket folyamatosan értesítjük tanítványunk előrehaladásáról, hiányzásáról, késéseiről, valamint a személyét érintő dicsérő és elmarasztaló intézkedésekről a KRÉTA és az OviKRÉTA rendszeren keresztül. Ez az elsődleges csatorna a hivatalos információk átadására. Pedagógusaink törekszenek több informális csatornán is kapcsolatot tartani a szülőkkel.

A tanuló félévi és év végi eredményeiről a szülő tájékoztatást kap a félévi értesítő és az év végi bizonyítvány révén. Az osztályfőnök folyamatosan figyelemmel kíséri a diákoknak beírt osztályzatokat, a tanulói hiányzásokat és késéseket. A Köznevelési törvény előírása szerint a szülőket a megelőző tanév végén tájékoztatjuk azokról a tankönyvekről, tanulmányi segédletekről, taneszközökről, ruházati és más felszerelésekről, amelyekre a következő tanévben a nevelő és oktató munkához szükség lesz. Tájékoztatjuk őket továbbá az iskolától kölcsönözhető tankönyvekről, taneszközökről és más felszerelésekről, valamint arról is, hogy az iskola milyen segítséget tud nyújtani a szülői kiadások csökkentéséhez.

Minden tanév elején elektronikusan kiküldött kalendáriumban jelezzük a szülők felé a munkatervben meghatározott éves programot.

Nyílt nap, nyílt óra

A nyílt nap célja bepillantást adni az intézményegységek életébe, információt adni az indított osztályokról, csoportokról, a képzés formájáról és tartalmáról. A nyílt napon szülők és pedagógusok is részt vehetnek. A nyílt nap időpontja intézményegységenként szerepel a

munkatervben.

Közös és egyéni nyílt órákat tartunk a zeneiskolában a szülőkkel történő egyéni egyeztetéssel, hogy gyermekük fejlesztésébe betekinthessenek, otthoni gyakorlását megfelelően támogathassák.

A szülői munkaközösség

A szülői munkaközösség célja a legaktívabb szülőkből álló közösség megalkotása, amely átfogja az intézményegységek működését. A szülői munkaközösség szervezeti és működési szabályzatában foglaltak szerint épül föl és működik. Vezetőjét a szülői munkaközösség maga választja az intézménybe járó gyermekek szülei közül. A munka koordinálását a tantestület javaslatára az igazgató által megbízott munkatárs végzi. A szülői munkaközösség véleményt nyilváníthat, információt kérhet az intézményt érintő bármely kérdésben. Feladata az intézmény hagyományai közt szereplő események lebonyolításában való közreműködés is.

Az intézményegységek munkaközösségei egy képviselőt választanak az intézményi dokumentumok legitimálására.

Közös programok

Az intézmény rendezvényein, kirándulásokon, óvoda, iskolaszépítő napokon, Családi napokon törekszünk a közös élményeken, kötetlen beszélgetéseken keresztül is a szülőkkel oldott, bizalmi kapcsolat kialakítására.

Egyeztető megbeszélés

Közös gondolkodást kívánó helyzetben pedagógus-gyermek-szülő hármasában történő megbeszélés.

4.2. Az intézményi döntési folyamatban való tanulói részvétel rendje, a tanulóközösséget érintő tájékoztatás formái

Az intézmény tanulói a jogszabály adta lehetőségekhez mérten részt vehetnek az iskola döntéseinek folyamatában. Ezt a diákkörök és a diákönkormányzat keretei között tehetik meg. Az intézményben diákkörök és diákönkormányzat működhet.

Diákkör létrehozását minimum öt tanuló kezdeményezheti. Az intézményben tantárgyi, kulturális, sport, szakmai diákkörök alakíthatók.

Minden évfolyam 1-1 tagot delegálhat a Diákönkormányzatba. Ezek a tagok képviselik az osztályok érdekeit, tájékoztatják társaikat az őket érintő fontos kérdésekről, társaik véleményének kikérése után gyakorolják a véleményezési jogot és vezetőt választanak maguk közül, aki kapcsolatot tart az intézményvezetéssel. A Diákönkormányzat évenkénti döntése

alapján részt vesz az iskolai programok szervezésében, tervezésében, önálló programokat szervezhet. A Diákönkormányzat tanévenként egy tanítás nélküli munkanap programjáról dönt, melyről a nevelőtestület az éves program elfogadásakor nyilvánít véleményt. A Diákönkormányzat munkáját pedagógus segíti, akit a diákönkormányzat javaslatára az intézményvezető bíz meg.
Az iskolai döntéshozatali folyamatban a Diákönkormányzat véleményét minden esetben ki kell kérni:

- az iskolai SZMSZ jogszabályban meghatározott rendelkezéseinek elfogadása előtt,
- ifjúsági célokra biztosított pénzeszközök felhasználásakor,
- házirend elfogadása előtt.

A tanulók nagyobb közössége – a tanulói létszám minimum 25% - a – véleményt formálhat az őket érintő kérdésben. Amennyiben egy adott ügy minimum ezt a tanulólétszámot érinti, ki kell kérni a diákönkormányzat véleményét a döntés előtt. A véleményeket, észrevételeket a Diákönkormányzat juttatja el az iskolavezetésnek, írott formában a Diákönkormányzat vezetőjének aláírásával.

Iskolánkban a kéthetente megvalósuló tagozatgyűlések egyben a diákokat érintő tájékoztatás és a közös gondolkodás színterei is. Az iskolavezetés itt válaszol nyilvánosan a megfogalmazott véleményekre, javaslatokra. Az iskolavezetés a tanév elején a teljes tanév programjával kapcsolatban tájékoztatja a diákokat. A Diákönkormányzat az írásban megfogalmazott javaslatokra írásos álaszt is kap. A diákok tájékoztatása faliújságon keresztül is megtörténik.

4.3. Kapcsolattartás az intézmény partnereivel

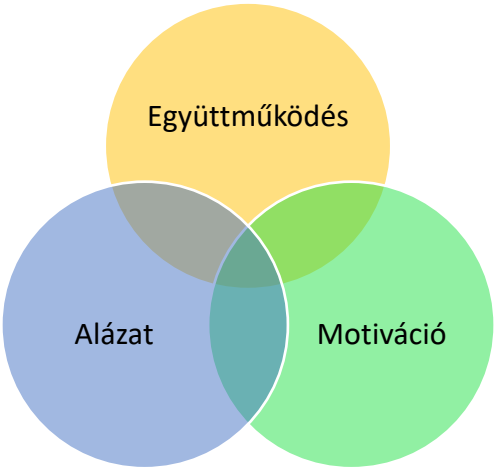
Intézményünk partneri kapcsolatai a település vezetőségétől, szakmai fórumokon át az egyházakig, hazai és külföldi támogatókig széles kört fog át.
Partneri kapcsolatainkban alapelvünk a nyitottság, átláthatóság és a kölcsönösség.
Partnereinkkel az intézmény vezetői, megbízott alkalmazottai, kommunikációs munkatársa tartanak kapcsolatot. Ennek formái:

- online hírlevél
- beszámoló és hirdetések a Bodrogi Hírmondóban
- elektronikus levelezés
- intézménybemutatás (látogatások megszervezése)

- támogatói napok, hetek (önkéntes segítségnyújtás fizikai feladatokban, nyelvoktatásban, bibliaoktatásban, táboroztatásban)
- közös rendezvények, látogatások (istentiszteletek, vendégszereplések, cserekapcsolatok, részvétel konferenciákon)

A diákokkal, a szülőkkel, és a partnerszervezetekkel való együttműködés fejlesztése érdekében az együttműködés során kiemelt figyelmet f ordítunk a közös munka eredményességének értékelésére. Amennyiben akár egyetlen területen a rendellenes működés, a kapcsolatok lazulásának jelei mutatkoznak, tárgyalásokat kell kezdeményezni az érintett partnerszervezettel az együttműködésben mutatkozó gondok feltárására, a szabályozó rendszer módosítására.

V. A pedagógusok helyi intézményi feladatai, az osztályfőnöki munka tartalma

A Bölcsesség Kezdete Oktatási Központ keresztyén világnézeti alapon nyugvó intézmény, ezért szellemiségében, rendjében, kommunikációjában a Biblia tanítását és Jézus Krisztus példáját figyelembe véve végzi munkáját. Az intézmény minden munkatársának vállalása és feladata, hogy magatartásával és cselekedeteivel a fenti alapelvet hitelesen közvetítse az intézmény külső és belső környezete számára.

A munkatársi csapatba alázatra, együttműködésre képes, és céljaink irányában motivált pedagógusokat tudunk beépíteni.

A munkatársi közösség közös nevelői hatásra törekszik, ezért közösen megalkotott, egységes követelmény jellemzi munkánkat. Az intézmény mindennapi életében törekszünk

- az integritás (feddhetetlenség, tisztesség, becsület),
- hatékonyság,
- és számon kérhetőség következetes alkalmazására.

Elvárásunk, hogy minden pedagógus pontos, alapos munkát végezzen, személyisége összhangban álljon az általa és az intézmény által képviselt értékekkel.

Elengedhetetlen a folyamatos önképzés és nyitottság a kultúra minden olyan területe felé, mely szellemi és lelki feltöltődést biztosít a mindennapi munkája végzéséhez, hogy az oktatás-nevelés tartalmi, metodikai és lelki feladataiban is kreatívan, fejlődően, magas színvonalon tudjon részt venni.

A pedagógus etikus eljárással kezelje konfliktusait. A szülők felé őszinteséget, nyíltságot és igazságosságot képviseljen a kapcsolatokban. A gyermekek nevelését szeretettel, elfogadással, empátiával végezze.

A pedagógusok feladatainak személyre szabott összeállítását munkaköri leírásuk tartalmazza. Az éves munkatervek és egyéni megbízások kiegészítik az állandó feladatokat.

5.1. A pedagógusmunka feladatkörei

Tanítási órákkal, óvodai foglalkozásokkal kapcsolatos tevékenység

- az óvodai foglalkozásokra, tanítási órákra, egyéb foglalkozásokra való felkészülés, azok levezetése, értékelése
- a gyermekek, tanulók munkájának, fejlődésének rendszeres értékelése, minősítése
- a tanulók írásbeli munkáinak javítása
- hospitálás, a tapasztalatok megbeszélése
- a kollaborációs térben együttműködés a diákokkal

A gyermekek fejlesztésével kapcsolatos feladatok

- a kiemelt figyelmet igénylő tanulók fejlesztésével kapcsolatos feladatok (tehetséggondozás, versenyekre felkészítés, felzárkóztatás, hátránykompenzáció, együttműködés a gyógypedagógusokkal a sajátos nevelési igényű és beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő tanulók egyéni fejlesztése érdekében, tartós beteg gyermekek támogatása)
- tanórán kívüli foglalkozások tartása (szakkörök, sportkör…)
- mérések lebonyolítása, értékelése, ráépülő fejlesztés megvalósítása

Vizsgáztatás

- különbözeti, osztályozó, javító vizsgák, a zeneiskolában az év végi meghallgatás és művészeti alapvizsga, záróvizsga lebonyolítása

Dokumentációk vezetése, készítése

- tanmenetek, egyéni fejlesztési tervek, tájékoztatók, beszámolók készítése
- a naplók folyamatos vezetése (a foglalkozások, tanítási órák dokumentálása, hiányzás, értékelés, egyéb bejegyzések)
- gyermektükör, tanulói profilok építése, pedagógiai jellemzés készítése
- saját önértékelési, minősítési (portfolió) dokumentáció elkészítése

Felügyelet

- a gyermekek, tanulók felügyelete az intézményben (a tanítás megkezdése előtt és után óraközi szünetek és ebédidőben beosztás szerint, mérések, vizsgák, rendezvények ideje alatt)
- felügyelet az intézményen kívül (utazások, tanulmányi versenyek, kirándulások, intézményen kívüli tevékenységek, rendezvények,) alkalomhoz kötötten

Külön megbízások ellátása

- osztályfőnöki, munkaközösség-vezetői, diákönkormányzatot segítő, ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatok ellátása
- intézményi dokumentumok készítésében, felülvizsgálatában való közreműködés
- kulturális, és sportprogramok, tanulmányi kirándulások, ünnepségek és rendezvények, helyi tanulmányi és egyéb versenyek szervezése, a szervező segítése
- közreműködés az intézményi programok lebonyolításában
- a közös területek dekorálása
- önértékelési feladatokban közreműködés

Értekezletek, továbbképzés

- fogadóórák megtartása, egyéni konzultáció a szülőkkel
- részvétel nevelőtestületi, munkaközösségi értekezleteken, megbeszéléseken,
- részvétel a munkáltató által elrendelt továbbképzéseken, és a hét évente esedékes saját továbbképzési ciklus teljesítése
- tanítás nélküli munkanapon a közvetlen felettes által elrendelt szakmai jellegű munkavégzés

Fizikai feladatok

- szertár-, raktárrendezés, leltározásban közreműködés
- csoportszobák, szaktantermek, osztálytermek rendben tartása és dekorációjának kialakítása
- az óvónői, tanári szobák, étkező rendben tartása

A pedagógusok feladatainak személyre szabott összeállítását munkaköri leírásuk tartalmazza. Az éves munkatervek és egyéni megbízások kiegészítik az állandó feladatokat.

5.2. Az osztályfőnök feladatai az általános iskolában

Az osztályfőnököt az igazgató bízza meg a feladat megkezdését megelőző tanév végén.

- Az iskola pedagógiai programjának szellemében neveli osztályának tanulóit, munkája során maximális tekintettel van az egészséges személyiségfejlődés elősegítésére.
- Az osztályfőnöki órák megtartásában követi a közösségi nevelés kerettantervét. Osztályfőnöki munkatervet készít, melyben kiemelten kezeli a közösségfejlesztés és teljes körű egészségfejlesztés feladatait.
- Együttműködik az osztály diákképviselőjével, segíti a tanulóközösség kialakulását.
- Segíti az osztályban tanító pedagógusok munkáját. Kapcsolatot tart az osztály szülői képviselőjével.
- Figyelemmel kíséri a tanulók tanulmányi előmenetelét, az osztály magatartását, szorgalmát.
- Minősíti a tanulók magatartását, szorgalmát, minősítési javaslatát a nevelőtestület elé terjeszti.
- Szülői értekezletet tart, szükség szerint családlátogatást végez.
- Ellátja az osztályával kapcsolatos ügyviteli teendőket: napló vezetése, ellenőrzése, félévi és év végi statisztikai adatok szolgáltatása, törzslapok, bizonyítványok megírása, továbbtanulással kapcsolatos adminisztráció elvégzése, hiányzások igazolása.
- Segíti és nyomon követi osztálya kötelező orvosi vizsgálatait.
- Kiemelt figyelmet fordít az osztályban végzendő ifjúságvédelmi feladatokra, kapcsolatot tart az iskola gyermekvédelmi támogató munkatársával, az iskolai szociális segítővel.
- Tanulóit rendszeresen tájékoztatja az iskola előtt álló feladatokról, azok megoldására mozgósít, közreműködik a tanórán kívüli tevékenységek szervezésében.
- Javaslatot tesz a tanulók jutalmazására, büntetésére, kedvezmények biztosítására.
- Rendkívüli esetekben órát látogat az osztályban.

VI. A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok

A személyiségfejlesztés tudatosan megtervezett és megszervezett tevékenység. A XXI. század világában tanulóinknak a hirtelen változásokra jól kell reagálniuk, a bizonytalanság érzését el kell tudniuk viselni, váratlan helyzetekben gyorsan és jól kell dönteniük, pályák, lehetőségek, életformák között kell újra és újra jól választaniuk, és mindeközben meg kell őrizniük emberségüket, ki kell bontakoztatniuk képességeiket, meg kell találniuk, meg kell ismerniük önmagukat, gazdagon ki kell építeniük közösségeiket.

A személyiségfejlesztés alapvető pedagógiai feladatai:

- a gyermekek Istentől eredő identitásának megerősítése
- a gyermekek, tanulók harmonikus testi, lelki és szellemi fejlődésének elősegítése;
- egyéni képességeikhez igazodó, eredményes érzelmi, értelmi, akarati fejlődésük biztosítása;
- a minél teljesebb társadalmi beilleszkedés lehetőségeinek megteremtése.

A személyiségfejlesztés során kiemelkedően fontosnak tartjuk a Bibliára alapozott fejlesztést az alábbi területeken:

- helyes Isten-kép – harmóniában lenni a Teremtővel (identitásunk tőle ered),
- helyes ember-kép – harmóniában lenni önmagunkkal,
- az emberek közötti helyes kapcsolatok ismerete – harmóniában lenni másokkal (egyén és közösség egymásrautaltságának megérzése),
- az ember és a természet helyes kapcsolatának ismerete – harmóniában lenni a teremtett világgal.

6.1. A személyiségfejlesztés feladatai

Az alábbi konkrét pedagógiai feladatok köré csoportosítjuk a személyiségfejlesztéssel kapcsolatos teendőinket:

A gyermekek értelmi nevelése:

- az önálló ismeretszerzéshez szükséges jártasságok, készségek, képességek kialakítása, fejlesztése,
- a megismerés képességének változatos fejlesztése,
- a kíváncsiság, a játékszeretet, a megoldási késztetés, alkotásvágy ápolása és fejlesztése,
- a gyermek elismerési vágyának, sikerélményének kielégítése, fenntartása, fejlesztése,
- a tanulási szokások kialakítása,
- a tantárgyi kötődés, az érdeklődés kialakítása,
- a tanulás, mint érték elfogadtatása.

A gyermekek érzelmi nevelése:

- érzelmeik felismerése, tudatosítása
- az élő-és élettelen környezet jelenségeire, a tanulók közösségeire és önmagukra irányuló helyes, cselekvésre és aktivitásra késztető érzelmek kialakítása
- önmaguk és mások indítékainak felismerése, helyes reakciók kialakítása
- a pedagógus-diák és tanulótársi kötődések létrejöttének és fenntartásának segítése

A gyermekek erkölcsi nevelése:

- az alapvető erkölcsi értékek megismertetése, tudatosítása és meggyőződéssé alakítása
- a tanulók közösségére és önmagukra irányuló helyes cselekvésre és aktivitásra késztető érzelmek kialakítása
- pozitív szociális szokások kialakulásának, gyarapodásának segítése

A gyermekek akarati nevelése:

- az önismeret, a tanulók saját személyiségének kibontakoztatására vonatkozó igény felkeltése
- a kitartás, a szorgalom, a céltudatosság és az elkötelezettség kialakítása
- az önfegyelem, önmegtartóztatás, önuralom iránti igény kialakítása, a megvalósításhoz szükséges ismeretek, képességek elsajátítása, helyes gyakorlása
- a felelősségvállalás életkornak megfelelő szintű megismertetése, gyakorlása

A gyermekek közösségi, társas kapcsolatokra felkészítő nevelése:

- az emberi együttélés szabályainak megismertetése
- a társas kapcsolatok fontosságának tudatosítása, az együttműködési készség kialakítása
- kötelességek és jogok egyensúlyának megértése, gyakorlása
- a kulturált magatartás és kommunikáció elsajátítása

- a másokért végzett önzetlen segítés szükségességének és örömének felismertetése, gyakorlati megélése; az önzetlen, önfeláldozást is felvállalni tudó segítő attitűd megismertetése, kialakítása, meggyőződéssé formálása
- a szülőhely és a haza múltjának, jelenének megismertetése, a nemzeti hagyományok, a nemzeti kultúra megismertetése, emlékeinek tisztelete, ápolása, megbecsülése, hazaszeretet érzésének felébresztése
- a tanulók állampolgári nevelése

6.2. A személyiségfejlesztés körében alkalmazott eljárások

- a nevelési - tanulási folyamat konstruktív felépítése
- új tanulásszervezési és mérési, értékelési módszerek, eljárások átvétele
- személyes példamutatás, kapcsolatépítés nevelő ereje
- óvónői, osztályfőnöki munka
- konfliktuskezelési technikák megismertetése, gyakorlása
- egyénre és kiscsoportra szabott foglalkozások (megfigyelés, beszélgetés, kérdőív), versenyeken való részvétel
- családdal való együttműködés
- külső segítség igénybevétele: konzultáció szakemberekkel (pszichológus, logopédus, védőnő, orvos, iskolai szociális segítő, nevelési tanácsadó…)
- Az iskolában – a pedagógiai módszerekkel nem megoldható, speciális szaktudást igénylő helyzetekben, indokolt esetben pszichológiai ellátást biztosítunk tanulóink számára. Indokolt esetnek minősül: az osztályfőnök és a gyermek- és ifjúságvédelmi támogató együttes javaslata (pl. a gyermek megváltozott viselkedésének észlelése esetén, erősen romló tanulmányi teljesítmény hátterének megértése érdekében, ha a gyermeket zaklatás érte, vagy a gyermek nem működik együtt a pedagógusokkal), ha a gyermek számára szakértői bizottság javasolta a pszichológiai ellátást. Az ellátók kapacitásának függvényében szülői kérésre is részt vehet a tanuló az ellátásban. Az iskola az ellátást belső forrásai erejéig tudja biztosítani.
- pedagógus körben: osztályban tanítók együttműködése, előadások, önképzés, sajtó és szakirodalom figyelemmel kísérése, továbbképzések, tanfolyamok

VII. A teljes körű egészség-fejlesztéssel összefüggő feladatok

Az egészség-fejlesztés célja az életminőség, az egészségi állapot javítása. Az intézményben eltöltött időben a résztvevők egészségi állapotukat hatékonyan fejlesztő, mindennapjaiba rendszerszerűen beépülő egészségfejlesztő tevékenységben vesznek részt, alkalmuk nyílik az egészséges életvitel készségeinek, magatartásmintáinak gyakorlására. Az egészség-fejlesztésben teljeskörűségre törekszünk. Ennek jellemzői:

Arányosság

a fő egészség-kockázati tényezőket **arányosan** illesztjük be munkánkba

Folyamatosság

nem szűkítjük le egy-egy akció időtartamára, az intézmény **mindennapi életébe folyamatosan és rendszeresen** illesztjük be

Nyitottság - együttműködés

a teljes tantestület, minden gyermek részt vesz benne, és **bevonjuk** a szülőket, gyülekezeti önkénteseket, civil és hivatalos szervezeteket, valamint az iskola társadalmi környezetét

7.1. Az egészségfejlesztéssel kapcsolatos alapfeladatok

- egészséges táplálkozás lehetőségeinek megismertetése, gyakorlása
- mindennapos testnevelés, testmozgás rendjének felépítése
- személyi higiéné tanítása, alkalmazása
- baleset-megelőzés, elsősegélynyújtás alapjainak elsajátítása, gyakorlása
- bántalmazás és iskolai erőszak megelőzése, hatékony kezelése
- lelki egészség fejlesztése (a viselkedési függőségek, a szenvedélybetegségekhez vezető szerek fogyasztásának megelőzése, a gyermekek érett személyiséggé válásának elősegítése pedagógiai módszerekkel és a művészetek személyiségfejlesztő hatékonyságú alkalmazásával)
- a krónikus, nem fertőző megbetegedések (lelki betegségek, szív-érrendszeri, mozgásszervi és daganatos betegségek) elsődleges megelőzése

- környezeti, médiatudatossági, fogyasztóvédelmi, balesetvédelmi, bűnmegelőzési ismeretek átadása
- családi életre nevelés

7.2. A teljes körű egészség fejlesztés körében alkalmazott eljárások

- mindennapos mozgás/testnevelés megvalósítása
- diáksportkörök működtetése, szabadidős ill. közösségi mozgásprogramok megvalósítása intézményen belüli és kívüli szereplők bevonásával
- az egészségtudatos szokások óvodai, iskolai életbe integrálása és napi működtetése
- egészségfejlesztési ismeretek átadása foglalkozásokon, tanítási órákon
- szemléletformáló óvodai, iskolai programok megvalósítása, egészségtudatosságot növelő tartalmak átadása egyéb (diák, családi) programokhoz kötötten
- zenei munkaképesség-gondozás (zeneiskola)
- önértékelő kérdőívek
- egészségtudatos kihívások teljesítése

7.3. A teljes körű egészségfejlesztés hatásai

- a tanulási, fejlődési eredményesség javítása
- az óvodai, iskolai hiányzások csökkenése
- az iskolai lemorzsolódás csökkenése
- NETFIT eredmények javulása
- az önismeret és önbizalom javulása, személyiség életkornak megfelelő fejlődése
- a társadalmi kapcsolatok javulása a kortársakkal, szülőkkel, pedagógusokkal
- reziliens személyiség működés épülése: az alkalmazkodóképesség, a stresszkezelés, a problémamegoldás javulása
- a társadalmi befogadás és esélyegyenlőség elősegítése
- a dohányzás, az alkoholfogyasztás, a kábítószer-fogyasztás és egyéb szenvedélyek elsődleges megelőzése

VIII. A közösségfejlesztéssel, az intézmény szereplőinek együttműködésével kapcsolatos feladatok

Az ember Isten terve szerint társas létre teremtetett. Az intézmény a gyermekek életében hosszú éveken át tanulási színtere a társas kapcsolatok, közösségek fejlődésének. A társas viselkedés egyéni tanulását a gyermekek életében intézményen kívül is sokféle közösség támogatja. (család, baráti kör, gyülekezet, szabadidős elfoglaltságok csoportjai).

A közösség tagjai egyedi, egymástól eltérő tulajdonságokkal jellemezhetők, mellyel hozzájárulnak a közösség épüléséhez. Tetteikkel folyamatosan alakítják a közösség arculatát, a közösség visszahat rájuk, és befolyásolja további cselekedeteiket. A csoporthoz tartozás alakítja a szabályok és viselkedési módok megismerését, gyakorlását, a csoport értékrendjének alakítását, másoktól elvárását.

A közösség tagjai megismerik, elfogadják egymás sajátosságait, különbözőségeit. Az igazi közösségek visszahatnak az egyén fejlődésére, keretet adnak, támogatják annak kibontakozását. A közösség fejlődésére, több lesz, mint tagjai egyszerű együttese.

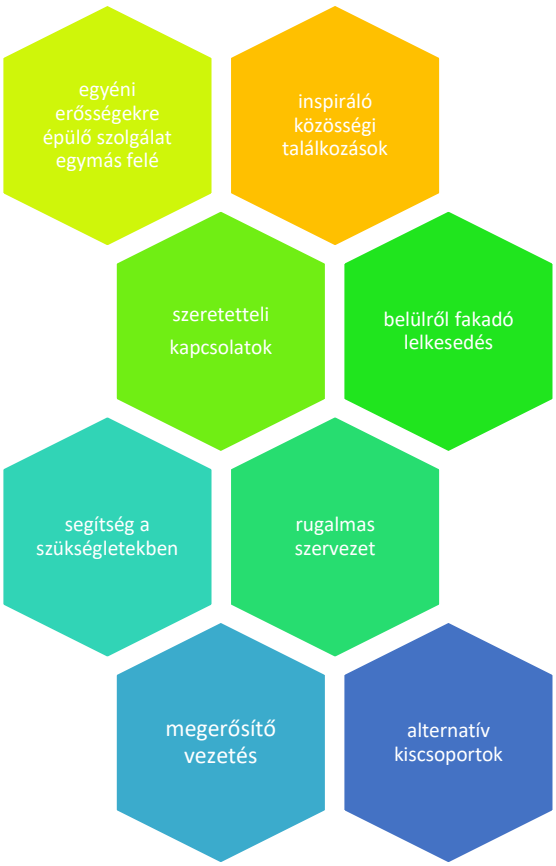
Egy személy több csoport, közösség tagja is lehet.

Iskolánkban a közösségek fejlesztésének célja, hogy a közösség, mint tevékenységi keret segítse az egyéni fejlődést, hogy a nálunk felnövő gyermekek később is képesek legyenek érdekeiket összhangba hozni a közösségével. Egyediségük megőrzése mellett a különböző élethelyzetekben szocializáltan helyt álljanak.

Intézményünkben az együttműködő résztvevőket egy nagy közösségnek is tekintjük. (gyermekek- szülők – munkatársak – támogató partnerek). Más felelősséggel, szereppel, de egy csapatot alkotunk, amelynek fő célja a XXI. században életképes, keresztyén generáció felépítése. Mindannyian szükségesek vagyunk ennek a célnak a teljesüléséhez, és saját, egyéni hozzáállásunk viszi előre, vagy akadályozza ezt a folyamatot. Az óvoda-, iskolaközösség fejlődéséhez a résztvevők megértésében, szívében és tetteiben is szükséges növekedés. Az intézményben erre is szeretnénk sokoldalú közeget, lehetőségeket biztosítani.

Az intézményi élet tervezése és szervezése során igyekszünk megfelelő mértékben alkalmat adni a különböző létszámú közösségek együttlétére. Szükségesnek tartjuk azokat a nagyobb lélegzetű rendezvényeket is, ahol az egész közösség együvé tartozását segíthetjük elő, de a kisebb, intimebb közösségek gyakori együttlétének feltételeit is megteremtjük.

8.1 A növekedést támogató területek

A tanulói közösségek irányításánál a pedagógusok figyelembe veszik az életkorral változó közösségi magatartást: a kisgyermek heteronóm - a felnőttek elvárásainak megfelelni akaró - személyiségének lassú átalakulásától az autonóm - önmagát értékelni és irányítani képes - személyiséggé válásig.

8.2 Alapvető közösségfejlesztési feladataink

- megfelelő munkatársak kiválasztása és megbízása: a nevelőtestületi közösségbe - mint csapatba – alázatra, szociális együttműködésre képes és motivált pedagógusok kiválasztása, a gyermekcsoportok kiemelt vezetőinek (különösen osztályfőnökök, óvodai csoportok vezetése) körültekintő kiválasztása, hiszen a közösségfejlesztés érdekében ők tehetnek legtöbbet
- a bibliai értékrend és az emberi együttélés szabályainak megismertetése, a kapcsolatok, közösségek fontosságának tudatosítása, jól körülhatárolt szerepek felépítése
- az óvodai, iskolai közösség egyéni arculatának kialakítása: hagyományteremtés és ápolás - melyek által a gyermekek, diákok büszkék lehetnek arra, hogy intézményünk

közösségének tagjai - valamint hagyományos rendezvényeinken túl egyedi lehetőségekkel is élni, amelyek az összetartozás és a Teremtőhöz tartozás érzését erősítik

- ismerjék meg népünk és az európai kulturális örökség jellemző sajátosságait
- a gyermeki, tanulói közösségek biztonságos, építő, jó hangulatú légkörének kialakítása: az egyéni értékek tudatosítása, a társas interakciókhoz szükséges társas készségek (megértés, empátia, kölcsönösség) fejlesztése, a konfliktusok kezelésének tanítása, a megoldásközpontú kommunikáció, mediációs technikák alkalmazásával, együttműködési képességek erősítése, a kulturált magatartás és kommunikáció elsajátítása
- az intézményi közösségek életének tudatos, tervszerű szervezése, irányítása: felnőtt munkaközösségek működése, a diákok közösségi életbe történő bekapcsolódásának segítése, az aktív részvétel támogatása, a diákok önkormányzásra felkészítése
- az alapvető állampolgári jogok és kötelességek megismertetése, igényformálás, a közéletben, a gyülekezeti életben történő részvételre
- külső közösségi programokon részvétel támogatása (az összetartozás élményének átélése a keresztyén oktatási intézmények, egyházak, szervezetek által szervezett konferenciákon, rendezvényeken, önkéntes szolgálatba bekapcsolódás támogatása)

8.3 A közösségfejlesztést szolgáló tevékenységek színterei, szervezeti keretei:

- foglalkozások, tanítási órák (kiemelten osztályfőnöki, hit- és erkölcstan, drámajáték, testnevelés, diáksportkör, kórus, zenei csoportok, szociális segítő támogatásával szervezett közösségépítő foglalkozások, de felzárkóztató, tehetséggondozó foglalkozások is)
- közös élményt nyújtó, közösségformáló programok csoportonként, osztályonként
- diákönkormányzat működése - tájékoztatjuk a tanulókat a jogaikról, véleményt nyilváníthatnak az őket érintő összes kérdésben. Jogaik érvényesítésének színterei: osztályfőnöki óra, diákképviselet gyűlései (munkájukat pedagógus segíti), osztályszinten vagy személyesen az gyermekvédelmi támogatóval, ifjúságvédelmi felelőssel, osztályfőnökökkel, valamint az igazgatóval történő beszélgetés
- közös programjaink: keresztyén ünnepek (hálaadás, karácsony, húsvét, pünkösd), iskolai ünnepségek, megemlékezések szervezése (tanévnyitó, okt. 23., márc.15., ballagás, tanévzáró), rendszeres diák programok – gyakran a szülők bevonásával (jelmezverseny, gyermeknap, osztályprogramok, Szülők napja, Családi Nap, Pályaorientációs nap)

- tanulmányi és közösségépítő kirándulások az óvodában, iskolában
- napközis szabadidős programok

- iskolánk szervezésében érdeklődő tanulóinknak lehetőséget biztosítunk nyári táborainkban részvételre (angol nyelvi hét vagy bibliatábor napközis foglalkoztatással, országosan meghirdetett egy hetes bentlakásos keresztyén zenei tábor)

IX. A kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenység rendje

1. Tehetséggondozás

A tehetséggondozás kiindulópontja. hogy úgy tekintünk minden gyermekre, hogy lehet tehetséges valamiben, aminek kibontakoztatásához lehetőségeket szeretnénk biztosítani az intézményben. Célunk minden gyermeknek segíteni, hogyan tudja saját erősségeit felismerve, elfogadva képességeit teljesítménybe fordítani.

Tehetségtámogató munkánkban komplexen szeretnénk a gyermekeket támogatni. Szeretnénk, ha a gyermekek tehetségbarát közegbe kerülnének intézményünkben, ahol lehetőségeket kapnak egészen kicsi gyerekkortól kezdve a képességek fejlődésére. Tevékenységet és nem teljesítményt várunk el a még éretlen képességek szintjén. Szeretnénk rugalmas, ugyanakkor kiszámítható, határozott szabályokat és a képességek fejlődésének megfelelő szabadságot nyújtani a fejlődéshez, erősíteni a gyermekek felelősségét saját tevékenységéért, fejlődéséért és teljesítményeiért.

Programjainkat nevelési célok határozzák meg

- a fejlődési szemléletben rejlő lehetőségekkel megismertetni minden gyermeket
- a gyermekek sokoldalú, nyitott, érdeklődő, kreatív, rugalmas, erőforrásait ismerő személyiséggé fejlesztése
- kommunikációs készség fejlesztése, a konstruktív konfliktuskezelés eszköztárának kialakítása
- a sokszínűség, a változatosság, az önmegvalósítás lehetőségeinek biztosítása

- a nehézségekben fejlődési lehetőséget látva a kihívásokhoz rugalmasan tudjanak alkalmazkodni
- feladataikat oldott légkörben végezzék, átéljék az alkotás örömét, produktum létrehozását
- az egyéni erősségekre, érdeklődésre épülő tanulási helyzetek által sikerélményhez juttatni a gyermekeket, hogy sikerélményeik által képessé váljanak az önszabályozott tanulásra, az élethosszig tartó tanulásra
- meglátni és megláttatni, illetve továbbfejleszteni minden gyermekben saját és társai értékeit, így segítve az együttműködést
- képessé tenni a gyermekeket a flow-élmény megélésére, a tartalmas élet feltételeinek megteremtésére

A tehetség meghatározása

A „tehetség” köznapi értelemben átlagon felüli adottság. Lehet kiemelkedő értelmi képesség, művészi adottság, fizikai teljesítmény, eredeti gondolkodás, bizonyos tevékenységek iránti elkötelezettség. A tehetség sajátos attitűd és reakciómód, amely kiemelkedő képességek kifejlesztésére és alkotó teljesítménybe fordítására irányul. A környezet segítő hatása elengedhetetlen a tehetség kibontakoztatásához. A környezeti tényezők, különösen az elvárások és a motiváció jelentősen befolyásolják a tehetség megjelenését.

Tehetségvizsgálatok

Intézményünkben a tehetségvizsgálatok egy adott közösség és/vagy egyén megismerésére irányulnak, és nem a tehetségek kiválogatását célozzák. Céljuk a megfelelő fejlesztő környezet biztosítása. A tehetségvizsgálat több forrás bevonásával történik, a személyes és környezeti változók kölcsönhatásban kerülnek elemzésre. A tehetségvizsgálatok az erős és gyenge pontok azonosítására egyaránt figyelemmel vannak. A képesség, tanulási és motivációs profil alapján lehet fejlesztési környezetet felépíteni, megalapozottan programokba irányítani, vagy mentorhoz közvetíteni a tehetségeket. A tehetségazonosítás célja a tehetségígéretek felkutatása, a tehetségek azonosítása. Módszereink:

- pedagógusi megfigyelés, adatgyűjtés (alkalmi vagy struktúrált, tulajdonságlisták, szülők, kortársak visszajelzése), javaslattétel
- tehetségazonosító tesztek (országos tehetségmérés, diák, szülő, pedagógus)
- tehetség-profil készítése – tehetségdetekt és pszichopedagógus általi tesztek (személyiségjellemzők vizsgálata)

A tehetségtámogatás tevékenységei

- tehetségvizsgálat
- intézményi tehetségtérkép készítése
- differenciált tanórai munkaszervezés a többszörös intelligencia elmélete alapján
- képesség - kibontakoztató foglalkozások

Tehetséggondozás

A tehetség kibontakoztatását, fejlesztését segítő tervszerű, komplex folyamat. Fő formái:

- a mindennapi tevékenységbe épített személyiségfejlesztés (intra és interperszonális területen)
- egy-egy tudományos, művészeti, sport vagy egyéb tevékenység kiemelt művelése (tehetségterület szerinti gazdagítás, gyorsítás, léptetés - AMI)
- egyéni és csoportos konzultáció a családdal, szakemberekkel, a tehetségekkel
- pályázatok
- versenyek, fellépések egyéb megjelenés
- pályatanácsadás

A megvalósítás módja lehet egyéni támogatás (egyéni fejlesztés, versenyfelkészítés), vagy csoportos fejlesztés (szakkör, versenyfelkészítés)

A tehetségtámogatás alapelvei

- Inkluzivitás (befogadás)

Változatos tanulási helyzetek megteremtésével mindenki számára elérhetővé tenni, hogy érdeklődésének megfelelően teret kapjon képességei teljesítménybe fordításához.

- Komprehenzív (átfogó) szemlélet

A gyermekek eltérő érdeklődése, teljesítőképessége, tanulási üteme alapján biztosítani a saját képességeik felismeréséhez szükséges tudás és képességek megszerzését. (a világ megismeréséhez és a társadalomban való eligazodáshoz szükséges ténytudás és gyakorlatba ültetéséhez szükséges műveleti tudás megszerzését), esélyt teremtve számukra. A tehetség különböző megnyilvánulási módjainak értékként történő megjelenésében és kortársi elfogadtatásában is szerepet vállal az intézmény.

- Tevékenységfókusz

A hatékony tehetséggondozás tevékenység- és nem teljesítményalapú, a teljesítmények következményként jelennek meg. Az intézmény tehetségsegítő programok sokszínűsége által

támogatja, hogy a gyermekben meglévő lehetőség életkora, kulturális, társadalmi háttere, elkötelezettsége, motivációja által meghatározottak szerint produktum létrehozását tegye lehetővé.

- Hosszú távú szemlélet

A tehetségsegítés általában a kora gyermekkortól a munkába állás és a tehetség hasznosulásának kezdeti fázisai idejéig (~35 éves korig) tart. A tehetségsegítés feladata ily módon az életpálya-építés segítése – különös tekintettel az életszakasz-határok átlépésének zavartalanságának támogatásával.

Tehetségtanácsadás

A tehetséggondozásra vonatkozó útmutatás a (tehetséges) diák, a szülő/ gondviselő, a tehetségesekkel foglalkozó szakember, az intézményvezető, a tehetség témakörrel ismerkedő személy számára.

Tehetséggondozás az alapfokú művészetoktatási intézményben

Az alapfokú művészetoktatás egyik alapfeladata a tehetséggondozás. Ezért a művészeti iskola minden tevékenysége e cél megvalósulását segíti. Tanáraink feladata megtalálni azt az utat és módszert, amellyel növendékeink eredményesen és elmélyülten haladhatnak, és az átlagosat túlhaladó teljesítményekre képesek.

A tehetséggondozásban nincs egyetlen módszer, amely minden növendék számára járható. A művészetek iránti képességek rendszerint korán megmutatkoznak, de a motivációs akarati tényezőktől, a környezet serkentő - gátló hatásától is függ, hogy lesz-e belőlük zenei tehetség.

A tehetséggondozásban fontos tényező, hogy a növendéket milyen motivációk inspirálják, hogy a pedagógus mit tud szakmailag nyújtani és mennyi időt, energiát tud és akar belefektetni, hogy lehet-e a család támogatására számítani.

Ezen tényezők figyelembevételével a következő lehetőségek vannak a tehetség fejlesztésére:

- Tehetséggondozó foglalkozások egyéni igény szerint a kötelezően óraszámon felül.
- A növendékek rendszeres meghallgattatása zeneművészeti szakközépiskolai és főiskolai művész tanárokkal.
- Mesterkurzusokon való részvétel.
- Versenyeztetés (városi, regionális, országos, nemzetközi).
- szereplés iskolai rendezvényeken (tanévnyitó, tanévzáró, növendékhangversenyek).
- Hangversenyek és kiállítások látogatása.
- Felkészítjük diákjainkat szóló, illetve kamaraversenyekre helyi és országos szinten.

- Nyári táborokat szervezünk a tehetségek kibontakoztatására

9.2. Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel összefüggő pedagógiai tevékenység

Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő tanuló a jogszabály maghatározása alapján „az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján

- az életkorához viszonyítottan jelentősen alulteljesít
- társas kapcsolati problémákkal (beilleszkedési nehézség)
- tanulási (tanulási nehézség)
- magatartásszabályozási hiányosságokkal küzd (magatartási nehézség)

továbbá személyiségfejlődése nehezített vagy sajátos tendenciákat mutat, de nem minősül sajátos nevelési igényűnek”.

A fenti gyermekek támogatásának célja olyan különleges bánásmód megvalósítása, amely hatékonyan segíti a kialakult pedagógiai probléma és konfliktusok okának beazonosítását, hatásainak és következményeinek enyhítését, és lehetőleg a nehézségek megszüntetését.

Ennek módja elsősorban a tanulási képességek fejlesztése és a lehetségesen eredményesebb magatartásbefolyásolási motívumok, eszközök alkalmazása. A fejlesztő ellátást a Pedagógiai Szakszolgálat szakértői vizsgálati véleménye alapján az óvodai, iskolai nevelés és oktatás keretein belül intézményünk biztosítja a gyermekek számára.

A gyermekek ellátásában fontos olyan óvodai/iskolai környezet kialakítása, amely figyelembe veszi és elfogadja a gyermekek közti különbségeket. Ebben a környezetben a következő feladatokat végezzük:

- szorongásmentes, nyugodt, elfogadó, barátságos légkör kialakítása
- óvodában és első osztályban diagnosztizáló mérések végzése, a mérés eredménye alapján szűrik ki a pedagógusok a fejlesztésre szoruló gyermekeket

A pedagógusok feladatai a csoportban/osztályban végzett munka során

- a tanulásszervezés, módszertan területén a pedagógus az óvodai csoporton/osztálytermen belül, a foglalkozások során nyújt megfelelő támogatást a gyermeknek
- az iskolában tantárgyi megsegítés (felzárkóztatás, korrepetálás) elérhető, az óvodában egyéni és mikrocsoportos foglalkozás

- az iskolában a szakértői vélemény alapján a gyermek számára kedvezményeket biztosítunk (rugalmasabb időkeret a tananyag-feldolgozásban és a számonkérésben több idő vagy azonos időkeretben kevesebb feladat adásával)
- a gyermek számára megfelelő haladási tempó alkalmazásával, a teljesítmény értékeléskor az önmagához mért fejlődés figyelembevétele
- pozitív visszajelzésekkel hozzájárulunk a sikerélmény biztosításához, a tanulási motiváció fenntartásához
- esetmegbeszélésekkel összehangoljuk a csoportban/osztályban foglakozást tartó pedagógusok munkáját

Fejlesztőpedagógiai ellátás egyénileg vagy kiscsoportos foglalkozás keretében

- tanórán kívül a fejlesztő pedagógus egyéni és/vagy csoportban végzett fejlesztéssel támogatja a tanulót
- a fejlesztő tevékenység során támaszkodik a gyermeket, tanulót sikerélményhez juttatható képességeire, az átlagot meghaladóan működő és jól teljesítő funkciókra
- a fejlesztő foglalkozásokon részben a sikeresebb tanulást megalapozó képességek, készségek (észlelési, emlékezeti, figyelmi, nyelvi, matematikai, logikai) fejlesztését, illetve a már tanult alapszintű ismeretek felidézésére, gyakorlására, rögzítésére irányuló tevékenységet végez (ezek az ismeretek tantárgytól, témakörtől független, különböző típusú feladatokban történő, automatikus használatát segítik elő, hogy az újabb, összetettebb tudás elsajátításának alapjai lehessenek)
- az egyéni illetve kiscsoportos személyesebb, kötetlen légkörben lehetőség nyílik a szociális készségek alakítására; a gyermekek önbizalmának, pozitív gondolkodásának, egymás iránti toleranciájának erősítésére, reális önértékelésének, önbizalmának kialakítására, szorongásának oldására

A fejlesztő pedagógus feladata ezen felül

- segíti a szakértői bizottság BTMN-t megállapító szakértői véleményének – különösen a pedagógiai diagnózis részének – értelmezését
- a tanulók igényeihez igazodó, az osztályfok és a tudásszint alapján megfelelő csoportok kialakítását szakmailag támogatja
- a nagyobb elmaradással, illetve egyéni hátrányokkal (pl. erős figyelemzavar, teljesítményszorongás, kudarckerülés, önértékelési problémák) küzdő gyermekek számára javaslatot tesz az egyéni formában történő fejlesztésre

- a szakértői vélemény alapján egyéni fejlesztési tervet készít, hogy készségfejlesztéssel a leghatékonyabb módon tudja segíteni a gyermeket
- együttműködik, konzultál, közös gondolkodást segít elő a tanulási problémákkal küzdő gyermekeket nevelő/tanító pedagógus kollégákkal
- szükség szerint hospitál a foglalkozásokon/tanítási órákon a gyermek közösségben mutatott helyzetének, teljesítményének megismeréséhez
- segíti a pedagógust az egyéni értékelés kialakításában, a gyermek, tanuló önmagához mért fejlődésének megítélésében a problémás területen
- figyelemmel kíséri a gyermek fejlődését, szükség esetén szakértői vizsgálatot, vagy felülvizsgálatot kezdeményez, ehhez fejlesztő pedagógiai véleményt készít
- tanév végén a tanulók által elért változások, fejlődésük mértékének, területének megállapítása a saját felmérések eredményeinek és a tapasztalatoknak az összegzésével; a további fejlesztési irány meghatározása
- ezek ismertetése, megbeszélése a gyermekekkel és a pedagógus kollégákkal
- a gyermek fejlődéséről, a foglalkozásokon végzett munkáról a szülőknek rövid írásbeli visszajelzést juttat el

Beilleszkedési, magatartási nehézség

A magatartási nehézségre utaló jelenségek lehetnek az intézményben elvárt

- szabályok, normák betartásának problémái
- indulatkezelési problémák
- együttműködési problémák)
- a társas kapcsolati problémák társakkal és/vagy felnőttekkel (pl. érzelemszabályozási nehézségek, szorongás, agresszió, verekedés, csúnya beszéd)
- szociális gátoltság
- szociálisan visszahúzódó magatartás (pl. nehezen tud kapcsolatokat kialakítani, túlzott visszahúzódás a társas térben, kommunikációs gátoltság).

A beilleszkedési, magatartási nehézséggel küzdő tanulók támogatásának alapja az iskolai környezet elfogadó, megértő és segítő szándékú viszonyulása a gyerek nehézségeihez.

A gyermek támogatásához intézményünk a szakértői vizsgálat javaslata alapján igényli és kéri a szülő együttműködését pszichológiai megsegítés szükségessége esetén. Az intézmény az ellátást megigényli, a szülőt kérjük a szakszolgálattal való együttműködésre.

A tanulási kudarcnak kitett tanulók felzárkóztatását segítő program

- kognitív funkciók fejlesztése (gondolkodás, problémamegoldás, képzelet, emlékezet végrehajtó funkciók: pl. figyelem)
- kommunikációs képességek fejlesztése (pl. miként fogalmazza meg a problémáját, miként kérjen segítséget stb.)
- a szocio-emocionális kompetencia, érzelmi intelligencia fejlesztése
- szorongásoldás
- adaptív énfunkciók kialakítása jutalmazással
- érzelemszabályozás fejlesztése
- megoldásközpontú módszer alkalmazása készségek tanításával (konfliktusmegoldási
- stratégiák, problémamegoldási stratégiák tanítása)
- önbizalom, önértékelés fejlesztése
- tanulási motiváció fejlesztése, a tanulás iránti attitűd felmérése

Hatékony együttműködés a szülőkkel

A BTMN gyermekek családja az egyik legfontosabb erőforrás a gyerekek sikeres és kiegyensúlyozott életének támogatásakor. Intézményünk törekvése, hogy a szülők egyenrangú partnerként vegyenek részt a gyermekeket támogató intézményi munka működtetésében és működésében. Közös célnak tekintsünk a kudarcok halmozódásának elkerülését, a gyerekek sikerélményeinek gyarapítását, önbizalmuk és ambícióik erősítését az óvodában/iskolában töltött időszak alatt.

9.3. A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek nevelésével/oktatásával kapcsolatos feladatok

A hátrányos helyzet

Az adott környezet anyagi, technikai, szellemi, kulturális elmaradása, lelassult fejlődése, alacsonyabb szinten megrekedt állapota.
Kialakulásának okai lehetnek:

- a család hiánya
- a család jövedelmi forrása nem megfelelő jövedelme
- a gyermekek magas száma a családban
- a szülők alacsony iskolai végzettsége

- a család lakhatási körülményei
- egészségi problémák, betegségek
- deviáns magatartásminták
- helytelen nevelési gyakorlat

Veszélyeztetettség

Olyan állapot, amely a gyermek testi, lelki, értelmi, érzelmi vagy erkölcsi fejlődését súlyosan gátolja, vagy akadályozza.
A hátrányos helyzetű gyermek minden esetben kiemelt figyelmet, törődést, támogatást érdemel. Ezért az alábbi eljárást alkalmazzuk:

Intézményi helyzetfelmérés

Többségében rendezett családi körülmények között élő gyermekek járnak az intézményünkbe. A szülők túlnyomó része figyelemmel kíséri gyermeke testi – lelki fejlődését, magatartását, tanulmányi előmenetelét. Hátrányos helyzet vagy átmeneti családi nehézségek esetén a szülő jelzésére vagy a pedagógus megfigyelései alapján külön figyelmet fordítunk az érintett gyermek tanulmányi előrehaladására, érzelmi állapotára, körülményeinek alakulására.
Gyermekvédelmi felelőseink, és az intézményegységek vezetői koordinálják ezt a folyamatot. Szükség esetén bekapcsolják az együttműködésbe az óvodai/iskolai szociális segítőket és a területi családsegítő munkatársakat.

Az intézményben jelen lévő gyermekvédelmi támogató, gyermekvédelmi felelős feladatai:

- tájékoztatás a jogszabályok adta lehetőségekről
- a juttatások igénybevételéhez segítségnyújtás
- szakszolgálatokhoz irányítás (Pedagógiai Szakszolgálat, Családsegítő)
- szakemberek bevonása a gyermek és helyzete mélyebb megismerésébe (iskolaorvos, védőnő)
- folyamatos a szülők tájékoztatása a gyermekeket és közösségeiket érintő kérdésekben egyéni, személyes megbeszélés és telefonos megkeresés keretében, élünk a levelezés eszközeivel is, a gyermekvédelmi támogató szükség esetén családlátogatást is végez
- az állandó kapcsolat lehetőséget biztosít arra, hogy a szülők kérdéseire válaszoljunk, problémáikra megoldást találjunk
- a pedagógusok és szülők közös összejövetelei (szülői értekezlet, fogadóóra, nyílt napok,

iskolai rendezvények, osztályprogramok stb.) jó alkalmat adnak a gyermekvédelmi tevékenység részfeladatainak (adatgyűjtés, megfigyelés, szülők segítése, stb.) elvégzéséhez

Tanévenkénti helyzetfelmérés

A tanév kezdetekor a tanulók osztályfőnökeivel, pedagógus kollégákkal, gyermekvédelmi támogatóval, védőnővel, területi családsegítővel stb. megbeszélve mérjük fel a hátrányos helyzetű és veszélyeztetett gyermekek számát, helyzetét. A felismert problémák felmérését követően a kollégákkal közösen az okok feltárásának ismeretében az intézményen belüli segítségnyújtással vagy megfelelő szakemberhez (fejlesztő pedagógus, pszichológus, családsegítő, iskolaorvos, védőnő, pszichiáter), szakszolgálathoz vagy intézményhez fordulunk segítségért, támogatásért.

A problémák azonosításához, felméréséhez közös szempontsort alkalmazunk, melynek része a gyermek megfigyelése a foglalkozásokon és azon kívül, kapcsolatainak alakulása.

Feladatok

- a segítő tevékenységnek a gyermekhez, és családja helyzetéhez, szükségleteihez kell igazodnia
- a hátrányos helyzet felszámolásának elősegítése vagy enyhítése, érdekképviselet

9.4. A tartós gyógykezelés alatt álló tanulót segítő pedagógiai tevékenység

A jogszabály előírása alapján az a tanuló minősül tartós gyógykezelés alatt állónak, akinek egészségügyi ellátása általános fekvőbeteg-szakellátásban részt vevő szakorvos véleménye alapján az adott tanévben a harminchat tanítási napot várhatóan meghaladja, és emiatt tankötelezettségét iskolába járással nem tudja teljesíteni, tanulmányait egyéni munkarend keretében folytathatja. Számukra egyéni foglalkozásokat szervezünk, amelyre tanulónként átlag heti tíz óra áll a rendelkezésre (ez az időkeret az egyes hetek és tanulók között átcsoportosítható).

A tartós gyógykezelés miatt egyéni munkarend keretében tanulmányokat folytató tanuló felkészítésének, érdemjegyei és osztályzata megállapításának pedagógiai eszközeit és módszereit az iskola igazgatója határozza meg a gyermek egyéni helyzetének ismeretében.

A tartós gyógykezelés alatt álló tanuló oktatásához szükséges eszközöket az iskola biztosítja.

A tanuló felkészítése történhet egészségügyi vagy rehabilitációs intézményben, otthoni ellátás keretében vagy tantermen kívüli, digitális munkarendben.

Ha a tanuló tartós gyógykezelése az iskolába járást nem teszi lehetővé, a tanuló, kiskorú tanuló esetén a szülő kérelmére az igazgató engedélyezheti, hogy – tanulói jogviszonyának fenntartása mellett – tanulmányait a fekvőbeteg-ellátás keretében gyógykezelését biztosító egészségügyi vagy rehabilitációs intézményben biztosított nevelés-oktatás keretében folytassa.

A szülő részére tanácsadást, konzultációt biztosítunk, továbbá terápiás vagy más kezelés szükségessége esetén tovább irányítjuk pedagógiai szakszolgálathoz vagy más szakellátást biztosító intézményhez.

A tanulók ellátásának szakmai elveit és gyakorlatát A tartós gyógykezelés alatt álló gyermekek, tanulók köznevelési ellátásának irányelve részleteiben is tartalmazza, melyet az intézmény a gyermek egyedi helyzetét figyelembe véve alkalmaz. A tanuló ellátásával kapcsolatos további szabályokat az intézményi SZMSZ tartalmaz.

9.5 A sajátos nevelési igényű tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenység

Sajátos nevelés igényű tanuló a jogszabály megfogalmazása alapján az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján mozgásszervi, érzékszervi, értelmi vagy beszédfogyatékos, több fogyatékosság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrumzavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzd.

Intézményünkben a szakértői bizottság véleménye alapján integráltan nevelhető, oktatható gyermekek, tanulók oktatása, nevelése folyik. Az intézményünk Alapító Okiratában foglaltak szerint azon gyermekeket, tanulókat nevelhetjük, oktathatjuk, akik

- mozgásszervi, enyhe értelmi (óvoda) vagy beszédfogyatékosok, több fogyatékosság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékosok,
- autizmus spektrum zavarral, illetve egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzdenek,
- érzékszervi fogyatékosok (enyhe hallási) fogyatékosok.

A sajátos nevelési igényű gyermek felvétele a szakértői vélemény megismerése után, a befogadó gyermekközösség, a pedagógusok helyzetét, felkészíthetőségét, tapasztalatát is figyelembe véve, és a fejlesztési feladatokhoz szükséges szakemberek biztosítása, igénylése után történhet meg. A SVM szakértői bizottság által történő intézménykijelölés után vehetjük fel a gyermeket.

A gyermekek nevelését, fejlesztését úgy tervezzük, hogy az Oktatási Hivatal honlapján közzétett „A sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelvét” és az

„Irányelvek a sajátos nevelési igényű tanulók oktatásához” (általános iskola tanulók) dokumentumokra, valamint a gyermek szakértői véleményének részletes fejlesztési feladataira építve határozzuk meg a fejlesztés tervét.

A gyermekek különleges bánásmódra jogosultak az óvodai csoportban és iskolai osztályokban. A sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók az óvodai foglalkozásokon, tanítási órákon túl gyógypedagógus vezetésével – habilitációs, rehabilitációs fejlesztést szolgáló órakeretben – egyéni fejlesztési terv alapján terápiás fejlesztő foglalkozásokon vesznek részt. Intézményünk saját gyógypedagógust is alkalmaz, de a sajátos nevelési igényű tanulók neveléséhez-oktatásához igénybe veszi az illetékes pedagógiai szakszolgálati, illetve pedagógiai-szakmai szolgáltatást nyújtó intézmények szolgáltatásait.

Az integráció célja, értékei:

Az integráció fő célja a sikeres szocializáció, mely nem megy végbe spontán módon, de a beavatkozás feltételei speciálisak. Ezért nagyon fontos, hogy megfelelő szakember (pl. gyógypedagógus, pszichológus, fejlesztő pedagógus) vegyen részt a pedagógiai folyamatban.

A társadalmi és intézményi integráció segíti a hátrányos helyzetű gyermeket a saját adottságai (lehetőségei) és a tőle különböző adottságú személyek közötti integrációban.

Fontos a gyermek segítése abban, hogy másokkal „normalizált” környezetben lépjen interakcióba. Lehetőséget teremt a személyiség azon vonásainak erősítésére, amelyek nem állnak közvetlen kapcsolatban a hátránnyal vagy a nehézségekkel. Ez az erősítés előmozdítja a nehézségekre adott válasz és a nehézségek kiegyenlítése adekvát folyamatainak megindulását.

Az intézményi integráció folyamata feltételezi és magával hozza a pedagógusok, munkatársak, a többi gyermek, a szülők személyes magatartásának változását.

Sikerkritériumnak a gyermekek beilleszkedése, egyenlő hozzáférése a tevékenységekhez, önmagához mért fejlődése tekinthető.

9.6 A sikeres integrált nevelés – oktatás feltételei

Objektív tényezők

- **A különleges gondozáshoz szükséges környezeti, tárgyi feltételek biztosítása**
- Négy fejlesztő terem áll rendelkezésre, megfelelő bútorzattal, speciális fejlesztő eszközökkel felszerelve, melyeket lehetőség szerint bővítünk.
- **A sérülés specifikumokhoz igazodó, megfelelő képzettségű szakemberek (gyógypedagógus) alkalmazása,** utazótanári szolgálat igénylése.

- Az intézmény saját alkalmazásában lévő gyógypedagógussal látja el elsődlegesen sajátos nevelési igényű és tanulási nehézséggel küzdő tanulóit. A hallássérült, mozgássérült, autizmus spektrumzavarral élő, beszédfogyatékos gyermekek fejlesztéséhez EGYMI segítségét vesszük igénybe utazó tanári hálózaton keresztül.
- Intézményünk **a tanulócsoportok létszámának kialakítás**át a jogszabályi előírásoknak megfelelően végzi.
- **EGYMI-vel, Szakszolgálattal és szakmai szervezetekkel való együttműködés**
- Az illetékes országos és megyei szakértői bizottságok szakértői véleményében megfogalmazott diagnózist és fejlesztési javaslat figyelembe vesszük, a szükséges igények közvetítjük, az utazó tanárok számára megfelelő munkakörülményeket alakítunk ki.

Szubjektív tényezők

- az intézmény befogadó attitűdje, hatékony pedagógiai tevékenysége
- a fogadó pedagógusok attitűdje, módszerei, jártassága a differenciálás pedagógiájában
- a fogadó pedagógusok ismeretei az adott fogyatékossági típussal kapcsolatos integrációs teendőkről, kapcsolata a szülőkkel, gyógypedagógussal
- a szülő megfelelő kapcsolattartása a pedagógusokkal, gyógypedagógusokkal

9.7 Pedagógiai alapelveink, céljaink és feladataink

Alapelveink

- a tanulók egyediségének, eltérő egyéni képességeinek, fejlődési ütemének, korlátainak figyelembevétele az oktatás-nevelés folyamatában
- a sérült gyermekek és a befogadó közeg pozitív egymásra hatásának kihasználása a személyiségfejlesztésben, közösségfejlesztésben, szocializációban
- támasz és segítségnyújtás a tanulási folyamatokban, az egészséges érzelmi, lelki fejlődésben a foglalkozásokon, és azokon túl egységes rendszerben gondolkodva
- szoros, bizalomra épülő, támogató együttműködés a családdal, a gyermek fejlesztésében közreműködő partnerekkel

Céljaink

- habilitációs, rehabilitációs foglalkozások célja az egyéni diagnosztikára épülő funkcionális képességfejlesztéssel elérni az egyénhez viszonyítva azt a legoptimálisabb adaptív állapotot, amely elégséges előfeltétele a tantárgyi rendszerű fejlesztésnek

- a tantárgyi rendszerű fejlesztésben a tanuló motivált munkájának felépítése, képességeinek megfelelő funkcionálás elérése
- a sajátos nevelési igényű gyermek kapcsolatainak erősítése kortársaival természetes heterogenitású csoportban, iskolában
- az eredményes továbbtanulás és társadalmi beilleszkedés megalapozása

Feladataink

- A szükségleteknek megfelelő **személyi és tárgyi feltételek** megtartása, folyamatos és egyre bővülő körű biztosítása.
- Felkészült, fejlődő **szakemberek** folyamatos foglalkoztatása, módszertani kultúránk bővítése, kiterjesztése tanulóink minél sikeresebb ellátása érdekében.
- A mielőbbi **diagnosztizálás** érdekében együttműködés a Szakszolgálattal a minél korábbi életkorban megkezdhető terápia érdekében.
- Az intézményben **elfogadó, befogadó közösségi szemlélet** kialakítása. A sérült, nehézséggel küzdő gyermek befogadásának érzékenyítéssel történő előkészítése. A nehézséggel küzdő gyermek megismertetése az új környezettel, a gyermekcsoporttal, a csoport további pozitív funkcionálásnak biztosítása. A sérült gyermek számára a vele foglalkozó felnőttek elfogadásának elősegítése, az alkalmazkodás segítése.
- A szakértői vélemény alapján **igazgatói határozat** meghozása a gyermek tanulmányaival kapcsolatban. (felmentés, egyéni előrehaladás, szöveges értékelés engedélyezése.
- Szoros **együttműködés az iskola többségi pedagógusai és gyógypedagógusai között**.
- **Tanulmányok**: a befogadó pedagógusok szemléletformálásának, módszertani felkészülésének figyelemmel kísérése. Fejlesztési terv készítése a gyógypedagógussal együttműködve, ez alapján egyéni haladási ütem, differenciált nevelés-oktatás biztosítása. A szükségletekhez igazodó módszerek alkalmazása. Tanulási képességek fejlesztése. A tantárgyi tartalmak módosulásainak figyelemmel kísérése. A szakértői véleményben megfogalmazott javaslatok, kedvezmények beépítése.
- A sajátos nevelési igényű tanuló sajátos igényeihez igazodó, a jogszabályoknak megfelelő felkészültségű szakember által tartott **habilitációs, rehabilitációs foglalkozások** biztosítása egyéni vagy kiscsoportos (2-3 fő) keretben. A tanulók képességfejlesztése a hiányosan működő pszichés funkciók, sérült részképességek terápiás jellegű korrekciójával. Az vezetés feladata, hogy koordinálja, segítse a

rehabilitációs foglalkozásokban részt vevő külsős szakemberek (utazó tanárok) munkáját. A habilitáció, rehabilitáció tervszerű, tudatos fejlesztési folyamat, amely átfogja a nevelő-oktató munka minden évfolyamát.

- Kiemelkedően fontos feladat a **személyiségfejlesztés**, a reális énkép és megfelelő önbizalom kialakítása. Az iskolai sikertelenség, alulteljesítés miatt kialakuló magatartásproblémák megelőzésére reális célok meghatározása, az érdeklődési kör alakítása. A tanuló számára reális és motiváló pályaorientáció biztosítása.
- A szülővel és a szakemberekkel, szakmai szolgáltatókkal való szoros **együttműködés**.
- A gyermek beilleszkedésének, fejlődésének elakadása, az intézményben biztosított nevelés-oktatás **eredménytelensége** esetén külső szaktanácsadás vagy rendkívüli felülvizsgálat kérése. Ha a gyermek fejlődése a tanácsok alkalmazása után sem előremutató, a szülő támogatása a gyermek számára megfelelő intézmény megtalálásában.

9.8 A habilitációs, rehabilitációs foglalkozások, egyéni fejlesztési terv

A fejlesztés többnyire kiscsoportos, vagy esetenként egyéni foglalkozásokon történik a Tanulási Képességet Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság pontos előírása, vagy a jogszabály által megjelölt órakeretben. Az intézmény a tanuló egyéni szükséglete esetén - lehetőség szerint - magasabb óraszámot is biztosít a fejlesztésre.

A fejlesztés egyéni fejlesztési tervek alapján történik. Az egyéni fejlesztési terv elkészítése a Tanulási Képességet Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság, illetve más országos illetőségi körű Szakértői és Rehabilitációs Bizottság szakértői véleménye, és a Szakszolgálat szakértői véleménye, illetve fejlesztési javaslata alapján, valamint az osztályban tanító pedagógusok, és a gyógypedagógus megfigyelései alapján történik.

Az elkészítésnél figyelembe vesszük a tantárgyi, illetve tantárgyrészek értékelése alóli felmentéseket, illetve azt, hogy milyen jellegű zavar áll fenn az érintett tanulónál.

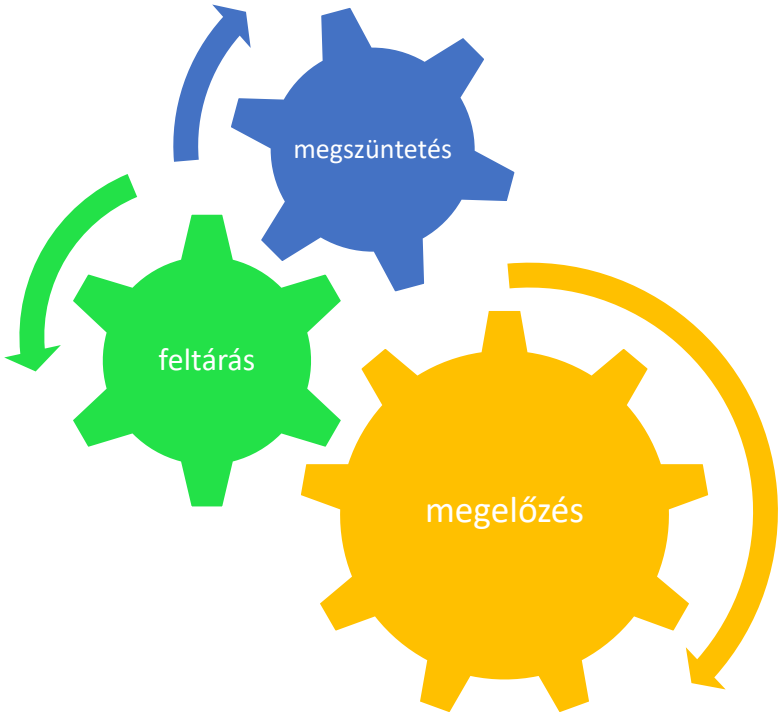
Az egyes tanulókra kidolgozott egyéni fejlesztési tervek tartalmazzák

- a gyermek jelen állapotát,
- a fejlesztés területeit, céljait és eszközeit
- a fejlesztés során végzett tevékenységeket,
- a fejlesztésben felelős személyeket, illetve érintett szakembereket,
- a fejlesztési folyamat időbeli ütemezését.

A sérüléstípusok szerinti fejlesztő tevékenységet részletesen az óvodák és az általános iskola helyi nevelési programja és tanterve írja le.

X. Gyermek- és ifjúságvédelemmel, esélyegyenlőség biztosításával, bűnmegelőzéssel kapcsolatos feladatok

Az intézményi gyermekvédelmi tevékenység három területre terjed ki:

A gyermek fejlődését veszélyeztető helyzet megelőzésére, feltárására, és megszüntetésére.
A problémák észlelése, tudomásunkra jutása esetén szükséges a gyermek fokozott figyelemmel kísérése, a család támogatása, és a szükséges az egyedi feladatok meghatározása az intézmény munkatársai és a szakellátásban résztvevők körében. Törekvésünk, hogy hogy az ehhez szükséges bizalmat, együttműködést felépítsük minden irányban.

10.1 Veszélyeztető okok kialakulásának megelőzése

- A gyermek jogait tiszteletben kell tartani. Egyetlen gyermeket sem érhet hátrányos megkülönböztetés származása, pénze, vallása, illetve más oknál fogva.
- Minden tanuló számára biztosítani kell a fejlődéséhez szükséges feltételeket. A gyermek joga, hogy testi, érzékszervi, értelmi, beszéd-, vagy más fogyatékosságának megfelelő pedagógiai ellátásban részesüljön.
- Meg kell ismertetni a tanulókat jogaikkal, véleménynyilvánítási lehetőségeikkel.

- Biztosítani kell, hogy az oktatás és nevelés biztonságos és egészséges környezetben folyjon, a gyermek igénybe vehesse a napközi-otthoni ellátást, biztosítva legyen a kedvezményes étkezés, tanszerellátás.
- Az intézménynek rendszeres kapcsolatot kell tartania a családdal.
- Az intézménynek együtt kell működnie a gyermekvédelemmel foglalkozó más hatóságokkal.
- Feladatunk a szenvedélybetegségek megelőzése.

10.2 A veszélyeztetettség (testi, lelki) feltárása

A következő szempontok megfigyelése, érzékelése van segítségünkre:

- a gyermek hosszú vagy súlyos betegsége,
- egészségtelen, zsúfolt lakáskörülmények,
- egészségtelen életmód,
- a táplálkozás hiányossága, egyoldalúsága, túlzásai,
- a szülők (családtagok) hosszú vagy súlyos betegsége,
- családjának tartósan rossz anyagi, szociális helyzete,
- alkoholizálás, dohányzás, kábítószer-fogyasztás,
- túlterhelés, „agyondolgoztatás”,
- túl korán megkezdett szexuális élet.

A pszichés károsodás okai (strukturális, erkölcsi, nevelési hibák, hiányok) a gyerek vagy fiatal családi környezetében:

- A család hiánya (elárvulás, elhagyás),
- az anya hiánya az élet első éveiben – hospitalizálódás (tartós kórházi, csecsemőotthoni tartózkodás miatt),
- a családi nevelés legjellemzőbb hibái, túlzásai,
- a testi szellemi fejlődését súlyosan gátló brutalitás, az erkölcstelen, bűnöző családi környezet,

A baráti, lakóterületi és szélesebb társadalmi környezetbeli veszélyeztető tényezők lehetnek:

- a hasonló vagy idősebb korúakhoz való negatív kapcsolódás (egyetlen személyhez, kisebb csoporthoz, bandához)
- az utca hatása (prostitúció, munkakerülés és garázdálkodás, bűnözés, játékszenvedély, stb. látványa, követése),

- az digitális kommunikációs eszközök révén könnyen elérhető információk válogatás, irányítás, ellenőrzés és megértés nélküli kritikátlan befogadásának hatása

Az iskolai környezet is ártalmas lehet a gyermek számára, ha iskolaéretlen gyermek beiskolázása történik, a szükséges gyógypedagógiai intézménybe történő átirányítás elmarad, vagy nem megfelelő pályairányítás folytán a gyermek számára nem megfelelő iskolatípusban tanul.

10.3 A veszélyeztető okok megszüntetése

Az intézménynek együtt kell működnie a helybeli Önkormányzattal, gyermekorvossal, a területi gyermekvédelmi központtal, a Pedagógiai Szakszolgálattal, rendőrséggel, a bírósággal, az ügyészséggel, a gyermekvédelemben résztvevő társadalmi szervezetekkel, egyházakkal, alapítványokkal.

Az intézmény kötelezettsége veszélyeztetettségre utaló jeleket észlelve gyermekvédelmi jelzést tenni, hogy a szakellátás megtehesse a lépéseket a veszélyeztetettség megszüntetése érdekében. Feladatunk, hogy külső segítség igénybevétele mellett az iskolán belül is törekedjünk a veszélyeztetettség megszüntetésére, ellensúlyozására.

Intézményünkben a bodrogi intézményegységekben gyermekvédelmi támogatót alkalmazunk, a Békevér Tagóvodában gyermekvédelmi felelős koordinálja a teendőket. Feladataink:

- A tanulók és a szülők tájékoztatása azokról a lehetőségekről, személyekről, intézményekről, amelyekhez problémáik megoldása érdekében fordulhatnak. Jól látható helyen, a faliújságra közzétenni a gyermekvédelmi feladatokat ellátó fontos intézmények nevét, címét, telefonszámát.
- Az óvodai, iskolai szociális segítő elérhetőségét közzétenni, meghívni szülői értekezletre a szülőkkel történő kapcsolatfelvétel, tájékoztatás érdekében.
- A gyermek érdekeit figyelembe véve kapcsolatot kezdeményezni és jó kapcsolatot ápolni a szülőkkel.
- Ha a veszélyeztető helyzetet pedagógiai eszközökkel nem lehet megszüntetni, segítséget kérni a területi gyermekvédelmi ellátástól.
- Kapcsolatban állni területi gyermekvédelem intézményeivel, segíteni a Családsegítő Szolgálat tevékenységét.
- Anyagi veszélyeztetettség esetén gyermekvédelem támogatás megállapítását kezdeményezni.

- Kapcsolatot tartani az igazgatóval, intézményegység vezetővel, pedagógus kollégákkal, fejlesztő pedagógussal, pszichológussal, védőnővel.
- Kapcsolatot tartani a Családsegítő Szolgálattal, részt venni az esetmegbeszéléseken, területi szakmaközi találkozókon.
- Gyermekbántalmazás esetén értesíteni a Családi Tanácsadó és Gyermekjóléti Központot, Gyámhivatalt, Rendőrséget.
- Helyzetelemzést készíteni, figyelemmel kísérni a hátrányos helyzetű és veszélyeztetett gyermekek tanulók fejlődését, tanulmányi munkáját, iskolalátogatását, a hiányzások alakulását.
- Magatartási, beilleszkedési nehézséggel küzdő és tanulási kudarcnak kitett tanulók segítése (fejlesztő pedagógus, Pedagógiai Szakszolgálat)
- Személyiségzavarok enyhítésére Pedagógiai Szakszolgálat szakembereinek ajánlása.
- Szakorvosi ellátás igénybevételére ajánlás.
- Figyelmet fordítani a szenvedélybetegségek megelőzésére, prevenciós tervet kidolgozni.
- Figyelemmel kísérni a jogszabályi változásokat és szakirodalmat, ezekről tájékoztatni a tantestületet.

10.4 A szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységek

A szociális hátrányok (anyagi nehézségek, egy szülővel felnövekvő tanulók, kulturális és intellektuális háttér rendezetlenségéből, hiányosságaiból származó gondok stb.) felderítése és segítése érdekében az alábbiakat tesszük:

- az akut és krónikus problémák nyomon követjük, az információkat titoktartási kötelezettséggel kezeljük
- egyéni törődés a tanulóval: egyéni bánásmód alkalmazása, tanórán kívüli foglalkozásokba bevonás,
- a problémák diszkrét kezelése,
- fejlesztőpedagógus, pszichopedagógus, óvodai, iskolai szociális segítő bevonása.

Részt vállalunk a segélyekkel kapcsolatos ügyintézés feladataiból információk nyújtásával, segélykérelmek feldolgozásával, segítő szándékú akciók esetén részt vállalunk a lebonyolításban, kérelem alapján egyedi elbírálással engedményeket adunk az intézményi térítési díjakból.

Külön figyelmet kapnak a nagycsaládból érkező gyermekek, a munkanélküli szülők gyermekei, az anyagi nehézségekkel, a kulturális háttér hiányosságaival küszködők.

A támogatás fő területei:

- étkeztetés, utazás támogatása
- tábori támogatás saját táborunkban, napközis héten, pályázati úton is
- kirándulás segítése adománygyűjtéssel
- kulturális programokon való részvétel segítése
- természetbeni juttatás, felszerelések, ruházat beszerzése adományok szervezésével a közvetlen környezet segítőkészségének kiaknázásával,

A segítségadásra felterjesztésben részt vesznek az óvodapedagógusok, osztályfőnökök, az érintett iskolai szervezetek képviselői.

10.5 A társadalmi bűnmegelőzéssel, az áldozattá válással, az erőszakmentes konfliktuskezeléssel összefüggő feladatok, ismeretátadás

Az ismeretek oktatásával az iskolában tanulók jogkövető magatartását kívánjuk elősegíteni, célunk bűnelkövetésük megelőzése, megakadályozása, a felmerülő problémák, konfliktusok, krízisek kulturált és hatékony kezelése. Nevelőmunkánkkal segíteni kívánunk azokban a problémákban (érzelmi, szociális), melyek az iskolában megnyilvánulnak. A tünetek, zavarok, elváltozások életkoronként más-más jellegűek, a mögöttük álló okok eltérőek. Kisgyermekkorban a szülői kapcsolatokból való kiszakadás, az önállósodás, a kortárscsoportban az egyenrangú kapcsolatok alakítása és tartása jelentenek problémát, konfliktusforrást. Tízéves kor körül megjelennek a felnőtté válás problémái (felnőtt szerep, nemi szerep, identitástudat stb.). Gyakori jelenség, hogy a család nem köti meg eléggé a gyermeket, az iskola pedig nem integrálja kellőképpen a maga rendszerébe, ezért a szabadidő terén más kiscsoport hatása alá kerül, melyek általában az iskolai és családi kultúra értékeivel szemben állnak, és más viselkedési normákat közvetítenek. Deviáns értékeket próbálnak megvalósítani. Ez többé-kevésbé nyílt konfliktus formájában is megjelenik az iskolában. A vázolt problémák fokozottan és halmozottan jelentkeznek a családi, anyagi, szociális gondokkal küzdő, hátrányos helyzetű, illetve veszélyeztetett tanulók esetében.

A bűnmegelőzés tartalmi elemei

Az iskolai nevelés-oktatásban szükséges a lélektani motívumokra, a helyes és követendő értékrend kialakítására, információnyújtásra, figyelemmel kísérésre, a beilleszkedési problémák csökkentésére fektetni a hangsúlyt.

Feladataink

• helyes értékrend átadása és kialakítása a tanulóknál

• a felmerülő helyzetek, konfliktusok, krízisek minél előbbi és hatékony, mintát adó kezelése

• információgyűjtés és - elemzés a hátrányos helyzetű és veszélyeztetett tanulókról

- figyelemmel kísérésük, jelzés az együttműködő segítő szervezetek felé

• információnyújtás a legális (cigaretta, alkohol stb.) és illegális (kábítószerek) drogok használatának negatív hatásairól, következményeiről

• a szabadidő hasznos és kulturált eltöltése alternatíváinak ismertetése és lehetőségek biztosítása

Hátránykompenzáció a különböző problémákkal küzdő tanulók esetében

• az iskolai beilleszkedési problémák csökkentése, a pozitív társadalmi normák szerinti életvezetés elősegítése

• esetkezelés, folyamatos segítségnyújtás a tanulóknak és családjaiknak

• jogok és kötelezettségek ismertetése, tisztázása, joghátrányok és jogkövetkezmények megismerésének elősegítése.

A bűnmegelőzés iskolai módszertanának elemei

• mentálhigiéné, krízis, erőszak, drog és bűnelkövetési, illetve áldozattá válás elleni előadások segítő szakemberek közreműködésével

• folyamatos együttműködés a gyermekjóléti és családsegítő intézményekkel, szakszolgálatokkal, különböző civil szervezetekkel, alapítványokkal, hatósági szervekkel (rendőrség, ügyészség, bíróság)

• személyiségfejlesztés

• közösségfejlesztés

• drámapedagógiai eszközök használata

Bölcsesség Kezdete Oktatási Központ
Békevár Tagóvodája
(7400 Kaposvár, Béke u. 30.)

Pedagógiai Program

2025.

Tartalomjegyzék

		A pedagógiai program jogszabályi háttere	3
1.		BEVEZETŐ	4
	1.1	Az óvoda jellemző adatai	4
	1.2	Óvodánk bemutatása	6
2.		KÜLDETÉSNYILATKOZAT	7
3.		GYERMEKKÉP, ÓVODAKÉP	8
4.		ÓVODÁNK NEVELÉSI ALAPELVEI, CÉLJAI	10
	4.1	Nevelésünk alapelvei	10
	4.2	Nevelési céljaink	11
5.		AZ ÓVODAI NEVELÉS ÁLTALÁNOS FELADATAI	12
	5.1	Egészséges életmód alakítása	12
	5.2	Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés	14
		1.Ünnepek, hagyományok	15
		1.2 Óvodai élet hagyományai	15
	5.3	A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek kezelése	17
		A beilleszkedési, tanulási és magatartási nehézséggel küzdő gyermek	17
		Tehetséggondozás	18
	5.4	Az anyanyelvi, az értelmi nevelés megvalósítása	19
		1.Értelmi fejlesztés megvalósítása	21
	5.5	Hitéleti nevelés	22
6.		AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSE	25
	6.1	Humán erőforrás	25
	6.2	Tárgyi adottságok és feltételek	25
		1.Szervezeti keret - napirend, hetirend	26
	6.3	Az intézmény belső továbbképzési rendszere	28
7.		AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGI FORMÁI ÉS AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI	29
	7.1	Játék	29
	7.2	Verselés, mesélés	31
	7.3	Ének, zene, népi játék, tánc	33
	7.4	Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka	35
	7.5	Mozgás	37
	7.6	A külső világ tevékeny megismerése	40
	7.7	Matematikai tartalmú tapasztalatok szerzése	42
	7.8	Munka jellegű tevékenységek	43
	7.9	A tevékenységekben megvalósuló tanulás	45
	7.10	Differenciálás	45
8.		A FEJLŐDÉS JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE	47
9.		GYERMEK ÉS IFJÚSÁGVÉDELEM	48
10.		AZ INTÉZMÉNYI FEJLESZTÉSEKET, AZ INNOVÁCIÓKAT KÖVETŐ FELADATAINK	49
11.		A GYERMEKEK FEJLŐDÉSÉNEK NYOMON KÖVETÉSE	50
12.		FELADATAINK A MŰKÖDÉSSEL KAPCSOLATOSAN	51
13.		AZ ÓVODA KAPCSOLATAI	52
	13.1.	Óvoda-család	52
	13.2	Óvoda-iskola	53
	13.3	Óvoda és fenntartó	54
	13.4	Egyéb kapcsolatok	54
14.		ÉRVÉNYESSÉGI NYILATKOZAT	56

A pedagógiai program jogszabályi háttere

• A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény
• A kormány 363/2012. (XII.17.) kormányrendelete az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról
• 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
• 2003. évi CXXV. törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról
• 2011. évi CLXXIX. törvény a nemzetiségek jogairól
• 1997. évi XXXI. törvény a gyermekvédelemről és gyámügyi igazgatásról
• Az 1998. évi XXVI. törvény a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségének biztosításáról 1. számú melléklet
• 15/1998. (IV.30.) NM rendelet a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről
• A nemzetiség óvodai nevelésének és a nemzetiség iskolai nevelés - oktatásának irányelve
• 326/2013. (VIII. 30.) Korm. rendelet a pedagógusok előmeneteli rendszeréről és a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény köznevelési intézményekben történő végrehajtásáról
• 26/1997. (IX. 3.) NM rendelet az iskola -egészségügyi ellátásról
• 37/2014. (IV. 30.) EMMI rendelet a közétkeztetésre vonatkozó táplálkozás egészségügyi előírásokról

1.BEVEZETŐ

„Mi a szeretettel nem elégszünk meg. Hirdetjük, hogy szeresd és ismerd meg a gyermeket. Ismerd meg, hogy igazabban szerethessed, hogy mélyebben védelmezhessed, s jobban nevelhessed!”
(Nagy László)

Óvodai nevelésünk a hazai óvodai neveléstörténet értékeire, a magyar óvodai nevelésügy nemzetközileg elismert gyakorlatára építve, a bibliai értékek figyelembevételével, az Óvodai nevelés országos alapprogramja alapján készült. Dokumentumunk többször került módosításra, kiegészítésre a jogszabályi előírások, intézményi átszervezések, és helyi arculatunk változásai miatt.

Gyermekközpontú óvodai nevelésünk során gondoskodó, szeretetteljes légkört biztosítunk és érzelmi biztonságot nyújtó, sokoldalú tevékenységek biztosítására törekszünk. A gyermeket, mint fejlődő személyiséget különleges védelem illeti meg. Mivel az óvodás gyermek tapasztalatait, érzelmeit, vágyait tevékenységein keresztül fejezi ki, ezért a gyermeki tevékenységek a teljes nevelési időben érvényesülnek. Az egyéni sajátosságokat figyelembe véve fejlesztjük a gyermekeket, akik az óvodáskor végére jutnak el az iskolába lépéshez szükséges fejlettségi szintre.

Óvodánk jövőképét a nevelőtestülettel együtt formáljuk, az eddigi eredményekre, értékekre támaszkodva. Ahhoz, hogy megfeleljünk a mai kor elvárásainak, változásainak, folyamatos fejlődésre, fejlesztésre van szükség, ezért munkánkat innovatív szemlélettel végezzük. Jövőképünk egy jól működő, szülők által preferált, gyermekközpontú intézmény, ahol magas színvonalú szakmai munka folyik és a mindennapok forgatagában is tapintható a hit. Munkánk minőségére a legfőbb referenciáink az elégedett szülők és a boldog gyermekek.

Gyermekközpontú, befogadó óvodai nevelésünk a gyermeki személyiség kibontakoztatására törekszik, biztosítva, hogy minden gyermek magas színvonalú, szeretetteljes nevelésben részesüljön, esetleg meglévő hátrányai csökkenjenek.

A mindennapokban szeretnénk szakmai alapokra helyezve megélni munkatársaimmal karöltve az általunk nevelt gyermekek és családjaik előtt a mottónkat: “Isten szeretetében élni és szeretetét átadni!” Vágyom arra és bízom benne, hogy a kezeink között nevelkedett gyermekek a nálunk töltött évek alatt sok jó élményt szerezve, tapasztalaton gyarapodott hasznos ismeretekkel gazdagodnak, személyes hittel és bizalommal teljes, jókedvű, a világ szépségeire és csodáira rácsodálkozó, bölcs emberekké fejlődnek.

1.1. Az óvoda jellemző adatai

Az intézmény típusa: többcélú köznevelési intézmény (közös igazgatású köznevelési intézmény)
A tagintézmény neve: Bölcsesség Kezdete Oktatási Központ Békevár Tagóvodája
A tagintézmény alapítási éve: 2012.
A tagintézmény címe: 7400 Kaposvár, Béke u. 30.
Tel.: 06/20/252-6814
e-mail: bekevarovi@gmail.com
honlap: www.bodrogioktatasikozpont.hu

Az intézmény fenntartója: Baptista Menedék Szolgálat
Címe: 1221 Budapest, Leányka u. 34. III/21.
Tel.: 06-1-789-0048 vagy 06-20-999-7293
e-mail: iroda@menedekszolgalat.hu
honlap cím: www.menedekszolgalat.hu

Az intézmény felügyeleti szerve:
Szakmai, törvényességi felügyelet - Baptista Menedék Szolgálat 1221 Budapest, Leányka utca 34. II1/21.
Fenntartói tevékenység törvényességi felügyelet:
Somogy Vármegyei Kormányhivatal 7400 Kaposvár, Nagy Imre tér 1.
Az intézmény gazdálkodási jogköre:
önálló gazdálkodású intézmény
Az intézmény önálló gazdálkodó, teljes jogkörrel rendelkező, az igazgató teljes felelőssége mellett.
A 2025. 09. 01. napjától hatályos Alapító Okirat kelte: 2025. 05.26.
A 2025. 09. 01. napjától hatályos Működési engedély száma, kelte: SO/10/00311-3/2025, 2025. 07. 02.
Az óvodai csoportok száma: 2 (vegyes életkorú csoport)
A program benyújtója: az óvoda vezetője és nevelőtestülete
Az óvoda munkarendje:
Az óvodai nevelési év szeptember 01-től a következő év augusztus 31-ig tart.
Az óvoda nyitvatartása: 07:00 - 17:00 h

1.2. Óvodánk bemutatása

Az óvoda épületét a kaposvári Békevár Baptista Gyülekezet épületének északi szárnyában alakították ki két fázisban. Egy 25 fő befogadására alkalmas vegyes csoporttal indultunk 2012 szeptemberében. 2012 júniusában az előzetes igényfelmérés és a valóságos előjelentkezési létszám alapján beindult a csoport- és udvarbővítés folyamata, így a kaposvári tagcsoport tagintézményi "rangra " emelkedett, amikor 2015 szeptemberében már 2x25 főt ellátó, vegyes életkorú csoportokkal működő tagóvodává váltunk.

A BKOK kihelyezett tagintézménye Kaposvár belvárosától kicsit távolabb, a Béke utcában, lakótelepi környezetben található. Egyik oldalról egy hatalmas park, másik oldalról egy forgalmasabb úttest határolja. Hatalmas parkosított játszóudvar, saját tornaterem, melegítő konyha és két modern és barátságos óvodai csoport várja a gyermekhadat. Csoportszobáink megfelelő színterei a gyermekek játékának, változatos tevékenységeinek. A tagintézmény a kötelezően előírt mértéknek megfelelően rendelkezik a neveléshez szükséges eszközökkel, melyek folyamatos felújításáról és fejlesztéséről tervszerűen, a sürgős igényeket figyelembe véve gondoskodik. Az iroda helyiségünk a munkatársak mindennapi irodai munkájának és - megfelelő időbeni szervezéssel - a logopédiai fejlesztések színtere.

Bár nagy szakmai önállósággal rendelkező egységként működünk a Bodrogi Oktatási Központ részeként, mégis szoros együttműködésben állunk a többi tagintézménnyel, rendszeres szakmai segítségadás, belső információáramoltatás jellemzi közös munkánkat. A tagintézményben folyó hivatalos irodai háttérmunkát a központi iroda személyzete végzi. A működést segítő alkalmazottak a tagintézményre vonatkozóan biztosítottak (étkeztetés, takarítás, karbantartás, ügyvitel, gazdasági feladatok).

2. KÜLDETÉSNYILATKOZAT

> “Mert nem szégyenlem a Krisztus evangéliumát; mert Istennek hatalma az minden hívőnek üdvösségére” (Róma 1,16)

Az intézmény küldetésnyilatkozatával összhangban Küldetésünk, hogy gyermekeinket a keresztyén értékrend alapján, személyes hitünk és életünk példájával, legjobb tudásunknak megfelelően, családias légkörben, a szülőkkel szorosan együttműködve neveljük. Olyan óvoda vagyunk, ahol a munkatársak között, a gyermekek és családok felé domináns értékként jelenik meg a hit, szeretet, elkötelezettség, megbízhatóság, bátorság és a minőségi munkára való törekvés.

Befogadó nevelésünk során, nagy hangsúlyt fektetünk az esélyegyenlőség és méltányos óvodai nevelés biztosítására, az óvoda preventív szerepének megerősítésére. Nem adunk helyet semmiféle előítélet kialakulásának. Az alkalmazható tudás kialakítását helyezzük előtérbe, amelyet a készségek, képességek komplex fejlesztésével valósítunk meg. Nagy hangsúlyt fektetünk az érzelemben gazdag, biztonságot nyújtó légkör megteremtésére, ahol a gyermek önálló, boldog kiforrott személyiséggé válhat.

3. GYERMEKKÉP, ÓVODAKÉP

Gyermekkép

„Mindennek rendelt ideje van…” (Prédikátor 3, 1)

Gondolkodásmódunk alappillére, hogy az ember mással nem helyettesíthető, szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben is egyedi személyiség és szociális lény egyszerre. A gyermek fejlődő személyiség, fejlődését genetikai adottságok, az érés sajátos törvényszerűségei, a spontán és tervszerűen alkalmazott környezeti hatások – beleértve a spontán és tudatos nevelő hatásokat is – együttesen határozzák meg. E tényezők hatásainak következtében a gyermeknek sajátos, életkoronként (életkori szakaszonként) és egyénenként változó testi és lelki szükségletei vannak. A gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, ebben az óvodánk kiegészítő, esetenként hátránycsökkentő szerepet tölt be.
Valljuk, hogy a gyermekkor Isten rendelése és hogy minden gyermek a saját képesség rendszerének figyelembevételével nevelhető, fejleszthető. Hatással vannak rájuk a társas kapcsolataik, az óvoda összes dolgozója és a környezetük is. Fontos, hogy a felnőttek tetteikben is a feltétel nélküli szeretetet képviseljék a gyermekek irányában.
Óvodai nevelésünk gyermekközpontú, befogadó, a gyermeki személyiség teljes kibontakoztatásának megerősítésére irányul a gyermeki jogok tiszteletben tartásával. Nem ad helyet semmiféle előítélet kibontakozásának. Szem előtt tartjuk a gyermekek sajátos szükségleteit, személyiségének kibontakoztatását, hogy minden gyermek egyenlő eséllyel részesüljön a színvonalas, szeretetteljes nevelésben, önmagához képest fejlődjön, miközben meglévő hátrányai csökkennek.

Gyermekeink az óvodáskor végére

- tudják, hogy ők Isten egyszeri és megismételhetetlen teremtményei,
- szociális képességeik megnyilvánulnak kapcsolataikban, a családban, közösségekben, baráti körben,
- helytállnak fizikailag, érzelmileg, lelkileg és értelmileg a feladataikban,
- tudnak és mernek dönteni,
- nyitottak a teremtett világ dolgai felé, őrzik, gondozzák azt.

Óvodakép

„Tanítsd a gyermeket az ő útjának módja szerint; még mikor megvénhedik is, el nem távozik attól.” (Példabeszédek 22,6)

Intézményünk világnézetileg elkötelezett keresztény intézmény, de a baptista fenntartás ellenére mégis vallásfelekezetektől független. Nevelési filozófiánk elsődleges alapelve a bibliai igazságokra alapozott keresztyén szellemű nevelés, nem az egyház hitelveinek oktatása. Kiemelt hangsúlyt fektetünk a megkülönböztetés nélküli szeretettel történő nevelésre, a gyermekek egész személyiségét, életterét átfogó védelem biztosítására, a család értékeinek hangsúlyozására, a családi és az óvodai nevelés minél teljesebb összehangolására.

Az óvoda pedagógiai tevékenységrendszere, személyi és tárgyi valamint pedagógiai környezete biztosítja az óvodáskorú gyermek fejlődésének és nevelésének legmegfelelőbb körülményeit. Mégis az óvodáskorú gyermek nevelésének elsődleges színtere a család. A köznevelési rendszer szakmailag önálló nevelési intézményeként kívánja kiegészíteni a családi nevelést, biztosítani a szeretetteljes gondoskodást, a gyermeki személyiség védelmét,

fejlődésének és nevelésének legmegfelelőbb feltételeit és a gyermeki szükséglet kielégítését. Figyelembe véve és tiszteletben tartva az életkori sajátosságokat, eltérő fejlődési ütemüket az esetleges hátrányok csökkentését, a gyermek egyéni képességeinek kibontakoztatását. Eközben a gyermekben megteremtődnek a kisiskolás korba való átlépés belső, pszichikus feltételei.

Az óvodai nevelés célja az, hogy elősegítse a gyermekek sokoldalú, harmonikus fejlődését, a személyiség kibontakozását, a hátrányok csökkenését, az életkori és egyéni sajátosságok, valamint az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével (ideértve a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek ellátását is). A nevelésben alkalmazott pedagógiai hatásokat, módszereket és eszközöket a gyermekek személyiségéhez igazítjuk.

A kisebbséghez tartozó gyermekek nevelésében biztosítjuk az önazonosság megőrzését a multikulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét. A hazájukat elhagyni kényszerülő családok gyermekeinek óvodai nevelésében biztosítjuk az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, társadalmi integrálását.

Biztosítjuk a gyermekek számára a nyugodt, békességes, szeretetteljes légkört, ahol a Krisztusi példa áll előttünk. A gyermek személyiségéhez, a legfőbb tevékenységén a – játékon – keresztül kívánunk eljutni és átadni neki mindazt a személyiségformáló műveltségtartalmat, amely az egészséges fejlődéséhez szükséges.

4. ÓVODÁNK NEVELÉSI ALAPELVEI, CÉLJAI

4.1. Nevelésünk alapelvei

„Tanítsd a gyermeket az ő útjának módja szerint; még mikor megvénhedik is, el nem távozik attól.” (Példabeszédek 22,6)

Gyermekeinkben szeretettel, szakértelemmel (életkoruknak megfelelő módon) kívánjuk elültetni az „Ige magot”, mely igazán értékes emberré, személyiséggé formálja őket.

Óvodai nevelésünk alapelvei:

- a gyermeki személyiséget tisztelet, elfogadás, szeretet, megbecsülés és bizalom övezi,
- a nevelés lehetővé teszi és segíti a gyermek személyiségfejlődését, egyéni képességeinek és készségeinek kibontakozását,
- az óvodai nevelésben alkalmazott pedagógiai hatásoknak a gyermek személyiségéhez kell igazodniuk.
- az intézmény teljes szellemisége biztosítja a hit megélésének lehetőségét a nevelési és tanulási folyamatokban.
- a nemzetiséghez tartozó gyermekek óvodai nevelésében biztosítjuk az önazonosság megőrzésének, a nemzeti identitás erősítésének, a nemzetiségi hagyományok átörökítésének és a multikulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét.

Keresztyén nevelésünk alapelvéből következik, hogy törekszünk:

- a gyermekeink sokoldalúan, harmonikusan fejlődő személyiséggé válására
- a hátrányok csökkentése
- kiegyensúlyozott, boldog gyermekkor biztosítása intézményes keretek között,
- valamint a keresztyén értékrend átadására, mely elsősorban a gyermek lelki életére irányul, de átszövi az általános nevelési feladatokat és a közösségi nevelést is.

Gyermekeinket szeretnénk elindítani azon az úton, ahol az evangélium megismerése által életük egy bizonyos pontján Jézus Krisztus követőjévé válnak. A nevelést teljesen átvenni a családoktól nem lehet, de velük együtt, a közös célra tekintve, óvodánk és a család betöltheti a feladatát. Nem minden szülő tudja felvállalni otthon a keresztyén hitben való nevelést, ezért az evangélium hirdetésének első lépcsőfoka óvodánk lehet.

A 3-6-7 éves korú gyermekeknek egyénenként eltérő fejlődési ütemük, változó testi és lelki szükségleteik vannak, ezért a differenciált személyiségfejlesztés nevelésünk alapvető kritériuma.

A társas együttélés és a közös tevékenységek megkívánják a következő magatartásformák hangsúlyos megalapozását: önfegyelem, másokat toleráló magatartás, segítőkészség, együttérzés, őszinteség, az egyéni szükségletek érvényesítését szolgáló megegyezések mikéntje és formái.

4.2. Nevelési céljaink

Fontos számunkra, így célunk a nevelésben:

- a gyermeki személyiség sokoldalú, harmonikus fejlődése,
- az általános nevelési feladatokon kívül a tanulási zavarok megelőzése. Legfontosabb és leginkább fejlesztő tevékenységnek továbbra is a játékot és mozgást tartjuk. A tervezési folyamatban komplex módon e két tevékenység köré szervezzük a kezdeményezéseket, a további ismeretnyújtási lehetőségeket.
- Az általános nevelési feladatokon kívül óvodánk sajátos értéke a bibliai igazságok megismertetése (napi áhítatok vezetésekor, heti játékos biblia foglalkozással a gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodva, vizuális, dramatikus módon, közösségi játékok formájában, daltanításban, vigasztalás és fegyelmezés területein is).
- A kiemelt zenei nevelés,
- A Zöld Óvoda kritériumrendszerének az óvodai életünkbe integrálása, a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása. A gyermekek a világot, mint a teremtő Isten csodálatos művét ismerjék meg. Alakuljon ki a gyermekekben a természet iránti pozitív érzelmi kötődés és tisztelet.
- A Boldog óvoda alapprogram érzelmi intelligencia erősítő foglalkozásaival a személyiség pozitív formálása.
- Bontakozzék ki a környezetükben jól eligazodó, sokoldalú, boldog, harmonikus személyiség. Alakuljon ki bennük helyes önértékelés, értékrend.
- Egyéni komplex képességfejlesztéssel, alkalmassá váljanak az iskolai életre.
- A megismert bibliai családmodell értékként épüljön be az életükbe.
- Találjanak rá az útra, mely az Úr Jézushoz vezet.
- Szeretetre nevelés, mely az önuralomra -, szolgálatkészségre – és személyes hitre nevelésben valósul meg.

Speciális foglalkozások, választható óvodai szolgáltatások:

- zeneovi (heti 1x két különböző tudásszintű csoportban)
- judo (heti 1x)
- játékos angol (heti 1x két különböző tudásszintű csoportban)
- művészeti nevelés (heti 1x)
- úszás (heti 1x)
- korcsolya (heti 1x)

Óvodánk keresztény gondolkodású nevelőtestülete azon munkálkodik, hogy pedagógiai és közösségi munkánkkal megerősítsük a családokat, hogy bibliai alapokon nyugvó szakmai, elméleti, lelki, gyakorlati, ha kell, szociális segítséget adjunk a családoknak, segítséget a gyermeknevelésben nehezen boldoguló szülőknek.

5. Az óvodai nevelés általános feladatai

Az óvodai nevelés feladata a gyermekek testi, lelki szükségleteinek kielégítése. A nevelési céljaink megvalósítása érdekében az óvodai nevelőmunkánk feladatai az egészséges életmód alakítása, az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés, az anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása.

5.1. Egészséges életmód alakítása

> „Avagy nem tudjátok-é, hogy a ti testetek a bennetek lakozó Szent Léleknek temploma, amelyet Istentől nyertetek; és nem a magatokéi vagytok?" (1Kor 6,19)

Az egészséges életmódra nevelés, az egészséges életvitel igényének alakítása, a gyermek testi fejlődésének elősegítése ebben a korban kiemelt jelentőségű. A feladat megvalósításánál abból kell kiindulnunk, hogy Isten minden létezőnek Istene és mindenkor gondja van teremtményeire. Őrző szeretete biztosít arról, hogy minden ránk bízott gyermek fejleszthető, erősíthető. Az egészséges életvitel igényének kialakítása a fizikai állapot védelme, edzése az óvodai nevelés egyik alapvető tevékenysége, amely segíti a gyermek szükségleteinek kielégítését. Elősegíti növekedését, fejlődését. Ezek mellett hozzájárul egészségének megőrzéséhez, jó közérzetéhez és megteremti a nevelési hatások érvényesülésének feltételeit.

Célunk: A gyermekek testi és lelki fejlődésének elősegítése, az egészséges életmódra, életvitelre nevelés, a harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése, kielégítése, a helyes étkezési kultúra kialakítása.

Feladatunk:

- Kiemelt feladatunk a gyermek egészségének védelme, óvása, megőrzése.
- Gyermekeinkben az önmaguk és környezetük esztétikuma iránti igényének kialakítása, formálása.
- Fokozatosan erősödjön bennük az egészséges életmód és életvitel igénye. Ezt az egészséges, biztonságos környezet megteremtésével és a megfelelő egészségügyi szabályok elsajátíttatásával teremtjük meg.
- Törekszünk a helyes táplálkozási szokások kialakítására, különösen a magas só- és telítetlen zsírtartalmú ételek fogyasztásának csökkentésére, a zöldségek és gyümölcsök illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzésére és a kulturált étkezés illemszabályainak megismertetésére. Naponta háromszori étkezést biztosítunk, ebből legalább egy alkalommal nyers zöldségféléket vagy gyümölcsöt kapnak a gyerekek. Étrendünk összeállítása a közétkeztetés normái alapján élelmezésvezető közreműködésével történik.
- Mivel a mozgás a gyermek legtermészetesebb megnyilvánulási formája, az óvodáskorban jelentős szerepet kap a gyermek egészséges fejlődésének biztosításában. Ezt az óvoda a megfelelő hely, eszközök és idő megteremtésével igyekszik a gyermekeknek biztosítani. Ezért törekszünk a mindennapos mozgás és az irányított mozgás teremben, vagy - időjárástól függően - udvaron való megtartására.
- Az egészséges életmódra neveléshez hozzátartozik a megfelelő játék, pihenési és étkezési idő és hely kialakítása, életvezetési készségek fejlesztése, amelyek szükségesek a problémamegoldáshoz, a rugalmas alkalmazkodóképességhez, a nehézségek leküzdéséhez, a mérlegelő gondolkodáshoz, a hatékony kommunikációhoz. Az életvezetési készségeken alapuló nevelés hozzásegíti a gyermekeket azon ismeretek,

készségek, képességek megszerzéséhez, amelyek szükségesek az egészséges életmód kialakításához.

Feladatunk a gyermekek helyes és szakszerű gondozása, egészségmegőrzése, a betegségek megelőzése. A gyermekek gondozása az óvodai nevelőmunka alapvető feladata. Olyan sajátos nevelési feladat, melynek színvonalas megvalósítása nemcsak a gyermek személyiségének fejlesztését alapozza meg, de a további fejlődéséhez is nagymértékben hozzájárul. A gondozás elsősorban az óvodapedagógus és a nevelő munkát segítő dolgozók feladata, de a gyermekeknek is meg kell ismerkedniük fokozatosan a testápolási szabályokkal (kézmosás, mosakodás, fog- és haj ápolás, WC használata), az önálló időjárásnak megfelelő öltözködéssel. A kisebbeknek még több segítséget nyújtunk ehhez, majd ahogy nőnek, egyre önállóbbá válnak. Az óvodáskor végére önállóan végzik ezeket a feladatokat és a szabályokat is elsajátítják. Fontos, hogy ezek a szabályok akkor válnak a gyermekek viselkedésének belső szabályzójává, ha játékos formában, a napirendben meghatározott, állandó időben gyakorolják, a felnőttek türelmes megértésétől kísérve. Fontos a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások kialakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása. A rendszeres munkajellegű tevékenységekkel és sok kirándulással igyekszünk egészséges, életvidám gyerekeket nevelni.

Az óvodapedagógus feladatai az egészségvédelem területén:
- az egészséges környezet kialakítása, megteremtése;
- környezetvédelemhez és megóvásához kapcsolódó szokások kialakítása
- a nyugodt, kiegyensúlyozott, szeretetteljes óvodai légkör kialakítása
- a gyermekek megfelelő gondozottságának biztosítása, életkori sajátosságainak megfelelő szokásrend alakítása
- a gyermekek mozgásigényének kielégítése, a harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése
- a gyermeki testi képességek fejlődésének segítése
- a gyermek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése
- az egészséges életmód, a testápolás, az étkezés, az öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása
- a gyermekek alapvető fizikai szükségleteinek kielégítése, mindennapos edzés
- önállóságra szoktatás saját maguk gondozása kapcsán
- a gyermek fejlődéséhez és fejlesztéshez szükséges egészséges és biztonságos környezet biztosítása
- a kulturált étkezési szokások alakítása, erősítése
- a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások kialakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása.
- a megfelelő szakemberek bevonásával, a szülővel, az óvodapedagógusokkal együttműködve speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki, és értelmi nevelési feladatok ellátása

Együttműködési feladatok a családdal:
- a szülőkkel megbeszéljük az óvodában már kialakított és a még kialakítandó szokásokat és kérjük, hogy ezeket a lehetőségekhez mérten, otthon is hasonlóan tartsák be
- próbálják dicsérettel, buzdítással sikerélményhez juttatni a gyermekeket az önellátás minél teljesebbé tételénél. A segítés azért történjen, hogy önálló legyen a gyermek, éppen ezért ne helyette lássák el a feladatokat
- megkérjük a szülőket, hogy figyeljenek fokozottan oda a váltóruhák és a tornaruha meglétére, amiket célszerű az időjárásnak és a gyermekek növekedésének megfelelően változtatni
- a szülőkkel való szervezett kapcsolattartás elősegíti, hogy az intézményi- és a családi nevelés összekapcsolódjon

Az egészséges életmódra neveléshez kapcsolódó feltételrendszer:
- az óvoda helyiségei egészségesek és biztonságosak legyenek (rendszeres fertőtlenítések, takarítások egészségre nem ártalmas tisztítószerekkel, HACCP rendszer működtetése, játszótér folyamatos ellenőrzése, balesetveszélyes játékok, eszközök eltávolítása, javítása)
- a környezeti higiéniára nevelés az intézményünkben magába foglalja az óvoda tisztaságának a megóvását, szépítését (A csoportszobák szellőzését a helyes fűtés és világítás biztosítását, az udvar tisztántartását, a mellékhelyiségek takarítását.)
- az egészséges táplálkozás érdekében minél több zöldség, gyümölcs, rostos ital fogyasztásához a feltételek megteremtése. A gyermekek étkezése ellenőrzött korszerű táplálkozás irányelveit figyelembe véve valósuljon meg
- folyadékpótlás csoporton belül és udvaron: kancsó, pohár
- a gyerekek gondozásához szükséges eszközök biztosítása. (Jellel ellátott személyes eszközök: folyamatosan cserélt fogkefe, fogmosó pohár, fésű.)
- a kulturált étkezéshez a gyermekeknek megfelelő méretű, esztétikus evőeszközök étkészletek, tálalási kiegészítők
- udvari, kerti szerszámok. (Gyermek méretéhez igazodó seprű, lapát)
- WC papír, papírzsebkendő, szalvéta, nedves törlőkendő, folyékony szappan, körömkefe
- az energiával való takarékosságot a folyamatos odafigyeléssel, magyarázattal biztosítjuk

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:
- önállóan tisztálkodjanak, öltözzenek
- ismerjék, alkalmazzák a higiénikus és esztétikus étkezési szokásokat
- belső igényükké válik a fogmosás és a fogápolási eszközök tisztántartása, hajukat rendben tartják,
- teljes önállósággal végzik az önkiszolgálást és ezt természetes teendőként látják el,
- tudnak helyesen teríteni, a naposi feladatokat ellátni, étkezéskor eldöntik, hogy mennyi ételt fogyasztanak, annak megfelelően merítenek, öntenek, evőeszközöket megfelelően használják, gyakorolják a kulturált étkezés szabályait,
- tudják a zsebkendőt helyesen használni, ruhájukat, ágyneműjüket hajtogatva teszik helyre,
- maguk és környezetük rendjére ügyelnek, a körülöttük lévő rendetlenséget belső igény alapján megszüntetik.
- adottságaikhoz mérten megfelelően edzettek, teherbíróak, összerendezett mozgásúak legyenek

5.2. Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés

Az óvodás korú gyermek minden megnyilvánulását érzelmei vezérlik. Fontos az érzelmi alapigények kielégítése, hogy az óvodában érzelmi biztonság, állandó értékrend, otthonosság, derűs, szeretetteljes, kiegyensúlyozott légkör vegye körül a gyermekeket. Az óvoda családias, bizalmat közvetítő, szeretetteljes légköre ösztönöz és hatással van a gyermek érzelmi kötődésének alakulására.

Célunk: Az optimális érzelmi biztonságot adó környezet megteremtése. Olyan óvodai atmoszféra, amely sokoldalú érzelmi kifejezéseket és pozitív élmények átélését teszi lehetővé.

Feladatunk, hogy megfelelő érzelmi, erkölcsi nevelést tudjunk biztosítani gyermekeinknek, így a csoport kialakításánál is törekszünk az érzelmi állandóságra, derűs, kiegyensúlyozott

légkör megteremtésére. A gyermekek így szeretetteljes légkörben, érzelmi biztonságot nyújtó kapcsolatok kialakításával ismerik meg az együttélés alapvető szabályait. Az óvodapedagógus empátiája segíti munkáját, általa képes a gyermekek érzelmi világát megérteni és őket érzelmeik segítségével irányítani.

Kiemelt feladatunk az erkölcsi nevelés – a példaadáson keresztül - a gyermeki jellem alakítása a türelem, a szolidaritás, az igazságosság formálásával. Tanulják meg az egymásra való odafigyelést, egymás segítését, alakuljon ki alkalmazkodó képességük, hogy ezáltal alakuljon bennük a különbözőségek elfogadása és a mások iránti tisztelet.

Feladatunknak tekintjük megtanítani a megfelelő érzelmek kifejezésének elsajátítását, mint a szeretet, féltés, félelem, bizalom. Érzelmeiket tudják önállóan elmondani, kifejezni. Gyakorolják a megfelelő önkifejezések formáit, és sajátítsák el az önérvényesítő törekvések helyes módjait.
Fejleszthetjük önfegyelmüket, kitartásukat, önállóságukat és fegyelmezettségüket a szerepjátékok eljátszásával, a hagyományok ápolásával és a jeles napok feldolgozásával. Azoknál a gyermekeknél, akik viselkedési nehézségekkel és zavarokkal küzdenek (agresszivitás, gátlás), különösen sok figyelmet és megértő óvodapedagógusi magatartást nyújtunk.

A befogadási időszakban az új gyermekek és a szülők első benyomása meghatározhatja az óvodához való viszonyukat. Ezért arra törekszünk, hogy megfelelő időn belül biztonságérzetet szerezzenek. Az óvodai élet során a közös élmények, közös tevékenységek segítik a szocializációt. Az óvoda a gyermek nyitottságára épít, és ahhoz segíti hozzá a gyermeket, hogy megismerje szűkebb és tágabb környezetét. Ez a nemzeti identitástudat, a keresztény kulturális értékek, a hazaszeretet, a szülőföldhöz és családhoz való kötődés alapja, továbbá fontos, hogy a gyermek rá tudjon csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére.

5.2.1. Ünnepek, hagyományok

Az ünnepek jelentős alkalmak a gyermekek óvodai életében. Perspektívát adnak, megerősítik a hagyományokat, a közös élmény erejével fokozzák a gyermekek közösséghez tartozását. Nevelési programunk figyelembe veszi és tiszteletben tartja mind a magyar, mind a nemzetközi közösség kultúráját, ünnepeit.

5.2.1.1. A gyermekek születésnapjának megünneplése

A szülőkkel való egyeztetés után meghatározzuk a születésnap megtartásának idejét. Óvodánkban egy jelképes szülinapi ygertyakukacba helyezzük a megfelelő számú gyertyát és miután a csoport felköszöntötte a születésnapos gyermeket, ő elfújja a gyertyákat. Az ajándékozós kosárból való választás után a gyermek az általa hozott gyümölcs/, zöldség tállal megvendégeli a csoportot. Ezt a hagyományt a szülőkkel egyetértésben alakítottuk ki, amelynek célja az volt, hogy ne az legyen a fontos, hogy kinek milyen formájú, díszítésű és méretű tortát hoznak a szülei, hanem maga az ünneplés, benne az egészséges életmódra nevelés. Az egymásra való odafigyelést, az ünnep lényegét erősítjük ezzel.

5.2.1.2. Óvodai élet hagyományai, ünnepei

A közös tevékenységek, játékok, jeles napok együtt ünneplése előrelendíti a társas kapcsolatok alakulását. A hagyományok megőrzése elsősorban a népdalokban, a dalos körjátékokban, a kézművességben kerülnek kifejezésre. A hagyományok megélésével alapozzuk meg a

szülőföldhöz való kötődés jelentőségét, a hovatartozás érzésének megerősítését, a magyarság identitását.
Pl.- Őszi kirándulás, szőlőszüret szeptember - Mihály napi vásár (családokkal közös program) szeptember vége - Állatok Világnapja október 4. - Sportnap október - Márton napi lámpás libakeresés (családokkal közös program) november - Mikulás várás december 06. - Adventi készülődés, ajándékkészítés, adventi játszóház december (családokkal közös program) - Farsangi mulatság február - Március 15. megemlékezés március - Víz Világnapja március 22. - Húsvéti locsolkodás, tojáskeresés március v. április - Föld napja április 22. - Szülők Napja (szülőkkel, nagyszülőkkel közös program) május első vasárnapja - Madarak és Fák Napja május 10. - Gyermeknap május utolsó vasárnapja - Évzáró, nagycsoportosok búcsúztatása június vége (családokkal közös program)

A programok tervezése az ünnepek, hagyományok időpontjához igazodik. Ezek az óvoda munkatervében vannak részletesen, pontosan kidolgozva.

Az ünnepekkel kapcsolatos óvodapedagógusi feladatok:
- az ünnepek emelkedjenek ki az óvoda mindennapjaiból, de előzményei illeszkedjenek a gyermekek természetes életmenetébe
- tevékeny várakozás előzze meg
- a gyerekek is vegyenek részt az előkészületben (teremrendezés, ajándékkészítés, ünnepi ruha)
- az ünnep hangulatát emelheti a felnőtt közösség „ajándéka” (bábozás, közös éneklés, színházi előadás)
- az óvodapedagógusok, a pedagógus asszisztensek és a dajkák közösen tervezzék és szervezzék meg a feladatokat

Az óvodapedagógus feladata az érzelmi nevelés területén:
- a szeretet és kötődés képességének fejlesztése
- a mások iránti tisztelet, megbecsülés érzésének fejlesztése
- az élménybefogadás képességének fejlesztése - az érzelmek kifejezőképességének fejlesztése
- az ösztönök és az érzelem irányításának fejlesztése
- az érzelmi zavarok tompítása, leépítése
- erkölcsi szokás-és szabályrendszer képességének fejlesztése
- biztonságos, nyugodt, félelemmentes óvodai mindennapok biztosítása, amiben lehetőség kínálkozik a gyermekek közötti, valamint a gyermekek és a felnőttek közötti minél gyakoribb kontaktusfelvételre
- a gyermekcsoporton belül az együttműködés, az együttjátszás, együttdolgozás képességének kialakítása
- a felnőttekkel és a gyerekekkel kapcsolatos viselkedési szokások kialakítása, gyakorlása

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:
- ragaszkodjanak óvodájukhoz, társaikhoz, felnőttekhez és ez nyilvánuljon meg érzelmeikben, szavaikban, tetteikben
- érdeklődjenek társaik iránt
- a tevékenységeket türelmesen végezzék, hallgassák figyelmesen pedagógusaikat, társaikat
- konfliktusaikat igyekezzenek önállóan megoldani
- alakuljon ki siker- és kudarctűrő képességük, önfegyelmük
- szívesen vegyenek részt az óvodai ünnepeken.
- a gyermek szabadon, gátlásoktól mentesen, biztonságosan gyakorolja a társas együttélés szabályait, kapcsolataikban (felnőtt-gyermek, gyermek-gyermek)
- váljanak kooperációra alkalmassá,

- tudjanak a jó és rossz között különbséget tenni, ennek mércéje legyen a megismert Bibliai történetekben rejlő értékek,
- ismerjék szűkebb és tágabb környezetüket, amely ismeret a szülőföldhöz való kötődés és hazaszeretet alapja,
- érzékeljék az alá-fölérendeltségi viszonyokat, tudják azokat elfogadni is,
- igyekezzenek legyőzni az előttük álló akadályokat,
- érzelmileg álljanak készen egy új közösségi forma elvárásainak teljesítésére.

5.3 A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek kezelése

Az óvodai nevelő és oktató munkánk egyik feladata a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek támogatása és fejlesztése, melynek alapja az egyéni képességeiknek, fejlettségüknek, ismereteiknek felderítése, ezt követően pedig a differenciálás és különféle fejlesztő módszerek alkalmazása a nevelési folyamatban.

Különleges bánásmódot igénylő gyermekek:

a) SNI gyermek

Az óvodai nevelés során a sajátos nevelési igény a szokásostól eltérő nagyobb mértékű differenciálást, illetve a szakértői vélemény alapján kiegészítő fejlesztő célú pedagógiai eljárásokat tesz szükségessé speciálisan képzett szakember közreműködésével.

b) BTM (a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő) gyermek

c) tehetségígéretes gyermekek

5.3.1. A beilleszkedési, tanulási és magatartási nehézséggel küzdő gyermek

Az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, aki a szakértői bizottság véleménye alapján, az életkorához viszonyítottan jelentősen alulteljesít, társas kapcsolati problémákkal, tanulási, magatartási szabályozási hiányosságokkal küzd, közösségbe való beilleszkedése, továbbá személyiségfejlődése nehezített vagy sajátos tendenciákat mutat, de nem minősül sajátos nevelési igényűnek.

Fejlesztési területek: észlelés, érzékelés mozgás, finommotorika, lateralitás, téri tájékozódás, nyelvi készségek, emlékezet

Tevékenységi formák:

- ölbeli játékok
- bibliai történetek hallgatása és feldolgozása által eligazodás a világban,
- a jó és rossz erkölcsi fogalmának megértése, belsővé tétele
- énekes játékok, melyek különböző érzelmek átéléséhez nyújtanak segítséget
- népmesék nevelő hatása által, erkölcsi nevelés
- dramatikus játékok
- gyermekek bevonása csoportos tevékenységekbe
- napi áhítatok, melyek lehetőséget teremtenek belső elcsendesedésre
- egyéni fejlesztés biztosítása egyéni vagy mikro-csoportos formában

Munkánk során kiemelten figyelünk:

- a beszoktatandó gyermekekre – beszoktatási program,
- a csoportot váltó gyermekekre – ismerkedő, játszó napok szervezése,
- az óvodából az általános iskolába menő gyermekekre – nagycsoportos óvodai tevékenységek, iskolalátogatások keretében
- más óvodából érkező gyermekekre – felvétel a másik óvodából, dokumentáció kikérése, családlátogatás
- a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekekre – egyéni fejlesztési program keretében a családi körülmények megváltozásakor illetve a szülők

és a gyermek kapcsolatát alapvetően befolyásoló és meghatározó események időszakában- fokozott figyelem és törődés ezen gyermekekkel és családjaikkal,
- a kiemelten tehetséges gyermekekre
- a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekekre – gyermekvédelem keretében.

A gyermekek életük során többször kerülnek új környezetbe. Fontos pedagógiai feladat, hogy a változásokra felkészítsük, az átmenetet pedig megkönnyítsük számukra.

5. 3.2. Tehetséggondozás

> „Minden jó adomány és minden tökéletes ajándék felülről való, és a világosságok Atyjától száll alá, akinél nincs változás, vagy változásnak árnyéka.” (Jakab 1,17)

A tehetséges gyermek az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, aki átlag feletti általános vagy speciális képességek birtokában, magas fokú kreativitással rendelkezik és meg van vagy felkelthető benne a feladat iránti erős motiváció, elkötelezettség.

Tehetséggondozás óvodáskorban: Az óvodáskort a tehetséggondozás alapozó szakaszának tekintjük: a világ felfedezésének, sokféle tevékenység kipróbálásának, lehetőségek megkínálásának időszaka ez. Az óvodai tehetséggondozásunk nem más, mint az egyéni bánásmód, differenciálás módszerének alkalmazása. A tehetséggondozásunk feladata tevékenységben tartani az egyént és megfelelő környezetet biztosítani a tevékenységnek.

A tehetséggondozás célja: „A tehetség felismerésének célja, hogy minél több gyermekben észrevegyük a tehetségre utaló jegyeket, annak érdekében, hogy a megfelelő, hatékony pedagógiai környezet biztosítása által támogassuk, komplex fejlődésüket.” Glückné Márton Gyöngyi: A tehetséggondozó munka lépései az óvodai csoportban Pannon Kincstár 2017 6. oldal

Elsődleges célunk felismerni a tehetséget és megjelenési formáit. Továbbá a gyermek érdeklődésének és a kimagasló képességek erősítése, segítségnyújtás megadása a továbbfejlődése érdekében. A személyiségének vagy képességstruktúrájának gyengeségeit ezzel párhuzamosan megerősíteni. Keresztyén emberképünk fontos eleme, hogy hisszük: a képességek Isten ajándékai mindnyájunk számára, mellyel felelősen és mások javára élni kell. Jól sáfárkodni a felismert, „forgatott” és használt adományainkkal lehet. Hisszük, hogy minden gyermek életével Istennek terve van, melyet minden gyermeknek élete során majd magának kell felismerni, megérteni és szív szerint elfogadni. A tehetség megmutatkozásának lehetőségét, a felismerés/ észrevétel és a komplex környezet kialakításával, a párhuzamosan felkínált széles tevékenységi kör kialakításával és elérhető tételével kell kialakítani. Az óvodai tehetséggondozás legfontosabb eleme ezeknek a feltételeknek a megteremtése és biztosítása. Ezzel együtt a gyermekközösséget is szoktatnunk és szocializálnunk kell a társak többletképességeinek befogadására, értékelésére, közös kinccsé tételére.

A tehetséges gyermekekre általában jellemző viselkedési szokások:
- nagyobb általános tájékozottság,
- rendkívül gyorsan tanul erőteljes tanulási és tudásvágy,
- széles körű érdeklődés,
- kitartóan és módszeresen kérdez, szeretné tudni, hogyan működnek a dolgok,

- összefüggéseket talál ott is, ahol más nem,
- élénk a képzelete, kérdései szokatlanok, beszédes, sokat magyaráz,
- kitartóan megragad az őt érdeklő feladatoknál, ha valamit a fejébe vesz, azt meg is csinálja,
- kreatív problémamegoldás,
- jó humora van,
- erős kritikai érzékkel rendelkezik,
- csak a tökéletes felel meg neki
- fokozott energizáltság, nem tűri a tétlenséget.

Az óvodapedagógus feladata:

- A gyermekek megfigyelése és értékelése során az egyes tehetségre utaló képességterületek számbavétele, a tervezés során a fejlesztés átgondolása.
- A tehetséggondozással kapcsolatos feladatok rögzítése a csoportnaplóba, fejlődési naplóba, nevelési tervbe és értékelésbe, amely tartalmazza a fejlesztések irányát, folyamatát, tapasztalatait és eredményeit.
- A bizonyos területeken kiugró fejlettségek további megfigyelése, hogy ez a teljesítmény pillanatnyi vagy folyamatosan, tartósan mutatkozik-e meg.
- A gyenge területek további fejlesztése egyénileg, óvodai szinten vagy külső szakember támogatásával.
- Egyéni bánásmód alkalmazása pozitív éntudat alakítása és erősítése
- Elfogadó, támogató környezet biztosítása
- Szakmai felkészülés egyes tehetségterületen, a témával kapcsolatos továbbképzéseken való részvétel és az ott hallottak továbbadása és beépítése a gyakorlatba.
- Ötletek gyűjtése, hospitálás, szakirodalom felkutatása, játékgyűjtemény összeállítása.
- A differenciálás megvalósítása a csoportszoba és eszközkészlet átalakítása és fejlesztése.
- A tehetséges gyermekek munkáinak, teljesítményeinek bemutatása az óvoda falain belül.
- Jelzés a szülők felé, konzultálás a családdal (ötletek és segítségadás szakkönyvek ajánlásával).
- Külső szakember bevonása, szakmai segítségkérés után a gyermek speciális tehetséggondozásának megszervezése.

5.4.Az anyanyelvi, az értelmi nevelés megvalósítása

„Ő nála van a bölcsesség és hatalom, övé a tanács és az értelem” (Jób 12,13)

Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat. Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása az óvodai nevelőtevékenység egészében jelen van.

Célunk: A gyermekek tisztán és pontosan ejtsék a hangokat, megfelelő nyelvi formákkal, gazdag szókinccsel és szívesen beszéljenek. A gyermekek beszédfejlettségénél (alakilag, tartalmilag, beszédtempóban) az egyéni fejlődés ütemének különbözőségeit figyelembe vesszük. A kialakult beszédhelyzethez és az anyanyelvi szabályokhoz illeszkedően, jól érthetően, határozottan, választékosan beszéljenek. Az anyanyelvük ismerete mellett fontos, hogy szeressék és megbecsüljék a magyar nyelvet.

Feladatunk: A gyermeki kommunikáció különböző formáinak alakítása helyes mintaadással. Ezért törekszünk kihasználni a nap során adódó lehetőségeket, alkalmakat, az érdeklődés felkeltése segítségével. Odafigyelünk, hogy olyan kedves környezet vegye körbe a gyermekeket, amely nemcsak az esztétikai érzéküket fejleszti, hanem a gondolataik kifejezésére is ösztönzi őket. A gyermek anyanyelvi szintjét korábbi történetek felelevenítésével, anyanyelvi játékokkal és az egyéni fejlesztés alkalmával javítjuk, tökéletesítjük. Feladatunknak tartjuk a megfelelő beszédfegyelem kialakítását, amit egy-egy csoportos beszélgetés alkalmával a gyermekek saját maguk is fejleszthetnek türelmükkel, figyelmükkel, kitartásukkal. A pedagógus feladata a gyermek kommunikációs képességeinek fejlesztése, ami szorosan kapcsolódik az anyanyelvi neveléshez. Ezt óvodánk az egyik legfontosabb területnek tartja a gyermek fejlődésében (beszédhallás, beszédértés, szóbeli reprodukció, beszédfelfogás, tiszta beszéd, hangok tiszta ejtése, mondatszerkesztés, értelmes, folyamatos, összefüggő beszéd). A kommunikáció fejlesztéséhez szorosan hozzátartozik az illem szokásainak elsajátítása, ami magában foglalja a felnőttekhez intézett kérdéseket, a velük szembeni udvariassági szokásokat. (Kinek, mikor és hogyan köszönjön? A bemutatkozás, az egymással való beszélgetés szabályainak elsajátítása.) A nap folyamán lehetőséget adunk a gyermekeknek, hogy tapasztalataikat, élményeiket elmondhassák, érzéseiket kifejezhessék. Különböző játékokkal fejlesztjük a metakommunikatív képességeiket is. A pedagógus feladata felismerni a beszédhibákat és szakemberhez irányítani azokat a gyermekeket, akiknek erre szükségük van. Azért, hogy a gyerekek beszédfejlődése minél kiegyensúlyozottabb legyen, a beszélgetés, bemutatás, magyarázat, gyakorlás, megfigyelés, megerősítés módszere mellett a játékba való integrált nevelést alkalmazzuk.

Az óvodapedagógus feladata az anyanyelvi nevelésben:
- az óvodapedagógus beszéde szép, példaértékű legyen, beszédében törekedjék a szemléletességre, képszerű kifejezések alkalmazására
- kísérje figyelemmel a gyermekek beszédértési, beszédtechnikai szintjét
- szükség esetén megfelelő szakember bevonását kérje
- beszélgetésre alkalmas nyugodt, kiegyensúlyozott légkör megvalósítása
- beszédöröm biztosítása: arra nevelni a gyermekeket, hogy bátran nyilatkozzanak meg, mondják el élményeiket
- lehetőséget teremteni minden gyereknek a folyamatos beszéd gyakorlására
- képessé tenni a gyermeket arra, hogy tudjanak másokat is meghallgatni
- a gyermek szókincsének folyamatos bővítése
- a beszédszínvonal emelése olyan formában, hogy a gyermekek képesek legyenek a nyelvi kifejezés eszközeit variálni
- beszédértés és a beszédtechnika fejlesztése, a helyes kiejtés gyakorlása
- a gyermeki kérdések inspirálása, megválaszolása

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére:
- legyen önálló gondolata és tudjon dönteni különböző helyzetekben,
- ismerje fel a problémákat, kreatív módon oldja is meg,
- aktívan vegyen részt a különböző tevékenységekben,
- a szerzett ismereteket legyen képes megfelelő formában rendszerezni, gyakorlatban alkalmazni és közölni azokat,
- a hibákat vegye észre, rávezetéssel vagy önállóan tudja azokat kijavítani;
- rendelkezzen megfelelő pozitív „én - képpel”; ismerje a Bibliai történeteket, azok tanulságait.
- szókincsük váljon gazdaggá, fejlődjön kommunikációs képességük, összetett mondatokban beszéljenek

- időbeliséget és téri irányokat tudjanak beszédben kifejezni
- életkoruknak megfelelően képesek legyenek élményeiket, gondolataikat minél színesebben kifejezni, társaikkal megosztani
- legyenek képesek átélt élményeiket felidézni, saját szavaikkal kifejezni

5.4.1. Értelmi fejlesztés megvalósítása

Célunk: a gyermekek sokoldalú tapasztalatot szerezzenek az őket körülvevő természeti és társadalmi környezetről, bővítsék és rendszerezzék ismereteiket, fedezzék fel az összefüggéseket, és ismereteiket tudják alkalmazni a gyakorlatban. Tehát ismeretek, jártasságok, készségek tudatos elsajátítása a gyermek tanulásában, egyéni fejlődési ütemének megfelelően. A tanulási tevékenység esetén azt szeretnénk elérni, hogy örömmel és önként vegyenek részt a folyamatban a gyerekek.

A legfontosabb **feladatunk** az élményhez juttatás, a sokféle tevékenység biztosítása, amelyek között a legátfogóbb a játék. A játék mellett sok lehetőséget adunk kísérletezésre, hogy maguk jussanak el az eredményhez, olykor akár kudarcokon keresztül is. A gyermek érdeklődésére, kíváncsiságára, meglévő tapasztalataira, élményeire és ismereteire építve biztosítjuk a változatos tevékenységeket. A tevékenységek közben a spontán szerzett tapasztalatokkal együtt gyűjtenek a gyermeknek új ismereteket. Ezekben a tevékenységekben – egyéni sajátosságokat figyelembe véve - kapnak alkalmat a gyakorlásra.
Így fejlődik fokozatosan a gyermek kognitív képessége:
- vizuális észlelése, alaklátása és formaállandósága (alak, forma, méret, szín, rész-egész viszony) - téri tájékozódása, térérzékelése (oldaliság, irányok, viszonyok)
- feladatmegoldó képessége
- verbális, vizuális memóriája és figyelmének tartóssága, terjedelme
- gondolkodása, emlékezete
- képzelete, kreativitása.

A mozgásos játékok segítségével fejlődik a gyermek keresztcsatornája, ami a jobb és baloldaliság kialakításában játszik fontos szerepet. A gyermek életkorának megfelelően fejlesztjük a gondolkodását (következtetés, konkretizálás, összehasonlítás, különbségazonosság) és a vizuális észlelések megfogalmazását.

Fontosnak tartjuk a megfelelő kapcsolatteremtés kialakítását, a beszélő társsal a kommunikációs kedv fenntartását. Ehhez szükséges az igényes, helyes magyar beszéd. Anyanyelvünk tanulása a gyermek testi-lelki képességeit egyszerre működteti, fejleszti. Ezért szükségesnek tartjuk, hogy a pedagógus állandó beszédkapcsolatban legyen csoportjával, így biztosítva számukra az egyenletes és harmonikus fejlődést.

Az óvodapedagógus feladata a tevékenységek megszervezésében:
- biztosítsa minél változatosabb, többfajta tevékenység egy időben történő gyakorlásához a megfelelő feltételeket (idő, hely, eszköz, ötlet)
- a tevékenységek megszervezésében támaszkodjon a gyermekek tapasztalataira, a gyermekek aktuális élményvilágára
- élmények nyújtásával segítse elő a minél sokrétűbb és minél komplexebb tevékenységformák kialakulását

- folyamatosan biztosítsa a gyermek számára a képességeik kibontakoztatásához szükséges tevékenységek gyakorlásának lehetőségeit
- folyamatos megfigyelés útján alkosson tiszta képet a gyermek meglévő képességeiről, ennek ismeretében törekedjen a képességek fejlesztésére
- a kiemelkedő képességű és részképességek fejlődésében elmaradt gyermekekre egyénre szabott fejlesztési tervet készítsen, és ez alapján fejlessze a gyermeket
- minden gyermek képességét önmagához – a saját lehetőségeihez – viszonyítva igyekezzen fejleszteni
- értelmi képességek fejlesztése (érzékelés, észlelés, figyelem, emlékezet, képzelet, gondolkodás) - a gyermek megismerési vágyának, kíváncsiságának sokoldalú érdeklődésének kielégítése
- lehetőséget kínálni a gyermekek számára olyan szituációk átélésére, ahol megismerhetik a felfedezés, a kutatás örömeit
- a gyermekek egyéni érdeklődésnek megfelelő tevékenységek biztosítása
- a gyermekek önállóságának, figyelmének, kitartásának, pontosságának, feladattudatának fejlesztése

Fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- legyenek érdeklődőek és nyitottak szűkebb és tágabb környezetük iránt
- alakuljon ki pontos és valósághű észlelésük, figyelemkoncentrációjuk, problémamegoldó képességük, elemi fogalmi gondolkodásuk
- fejlődjön képzeletük, rövid és hosszú távú memóriájuk.

5.5. Hitéleti nevelés

„ A hit hallásból van, a hallás Isten Igéje által.” (Róma 10, 17)

A történetek elmondásának célja ebben az életkorban alapvetően nem az ismeretek elsajátítása, hanem a mindenható Isten szeretetének, kegyelmének és jóságának megéreztetése. Az óvodáskor az a legfogékonyabb időszak, amikor egy egész életre meghatározó lehet Isten közelségének élménye.

<u>Az óvodai bibliai nevelés távlati célja:</u>

- A gyermekek hitre juttatása és Jézus Krisztus melletti, életkoruknak megfelelő, döntéséhez való segítése.
- Keresztyén hitünk ismereteinek megalapozása.
- Erkölcsi, etikai érzékük megalapozása.

Az óvodai bibliai nevelés közelebbi céljai:

- az gyermekek evangéliumi nevelésén keresztül személyiségük harmonikus fejlődésének elősegítése
- a bibliai történetek, az imádság és az ünnepek szeretetteljes, bensőséges légkörével a megfelelő érzelmi biztonság kialakítása,
- az óvodapedagógus személyén keresztül a gyermeki bizalom kiépítése a szerető Mennyei Atya felé,
- a gyermek Isten-élményein keresztül a család életének, hitéletének mélyítése és meggazdagítása.

Az óvodapedagógus feladatai:

„Elmenvén széles e világra, hirdessétek az evangéliumot minden teremtésnek.” (Márk 16, 15)

- Segítsen a gyermekekben egy olyan Isten- kép kialakulását, aki szeret, aki gondoskodik rólunk és mint egy védőernyő alatt, megőriz minket minden körülmények között, akinek minden döntése a javunkat szolgálja. Legnagyobb ajándéka számunkra fia Jézus Krisztus.
- Támaszkodjon a spontán gyermeki érdeklődésre, plántáljon el keresztyén erkölcsi tartalmakat pl.: személyválogatás nélküli szeretet, megbocsátás, önzetlenség, türelem, segítőkészség, ragaszkodás.
- Törekedjen arra, hogy a bibliai történetek tartalmi, formai felépítése illeszkedjék az óvodáskorú gyermek alapvető tevékenységi formáihoz (játék, munka, tanulás).
- Vegye figyelembe a történetek kiválasztásánál a gyermekek életkorát, fejlettségi szintjét, csoportja aktuális problémáit, eredményeit és az ünnepek aktualitását.
- Adjon lehetőséget arra, hogy a történeteket dramatizálhassák és rajzaikban, vizuális tevékenységükben, játékaikban élményeiket újra átélhessék, nevelőmunkájában
- a bibliai értékekre nevelés terjedjen ki az érzelmi-, értelmi- és közösségi életre.

A bibliai történet kiválasztásának alapvető kritériumai:

- a történet ne keltsen félelmet a gyermekekben, és ne tartalmazzon számukra feldolgozhatatlan tartalmakat és érzelmeket, olyan történetek közül válasszunk, amelyek pozitív érzelmi töltettel rendelkeznek, amelyek a szerető, gondoskodó Isten - képet erősítik meg.
- az Ige valódi üzenetétől ne térjünk el, ugyanakkor gyermekszerű legyen az előadásmódunk.
- Fontos, hogy a bibliai történeteket különböztessük meg a meséktől, ehhez hiteles történetmondás szükséges. Hiszen a történeteken keresztül, Isten üzen nekünk valamit. Mielőtt a gyermekek elé visszük a történetet, tanulmányozzuk az adott igeszakaszt, hogy nekünk ma mit üzen, és az után fogalmazzuk meg, hogy mit mondhat a gyermekeknek,
- lehetőleg egy fő gondolat mellett döntsünk, és csak egy nézőpontból mondjuk el a történetet (így a gyermek azonosul az adott szereplővel és beleéli magát a helyzetébe). Ez azért is fontos, mert a gyermek még nem képes egyszerre több nézőpontot figyelembe venni.
- Minden történetnél meg kell keresnünk az Ige fő üzenetét. A fő üzenet keresésének 2 gyújtópontja van: Mi az Ige fő üzenete? (igeszerűség) A gyermekek számára mit üzen az Ige, itt és most? (gyermekszerűség) Az Ige fő üzenete lesz a belső cél, vagyis e köré csoportosítunk mindent. Ezt a gyermekeknek nem áruljuk el, de a történet végére ennek a fő célnak ki kell domborodnia. Ha több üzenet van, keressük ki azt, ami a leginkább gyermekszerű. Ügyeljünk arra, hogy mindig csak egy belső célunk legyen. A belső cél mindig: igeszerű legyen, valóságos és igaz legyen, az adott történetben benne lévő saját üzenet legyen.

A bibliai történet elmondásának hat aranyszabálya:

- Igeszerűen (az Ige belső szabályának megfelelően)
- Egyszerűen (egy nézőponttal)
- Feszülten (drámaian, jelen időben, érdekesen)
- Életteljesen (éljünk mi is és az alakok is)
- Szemléletesen (lássa a gyermek azt, amiről szó van)
- Gyermekszerűen (a gyermekek számára érthető és befogadható módon)

Gyermekáhítatok, imádságra való nevelés:

A Bibliai történetekkel való ismerkedésen kívül a másik sarkalatos terület az imádság, vagyis a mindennapi áhítatok sora. Fő feladatunk, hogy a gyermeket megtanítsuk imádkozni (ez tulajdonképpen a szülők és a család feladata lenne, de sok esetben ez hiányzik), vagy továbbfejleszteni azt, amit a szülők elkezdtek. Az imádság az Istennel való kapcsolatfelvétel formája. A gyermek számára legyen természetes dolog, hogy ahogyan hozzánk beszélhetnek és elmondhatják kérésüket, vágyaikat, bajaikat stb. ugyanígy elmondhatják Mennyei Atyjuknak is, aki figyel rájuk. Az imádkozás formáját meg kell tanítanunk a gyermekeknek, mely szintén egy folyamat. Eleinte a kötött imádságokkal kezdjük (étkezések előtti-, utáni imádságok, napkezdő és hálaadó imádságok, lefekvés előtti ima stb.) Az Úr imádságát: a „Mi Atyánk" - ot csak később tanítjuk meg (a nagy csoport 2. félévében), részletekben és együtt értelmezve, hogy értsék is azt. Magyarázzuk meg a gyermekeknek, hogy Isten minden imát meghallgat, de nem mindig úgy hallgatja meg, ahogy mi szeretnénk, nem mindent teljesít. Saját szavainkkal elmondott egyszerű imáinkat adjuk nekik példaként, mintaként. A gyermekek érezzék meg, hogy az imának ereje van, hisz Istennek mindenre van hatalma. Saját példák elmondásával erre bátorítsuk őket. Fokozatosan szoktassuk rá a gyermekeket, hogy ők is imádkozhatnak saját szavaikkal. Tanítsuk meg őket, helyesen kérni és hálát adni, megköszönni mindazt, amit az Úrtól kaptunk. Ismertessük fel, hogy mindennap van miért hálát adni, (egészségért, táplálékért, családunkért) és ezekre kerüljön sor a mindennapi áhítatok során. Tanuljunk meg együtt örvendezni a gyerekekkel az élet apró örömei felett, ehhez jó eszköz lehet a hálaadó, dicsőítő dalok éneklése. Az áhítatok jó alkalmat adnak arra is, hogy beszélgessen közösen az egész csoport, és az egyéni kívánságok, bánatok, örömök kiderülhessenek. Érezzék, hogy fontosak a számunkra és társaik számára is az ő problémáik. Legyen időnk meghallgatni őket. Az imádságot soha ne erőszakoljuk ki, várjuk meg míg a szívükből fakad. Kezdetben azt is meg kell szokják, hogy az imádság szent dolog, olyankor ne figyeljenek másra, hiszen elcsendesedés és Istenre figyelő szív és fül kell hozzá. Akkor eredményes az áhítat, ha a gyermek megérzi, megsejti a menny légkörét.

Az áhítat már a beszoktatás alatt szerves része a napunknak. Eleinte az egymás-, az óvoda-, a csoport megismerése az összetartozás élményének felismertetése a cél. Később a gyermekek életében megjelenő konfliktusok kezelésének biblikus megoldásait is tanítjuk. Továbbá a bibliai történetek megértéséhez nélkülözhetetlen fogalmak, korabeli eszközök, tárgyak, szokások megismertetése is a tennivalóink közé tartozik. Később a Bibliában található, életünkben nap mint nap előforduló fogalmakról beszélgetünk, mint például: a szeretet, boldogság, szomorúság, barátság, együttérzés, ünneplés, meglepetés, várakozás, megbocsátás, elengedés stb. Az gyülekezeti ünnepek alkalmával a bibliai történeteken keresztül beszélünk az ünnepi szokásokról, az ünneplés lényegéről.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- a gyermekekben alakuljon ki a 3-6-7 éves gyermek szintjének megfelelő Istenkép, -
- Tudják, hogy a Biblia szent könyv, mely Isten Igéjét (tanácsait, útmutatását, parancsait) tartalmazza,
- ismerjenek és szeressenek bibliai történeteket,
- ismerjenek keresztyény énekeket, tudják, hogy az ének Isten dicséretére történik,
- tudják, hogy a templom Isten háza és annak megfelelően kell ott viselkedni,
- tudják, hogy ezt a világot Isten teremtette és minket is Ő alkotott,
- alakuljon ki bennük Jézus Krisztussal való kapcsolatteremtés igénye
- az imádság, jelenjen meg az életükben a keresztyén erkölcsi magatartás néhány jellemzője.

6. Az óvodai élet megszervezése

Az óvodában a nevelő munka középpontjában a gyermek áll. Az óvodai nevelés kulcsszereplője az óvodapedagógus, akinek személyisége meghatározó a gyermek számára. Elfogadó, segítő, támogató attitűdje modellt jelent neki.

6.1.Humán erőforrás

Az óvodánkban dolgozók létszáma és végzettsége megfelel a Köznevelési törvényben meghatározott feltételeknek. Az előírt létszámon felül a fenntartó két csoportra további egy fő pedagógus asszisztenst biztosít (napi 7 órában), ezért a személyi ellátottságunk kimagasló, mely hozzájárul a gyermekek ellátásának színvonalához.

pedagógusok száma	pedagógiai munkát segítők száma	egyéb segítő munkatársak	szak- és egészségügyi szolgálat külső segítő szakemberei
4 fő	3 fő (2 dajka, 1 ped. asszisztens)	3 fő (takarító, udvari segítő tagintézményi átsegítés, konyhai munkatárs)	5fő (logopédus heti 2x, gyógytestnevelő heti 1x, szociális segítő havi 1x, védőnő, óvoda orvos, fogorvos megbízással)

Folyamatosan fejlődő intézményünkben elengedhetetlen az innovációra való képesség, szakmai és szervezeti szinten egyaránt. Óvodánk alkalmazotti közösségét a gyermekek iránti őszinte szeretet és egymás tisztelete, segítése jellemzi. A szeretetteljes, derűs intézményi légkört, az egymást segítő, elfogadó munkatársi kapcsolatokat valódi erősségünknek érezzük.

A nevelőtestület képzettségi mutatói:

óvóképző főiskolát/egyetemet végzett pedagógusok	másoddiplomás képzésben részt vett
4 fő	1 fő>>> közoktatás vezetői (egyetemi képzés)

6.2.Tárgyi adottságok és feltételek

Épület és környezet

Külső és belső környezete esztétikus, igényes, otthonos, játékra motiváló. Kialakítása a szakhatósági és törvényi előírásoknak megfelelő (már meglévő épület a funkcióváltáshoz átalakított állapot). A berendezések igazodnak óvodásaink folyamatosan változó fizikai adottságaihoz. Környezettudatos szemléletünket jól tükrözi, hogy a városi fűtőműből származó biogázzal fűtünk, melegítjük a vizet, napkollektorok segítik a helyi áramszükséglet biztosítását, perlátorokkal csökkentjük a napi vízfogyasztásunkat.

Óvodaudvarunk

Tágas, jól felszerelt, gondozott nagy füves területtel ellátott. Minden játékunk a szabványoknak megfelelő minősített és folyamatosan ellenőrzött játék. A nagy és ízlésesen kialakított udvaron megtalálhatóak a biztonságos, követelményeknek és a törvényi előírásoknak megfelelő,

mozgásfejlesztő játékok. Nagy és gondozott füves terület. Óvodánk működési feltételeinek megtartására és javítására a minőségi fejlesztés érdekében minden pályázati forrást kihasználunk. Kialakításra került mindkét udvarrészen 2-2 gyermekbarát magaságyás is. A környék sok lehetőséget kínál sétára, megfigyelésre.

A csoportszoba
A gyermek elsődleges játszótere. A tágas, napfényes terek alkalmasak a gyermekek mozgás és játék igényének kielégítésére a nap bármely szakában. A Pedagógiai programunk megvalósításához szükséges, jogszabály által előírt tárgyi feltételekkel rendelkezünk, valamint az óvodai élethez, a tevékenységformákhoz megfelelő eszközkészlet is rendelkezésünkre áll. Programunk hagyományos óvodai berendezéssel működtethető, különleges eszközöket nem igényel. A természetes anyagok felhasználásával, a játékok és anyagok folyamatos fejlesztésével mindig igyekszünk a gyermekek életkori sajátosságait figyelembe venni.
Óvodánkban tükröződik a természet szeretete. A színek és formák harmonikus összhangjával a gyermekek lelki támogatását, jó közérzetét, gazdag élményszerzési lehetőségét segítjük elő. A készen kapható játékszereken kívül gondoskodunk különböző játszásra alkalmas anyagok és kellékek gazdag választékáról.
Megfelelő számú és felszereltségű fejlesztő helyiség áll rendelkezésünkre, van saját korszerű tornatermünk is. Intézményünk melegítő konyhával rendelkezik. Berendezése korszerű, a szigorú egészségügyi előírásoknak, valamint a HACCP rendszer követelményeinek megfelelően kialakított.

6.2.1.Szervezeti keret - napirend, hetirend

A gyermek egészséges, a tevékenységekben megnyilvánuló fejlődéséhez, fejlesztéséhez a napirend és a hetirend biztosítja a feltételeket, melyek a megfelelő időtartamú, párhuzamosan is végezhető differenciált tevékenységek, valamint a gyermek együttműködő képességét, feladattudatát fejlesztő, növekvő időtartamú (5-35 perces) csoportos tevékenységek tervezésével, szervezésével valósulnak meg. A napirend igazodik a külső tevékenységekhez és a gyermek egyéni szükségleteihez, valamint tekintettel van a helyi szokásokra, igényekre, igazodik a gyermek motiváltságához és a változó környezethez. az óvodai életünk megszervezése során törekszünk a személyes interakciókra, élőszavas mese és közösségi játék biztosításával.

A gyermekek a tanköteles korukat megelőző évben a későbbi eredményes iskolai előrehaladáshoz fontos képességeik és készségeik fejlesztése érdekében az óvodai csoportokban naponta összesen 45 perces időkeretben a feladatra differenciált, a gyermek egyéni képességeihez igazodó - a lehetőségekhez mérten külön térben szervezett - játékos iskola előkészítő-fejlesztő pedagógiai tevékenységben vesznek részt. (A játékos előkészítő tevékenységei és a tapasztalataink is rögzítésre kerül a csoportnaplóban.)

A gyermekek fejlődésének vizsgálata céljából diagnosztikus mérési rendszert alkalmazunk (DIFER, TKP).

Csoportjaink általánosan megjelenő napirendje:

Idő	**Tevékenység**

7:00	Intézmény nyitása, gyermekek fogadása, szülőkkel való információcsere, nyugodt, harmonikus légkör kialakítása, szabad játék (8:00-tól játékos iskolai előkészítés tankötelesek számára)
8:25-8:30	Játékok elrakása.
8:30-8:40	Reggeli mindennapos játékos mozgás (népi játékok, mozgásos játékok, ügyességi játékok)
8:50-9:00	Higiéniai tevékenység, tisztálkodás.
9:00 -9:20	Közös tízórai az étkezőben. Hitéleti és erkölcsi nevelés az étkezés előtti és utáni hálaadással. Tisztálkodás a tízórai után.
9:20-9:30	Rövid napi áhitat gyertyagyújtással
9:30-10:15	Kezdeményezések, foglalkozás, 10:00-től játékos iskolai előkészítés mikrocsoportban tankötelesek számára, utána/közben parallel szabad játék
10:25-10:30	Játékok elrakása.
10:30-10:40	Higiéniai tevékenység, tisztálkodás, öltözködés
10:40-11:45	Udvari játék. Rossz idő esetén csoportonként váltva egymást szabad játék a tornateremben. (Ez esetben az előző napirendi esemény, az öltözködés elmarad.)
11:45-12:00	Öltözködés, higiéniai tevékenység, tisztálkodás
12:00-12:45	Ebéd. Gyümölcs fogyasztás. Hitéleti és erkölcsi nevelés az étkezés előtti és utáni hálaadással.
12:45-13:05	Higiéniai tevékenység, tisztálkodás, fogmosás.
13:05-14:30	Meseolvasás után délutáni pihenés.
14:30-14:50	Ébredés a délutáni alvásból. Öltözködés, tisztálkodás, fésülködés.
14:50-15:20	Uzsonna. Hitéleti és erkölcsi nevelés az étkezés előtti és utáni hálaadással.
15:20-15:30	Higiéniai tevékenység, tisztálkodás, öltözködés

15:30-16:50	Udvari szabad játék. (Rossz idő esetén 16:30-ig saját csoport csoportszobájában szabad játék, utána összevontan a Szivárvány csoport csoportszobájában.)
16:50-17:00	Az óvoda zárása megfelelő ellenőrzések után (nyílászárók, villanykapcsolók, fűtés, stb.).

Csoportjaink általánosan megjelenő hetirendje:

Idő, tevékenység (kezdeményezések)	Szervezési forma
HÉTFŐ: Verselés, mesélés	kötött
KEDD: Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka Külső világ tevékeny megismerése	kötetlen kötött
SZERDA: Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka Külső világ tevékeny megismerése matematikai tartalom	kötetlen kötött
CSÜTÖRTÖK: Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka Ének, zene, népi játék, tánc	kötetlen kötött
PÉNTEK: Mozgás Biblia	kötött (korosztályos osztott csoportokban) kötött

6.3. Az intézmény belső továbbképzési rendszere

A Továbbképzési terv elkészítésénél figyelembe vettük az óvodapedagógusok akkreditált továbbképzéseken való 120 órás kötelező részvételét. A törvény által előírt továbbképzések mellett nagyon fontosnak tartjuk az önképzést, az egymástól való tanulást, belső hospitálásokon veszünk részt. A pedagógusminősítésekre, pedagógus teljesítményértékelésekre való felkészülésünkben is nagy jelentőséggel bír, hogy megismerjük egymás munkáját, segítő szándékkal felhívjuk a kollégák figyelmét a fejlesztendő területekre, kiemeljük a pozitívumokat. Minden óvodapedagógus belső hospitálás keretében betekintést ad szakmai munkájába kollégái számára, mely során minden kolléga látogat és reflektál.

7. Az óvodai élet tevékenységi formái és az óvodapedagógus feladatai

Az óvodás gyermek tevékenységformái egymást átszőve érvényesülnek, és valamennyi együtt jelenik meg a nap folyamán. Különböző tevékenységek komplex módon, egymást kiegészítve jelennek meg. A nevelés és a tanulás tervezése során a tevékenységeket egységben kell átgondolni.

7.1. Játék

A játék a kisgyermekkor legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége, így az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze. A játék, mint az óvodás gyermek alaptevékenysége olyan lehetőséget jelent az óvodapedagógus számára, amit tudatosan felhasználhat a gyermek fejlesztése érdekében. A játék és a tanulás teljes mértékben összekapcsolódik óvodáskorban.

Célunk:
nyitott, motivált és érdeklődő gyermek, aki az iskolai életre alkalmassá válik. Olyan óvodai tevékenységkínálat biztosítása, amely a gyermeki kíváncsiságra, a gyermek élményeire, tapasztalataira, érdeklődésére építve nyújt lehetőséget a változatos tevékenykedéséhez. A közös felfedező helyzetek, az együttes tevékenységek, a sok-sok kérdés és felelet, az utánzások jó alkalmat teremtenek a spontán tanulásra, a gyermekek képességének fejlesztésére, tapasztalatainak bővítésére, rendszerezésére.

Feladatunk: Az óvodapedagógus teremtsen olyan élményszerű környezetet, amely ösztönzi a gyermek megismerési vágyát, kíváncsiságát, tevékenységi vágyát, természetes beszédkedvét (felszabadult csoportlégkört teremt, kedvet csinál a beszédhez, odafordulást, érdeklődést mutat a gyermek felé, mondanivalója iránt). Az óvodapedagógus által kezdeményezett játék jó játéklehetőségét nyújt óvodásai számára, de az óvodapedagógus részéről tanulási cél fogalmazódik meg benne, tartalma tanulási tartalom. Az óvodapedagógus játéktámogató magatartása, viselkedése, modora, szellemi beállítottsága, viszonyulása a gyermekek játékához meghatározza a csoportban uralkodó játékkultúrát.

Gyakorló vagy funkciójáték: a sokszori ismétléssel, gyakorlással különböző funkciók fejlődnek (megfigyelőképesség, kitartás). A gyakorló játék lehet mozgásos, manipulációs és verbális.

Építő-, konstruáló játék: Az építés, konstruálás közben átélik az alkotás örömét, így fejlődik kreativitásuk, megfigyelik a rész-egész viszonyát, ami által fejlődik megfigyelő képességük és gondolkodásuk. Így gyarapodik fokozatosan szókincsük, a téri helyzetek, formák, színek, anyagok fogalmának megismerésével, megnevezésével. Az építésre, konstruálásra mind a csoportban, mind az udvaron lehetőséget biztosítunk a gyermekeknek.

Szerepjáték: A szerepjáték közben a gyermek önértékelése, önfegyelme, feladattudata, döntésképessége fejlődik. Gyakorolják, rögzítik a közösségi élet szabályait, az általános és a helyi sajátosságokkal kibővítve. A szerepjáték különböző fajtái: a tényleges szerepjáték, az építő játékok, a konstrukciós (szerkesztő) játékok és a mesedramatizálás, bábozás. A szerepjátékban is sok lehetőség nyílik a beszéd fejlesztésére, hiszen játék közben a beszédben gátolt gyermekek is megnyílnak.

Szabályjáték: A szabályjátékok segítségével könnyebbé tudjuk tenni számukra a szabályokhoz való alkalmazkodást, a helyes magatartási formák elsajátítását, az egymáshoz és a csoporthoz való helyes viszony elsajátítását. A szabályjátékok egyes fajtái elsősorban a gyermekek mozgását, mások főként az értelmi képességeiket fejlesztik.

Mozgásos szabályjátékok: mozgásos játékok; dalos népi játékok

Értelemfejlesztő szabályjátékok: társasjátékok, dominók, kártyajátékok, logikai játékok, nyelvi játékok, stb.

Barkácsolás: az óvodáskorban ez a munkatevékenység még játék. Ezt a tevékenységet az alkotás öröme kell, hogy áthassa. Segítségével fejlesztjük a gyermek kreativitását, finommotorikai képességét, és ösztönözzük a harmonikus társas-kapcsolatok kialakítását, hiszen munka közben segíthetnek egymásnak, gyakorolhatják a társas együttlét, a viselkedés szabályait.

Bábozás, dramatizálás: Ezeknek segítségével törekszünk fejleszteni a gyermek alkalmazkodó képességét, beszédkészségét, önismeretét, önértékelését. Az arányos fejlődést az esztétikus élménynyújtással, óvodapedagógusi bábjátékkal, bábkészítő tevékenységgel, a gyermekek bábjátékával, helyes és kifejező metakommunikációval igyekszünk elérni. A siker eléréséhez szükséges a bábozás, dramatizálás elemeinek elsajátítása, a testséma fejlesztése, és a megfelelő szerepazonosulás kialakítása.

A szabad játék biztosításához kapcsolódó feltételrendszer:
- jól megkülönböztethető, állandó játéktereket biztosít az óvodapedagógus, a különböző játszási funkciókhoz, pl. kirakó-, konstruáló-, egyéb szerep-, vagy szituációs játékokhoz, alkotások kiállító polca stb.
- minden játékfajtának (faépítők, babakonyhai játékok, kirakó, konstruáló, képeskönyvek nézegető helye, stb.) megvan az állandó helye
- a játékidő alatt a rajz sarokban minden rajzos eszköz a gyermekek rendelkezésére áll
- a „mese sarok" mesekönyvekkel, képeskönyvekkel, bábokkal, drámajátékhoz alkalmas eszközökkel, van ellátva
- a ritmus hangszereket, és a körjátékokhoz szükséges kellékeket, a gyermekek a szabad játékban is elvehetik
- az óvodapedagógus az építő játékokhoz különböző méretű és anyagú elemeket biztosít, melyek közül nem használják a teljes kínálatot egyszerre, hanem időszakonként felváltva

<u>Gyakorló játék eszközei:</u>
- fakockák
- különböző nagyságú dobozok
- nagyméretű járművek (autó, vonat, busz) stb.
- kosárban: anyagok, anyagféleségek
- nagylyukú, nagyméretű gyöngyök-, gombok-, fűzőszálak

<u>Konstruáló játék eszközei:</u>
- Duplo, Lego, fémépítők
- faépítők, fahasábok
- szét- és összeszerelhető tárgyak

<u>Szimbolikus szerepjáték eszközei:</u>

- baba, nagyméretű plüss, kisméretű plüss állatok
- babaruhák
- mózeskosár (hordozó), babakocsi
- kosarak, táskák, kötény, kalapok beöltözős ruhák, textíliák: terítő, kendő, hátizsák
- bababútor, asztal, szék, babaágy
- babaszobai edények: fazék, fedő, fakanál, tepsi, tányér, bögre, evőeszközök 1-2 tál, csésze
- sapka, táska, sisak, korona

Szabályjáték eszközei:
- társasjátékok, dobókocka
- kártyák
- térbeli társasjátékok.

Az óvodapedagógus feladatai:
- megfigyelni a gyermek játékát, felhasználni a saját nevelési céljai elérése érdekében
- minél több időt, alkalmat és lehetőséget biztosítani a gyermekeknek az elmélyült játékra. A játéktevékenységhez szükséges feltételek, ötletek és eszközök biztosítása.
- nyugodt légkör biztosítása az elmélyült játék feltételeinek megteremtésében
- napirenden belül elegendő idő és hely biztosítása a játék számára
- az egyéni élményeken túl, közös élményszerzési lehetőségek kihasználása a játék fejlesztése érdekében
- szükség esetén bekapcsolódás a játékba, együttjátszás a gyerekekkel.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:
- a gyerekek képesek legyenek a társaikkal való együttműködésre (szerepek elosztása, egymás ötleteinek elfogadása)
- tudják elfogadni a játékszabályokat, a játék által kínált egyéb kötöttségeket
- a siker és a kudarc megfelelő elviselésére
- a játékhoz szükséges megfelelő játéktér önálló kialakítására
- játékukban dominánsan jelentkezzen a szerepjáték - legyenek képesek egyéni ötletekkel a különböző anyagok, eszközök, játékok kombinált alkalmazására
- váljanak igényessé alkotásaikkal szemben.

7.2. Verselés, mesélés

A magyar gyermekköltészet megismerése és a népi hagyományok ápolása jó alkalmat kínálnak a mindennapos mondókázásra, verselésre. A mese képi és konkrét formában, bábozással, dramatizálással tárja fel a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonylatait, a lehetséges és megfelelő viselkedésformákat.

A meseválasztáskor szükség van tudatosságra, gyermekközpontú korosztályos válogatásra, a csoprot és fejlettségi szintek figyelembe vételére.

Célunk: Az igény kialakítása az irodalmi nyelvre, a mese és a vers megszerettetése, klasszikus és kortárs irodalmi műveken keresztül. Minden nap meséljünk, verseljünk valamilyen formában, reggel vagy délben, elalvás előtt vagy délután. Célunk, hogy a verselés, mesélés gerincét a magyar népmesekincs megismerése jelentse, de a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek is helye legyen.

Feladatunk:

- Elérni, hogy a gyermekek szívesen mondjanak mondókákat, verseket, meséket, és szeressék meg a hozzájuk tartozó játékokat és mozgásokat.
- A mesélés szokásainak, rítusainak kialakításával segíteni a gyermeket a ráhangolódásra, a mesék befogadására.
- Örömmel hallgassanak mesét, és legyen igényük az újrahallgatásra. Tudjanak kiegészíteni szóban ismert meserészleteket, képesek legyenek saját vers-, és mesealkotásra, jegyezzék meg a mese legfontosabb eseményeit, szereplőit.
- Vegyenek részt dramatikus játékokban, közös műsorkészítésekben, bábozzanak.
- Feladatunknak tekintjük a beszédművelést nyelvtörőkkel, ritmusgyakorlatokkal, szójátékokkal, légző-gyakorlatokkal.
- Feladatunknak tartjuk a megfelelő beszédfegyelem kialakítását, amit egy-egy csoportbeszélgetés alkalmával a gyermekek saját maguk is fejleszthetnek türelmükkel, figyelmükkel, kitartásukkal.

Módszerünk: Azért, hogy a gyerekek beszédfejlődése minél kiegyensúlyozottabb legyen, a beszélgetés, bemutatás, magyarázat, gyakorlás, megfigyelés, megerősítés módszerét alkalmazzuk.

Eszközeink: Maga az anyanyelvünk az egyik legfontosabb eszközünk, melyet az önkifejezés eszközeként alkalmazunk. Ezt egészítjük ki képek, kártyák, festmények, bábok, dramatizálás eszközei stb. felhasználásával. Törekszünk a minél színesebb, esztétikusabb, a gyermekek korának megfelelő eszközöket alkalmazni.

A mindennapi verselés, mesélés biztosításához kapcsolódó feltételrendszer:

- a csoportszoba legalkalmasabb területe a mesélésre, verselésre a puha szőnyeg, ahova a gyerekek leülhetnek
- a napi verselésnek, mesélésnek esztétikus helye legyen
- a versek, dramatikus történetek megjelenítéséhez különböző kellékeket használhatnak (kendők, kötények, szoknyák, ruhák, állatos fejdíszek), bábok (ujjbáb, kesztyűbáb, fakanálbáb, zacskóbáb) - a csoport életének jelentősebb eseményeiről, egy-egy mesejáték elbeszélés megjelenítéséről, egyéb tevékenységekről, fényképezőgéppel, vagy kamerával készítenek felvételt az óvodapedagógusok
- könyvek, kellékek, bábok:

• óvodáskor elején: leporelló (folyamatos csere biztosított), nagyalakú képeskönyv 3-4 db verses mesekönyvek, nagyalakú verses, mondókás könyv

• óvodáskor közepén: mesekönyv, természetkönyv, ismeretterjesztő képeskönyv (aktualizálás, folyamatos csere), jelmezek (különböző színű palást, korona, fátyol, hosszú szoknya, vállkendő, fejkendő, állatos fejdíszek), kiegészítők (botok, kosarak, zsák, tarisznya, nagyméretű textilek)

• óvodáskor végén: verses könyv, képes könyv, népmesék, folytatásos elbeszélő mesekönyv, tudományos gyermekkönyv, szólások, közmondások, találós kérdések gyűjteménye, óvodás újságok, saját verses füzet és saját mesekönyvek. Jelmezes kosárban egy-egy mesedramatizáláshoz használható mesejelmez, kiegészítők, díszletek, textilek. Folyamatosan cserélt bábkészlet, egy-egy vers, mese eljátszására alkalmas bábok, hátterek kellékei

Óvodapedagógus feladatai:

- a mindennapi mesélés, verselés, mondókázás biztosításakor ügyeljen a gyermekekkel való szoros érzelmi kapcsolat, a meghitt légkör megteremtésére
- használjon ki minden lehetőséget, kínálkozó alkalmat a verselésre, mesélésre
- alapos felkészültség szükséges ahhoz, hogy a mese, vers történéseit alkotó módon előadjuk.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:
- A napi verselés, gyakori mesehallgatás hatására szívesen mondjanak verseket, dramatizáljanak el meséket, történeteket.
-Szívesen hallgassanak új verseket, verses meséket, a mese szófordulatait használva önállóan meséljenek.
- Képesek a gyermekek az ismert mondókák, versek, mesék, szóbeli, bábos, dramatikus felidézésére.
- Kitalálnak meséket, történeteket és azt megjelenítik.
- Alkalmazzák a mese fordulatait, kifejezéseit.
- Igényükké válik a mesehallgatás és a verselés.
- A történetek, elbeszélések, mesék humoros mondanivalóját megértik.
- A mesékhez a versekhez fűződő pozitív érzelmi viszonyuk megerősödik, későbbiekben jelentőséggel bír olvasóvá nevelésükben.

7.3. Ének, zene, népi játék, tánc

Célunk: A mindennapi tevékenységben a gyakori éneklés, a közös játék örömének megéreztetése, a zenei képességek fejlesztése, a zenei ízlés formálása és az esztétikai fogékonyság alakítása. A gyermekek jussanak minél több olyan zenei élményhez, amely zenei anyanyelvüket megalapozza. Szívesen énekeljenek, mondókázzanak, játszanak énekes játékokat, a zenélés örömet nyújtson számukra és mások számára is.

Feladatunk: Megismertetni a gyermekekkel minél több mondókát, gyermekdalt, énekes játékot, komponált gyermekdalt, népi mondókát és népdalt, a saját korosztályuknak megfelelően. Napközben bármikor adódhat lehetőség éneklésre, mondókázásra vagy körjátékra. Ezeken keresztül ritmusérzéküket, éneklési készségüket tudjuk fejleszteni. Törekszünk a zenei nyelvi képességeik fejlesztésére, illetve a hallás fejlesztésére, zenei képességfejlesztő játékokkal kiegészítve. Lényeges a hangsúlyos magyar beszéd erősítése. A népdaloknak, a néptánc elemeinek és a népszokásoknak a megismerése és gyakorlása a hagyományok továbbélését segíti.

Óvodánk feladata: Kodály Zoltán módszerei alapján a Forrai Katalin ének-zenei nevelés alapjaira épülő fejlesztés. A megfelelő zenei anyanyelv elsajátításával a gyermekek érzelmi világának gazdagítása mellett fejlesztjük a zenei kreativitásukat, fantáziájukat, ami ebben a korban spontán és örömteli a gyermek számára. A zenei alkotókedvet a hangszerek alkalmazásával, bemutatásával igyekszünk fokozni. A zenei anyag többsége a naptári évhez, a természet jelenségeihez, az évszakok váltakozásához, az emberi élet fordulópontjaihoz, valamint - állami, gyülekezeti, jeles - ünnepekhez fűződik.

Éneklési készség fejlesztése:
- *Óvodáskor elején:* az óvodapedagógus segítségével egyszerre, csoportosan, körülbelül azonos hangmagasságban énekeljenek 3-4 hangterjedelemben. Szívesen játszanak ölbeli játékokat, ringatókat, mondókákat, utánzó mozdulatokkal kísérjék. Az óvodapedagógus érzékelteti

énekkel. A dalon keresztül a magas és a mély közötti különbségeket (oktáv távolságban) térben mozgással, játékosan mutatják. Különböző zörejhangokat is felismernek. Egyszerű játékos utánzó mozgással az egyenletes lüktetést érzik. Egyszerű ritmushangszereket használnak az egyenletes lüktetésre.
- *Óvodáskor közepén:* óvodapedagógus indításával önállóan, érthető szövegkiejtéssel, 3-4 hangterjedelemben énekeljenek a gyerekek. Egyszerű dalokon keresztül felismerik és térben mutatják a magas-mély dallamokat. Halk-hangos különbséget érzékelik éneklés, mondókázás, tapsolás során. Gyors-lassú tempót képesek érzékelni. Jól ismert, kedvelt dalokat dúdolásról, hangszerről felismerik. Egymás beszédhangjának és a természet kisebb hangszín különbségeit felismerik, egyenletes lüktetését járással, tapsolással, mozgással érzékelik. Szívesen találnak ki dallamfordulatokat, ritmikus visszhang játékokat.
- *Óvodáskor végére:* a gyermekek önállóan egyénileg és csoportosan kezdeményeznek énekes játékokat. A gyerekek ismerik a magas-mély, a halk-hangos, gyors-lassú fogalompárokat, együttes játék során gyakorolják. Belső hallásuk, zenei emlékezetük fejlődik dallambújtatással. Dalokat ismernek fel dúdolásról, hangszeres játékról. Egyenletes lüktetést és a dallamritmust eltapsolják. Szívesen alakítanak zenekart. A dallamokat és a mondókákat ritmusról felismerik.

Az óvodai zenei fejlesztés tartalma játéktípusok szerint:
• felnőtt játéka a gyermekkel: altatók, arc-, kéz-, ujj-, lábjátékok, lovagoltatók, kiolvasók, játékra hívók
• körjátékok: guggolós játékok, kergetők, párbeszéd + felelgetős, szerepcsere, kifordulós kör, leánykérő – lakodalmas, pár-párválasztás, sor-lánc-, kapu-híd-, tréfálkozós játékok

Módszerünk, eszközünk: Minden pedagógus a szaktudásának megfelelően adja át ismereteit a rábízott gyermekeknek, az általa megválasztott módszereket alkalmazva. Ehhez válassza ki azokat az eszközöket, amelyek a gyermek esztétikai és zenei nevelésének megfelelnek. Az énekes játékhoz csak azokat az eszközöket használjuk, amelyekre a játékhoz feltétlenül szükség van (pl. kendő, gyűrű stb.), mert ezek olyan eszközök, szimbólumok melyek a játék szabályait erősítik.

Az óvodapedagógus feladatai:
- teremtsen minél több lehetőséget a gyermeknek a környezetük hangjainak megfigyelésére
- a zenei fejlesztés területén a ritmusfejlesztésre, hallásfejlesztésre, mozgásfejlesztésre adjon lehetőségeket
- a szabad játék alatt adjon lehetőséget a zenére történő mozgásra is
- bátorítsa a gyermekeket a dallamok, ritmusok, dalszövegek kitalálására
- a zenei nevelés szerves részét képezzék a hangszerek, amelyeket a gyermekek is használhatnak.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:
- a gyermekek élvezettel játszanak énekes játékokat
- gátlások nélkül önállóan is merjenek és tudjanak énekelni
- ismerjék fel a dallammotívumokat, tudjanak dallamot, ritmust és mozgást rögtönözni
- ismerjék fel a hangszerek hangját, szívesen játszanak óvodai hangszereken
- alakuljon ki zenei érdeklődésük.

7.4. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka

A rajzolás, festés, mintázás, épités, képalakítás, a kézi munka, mint az ábrázolás különböző fajtái, továbbá a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés is fontos eszköze a gyermeki személyiség fejlesztésének.

Célunk: Az alkotás örömének megtapasztaltatása, a térbeli tájékozódó képesség fejlesztése, a szín- és formavilág gazdagítása. Az érdeklődés felkeltése a művészeti tevékenységek iránt. A kézmozgások finomításával felkészíteni a gyermekeket az iskolára.

Feladatunk, hogy a gyermekekkel megismertessünk egyszerű munkafogásokat, különböző anyagokat és technikákat. Tudjanak megfigyelés után formázni, rajzolni, festeni, illetve alkossanak képet emlékezet alapján és jelenítsenek meg néphagyományból merítkező témákat. Ezen tevékenységek az egyéni fejlettséghez és képességekhez igazodva segítik a kifejezőképesség, térbeli tájékozódó– és rendezőképességek alakulását, a gyermeki élmény és fantáziavilág gazdagodását és annak képi kifejezését: a gyermekek tér-forma és szín képzeteinek gazdagodását, képi gondolkodásuk fejlődését, esztétikai érzékenységük, szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítását. A pedagógus feladata erősíteni és fejleszteni a gyermek vizuális látásmódját és érzelmi világát, valamint megismertetni a gyermeket az eszközök használatával, a rajzolás, mintázás és a kézi munka különböző alapelemeivel és eljárásaival. A csoportban a rajzolás, mintázás, kézi munka és a barkácsolás eszközei meghatározott, a gyermekek számára elérhető helyen vannak.

Módszerünk, eszközünk: Esztétikus élménynyújtással, a környezet esztétikai alakításával, közös alkotásokkal, népi kismesterségek, népművészeti elemek megismertetésével, ajándékok készítésével és még sok más, saját maga által megválasztott eszköz és módszer használatával érheti el az óvodapedagógus a célját. Az óvodapedagógus a saját szaktudásának megfelelően alkalmazza és használja fel ezeket az eszközöket és módszereket, természetesen odafigyelve az esztétikus, igényes munkák kivitelezésére és a természetes anyagok használatára. A mindennapi rajzolás, festés, mintázás, kézi munka biztosításához kapcsolódó feltételrendszer: A csoportszobában „rajzsarok” áll a gyermekek rendelkezésére, ahol a gyermekek zavartalanul alkothatnak a különböző rajzeszközökkel. Nyitott, a gyermekek számára elérhető magasságú polcrendszer van a csoportokban az eszközök tárolására és rajzgyűjtő dossziéja van minden gyermeknek. Polc, faliújság a gyermekek alkotásainak elhelyezésére.
- a rajzeszközök célszerű esztétikus tárolókban, technikánként elrendezetten állnak a gyermekek rendelkezésére
- a kézimunkához biztosítottak a különböző színű és minőségű papírféleségek (szalvéta, krepp papír, hullámpapír, csomagoló papír), ollók, ragasztók, fonalak stb.
- műanyag alátétek, bal kezes eszközök szükség szerint

Tevékenységhez szükséges eszközök:
Óvodáskor elején:
Gyurmázáshoz: só- liszt gyurma, gyurma.
Festéshez: tempera, festőszivacs, vastag ecset, színkeverő tálca
Rajzoláshoz: vastag ceruzák, zsírkréták, nagyméretű papírok.
Fűzéshez: nagyméretű gombok, nagylyukú gyöngyök, vastag fűzőszálak.
Ragasztáshoz: ragasztó (folyékony, stiftes)

Óvodáskor közepén:
Gyurmázáshoz: só- liszt gyurma, natúr és színes gyurma.
Festéshez: vízfesték, tempera, ecsetek több méretben, színkeverő tálca.
Rajzoláshoz: zsírkréta, vastag és vékony ceruza, rajzlapok, papírok, textíliák.
Fűzéshez: különböző méretű gombok, gyöngyök, fűzőszál.
Ragasztáshoz: ragasztó.
Barkácsoláshoz: hurkapálcika.

Óvodáskor végén:
Gyurmázáshoz: (folyamatos pótlással) só- liszt gyurma, natúr és színes gyurma.
Festéshez: vízfesték, tempera, különböző méretű ecsetek, színkeverő tálca.
Rajzoláshoz: zsírkréta, vékony ceruza, filctoll, grafit ceruza, rajzlapok, papírok, hajtogatós papírok.
Fűzéshez: különböző méretű gombok, gyöngyök, fűzőszál.
Ragasztáshoz: ragasztó.
Barkácsoláshoz: hurkapálcika, lyukasztók, kivágó formák, különböző ollók.

Az óvodapedagógus feladatai:
- az egyes technikákhoz kapcsolódó megoldások, munkafogások, eszközök megismerésére és gyakorlására minden gyermeknek lehetőséget biztosítson
- az óvodapedagógus mindig építsen a gyermekek természetes érdeklődésére, tevékenység vágyára
- a vizuális tevékenységre az egész nap folyamán teret, lehetőséget biztosítson
- az életkori sajátosságok figyelembevételével, egyéni fejlettségekhez és képességekhez igazodva segítse a képi-plasztikai kifejezőképességet, a komponáló-, térbeli tájékozódó és rendező képességek alakulását
- a gyermek valamennyi alkotását értékként kezelje
- a tevékenységek irányítása során, az alkalmazott technikai eljárásokhoz kapcsolódó tudnivalókat változatos szóhasználattal, érthető, az eljárásra jellemző kifejezésekkel mutassa be, gyarapítva a gyermekek szókincsét
- lehetőségeihez mérten törekedjen a gyermeki alkotások közösségi rendezvényen való bemutatására és a tehetségek bátorítására.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:
- örömmel és szívesen alkossanak
- fokozott önállósággal tudják alkalmazni a megismert technikákat
- biztonsággal, rendeltetésszerűen használják a vizuális tevékenységhez használatos eszközöket
- legyenek képesek érzelmeiket, gondolataikat vizuálisan kifejezni
- rajzaikban jelenjenek meg az apróbb részletek, formák
- alkalmazzák bátran a színeket
- legyenek téralkotásban ötletesek és együttműködőek
- plasztikai munkái legyenek egyéniek, részletezők
- csodálkozzanak rá a szépre, tudjanak gyönyörködni benne
- élményeik megjelenítésére bátran alkalmazzák a képi kifejezés változatos eszközeit

7.5. Mozgás

Célunk:

- Óvodai nevelésünk lényeges eleme a testi fejlesztés, az egészségfejlesztő testmozgás.
- Az egészséges életmódra nevelés, a természetes mozgások alakítása és fejlesztése.
- A fontos személyiség-tulajdonságok alakítása, fejlesztése (bátorság, kitartás, fegyelem, közösségi-érzés, alkalmazkodó képesség).
- Testi képességek fejlesztése (erő, ügyesség, gyorsaság, állóképesség, testtartás) továbbá a növekedés és önbizalom elősegítése.
- A mozgáskoordináció alakítása.
- A szem-, kéz-, láb koordinációjának fejlesztése.
- A nagymozgások, a rugalmasság, az egyensúly párhuzamos fejlesztése.

Feladatunk, hogy segítségünkkel a gyermekek elsajátítsák a természetes mozgások elemeit (járás, futás, kúszás, mászás), ismerjenek a gimnasztikai gyakorlatokkal és gyakorolják azokat. Törekszünk minden nap alkalmat teremteni a spontán mozgásra, mind a levegőn, mind pedig a csoportszobában. A mindennapi mozgásban figyelnie kell az óvodapedagógusnak a tartásjavító gyakorlatok és a lábtorna beépítésére, valamint a mozgásigény kielégítésére. Az egészséges testi fejlesztés elképzelhetetlen a rendszeres, játékban gazdag mindennapi mozgás nélkül. A pedagógusnak feladata az udvar lehetőségeit kihasználva minél több időt eltölteni a gyerekekkel a friss levegőn. A mozgás megszerettetését a változatos játékok beépítésével tudja leginkább elérni. A mindennapi és a szervezett mozgást döntő mértékben természetes mozgások, gyakorlatok képzik (járások, futások, ugrások, függések, egyensúly gyakorlatok), ezeket kiegészítik talajtorna elemek, valamint a kézi szerrel végezhető gyakorlatok. A szervezett mozgásnak, játékos mozgásoknak, az egészséges életmódot erősítő egyéb tevékenységeknek teremben és szabad levegőn, spontán vagy szervezett formában az óvodai nevelés minden napján – az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve – minden gyermek számára lehetőséget kell biztosítani.

Mindennapos mozgás

A játékos mozgásokat, testséma fejlesztő gyakorlatokat, lábboltozat javító tornát naponta rendszeresen, a reggelit megelőzően szervezzük. Fontosnak tartjuk, hogy a gyerekek önként és örömmel vegyenek részt ebben a tevékenységben.

Szervezett mozgás

Óvodánkban a hetirendünkben meghatározottak szerint tervezzük a délelőtti mozgást. A mozgástervezésnél figyelembe vesszük a csoport fejlettségi szintjét, a gyerekek egyéni adottságait, képességeit. Rendszeres és alkalomszerű kirándulásokat szervezünk. Ezek a tevékenységek a külső világ felfedezésén túl biztosítják a gyermekek fizikai erőnlétének fejlesztését, állóképességük erősítését.

Fejlesztőprogram speciális céljaink megvalósításához:

- *Óvodáskor elején:* természetes nagymozgásokat (járás, futás, kúszás, mászás, bújás) végeztetünk a gyermekekkel, észlelésük mozgásaik közben spontán fejlődik. Természetes módon megismertetjük őket testrészeikkel.

Mindezt segítik: testrészek ismeretét célzó gyakorlatok, tárgyhoz viszonyított testhelyzetek gyakorlása, a test személyi zónájának alakítása.

- *Óvodáskor közepén:* nagyobb szerepet kap a tér mozgásos megismerése, különböző irányokban végzett mozgások, különböző formákat mozognak be, tanulják az oldaliságot.

- *Óvodáskor végén*: az észlelés fejlesztése a legfőbb cél; alaklátás és formaállandóság fejlesztése, gyakorlással. Egyes gyakorlatok csukott szemmel végeztetése. A gyakorlatokat bemutatás által láttatjuk, hallatjuk, a pontos megnevezés után pedig elvégzik a látott és hallott feladatokat a gyermekek. Előtérbe kerülnek a szem- kéz koordinációt igénylő feladatok.

Nagymozgások fejlesztése

Járás

- kis és nagy lépésekkel
- különböző irányokba fordulással
- változó szélességű sávok, vonalak között
- különböző tárgyak megkerülésével, átlépésével, tartásával
- utánzó járások (pók, béka, rák, nyuszi, stb.)

Futás

- különböző tempóban, majd közbeni tempóváltással
- különböző irányokban, majd közbeni irányváltoztatással
- változó szélességű sávok között - különböző tárgyak megkerülésével, átugrással, átlépésével

Ugrás

- " távolugrás " (páros lábbal szökdelés) ugrás előre, hátra,
- " magasugrás "
- ugróiskola, kicsiknél a legegyszerűbb formában
- különböző alakzatú térbe beugrás- kiugrás/ kör, négyszög, stb. /
- szökdelés egy lábon, oldalirányba szökdelés
- mélyugrás

Csúszás

- kúszás különböző tempóban
- különböző irányokba, majd irányváltoztatással
- különböző szélességű és formátumú helyeken és tárgyakon / mászóka, fa /
- különböző tárgyak megkerülésével, átmászásával

Egyensúly gyakorlatok

- állás: lábujjon, sarkon.
- egyensúlyozó járás: padon, földre helyezett szivacson, stb.
- kúszás egyenes padon - gurulódeszka gyakorlatok
- különböző sportok /roller, bicikli, stb./
- forgások, fordulatok, testhelyzet változtatások

Szem- kéz koordináció fejlesztése

- babzsák célba dobása változó nagyságú körbe, változó távolságról, különböző tárgyak fölött /szék, stb. /
- babzsák csúsztatás két vonal közé
- babzsák dobás vízszintes és függőleges célra, változó távolságról
- karikadobás változó irányokba
- kugli játék
- labdajátékok: dobás és elkapás nagyobb, majd kisebb labdákkal változó távolságról, labda célba ütögetése bottal, labda gurítása, vezetése

Szem - láb koordináció fejlesztése

- ugrókötéllel: kötél fölött átugrás, változó magassággal
- karikába különböző lábakkal belépés, kilépés, beugrás, kiugrás
- lábbal különböző formák rajzolása, alkalmi felületen, homokba, padlóra, stb.
- ugróiskola, egyszerűbb és nehezített formában

Finommotorika fejlesztés:

- gyurmázás / elsődlegesen az anyag tapintásos megtapasztalása, tetszés szerinti formák, alakzatok kialakítása /
- építőjátékokkal építés / összerakás, kirakás, eleinte nagy, majd fokozatosan kisebb elemekkel /
- papírhajtogatás- papírfűzés, mintaalakítás
- puzzle- játékok összerakása, fokozatosan növekvő elemszámokkal
- mintakirakás lyukastáblán, egyszerűbb formáktól a bonyolultabbig
- vágás előrerajzolt mintákkal vagy szabad ötlet alapján (nagycsoportban)
- papírra mintázás: rajzolás zsírkrétával, színes ceruzával, festés nagy felületre, kis helyre apró mozdulatokkal és ujjal
- kézi szergyakorlatok

Testséma fejlesztés:

A testrészek ismerete:

- önmaga felismerése és azonosítása tükörgyakorlatokkal
- tevékenységek a testrészek megismerését célozva:
  - testrészek megérintése és megnevezése a felnőtt által
  - a gyermek megismétli saját testén az érintést és megnevezést
  - utasításra a gyermek megérinti és megnevezi a testrészt
  - a felnőtt megnevezi, és a gyermek megérinti a másik gyermek testrészét
  - az előzőek megismétlése csukott szemmel
  - meghatározott testrészekre koncentrálás

A test személyi zónájának alakítása

- az oldaliság tanítása
- a test elülső és hátulsó részeinek megismertetése játékos mozgásos feladatokkal
- a test függőleges zónájának megtanítása
- adott tárgyakhoz viszonyított testhelyzetek gyakorlása

Testfogalom

A testfogalom a saját testről szerzett tudás. A gyermek megtanulja a testrészeinek az elhelyezkedését, nevét, funkcióját. Kialakítását segítik az egyes testrészek fejlesztésére alkalmazott mozgások (fej, törzs, karok, kézfej, ujjak, lábak, lábfej és lábujjak).

Módszerünk, eszközeink: Ugyanúgy, mint a többi tevékenységnél, a pedagógusnak szem előtt kell tartania a játékba való integrált nevelést. Ezt kiegészítheti saját ötletein alapuló módszerekkel. Az óvoda eszközeit figyelembe véve a pedagógus szabadon dönt az eszközválasztásban. Az óvodában a gyerekek többnyire a mozgás, a tevékenykedés által szereznek tapasztalatot a környezetükről. Feladatunk a változatos eszközök és kéziszerek alkalmazásával fejleszteni a gyermekek ügyességét, kitartását, koncentráció-képességét, pontos, esztétikus mozgás kivitelezését, térben, időben való látását, izomzatát. A mozgásfejlesztés a nagymozgásoktól a finommotorikus tevékenységekig az egész személyiség fejlődését segíti, alakítja a szociális képességeket, kedvezően befolyásolja az értelmi fejlődést.

A mozgás minden tevékenységben jelen van, átszövi a játékot, a környezeti nevelést, a művészeti nevelési területeket, a gondozási tevékenységeket.

A testmozgás biztosításához kapcsolódó feltételrendszer:
- a mozgásos játékokhoz jól felszerelt, tágas tornaterem állnak a csoportok rendelkezésére
- nagymozgást fejlesztő eszközök
- minden gyermeknek saját tornafelszerelése van (kis, középső csoport: tornacipő, nagycsoport tornazsákban tornaruha, tornacipő)
- a különböző mozgásos képességek gyakorlásához az udvarra is biztosítunk eszközöket (tornakarika, labda, különböző mászó szerek, futóbicikli)
- zenés tornához és egyéb feladatokhoz különböző kézi szerek, pl. szalagok, babzsákok, kendők, karikák stb.
- gimnasztikához: szalagok, labdák, karikák
- mozgásfejlesztő eszközök: padok, zsámolyok, bordásfalak, szőnyegek, ugráló labdák, mászó létrák, guruló deszka, egyensúlyozó tölcsér
- udvari mozgásfejlesztő eszközök: csúszda, mászóka, kombinált eszközök

Az óvodapedagógus feladatai:
- minden nap adjon lehetőséget a gyermekeknek minél hosszabb időtartamon keresztül a szabad levegőn való tartózkodásra
- sokoldalú mozgástapasztalatokat szerezzenek a gyerekek az alapvető mozgásformák gyakorlásával
- folyamatosan fejlessze a gyermekek mozgását és egyensúlyérzékét
- segítse elő a gyermekek harmonikus, összerendezett mozgásának fejlődését
- ügyeljen a balesetek megelőzésére

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:
- szeretnek mozogni, teljesítő képességük növekszik, a mozgásos játékban kitartók
- mozgásuk összerendezett, ismerik az irányokat, térben tájékozódnak
- versenyjátékok, ügyességi játékok közben pontosan betartják a szabályokat
- tudnak ütemtartással járni, gyakorlatvégzésük összerendezet, esztétikus
- a futójátékban kitartóak, állóképességük koruknak megfelelő
- gurulóátfordulást végeznek

7.6. A külső világ tevékeny megismerése

Célunk: A gyermeknek segítséget nyújtunk ahhoz, hogy a világot megismerje, közvetlen megfigyeléssel és tapasztalatszerzéssel. A gyermekek érdeklődésének felkeltése a természeti jelenségek iránt élmények segítségével, ami elvezeti őket az élő és élettelen környezetük megismeréséhez, az összefüggések felfedezéséhez. A komplex tapasztalatszerzési lehetőség által fejlődik a gyermekek környezettudatos gondolkodása. Célunk, hogy ismerjék meg és gyakorolják a társadalmi együttélés és viselkedés szokásait, óvják egészségüket. Szeressék természeti és társadalmi környezetüket, tudjanak gyönyörködni a környezetük gazdagságában, harmonikus szépségében. Célunk továbbá, hogy megismerjék a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a közösséghez való tartozás élményét, a nemzeti, a családi és tárgyi kultúra értékeit, megtanulják ezek szeretetét, védelmét.

Feladatunk: Olyan magatartásformák kialakítása, melyek a környezet óvására, ápolására, gondozására irányulnak. Megfigyelő séták, kirándulások segítségével megfigyeltetni a

gyermekekkel a természetet, környezetük tulajdonságait, jelenségeit, szokásait, változásait. Lehetőséget kell biztosítani a gyermekeknek a séták alatt gyűjtött kövek, botok, levelek, gesztenyék stb., elhelyezésére a csoportban, amit a pedagógus az évszaknak megfelelően a gyerekek segítségével változtat. Az egész év munkája az évszakok váltakozására kell, hogy épüljön. Arra törekszünk, hogy ismerjék meg lakóhelyük hagyományait is, hogy kialakuljon bennük a szülőföldükhöz való kötődés. Fontos feladatunk a környezettudatos magatartásra nevelés, a környezet védelmére és óvására nevelés, különböző játéktevékenységeken keresztül. A természet változásait tudatosan, tervszerűen tervezett séták, kirándulások alkalmával figyelik meg a gyerekek. Természeti – társadalmi – matematikai – témák feldolgozása során a helyes arányok megtartására törekszünk, mely a tervezési szakaszban nagy odafigyelést igényel.

A környezeti nevelésünk során korcsoport szerint differenciáltan az alábbi témaköröket, ünnepköröket dolgozzuk fel a gyerekekkel:

Szeptember:
• nyári élmények feldolgozása
• ismerkedés az óvodával és környékével, nevek, jelek tanulása az új gyerekeknél
• őszi időjárás, őszi időjárás hatása emberekre, állatokra (öltözködés)
• szőlőszüret
• őszi gyümölcsök, zöldségek, egészséghét, egészségvédelem
• család
• Mihálynapi vásár –néphagyomány őrzés

Október:
• zenei világnap
• állatok világnapja (házi, ház körüli, vad, vízi)
• szüret, szüreti mulatság
• tökfaragás

November:
• tűzvédelmi hét, tűzriadó próba
• Márton napi lámpás, libakeresés
• foglalkozások témahét

December:
• tél, téli időjárás jellemzői
• Mikulás várás
• adventi készülődés, játszóház

Január:
• ünnepi élmények feldolgozása
• tél, téli időjárás jellemzői
• napok, napszakok, évszakok, hónapok

Február:
• mackó hét
• farsangi mulatság
• testrészek, érzékszervek

Március:
• tavaszi időjárás, öltözködés, költöző madarak

• Szülőföldünk, hazánk, Március 15. Nemzeti ünnep, nemzeti identitástudat erősítése
• környezettudatosság, fenntarthatóság hete, víz világnapja

Április:
• Húsvét (mozgó ünnep) tojásfestés, Húsvéti vásár, locsolkodás, tojáskeresés
• Föld napja; környezetvédelem; szelektív hulladékgyűjtés

Május:
• Szülők napja
• Madarak és fák napjához kapcsolódó témahét
• közlekedés hét
• Gyermeknap+ Óvodai családi nap

Június:
• Pünkösd (mozgó ünnep)
• néphagyományok hete

Az óvodapedagógus feladatai:
- olyan feltételek megteremtése, amely lehetővé teszi minél szélesebb tapasztalat szerzését a természetben
- minél több élményt gyűjtsenek a gyermekek saját természeti és társadalmi környezetből
- a természetben való folyamatos tevékenykedéshez megfelelő szerszámok, eszközök biztosítása - lehetőleg a szabadban megfigyeléseken szervezze a komplex tapasztalatszerzést.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:
- ismerjék a családjaikra vonatkozó adatokat
- tudjanak különbséget tenni az évszakok között, ismerjék a napszakok jelentését
- ismerjék a házi és a vad állatokat, az erdőben, mezőn, vízben, levegőben élő állatokat
- képesek legyenek felsorolni a testrészeiket, érzékszerveiket
- ismerjék a közlekedési eszközöket és tudják őket rendezni (szárazföldi -, vízi -, légi közlekedés; teher- és személyszállító, stb.)
- felismerik és megnevezik a környezetükben látható színeket, azok világos és sötét árnyalatait
- ismerjék a zöldségeket, gyümölcsöket

7.7. Matematikai tartalmú tapasztalatok szerzése

„Kicsoda bízta reá a földet és ki rendezte az egész világot?"
(Jób 34,13)

Célunk: Felkelteni az érdeklődést a környezet formai, alaki, mennyiségi, téri és síkbeli viszonyai iránt. Ezzel fejleszteni akarjuk a gyermekek kognitív képességeit, logikai gondolkodását, koncentrációs képességét, elvont gondolkodását, formák tulajdonságainak megfigyelését, hasonlóságok, különbözőségek megnevezését, monotónia tűrését. A számfogalom megszilárdítása középső csoportban 5-ös, nagycsoportban 10-es számkörben.

Feladatunk: Ebben a korban különösen fontos a tudás játékba ágyazott átadása. Csak ezen keresztül képesek megismerni a gyermekek környezetük formai, alaki mennyiségi, térbeli és síkbeli viszonyait. A különböző tevékenységekkel összekapcsolva könnyen elsajátíthatják a megfelelő téri tájékozódást, környezetükben, csoportszobájukban, otthonukban. Arra törekszünk, hogy a gyermekek ne csak térben, hanem síkban is jól tájékozódjanak, mert ez alap

az iskolai tanulásban. Ezért feladatunk a megfelelő hely, idő és módszer kiválasztása a minél pontosabb és mélyrehatóbb információ átadásához. Az óvodapedagógusnak biztosítania kell az önálló véleményalkotást, a döntésképesség fejlesztését kortárskapcsolatban és a környezet alakításában.

- *Óvodáskor elején:* csoport játékai lehetőséget adnak az alak, forma, mennyiségi tapasztalatok szerzésére (téri építések, rakosgatások, gyűjtögetések, rendezgetések).

- *Óvodáskor közepén:* térbeli viszonyok megtapasztalása (irányok). Logikus gondolkodásuk és problémamegoldó képességük fejlődik a halmazokkal végzett játékos tevékenység közben. Mennyiségek osztályozása, összemérése, becsléssel párosítása. Tulajdonság szerinti szétválogatásuk, elemek sorba rendezésével. A tárgyak számosságának megállapítása.

- *Óvodáskor végén:* mennyiségek összehasonlítása (nagyság, forma, darabszám) szerint. Számosság szerinti sorba rendezés. Számképek felismerése. Felfedezik a szimmetriát. Jól tájékozódnak térben, síkban. Megkülönböztetik a jobb, a bal irányokat. Helyesen használják a névutókat. Balról jobbra való tájékozódás előkészítése. Ok-okozati összefüggések felismerése.

Módszerünk, eszközeink: A megtapasztalás, megélés, átélés, megfigyelés, beszélgetés, magyarázás. A pedagógus szabadon dönt az általa megfelelőnek tartott módszerek felhasználásáról, a kész eszközök mellé a természetből és a környezetünkből használhatunk terméseket, köveket, leveleket… stb.

A folyamatos matematikai tapasztalat szerzéséhez, biztosításához kapcsolódó feltételrendszer:
- mértani testek, sík - mértani lapok, fejlesztő játékok, logikai készlet, színes rudak, dominó, a csoportszoba játékeszközei

Az óvodapedagógus feladatai:
- összehasonlításokat, méréseket végez, kísérletezik a gyerekekkel
- mennyiségi és formai tapasztalatokat szemléltet
- megismerteti a gyermekekkel a halmazok változásait
- ösztönzi a gyerekeket a helyes matematikai fogalmak használatára.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:
- felismerik a mennyiségi-, téri-, alaki és nagyságrendi viszonyaikat
- értik és tudják használni a helyeket kifejező névutókat
- képesek szétválogatja a tárgyakat tulajdonságaik és rendeltelésük szerint
- 10-es számkörben számfogalma kialakult, számképeket felismeri.

7.8. Munka jellegű tevékenységek

A személyiségfejlesztés fontos eszköze a játékkal és a cselekvő tapasztalással sok vonatkozásban azonosságot mutató munka és munka jellegű játékos tevékenység

Célunk: A munka iránti tisztelet megalapozása, az eredmények megbecsülése. A munka erősíti a baráti, egymást segítő kapcsolatokat, összehangolja a család és az óvoda munkával kapcsolatos elvárásait. A munkavégzés közben alakulnak ki és finomodnak a munkához

szükséges készségek, a gyermekek megtanulják a legszükségesebb eszközök, szerszámok használatát.

Feladatunk: Olyan munkalehetőségek biztosítása, ami a gyermekek számára teljesíthető és ami sikerélménnyel jár. Meg kell tanítanunk a gyermekeket az elkezdett munka befejezésére. Az óvodapedagógus feladata megismertetni az eszközöket, azok ésszerű használatát, a munka helyes sorrendjét. A pedagógusnak szem előtt kell tartani a fokozatosságot, állandóságot és a folyamatosságot. Fontosnak tartjuk, hogy a munkavégzés ne időszakos legyen, hanem rendszeres, folyamatos tevékenység, ami beépül a mindennapokba.

Ennek megfelelően a csoport életében megkülönböztethetünk különböző munka fajtákat:

- *Önkiszolgálás:* Ide tartoznak a testápolással kapcsolatos teendők, az öltözködés (nagyok ösztönzése, hogy a kisebbeket segítsék az öltözködésben, ha már ők elkészültek) és az étkezéssel kapcsolatos munkálatok (naposi feladatok) Mindig életkoruknak megfelelő munkafeladat adására kell törekednünk. Ide tartozó munkatevékenységek a naposi feladatok és a csoport életéhez kapcsolódó feladatok (ezt az óvodapedagógusok saját ötletességüknek megfelelően bővíthetik, finomíthatják, szem előtt tartva a játékba integrált nevelés sajátosságait).
- *Alkalomszerű munkák és egyéni megbízások:* Ide tartozik a környezet rendjének biztosítása, a segítségnyújtás a felnőtteknek, egymásnak, a kisebbeknek és az egyéni megbízások teljesítése.
- *Az óvoda udvarán végzett kerti munkák:* ősszel avar söprése; télen hólapátolás; tavasszal ültetés
-

A munka jellegű tevékenységek köré tartozik a gyermekek környezetének tisztántartása és az újrahasznosítható hulladékok szelektív gyűjtése is. Maguk gyűjthetik össze a keletkezett műanyag és papírhulladékokat, melyeket a szelektív hulladékgyűjtőben közösen elhelyeznek.

A napi szintű munka jellegű tevékenységekhez kapcsolódó feltételrendszer:
- a gyerekek saját személyes felszerelése (törülköző, fogkefe, fogmosó pohár, fésű)
- csoportonként terítéshez: asztalonként szalvétatartó, asztaltörlő, zárt kancsó, poharak tálcán jellel ellátva, naposi kötény
- udvari munkához: gyermekméretű gereblye, lombsöprű, locsolókanna

Az óvodapedagógus feladatai: - segítse a gyermekeket, hogy önkéntesen, önállóan, kedvük és képességük szerint elvégezhessék az önkiszolgálás feladatait
- biztosítsa a gyermek számára elérhető és megfelelő méretű munkaeszközöket
- adjon lehetőséget a gyermekeknek bármilyen őket érdeklő munkatevékenység elvégzéséhez
- a segítségadás szintje igazodjon a gyermek képességeihez

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:
- munka jellegű tevékenységek gyakorlása során alakuljon ki kitartásuk, önállóságuk
- szerezzenek örömöt önmaguknak, társaiknak a feladatok elvégzésével
- kötelességtudatuk, a megkezdett tevékenység befejezésére való igény alakuljon ki bennük.

7.9. A tevékenységekben megvalósuló tanulás

Célunk: A tapasztalatszerzés, a tevékenység örömének átélésével a tanulás, a tudás iránti vágy felkeltése. Fejlődjön a gyermekek megismerési képessége, alakuljon képszerű gondolkodásuk, és váljon tudatossá szóbeli kifejezésük.

Feladatunk, hogy a tanulás hatására a gyermekek tapasztalatai rendeződjenek: érzékelésük, észlelésük, megfigyelésük pontosabb, figyelmük tartósabb, emlékezetük, fantáziájuk gazdagabb legyen.
A tanulás nemcsak társadalmilag hasznos ismeretek elsajátítása, hanem a biztonság és kölcsönösség, az elfogadás és az elfogadottság élményének sokféle módon történő megélése. Ezért, ha a tanulás akadályba ütközik vagy a tanulási folyamat megreked egy szinten, a gyermek fejlődési üteméhez igazodóan egyéni felzárkóztatás, fejlesztés szükséges. Az óvodapedagógus feladata biztosítani ezt vagy csoporton belül, vagy pedig egy szakember bevonásával, a szülővel egyeztetve.
Azon gyermekek számára, akik valamilyen területen kiemelkednek társaik közül, az óvodapedagógusok nagyobb kihívást jelentő feladatokat biztosítanak, vagy tehetséggondozás keretein belül bontakoztatják ki a tehetségígéretek képességeit.

Módszerünk, eszközeink: a tanulás folyamatában a gyermekeket egyéni fejlettségüknek megfelelően, a feladatok differenciált kiosztásával késztetjük sokféle tevékenységre. A játékosság a tanulás egész folyamatában érvényesül. Ezért az óvodapedagógus gyakran egyénileg vagy mikrocsoportban foglalkozik a gyermekekkel, ezzel is több lehetőséget biztosítva a folyamatos sokoldalú tapasztalatszerzésre és a cselekvéses tanulásra.

Hagyományos módszerek, eljárások: bemutatás, magyarázat, beszélgetés, kérdés, visszakérdezés, megfigyelés, elmesélés, gyakorlás, dicséret, buzdítás, elismerés, ellenőrzés, értékelés, érdeklődés felkeltése, bábjátékok, tanmesék, szituációs játékok, elemzés, összegzés, ismétlés, előadás, segítségnyújtás, összehasonlítás, párosítás, különbségtétel, csoportosítás, halmazképzés, gyűjtögetés, kíváncsiság felkeltése, vitára, magyarázatra, véleménynyilvánításra késztetés.

7.10. Differenciálás

Célunk: A gyermeki személyiségfejlődés érzékenységi szakaszaihoz igazodó, valamint a gyermek értelmi és szociális képességeihez igazított egyéni fejlesztési eljárások beépítése a nevelési folyamatba.

Feladatunk:

1. Tudatos tervezés: A gyermeki fejlődés folyamatos nyomon követésének eredményére alapozóan kell megtervezni minden óvodai tevékenységben a hármas differenciálási szintet: - lassabban haladó - jól haladó - gyorsabban haladó - életkor, fejlettség alapján

2. Differenciált eszközök: Az egyes tevékenységformákhoz többféle mozgás- és alkalmazásformát biztosító eszköz- és alapanyagrendszer egyidejű elérhetőségének folyamatos biztosítása a gyermekek számára.

3. Pedagógiai attitűd és „tudás”: A gyermeki személyiség sokfélesége, a személyiségstruktúra eltérő fejlettsége a kisgyermekkori személyiségfejlődés folyamán természetes módon, eltérő ütemben alakul.

Óvodai nevelési eljárásaink hatékonyságának alapja, ha kiszolgáljuk ezt a sajátos fejlődési ütemet:

- Ismerjük a gyermekek adottságait, fejlettségük mutatóit, személyiségük jellemzőit, érdeklődési körüket, ismereteik körét.
- Igazodunk a gyermeki személyiség sokféleségéhez, valamint mindig egyedi és eltérő a nevelésünk, módszereink és az elvárásaink rendszere.
- Pedagógiai érzékenységgel fordulunk a gyermekek különbözősége felé.

Differenciálás lehetőségei:

- az óvodai élet időkereteivel (folyamatos napirend, párhuzamos tevékenységek)
- célokban (egyénileg várható eredmények)
- a célok által meghatározott feladatokban
- módszerekkel (a feladatokhoz vezető út)
- eszközökkel (azok milyensége, mennyisége, használati módja)
- elsajátítás ideje (kit meddig „tartok ott” a játékos folyamatban)
- elsajátítás tempója (az egyén számára elegendő idő az egyéni ütemhez)
- egyéni bánásmóddal
- a munkaforma (egyéni, csoportos, páros, mikrocsoportos)
- pozitív visszajelzések (egyénre szabott fejlesztő értékű, támogató jelleggel)
- képességek fejlesztésében
- tartalom feldolgozásában (egy – egy tevékenység, más – más tartalommal)
- tevékenységek megszervezésében
- technikai megoldások (különböző technikák jelenléte a tevékenységben)

8. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

Célunk, hogy megfelelő iskolaérettségi szintet érjenek el a hozzánk járó gyermekek, amit az előző tevékenységi formák megfelelő és szakszerű átadásával, valamint mikro csoportos képességfejlesztő foglalkozással valósíthatunk meg.

Az óvodáskor végére elérendő fejlettség:
A testi fejlettség szintje: Az életkorának megfelelő alakváltozás, teherbírás, összerendezett, harmonikus mozgás, testi szükségletek kielégítésének szándékos irányítására való képesség kialakulása. Önálló öltözködés, személyi higiénia, megfelelő finommmotorika és grafomotorikai fejlettség.

A lelki képességek szintje: A gyermek lelkileg kiegyensúlyozott legyen, ismerje a viselkedés általános szabályait. Kudarctűrése kontrollálható és irányítható legyen önmaga által. Rendelkezzen a tanuláshoz szükséges képességekkel - szándékos bevésés, figyelem - megfelelő kommunikációval, elemi ismeretekkel önmagáról és a környezetéről.

Szociális képességek szintje: A gyermek szociális érettsége a környezete és társai felé irányuló elfogadásban, a velük való együttműködési- és kapcsolatteremtési képességében jelenik meg. Elsajátítja az alkalmazkodó képességet, a feladattudat kialakulóban van nála, és kezdenek kibontakozni az ismeretszerzési tevékenységekhez szükséges tulajdonságok.

Az óvodából az iskolába való átmenetet segíti az óvodai a nevelés:
• a képességek, készségek megalapozásával, fejlesztésével
• a pozitív énkép, önbizalom, önfegyelem, kitartás, figyelem, fegyelem önállóság, szabálytudat, kommunikáció, együttműködés kialakításával
• a tudás iránti vágy felkeltésével, szándékos tanulás iránti pozitív attitűd megalapozásával.

A felmérések és tájékozódó vizsgálatok a fejlesztendő területek meghatározása céljából az iskolakezdést megelőző ősszel a DIFER fejlődésvizsgáló rendszerrel+ a Tanulás Könnyítő Program felmérésével történnek. Kiegészítő információkat az óvodapedagógusok évenként rögzített megfigyeléseiből, szöveges értékeléseiből szerzünk.

9. Gyermek és ifjúságvédelem

„Fiacskáim, ne szóval szeressünk, se nyelvvel, hanem cselekedettel és valósággal.” (1Jn. 3,18)

Célja: Feltárni azokat az okokat, melyek a gyermekek fejlődését akadályozhatják, veszélyeztethetik.

A gyermekvédelmi program alapja a megelőzés. A gyermekvédelmi felelős feladata a gyermeki jogok és kötelességek betartásának ellenőrzése, szükség esetén a gyermeki érdekek betartásának segítése, intézkedések megindítása a gyermekvédelmi jelzőrendszer tagjaként.

10. Az intézményi fejlesztéseket, az innovációkat követő feladataink

Cél: Az innovációs folyamataink, a tárgyi és pedagógiai fejlesztések, újszerű tartalmi kidolgozását eredményezzék a szakmai közös értékünkhöz kapcsolódóan.

Alapelvek: Intézményünkben fontosnak tartjuk a pedagógiai innováció intézményi szintű és rendszerű kiépítését nevelésünket és eszköztárunkat a mai kor gyermekeinek érdeklődésére építve. Az újszerű pedagógiai elképzelések, elvek és eszközök beépítését munkánkba az IKT eszközök használatával biztosítjuk.

Folyamata: Az önképzés, belső hospitáláson valamint továbbképzés keretében megismert módszertani eljárások gyakorlati kipróbálása. Az egyéni módszertani kultúra bővítése, pedagógiai tudatosság erősítése.

11. A gyermekek fejlődésének nyomon követése

Alapelv: Az óvodai élet során a megismerés, a gyermek egyéni fejlesztése, fejlődésének segítése az óvodába lépés pillanatában kezdődik és folyamatos. Egyénileg és folyamatosan nyomon követjük óvodásaink fejlődését, hogy számukra a legoptimálisabb fejlesztő hatásokat biztosítsuk. Minden gyermek „más", saját kompetenciákkal rendelkezik, a gyermek fejlődését elsősorban saját magához kell mérni. A megfigyelés, mérési eljárás az adott pillanatot értékeli, egy adott állapotot rögzíti. A gyermek folyamatosan fejlődik, változik, az érés (lélektani folyamat) folyamatosan megy végbe.

Cél: A hatékony nevelés, melynek alapfeltétele óvodásaink egyéni, értelmi sajátosságainak megismerése. A megismerésben első lépcső az óvodába lépést megelőzően a szülő, akivel anamnézist veszünk fel, a gyermek adott állapotára, fejlődésére vonatkozó információt gyűjtünk. Az óvodai nevelés tartalma lefedi az óvodás gyermek személyiségének komplex fejlesztését, az egyénre szabott módszerekkel, eszközökkel.

Feladat:

1. Intézményi szinten kialakított rend szerint (megfigyelés, mérés) az óvodapedagógus ismerje meg a gyermekek fejlettségét. Minél több ismeretet igyekezzen szerezni a gyermekről természetes közegében, természetes tevékenységében való részvétele során.
2. A gyermekek fejlettségére vonatkozó megfigyeléseit, méréseit az óvodapedagógus az intézményi szinten elfogadott egységes dokumentációban rögzíti, a megfigyelések értékelését területenként.
3. A megfigyelés, mérés eredményeire építve az óvodapedagógus elkészíti éves szinten a pedagógiai tervezőmunkáját és minden esetben a lassabban haladó és a gyorsabban haladó gyermekek egyéni gondozásához differenciált nevelést biztosít. A gyermek kedvelt tevékenységére, érdeklődésére alapozva tervezi meg a szükséges fejlesztés lépéseit az óvodapedagógus. A fejlesztés során változatosan alkalmazza a hagyományos és korszerű módszereket. A fejlesztéshez szükséges eszközök sokszínűek (játék -, saját készítésű-, fejlesztő eszközök). A gyermek fejlődését nyomon követő személyiségi napló alapján a szülőt az óvodai élet folyamán rendszeresen tájékoztatja.

12. Feladataink a működéssel kapcsolatosan

A Bölcsesség Kezdete Oktatási központ Békevár Tagóvodája a jogszerű, törvényes működés hátterét az alábbiakban meghatározottak szerint igyekszik biztosítani:

A pedagógiai igazgatás célja, hogy az intézmény pedagógiai gyakorlatában az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramjában megfogalmazott elvek érvényesüljenek és megjelenjenek.

Az óvoda pedagógiai tevékenységének kereteit és tartalmát az intézményi Pedagógiai Programja és Alapító okirata tartalmazza. E két szakmai dokumentum határozza meg feladatainkat.

Az éves munkatervben kiemelt feladatok és a tanév együttes előkészítése, módszertani kultúra fejlesztése, újszerű pedagógiai innovációk támogatása, az intézmény értékelési feladatok segítése, eredmények visszacsatolása. Minőségfejlesztési munka támogatása, működtetése, különös tekintettel a legfontosabb, partneri kapcsolatok működésének tartalmi vonatkozásaira (gyermek, szülő, dolgozó), az óvoda – család partneri együttműködése, óvoda – iskola partneri együttműködése. Szakmai információáramlás segítése, szakmai kapcsolatrendszer építése, tapasztalatcsere lehetőségének, jó gyakorlatok átadásának, egymástól való tanulásának biztosítása. A napi pedagógiai munkát segítő dokumentációs rendszer a pedagógiai programmal koherens legyen, átdolgozását, használhatóságát figyelemmel kíséri, a kapcsolódó dokumentációs rendszer kialakítását segíti.
Cél: Partnerkapcsolatok hatékony működtetése
Feladat:
• Folyamatos, építő kapcsolattartás az intézmény közvetlen és közvetett partnereivel;
• Partneri elégedettség- és igénymérések végrehajtása a terveknek megfelelően;

13. Az óvoda kapcsolatai

13.1. Óvoda-család

Az intézmény elsődleges és legfontosabb partnere a család.
Célunk:

- Az óvoda és a szülők között kialakított jó és tartalmas kapcsolat további erősítése.
- A különböző kapcsolattartási formáink és továbbfejlesztési lehetőségeinek kihasználása.
- **A** közös programokkal, tevékenységekkel mélyüljön az összetartozás érzése.
- Az óvoda által szervezett programokon a szülők nagyobb mértékű bevonása az óvodai életbe.
- A szülői értekezletek témaválasztásával a pedagógusok vegyék figyelembe a szülők igényeit. Témaválasztás felajánlása.

Feladatunk:

- Az eddig elért eredmények szinten tartása, megőrzése, megvalósítása. Az óvoda menedzselésének előtérbe helyezése, szervezeti kultúra fejlesztése, közös programok szervezése, a szülők igényeinek megfelelő betekintés biztosítása.
- A nyílt és bizalomra épülő kommunikációra, információcserére, hiteles tájékoztatásra törekvés.
- A Szülői Szervezet tagjainak megválasztása, összehívása, munkájuk támogatása, segítése, koordinálása
- Több találkozási lehetőség biztosítása a szülőknek olyan szakemberekkel (orvos, pszichológus, gyógypedagógus, védőnő, dietetikus, stb.), akik korszerű és hasznos tanácsokat adnak az otthoni egészséges életmódra nevelés-, az erkölcsi nevelés, a viselkedéskultúra alapozása, illetve a közösségi élethez történő alkalmazkodás segítésének érdekében;
- A szülőknek naprakész tájékoztatás adása gyermekük fejlettségéről, a fejlesztés további lehetőségeiről, az óvoda által megtett segítő tevékenységekről;
- A gyermekek alaposabb egyéni megismerése érdekében a fogadóórák kihasználása;
- A szülők tájékoztatása a vizsgálatok eredményeiről, a partneri mérés eredményeiről;
- A nevelési eredményeket bemutató nyílt napok szervezése;
- Szükség esetén a gyermekek meglátogatása a családokban, otthon.
- Egyéni beszélgetések, fogadóórák tartása meghívással.
- Közös ünnepségek, közös kirándulások, sportvetélkedők szervezése a családokkal.
- A világhálón keresztül a szülők tájékoztatása programjainkról, eredményeinkről.
- Magatartásunkat nyitottság, empátia, türelem és teljes diszkréció jellemezze.
- Nyújtsunk tájékoztatást arról, hogy a család mindennapjaiban miként tudnánk a gyermek fejlődését elősegíteni.

Kapcsolattartás formái:

1. *Beszoktatás - befogadás - visszaszoktatás*
   Célja: a gyermek megismerkedjen az új környezettel, az óvoda dolgozóival, szokásokkal.
   Feladatunk: biztonságot nyújtó, nyugodt, szeretetteljes, családias légkör megtapasztalása.

2. *Szülői értekezletek*
   Célja: megismerhesse az óvoda feladatait, tartalmi életét, a gyermekcsoporttal kapcsolatos feladatokat, aktuális célokat.

   Témákat az éves munkaterv feladataival összhangban az óvónők csoportonként dolgozzák ki. A tématerv a csoportnaplókban is rögzítésre kerül. A szülői értekezletekről jegyzőkönyv készül.

3. *Fogadóórák*

Célja: reális és diszkrét tájékoztatás a gyermek fejlettségéről. Segítségnyújtás egyéni nevelési problémák megoldásában.
Tanköteles korú gyermekek szüleivel fogadóórák megtartása november 30-ig.
Óvodaköteles gyermekek szüleivel fogadóórák megtartása május 31- ig.
Fogadóórát kezdeményezhet a szülő, óvodapedagógus szükség szerint előzetes egyeztetés alapján.

4. *Nyílt napok*

Célja: a szülők megismerkedhessenek az óvodában folyó nevelőmunkával, szokásokkal.
Megfigyelhesse gyermeke közösséghez való viszonyát, benne elfoglalt helyét.
Tervezett **családi nap** időpontja: a fenntartóval való egyeztetés alapján (április hónapban az óvodai előjegyzést megelőzően)

5. *A szülőkkel szervezett közös programok*

Célja: a jó partneri kapcsolat, kölcsönös bizalom, segítőszándék kialakítása.
Feladat: színvonalas programok szervezése a szülők bevonásával (kirándulások, színházlátogatások, munkadélután, autómentes sportnap, nagyok búcsúztatása stb.).

Az óvoda belső életéről a **faliújságok, csoportok levelezőlistái, zárt facebook csoportja** adnak felvilágosítást.

13.2. Óvoda-iskola

A két intézménytípus egymás munkája iránti kölcsönös érdeklődés hozzájárulhat a nevelési célok, elképzelések megismeréséhez, közelítéséhez, támogatásához.
Az óvoda és iskola működésében kiemelt szerepet kap az átmenet kérdése, ezért a partneri együttműködés keretében egymással összefogva, közös párbeszéden alapulva szükséges megkönnyíteni a gyermekek átmenetét.

Célok:

- Intézmények közös szakmai értékrendjéhez kapcsolódó tevékenységtartalmak biztosítsák gyermekeink számára, hogy megváltozott helyzetben is önállóak, magabiztosak, nyitottak, érdeklődőek legyenek, sikeres legyen az iskolakezdésük.
- Az óvodások beiskolázása egyéni fejlettségük, iskolai alkalmasságuk, készültségük szerint történjen, az egyéni sajátosságok figyelembevételével.
- Az átmenet megkönnyítése érdekében a folyamatos, rendszeres, hagyományteremtő- és megtartó kapcsolat kialakítására törekvés.

Feladatok:

- A partneri együttműködés keretében közös szakmai programok kidolgozásával, működtetésével könnyíteni az átmenetet. (komplex játszóház, iskola előkészítő foglalkozások, kézműves foglalkozások, bemutató órák látogatása, rajzkiállítás…)

- Fontosnak kell tartani, hogy az óvoda – iskola együttműködési tartalmai a nevelési év indításakor közösen egyeztetett, ütemezett tematika alapján történjen, szolgálva a természetes illeszkedést az óvodai neveléshez.

A gyermekek könnyebb beilleszkedése érdekében igyekszünk a rendszeres kapcsolattartásra az általános iskolákkal (1. osztályos óralátogatás, volt óvodásaink osztályában nyílt órán részvétel, szakmai beszélgetés a tanítókkal). Kölcsönösen megismerjük egymás elvárásait, lehetőségeit, programjait. Meghívás alapján látogatjuk egymás programjait, a gyermekekkel és nevelőkkel egyaránt.

A kapcsolattartás formái:

- Kölcsönös látogatások: a tanítók részt vesznek az óvodai nyílt napokon; az óvodapedagógusok a tanév elején meglátogatják az első osztályosokat; a 6. évesek részt vesznek egy iskolai tanórán;
- Az óvodapedagógusok látogatása ősszel az első osztályokba;
- Kapcsolattartás művészeti csoportokkal, rendezvények látogatása.
- A régi óvodások meghívása, közös játékra az óvodába;
- A leendő tanítók tájékoztatója az iskolába készülő gyermekek szüleinek az iskolába lépés előtt.

13.3. Óvoda és fenntartó

A fenntartóval mindennapos jó kapcsolatra törekszünk. Támogató, segítő jellegű, korrekt munkakapcsolatot igyekszünk kialakítani. Rendszeres egyeztetésre, kölcsönös tájékoztatásra készen szakmai, pénzügyi és szervezési kérdésekben is tájékoztatást adunk.

Cél:

- a jól működő intézményi struktúra fenntartása, gazdaságos, törvényes működés, pontos adatközlés, határidők betartása.
- az intézmény működtetése, működési feltételek biztosítása
- intézményi dokumentumok átdolgozása, jóváhagyása
- tervek, beszámolók elfogadása, jóváhagyása

13.4. Egyéb kapcsolatok

Bár nem tartozunk a feladatellátási területéhez, mégis a kaposvári önkormányzati tanügyi igazgatási referenssel nagyon jó a szakmai kapcsolatunk. Folyamatos kommunikáció, kölcsönös információ átadás, szükség szerinti személyes megbeszélések jellemzik.

Somogy Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Kaposvári Tagintézmény
Kapcsolattartásunk személyes, naprakész, a szoros együttműködés jellemzi. Az iskolaérettség megállapításához az intézet gyógypedagógusai adnak segítséget, a beilleszkedési zavarokkal-, magatartási problémákkal küzdő gyermekek esetében pedig a pszichológus munkájára támaszkodhatunk. Az SNI ellátás utazó szakemberekkel megoldott.

Közművelődési intézmények
Óvodánk folyamatosan kapcsolatot tart a város közművelődési intézményeivel, színesítve ezzel programjainkat, biztosítva a gyermekek számára a sokoldalú ismeretnyújtást, élményeket. A

felkínált programokból igyekszünk úgy válogatni, hogy azok az óvoda pedagógiai elveivel, értékközvetítésével, tartalmával összeegyeztethetők legyenek, elősegítsék a nevelési feladatok eredményesebb megvalósítását.

Az óvodapedagógusok egyéni elképzeléseik szerint alakítják kapcsolataikat a következő kulturális intézményekkel: Csiky Gergely Színház, Roxínház, Bábszíntér, Takáts Gyula Megyei Könyvtár, Fekete István Látogató Központ, Erdők háza Látogató Központ, Rippl-Rónai Múzeum és intézményei, Liszt Ferenc Zeneiskola, bodrogi zeneiskola.

Gyermekvédelmi intézmények

A családok szociális hátterének, problémáinak ismeretében kérjük a Gyermekjóléti Szolgálat. Különösen azokra a gyerekekre figyelünk tudatosabban, akiknek családi helyzete, életkörülményei hátrányosan érintik vagy veszélyeztetik fejlődésüket

Egészségügyi szolgáltatók

Az egészségügyi rendszerrel a kapcsolattartás folyamatos. Védőnőnk évente minimum kétszer (de szükség szerint többször is) látogatja a gyermekeket és végzi feladatát óvodai orvosunkkal karöltve. Fogászati szűrés évente két alkalommal történik.

Egyéb:

A **Kaposvári POK** információs rendszerén keresztül értesülünk a pedagógus továbbképzésekről. A képzést kínáló intézményekkel és szervezetekkel az intézmény továbbképzési tervének megfelelően vesszük fel a kapcsolatot.
Helyi óvodákkal (kiemelten a Fésűs Éva Tagóvodával, a Nemzetőrsori és a Petőfi Utcai Központi óvodákkal: szakmai és gyakorlati segítségadás, közös programok), **kecskeméti Bárányka Óvoda, pécsi Kishajó Baptista Óvoda, Győri Örömhír Óvoda** testvéróvoda kapcsolat, szakmai segítségnyújtás.
A bodrogi székhelyű **Kapcsolatok Kertjé**vel együttműködve csoportkirándulások, óvodán belüli interaktív környezeti foglalkozások keretében erősítjük Isten teremtett világának a megismerését.
Oktatási intézményünk tagja az **ACSI**-nak (Association of Christian Schools International - a Keresztény Iskolák Nemzetközi Szövetségének.

14. Érvényességi nyilatkozat

A Pedagógiai Program érvényességi ideje: határozatlan időre szól, visszavonásig érvényes. A Pedagógiai Program 2025. szeptember 01-től lép hatályba. Az óvoda pedagógiai programja nyilvános, honlapunkon vagy a vezetői irodában olvasható.

Bölcsesség Kezdete Óvoda Intézményegység

Óvodai Pedagógiai Program

2026

TARTALOMJEGYZÉK

BEVEZETŐ		3
I. A MI ÓVODÁNK		4
II. A NEVELÉS, FEJLESZTÉS CÉLJA, FILOZÓFIAI ALAPJAI		5
III. A NEVELÉS, FEJLESZTÉS PEDAGÓGIAI KONCEPCIÓJA		6
1. A harmonikus személyiségfejlődés	1.1. A lelki fejlődés elősegítése	6
	1.2. Az érzelmi fejlődés elősegítése	7
	1.3. A társas kapcsolatok fejlődésének elősegítése	10
	1.4. Az értelmi fejlődés elősegítése	12
	1.5. A fizikai fejlődés elősegítése	14
2. A gyermek tevékenységformái, ezek összefüggései, hatásuk a nevelés, fejlesztés folyamatára	2.1 Mozgás	17
	2.2 Játék	23
	2.3 Munka jellegű tevékenységek	27
	2.4. Tanulás	29
IV. A FEJLESZTÉS TARTALMI ESZKÖZEI		31
1. A külső világ tevékeny megismerése - környezeti tapasztalatok, természetvédelem	1.1. A gyermekek érdeklődésének, életkori sajátosságainak megfelelő tevékenységek, tapasztalat- és ismeretszerzési lehetőségek biztosítása	32
	1.2. A tevékenységek szervezeti formáinak biztosítása	34
	1.3. Természetvédelem	35
2. A külső világ tevékeny megismerése - matematikai tapasztalatok	2.1. A gyermekek megismerő képességeinek fejlesztése változatos tevékenységek során	36
	2.2. A tevékenység szervezeti kereteinek biztosítása	37
3. Verselés, mesélés	3.1. Értékes irodalmi anyag kiválasztása	37
	3.2. A gyermekek irodalmi érdeklődésének felkeltése, érzelmi, értelmi, erkölcsi és anyanyelvi nevelése a különböző irodalmi művekkel	38
	3.3. A vers-, és mesehallgatás szervezeti kereteinek biztosítása	39
	3.4. A kommunikációs készségek fejlesztése	40
4. Ének-zene, énekes játék, gyermektánc	4.1. A gyermekek életkorának, képességeinek megfelelő zenei anyag kiválasztása	41
	4.2. Élményt nyújtó közös ének-zenei tevékenységek, és azok szervezeti kereteinek biztosítása	42
5. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka	5.1. A gyermekek aktivitásából adódó játékos ábrázoló tevékenységek feltételeinek megteremtése	43
	5.2. A gyermekek vizuális és képi-plasztikai képességeinek fejlesztése, tér-, forma- és színképzeteinek gazdagítása, esztétikai érzékenységük, szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítása az ábrázoló tevékenységek segítségével	44
	5.3. Az ábrázoló tevékenységek szervezeti formáinak biztosítása	45
6. Mozgás (ld. I. 2.1."Mozgás" fejezetben)		
7. A bibliai igazságok megismertetése	7.1. Bibliai történet	47
	7.2. Imádság	47
V. AZ ÓVODAI ÉLET, A TEVÉKENYSÉGEK SZERVEZETI KERETEI, TERVEZÉS		47
1. A program alkalmazásának feltételrendszere	1.1. Személyi feltételek	47
	1.2. Tárgyi feltételek	48
	1.3. Szervezeti és időkeretek	49
	1.4. Az ellenőrzés és értékelés rendszere	51
2. Az óvoda kapcsolatrendszere	2.1. Kapcsolat a szülőkkel	54
	2.2. Kapcsolat az iskolával, zeneiskolával	55
	2.3. Kapcsolat a pedagógiai szakmai szolgáltató intézményekkel	56
	2.4. Kapcsolat a fenntartóval, a szakszolgálati, egészségügyi és kulturális intézményekkel	56
	Kapcsolat építése Zöld Szervezetekkel	56
3. Gyermekvédelem		57
4. Az óvoda hagyományos ünnepei, rendezvényei		57
5. Az óvoda sajátosságai, speciális szolgáltatásai		57
6. Az óvodába, és az iskolába lépés feltételei		58
Mellékletek	Fejlesztőprogram	60
	4. Ének- zenei fejlesztés	

Bevezetés

Az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja (ÓNOAP) értelmében az óvoda a családi nevelés kiegészítője, tudatosan tervezett és szervezett nevelési helyzetek megteremtésével nevelő intézmény.

Óvodánkban a szülők és a társadalom által fontosnak tartott értékek – hit, szeretet, egészség, tudás, kultúra, boldogság – közvetítésében nyújtunk segítséget a 3-7 éves gyermekek nevelésében.

Programunk címében egybefoglaltuk a nevelőmunkánkat leginkább meghatározó két tényezőt:

a) A gyermek fejlődésében, képességeinek kibontakoztatásában meghatározó szerepe van az óvodáskornak. Egyre inkább kezdi érdekelni mindaz, ami a szűkebb családi környezetén kívül van. Az óvoda jelenti számára először a „nagybetűs életet". Ebben az életszakaszban szerzi meg az – egész életében begyűjtött - ismereteinek kb. 60%-át. Ekkor kezdi elsajátítani mindazokat az ismereteket, amelyek másokkal való sikeres együttműködésre, az életben való helytállásra készítik fel őt.

b) A Biblia megfogalmazása szerint: „A bölcsesség kezdete az Úrnak félelme, és a Szentnek a megismerése ad értelmet." (Példabeszédek 9:10). Ezzel az állítással egyetértve szeretnénk úgy nevelni a gyermekeket, hogy biztosítsuk számukra a lehetőséget a bibliai igazságoknak, és Isten lényének megismerésére. Meggyőződésünk, hogy az az ember élhet boldog, kiegyensúlyozott, teljes életet, aki életét Isten bölcs útmutatásához igazítja. A tudás csak Isten erkölcsi értékrendjének alkalmazásával együtt válik bölcsességgé. „Mert az Úr ad bölcsességet, az Ő szájából tudomány, értelem és bölcsesség származik." (Példabeszédek 2:6)

Ezen programot a társadalmi, családi háttérnek, valamint a gyermekek sajátosságainak figyelembevételével, és a már meglévő óvodai értékekre, kialakult tevékenységi rendszerekre építve dolgozta ki óvodánk nevelőtestülete.

I. A MI ÓVODÁNK

1. Óvodánk jellemző adatai:

Az intézmény hivatalos elnevezése:
Bölcsesség Kezdete Óvoda, Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola
Az óvoda tagintézmény rövid neve:
Bölcsesség Kezdete Óvoda (intézményegység)

Az óvoda fenntartója:
Baptista Menedék Szolgálat
1221 Budapest
Leányka u. 34. III/21.

Óvodai csoportok száma: **1**

2. Óvodánk rövid leírása

Óvodánk a Bölcsesség Kezdete Óvoda, Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola intézményegysége. Ez a többcélú intézmény világnézetileg elkötelezett, de vallásfelekezetektől független. Fenntartónk a Baptista Menedék Szolgálat.

Nevelési filozófiánk elsődleges alapelve a bibliai igazságokra alapozott keresztyén szellemű nevelés.

Kiemelt hangsúlyt helyezünk a megkülönböztetés nélküli szeretettel történő nevelésre, a gyermekek egész személyiségét, életterét átfogó védelem biztosítására, a család értékének hangsúlyozására, a családi és óvodai nevelés minél teljesebb összehangolására.

Az iskolánkkal, zeneiskolánkkal szoros együttműködésre törekszünk.

Nevelési programunkat az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja figyelembevételével készítettük el.

3. Stratégiai céljaink

- Nevelőmunkánk alapvető célkitűzése: a gyermeki személyiség sokoldalú, harmonikus fejlődése.
- A szülőket, a családokat az egyik legfontosabb partnerünknek tekintjük, és velük együtt tervezzük elérni céljainkat is.
- Nevelési filozófiánk elsődleges alapelve a bibliai igazságokra alapozott keresztyén szellemű nevelés.
- Az általános nevelési feladatokon túl célunk: a potenciális tanulási zavarok megelőzése (l. Fejlesztőprogram- 1. sz. melléklet)
- A természetközpontúságra, a teremtett világ védelmére nevelés és a Zöld Óvoda pályázatban megfogalmazott vállalásaink teljesítése.
- Óvodánk sajátos értéke még a kiemelt zenei nevelés, melynek keretében a gyermekekkel elvégezzük a zeneóvodai programot.

II. A NEVELÉS, FEJLESZTÉS CÉLJA, FILOZÓFIAI ALAPJAI

1. Célunk: A harmonikus személyiségfejlődés

Minden gyermek azzal az Istentől kapott képességgel és belső ösztönzéssel születik, hogy fejlődjön, mégpedig egyszerre több különböző területen: **fizikai, értelmi, kapcsolati, érzelmi és lelki téren**. A lelki növekedésnek az egyéni fejlődés másik négy területével összhangban kell végbennie, hiszen a fejlődés minden egyes összetevője szoros kapcsolatban és kölcsönhatásban áll az összes többivel.

2. Gyermekképünk

- A gyermek Isten ajándéka. Isten a gyermekeket egyszeri, páratlan személyiségeknek teremtette, akiket szeret, és akikkel jó terve van.
- A szülők és nevelők felelőssége, hogy ennek a jó tervnek a kibontakozását elősegítsék a gyermek életében.
- A gyermek fejlődésben lévő ember, nem kicsinyített felnőtt. Fejlődésének sajátos törvényszerűségeit nem hagyhatjuk figyelmen kívül.

3. Nevelési filozófiánk: keresztyén szellemű nevelés

„Neveld a gyermeket a neki megfelelő módon, ha megöregszik, akkor sem tér el attól.”
(Biblia: Példabeszédek 22:6)

„Ti gyermekek, engedelmeskedjetek szüleiteknek minden tekintetben, mert ez kedves az Úrban. Ti apák, ne ingereljétek gyermekeiteket nehogy bátortalanokká legyenek.”
(Biblia: Kolossé 3:20-21)

„Mindenkinek már a gyermeknek is szüksége van az életben olyan biztos pontra, amelyhez igazodhat, amelyhez képest tájékozódhat, amelyre nézve élni tud. Aki ezt nélkülözi, az csak sodródik, sokszor elbizonytalanodik, célt téveszt.

Ennek a szilárd pontnak értelemszerűen az ember fölött állónak kell lennie. Az ember fölött viszont csak a hatalmas Isten, minden élet teremtője állhat szilárd támpontként. Azoknak az életét, akik Őt elveszítették,tudatosan vagy esetleg öntudatlanul elutasították, olyan szempontok határozzák meg, amelyek közös vonása a stabilitás hiánya. Ide tartoznak például az embert mozgató ideológiák, a hivatás, a szórakozások mindig változó követelményei. Ha minden változik, ugyanazon dolgok jelentősége hol megnő, hol megkopik. Szükségszerűen felmerül a kérdés, hogy mi adhat tulajdonképpen értelmet az életnek.

Ez a mai generáció központi problémája.

A semleges nevelés, amely nem ad a gyermeknek minden helyzetben egyaránt érvényes támpontot, nem is nevezhető igazán nevelésnek. Végső soron magára hagyja a gyermeket, az embert, s ezzel kiszolgáltatja minden kívülről jövő hatásnak, véleménynek, hangulatnak és szenvedélynek. Ha az ember nem ismer objektív mértéket, nehezen vagy egyáltalán nem tud eligazodni az élet dolgaiban, és könnyen gátlástalanná válhat.

A keresztény nevelés arra a kérdésre próbál választ adni, hogy mihez vagy kihez szabja az ember az életét.

Mint szülők és nevelők felelősek vagyunk a következő generációért, ezért óhatatlanul fölmerül a kérdés: mi vezérli az életünket, és van-e valamink, amit tovább adhatunk a

gyermekeinknek. A látható élet területeiről megszerezhető értékek - láthatjuk - elégtelenek, kevésnek bizonyulnak. Ilyenek pl. a pénz, a műveltség, a hivatás, a siker, a baráti kör.

A gyermek számára az a legnagyobb segítség, ha - ezeken a viszonylagos, múló dolgokon túl - önmagukban is megálló, állandó értékeket tudunk nyújtani neki, amelyekre támaszkodhat. Isten és a tőle származó értékek tölthetik csak be ezt a szerepet.

„A keresztény nevelésnek az a feladata, hogy eligazítást és segítséget nyújtson az élet nagy és végső kérdéseiben, utat mutasson az igazi cél felé, de mindezt kényszer nélkül tegye. Isten sem kényszeríti az embert, hogy Őt elismerje, ezért ez a nevelőknek is határokat szab. E határok alatt a keresztyén hitnek azt az alapvető jellemzőjét értjük, hogy tiszteletben tartja az embert mint személyiséget, annak döntési szabadságával együtt."

(Gerhart Schaefer)

Az élet nem bontható fel szent és világi dolgokra. Isten mindenható és mindenütt jelenvaló. Az a célunk, hogy a gyermekek megtanulják az életet Isten szemszögéből nézni, s felfogják parancsainak értelmét. Egységes, harmonikus képet próbálunk kialakítani Istenről, a teremtett világról és az emberről.

Nevelési programunk egyik fő törekvése, hogy a gyermekek megtapasztalják mit jelent keresztyén világszemlélettel élni (Istenhit, feltétel nélküli szeretet, megbocsátás, bűnrendezés…) Meggyőződésünk és tapasztalatunk szerint ezek az értékek adhatnak olyan mintát a gyermekeknek, amelyre nézve szilárd alappal rendelkező, kiegyensúlyozott, boldog, reményteljes életet építhetnek majd fel.

Ezeket az értékeket a bibliai igazságok megismertetésével kívánjuk átadni a nevelők személyes életpéldáján, a szokás és szabályrendszer kialakításán, a program tartalmi részének szemléletmódján és a bibliai történeteken keresztül.

Elsősorban tehát a nevelés eszközeivel, és nem tanítással.

III. A NEVELÉS, FEJLESZTÉS PEDAGÓGIAI KONCEPCIÓJA

1. A harmonikus személyiségfejlődés

Óvodai nevelésünk alapvető feladata a **gyermekek lelki, érzelmi, szociális, értelmi és fizikai szükségleteinek kielégítése**.

A gyermek környezetével való kapcsolata mindig a felnőttek közvetítésével valósul meg. Nem elég csak a kapcsolat, hanem a viszony minősége is fontos tényező. **A környezet az öröklés mellett a fejlődés egyik potenciális forrása**.

A családdal való együttnevelés során figyelembe vesszük, hogy különböző otthoni környezetből érkeznek óvodai környezetbe a gyermekek. Tekintettel vagyunk a családban kialakult kulturális, világnézeti, etnikai hagyományokra, figyelemmel kísérjük és -jó esetben- elősegítjük ezek spontán gyermeki megnyilvánulásait, egymásra való hatását.

1.1. A lelki fejlődés elősegítése

Nevelésfilozófiánk alapján törekszünk a keresztyén igazságok, életszemlélet és gyakorlat bemutatására, megélésére a gyermekek előtt. Célunk nem elsősorban a keresztyénséggel kapcsolatos tények megismertetése, hanem az, hogy a gyerekek saját tapasztalatokra tegyenek szert Isten szeretetéről és jelenlétének valóságáról.

A gyermekek először szüleiken, nevelőiken keresztül alkotnak képet Istenről.
Óvodás korig a gyermek helyes istenképének, lelki fejlődésének fő forrása a:

- biztonság, bizalom,
- feltétel nélküli szeretet, megbocsátás

megtapasztalása.
A szülei szeretetét, gondoskodását csecsemőkora óta tapasztaló gyermek óvodáskorra már kezdi mélyebben megérteni az olyan alapigazságokat, mint: Isten a Szeretet, Isten jó, Isten az Atya, adni, gondoskodni… .

Az óvodáskort fokozott érzékenység, megnövekedett intellektuális érdeklődés jellemzi. A lelki fejlődés is ugrásszerűen felgyorsul.

Az óvodában is újra és újra **éreztetnünk kell vele feltétel nélküli szeretetünket, megbocsátásunkat** helytelen viselkedés esetén is. **Így cselekedeteit nem a büntetéstől való félelem,** hanem az irántunk érzett szeretet és tisztelet **motiválja**. Ha ezt következetesen gyakoroljuk **kiformálódik benne a lelkiismeret** és Isten jelenlétének tudata.

A **megbocsátás és kegyelem** alapfogalma így nem pusztán teológiai szakkifejezés marad, hanem **élő tapasztalattá válik**. Ez alapvető célunk.

A lelki- fejlődést elősegítjük ha:

- szelídséggel válaszolunk haragjára,
- minden adandó alkalommal megdicsérjuk, bátorítjuk,
- bármilyen gonddal, kudarccal, bűnnel hozzánk fordul elfogadjuk. **(Nem büntetést elkerülő stratégiát, hanem érzékeny lelkiismeretet szeretnénk kialakítani benne)**

1.2 Az érzelmi fejlődés elősegítése

Célunk a gyermekek érzelmi szükségeinek kielégítése, érzelmeik differenciálódásának elősegítése, a szocializáció biztosítása. Tanuljanak meg harmóniában élni önmagukkal, társaikkal és Istennel.

Az érzelmi fejlődés a személyiség mélyén végbemenő folyamatokat tükrözi. Az életünk első 6 évében végbemenő érzelmi alapozás különösen a személyiség későbbi lelki (hitbeli) növekedését határozza meg. Az óvodai évek jellemző sajátossága a gyermek életében a magatartás érzelmi vezéreltsége. Az egész személyiségen belül az érzelmek dominálnak. Ezért elengedhetetlen a gyermekek érzelmi szükségleteinek kielégítése, érzelmeik differenciálódásának elősegítése.

Óvodánk történetében kiemelt jelentőségű volt az állami gondozott gyermekek nevelése. A nevelőszülők kérésére a kezdetektől törekedtünk arra, hogy az óvodai idő alatt is elősegítsük lelki, érzelmi terheltségük rendeződését, gyógyulását. Speciális szakember feladatát nem tudtuk átvállalni, de szerettük volna azt naponta pótolni, amiben hiányok keletkeztek a gyermekek életében (pl. bizalom-függés, kötődésre való képesség, védettségérzés, kudarctűrés területén). Ebben a nevelőcsaládokat maximálisan támogattuk.

Mára már kifutott ez a generáció és a faluból, illetve a környező településekről járatják óvodánkba a családok gyermekeiket.

1.2.1. Szeretetteljes, családias légkör megteremtése

Meggyőződésünk a Biblia alapján, hogy Isten a gyermekeket elsősorban a szülők felelőssége alá helyezte. A gyermek elsősorban a családban nevelődik. Jó esetben az óvodában folytatjuk és kiegészítjük a megkezdett nevelési folyamatot. Törekszünk a családdal való szoros együttműködésre.

Fontosnak tartjuk a gyermek korai (óvodás kort megelőző) testi-lelki fejlődésének alapos feltérképezését, az óvodába lépés előtti családlátogatás és a közösen kitöltött személyiséglap által.

Ezekből információt kapunk az anya-gyermek és család-gyermek kapcsolatról, a gyermek élettörténetéről, melyeket a későbbiek során – a napi tapasztalatokkal kiegészítve –

hasznosítjuk a gyermek jobb megismerésének érdekében, a fejlesztési feladatok megtervezésében.

Beszoktatás

A beszoktatási időszak rendkívül fontos, mivel meghatározza a gyermek óvodához való viszonyát. Éppen ezért nagy figyelmet fordítunk arra, hogy a gyermeket már az óvodába lépéskor kedvező érzelmi hatások érjék. Megkönnyíti a gyermek-óvó kapcsolat kialakulását a korábbi – a gyermek saját környezetében létrejött – ismerkedés.

Az óvodában - részben átvállalva az anya szerepét - empatikus, meleg, elfogadó, szeretetteljes kapcsolatot alakítunk ki a gyermekkel. Külön odafigyeléssel, törődéssel elégítjük ki a gyermek szükségleteit, kihasználva a gondozási teendők kínálta lehetőségeket a személyes beszélgetésekre.

Minden újonnan érkezezőt bemutatunk a többieknek, ezzel is éreztetve velük, hogy fontosnak tartjuk őket. A bátortalan gyermekkel játékot kezdeményezünk, melybe más gyermeket is bevonunk, így megkönnyítjük a társakkal való ismerkedést. Altatáskor a gyermekek közé ülve simogatással, énekléssel igyekszünk megteremteni a nyugalmat, biztonságérzetet. Megengedjük, hogy kedvenc játékuk is velük legyen. Ez a viszony nyújtja azt az **érzelmi biztonságot** a gyermek számára, amely **jó közérzetet, nyugodt, harmonikus tevékenységet** tesz lehetővé.

Az óvodai légkör mellett a gyermek kötődése a másik fontos tényező. Ez határozza meg, hogy milyen módon és tempóban történhet a beszoktatás. Az adott helyzetnek megfelelően indokolt a szülő jelenléte, valamint a fokozatosság (1-2 óra – fél nap – heti néhány nap). El kell kerülni tehát az erőltetett (beadom a gyereket) “beszoktatást”, amely lelki traumát okozhat a gyermeknek, és ez hamar visszaüthet az óvodától való iszonyodás formájában. Ezért alaktottunk ki egy a beszoktatás menetét segítő, ajánlást, mellyel mind a gyermekek, mind a szülők számára könnyebbé váljat ez az időszak.

A gyermekkel való kapcsolatunk

Ennek alapja a feltétel nélküli szeretet. Isten gyermekeinket egyszeri, páratlan személyiségeknek teremtette, akiket szeret, és akikkel jó terve van. A gyermekeknek érezniük, tapasztalniuk kell, hogy sem Isten, sem a nevelők szeretetét, megbocsátását nem kell kiérdemelniük, ezt feltétel nélkül élvezhetik. Ez ad számukra védettséget, biztonságérzetet, amelynek talaján képesek fejlődésre, változásra. Minden gyermeknek van ún. “érzelmi tankja“, azaz vannak érzelmi szükségletei. A gyermek csak akkor nyújtja képességeinek legjavát, ha “érzelmi tankja“ tele van. Szeretetünket kifejezhetjük szavainkkal, tekintetünkkel (szemkapcsolat), testi érintés útján tanúsított melegséggel, egyedül a gyermek felé irányuló osztatlan figyelemmel és fegyelmezéssel. Nagy a felelősségünk, hiszen a gyermekek rajtunk keresztül tapasztalják meg Isten szeretetét.

A nevelés terén egyedül dicsérettel, bátorítással nem boldogulunk. A nevelésre nem lenne szükség, ha az ember nem fordult volna el Istentől (bűneset). Mivel azonban már a kisgyermekek sem a Paradicsomban élnek – tehát ők is Istentől elszakadt, bűnös természetet örököltek - szükségük van útbaigazításra, szabályokra, védő korlátokra.

Az egyértelműen meghúzott határok biztonságot adnak a gyermekeknek, mert tudják, hogy ezeken belül szabadon mozoghatnak.

Az indulat nélküli fegyelmezés a mentő szeretetünkből következik.

Természetesen bölcs belátással úgy kell a szabályokat alkalmaznunk, hogy azoknak a gyermekek az adott fejlettségi szintjükön már képesek legyenek megfelelni.Ellenkező esetben meddő hadakozásba bonyolódunk, ami falat épít közénk, s ezáltal megnehezítjük saját

munkánkat.Ösztönös elutasítással, fenntartással fognak reagálni a további közeledésünkre, kéréseinkre.

A szeretet és a fegyelmezés együttes hatásaként képesek lesznek felismerni saját helyüket a csoportban, képessé válnak az önálló helyzetmegoldásokra (autonómok), hatékonynak (kompetensnek) érzik, észlelik magukat. Így önérvényesítésük többnyire szociálisan elfogadható módon, pozitív teljesítményeken és viselkedéseken keresztül történik.

Az óvodai évek alatt a világról, önmagukról alkotott képük, erkölcsi értékrendjük egyre inkább rendeződik, s az óvodás kor végére megkezdődik az értékek, szabályok belsővé válása.

A csoport légkörét a gyermek-gyermek kapcsolatok is meghatározzák

A közös tevékenységek, élmények, szokások, hagyományok családiassá teszik az óvodai közösséget, segítenek a gyermekeknek, hogy jobban megismerjék egymást és barátokat találjanak maguknak.

1.2.2. A gyermekek pozitív énképének alakítása

A gyermekek énképe a társas környezetük visszajelzéseinek hatására alakul. Az éntudat kialakukásával párhuzamosan fejődik a másokról való tudás, illetve a gyermek szociális érzékenysége, empátiás készsége. Az éntudat fejlődésével együtt jár a gyermekek önállósodási törekvése, amit bizonyos határok között engednünk kell.

A gyermekek kommunikációs képességének fejlesztése többek között azért fontos, mert a biztonságos önkifejezés segíti a társas kapcsolatok alakulását, az énkép pozítív irányú fejlődését.

Hogyan segíthetjük a gyermek énképének pozitív fejlődését?

Minden gyermek Isten egyedi, megismételhetetlen, értékes teremtménye. Ezért tisztelettel és érdeklődéssel fordulunk feléjük.

- Elismerés: arra törekszünk, hogy minden gyermeket naponta megdicsérjünk, hiszen a legproblémásabb gyermek is csinál jót.
- A pozitívumokra támaszkodás (Az állandó helytelenítés helyett azt kell keresni, mit csinál jól. Ezzel építjük a gyermeket).
- Megértés, megismerés: Figyelembe vesszük a gyermek életkori és egyéni sajátosságait, korlátait. Nem lehetnek túl nagy elvárásaink. Fontos, hogy megismerjük indítékait, hogy mit miért csinál.

A gyermeknek gyakran nehéz elfogadnia önmagát. Az önelfogadás könnyebb, ha mi is elfogadjuk őt. Egyikünk sem tökéletes, de Isten segít változni. Úgy szeret bennünket, amilyenek vagyunk. Ha ezt a szeretetet megérti, az segíti őt mások elfogadásában, megértésében.

A másság elfogadása nagyon is gyakorlati kérdés, mivel óvodánkban cigány származású vagy enyhén értelmi fogyatékos gyermekek is járnak. A gyermekközösség természetes módon fogadja el a másságot addig a pontig, amíg az nem teremt rendkívüli helyzetet, vagy nem nyilvánul meg agresszivitásban. Ilyenkor az óvó igényes türelme, következetessége, elvárása, bizalma, elismerése nemcsak az egyes gyermeket formálja, hanem általában az egész csoportot is. szinte, természetes magatartásával mintát mutat, és viselkedésével jelzi elvárásait.

Felhívjuk a gyermekek figyelmét arra, hogy Isten mindenkit szeret, azokat is, akik mások, mint mi. Nem engedjük a csúfolódást a gyermekek között.

1.3. A társas kapcsolatok fejlődésének elősegítése

1.3.1. A gyermekek társas kapcsolatainak alakítása

Óvodás korban a gyermekek egyre inkább társaik felé fordulnak. Fontos feladatunk a csoportok közös életének megszervezése, a szokás – és szabályrendszerek kialakítása. A szocializáció egyik fő területe a játék. Emellett sok közös élményt igyekszünk biztosítani a gyermekek számára, amelyek mind segítik a "mi-tudat" kialakulását. Ilyen tevékenységek a kirándulások, közös ünnepségek, pl. a gyermekek születésnapjának megünneplése. A reggeli áhitatokon megemlékezünk a hiányzókról, imádkozunk értük. Az ünnepekre közösen készülünk, együtt éljük át a várakozás örömét. A közös tevékenységek során a gyerekek megtanulnak másokra figyelni, együttműködni, alkalmazkodni. A jó csoportlégkör kedvező hatással van a gyermekek beszédkedvére. A közös tevékenységek alkalmat adnak a párbeszédek gyakorlására, a szabad önkifejezésre. A gyerekek megtanulják egymást végighallgatni.

A közösségi magatartás kialakítása során az óvodapedagógus és a munkáját segítők feladata, hogy őszinte, igazságos és szeretetteljes magatartásukkal mintát mutassanak, valamint viselkedésükkel jelezzék elvárásaikat, és következetesen érvényt szerezzenek azoknak.

Ez feltételezi a szeretetteljes fegyelmezést.

„Ti apák pedig ne ingereljétek gyermekeiteket, hanem neveljétek az Úr tanítása szerint fegyelemmel és intéssel." (Bibliából Efézusi levél 6:4)

A **fegyelem** szó eredetileg: „**tanítványoknak adott utasítás**"-t jelentett, az intés pedig „**biztatás**"-t. Tökéletes példánk ebben Jézus Krisztus, aki a tanítványai bizalmát az Atya feltétel nélküli szeretetének (agapé) közvetítésével, és a tiszta igazság vonzerejével nyerte el. Ezek adták meg számára azt a tekintélyt, amelyet nem kellett kikövetelni, hanem az őszinte elismerésből fakadt. **Ez a hatékony nevelés kulcsa**. Ha belőlünk nevelőkből is ez a szeretet és igazság árad a gyermekekre, akkor a nevelés során nagyobbrészt elegendő lesz a szeretetteljes terelgetés és biztatás.

Mivel azonban már a gyermek is a bűnös természet részese számolnunk kell ennek megnyilvánulásaival. A gyermekeknek tudniuk kell, hogy a tiszteletlenség, a szándékos engedetlenség, és mások bántalmazása nagyon rossz cselekedet, ezekért feltétlenül bocsánatot kell kérniük. Érezniük kell, hogy felelősséggel tartoznak tetteikért. Eleinte nem biztos, hogy erre hajlandók, ezért egy kis toleranciára van szükség amíg elfogadják ezt. A kényszerítésnek nincs értelme, mert ekkor a lényeg a megbánás elmarad. A konfliktus tarthatatlanságát érzelmi alapon kell megértetnünk, ill. hasonló esetekben személyesen kell jó példát mutatnunk. Ha türelmetlenek, indulatosak vagy igazságtalanok voltunk, ne szégyeljünk mi is bocsánatot kérni.

A helyes viselkedést megerősíthetjük dicsérettel, jutalmazással.

Ha egy gyermek többszörösen visszaél a bocsánatkéréssel, nem tanúsít megbánást akkor használjuk a büntetést. Egy tevékenységtől való elvonással, kényszerpihenővel, és lehetőség szerint elbeszélgetéssel vesszük rá hogy felhagyjon helytelen magatartásával.

Mindig meg kell vizsgálnunk a gyermekek indítékait. Érezniük kell, hogy nem őket, csak a helytelen viselkedést utasítjuk el.

Fontos különbséget tennünk az akarati engedetlenség, és a gyermeki képtelenség között. Ha a gyermekek pontosan tudják, mit kívánnak tőlük, akkor a szándékos engedetlenség nem más, mint a tekintély elvetése. Ez nem nézhető el.

Egészen más módon kell kezelni a gyermeki ügyetlenséget, éretlenséget, feledékenységet, felületességet stb. Ilyenkor segíteni kell nekik és türelmesen figyelmeztetni őket, hiszen ismétléssel tanulnak. Ügyelnünk kell arra, hogy ezt ne rójuk fel nekik.

Arra törekszünk, hogy egyre inkább képesek legyenek a konfliktusokat maguk között megfelelő módon lerendezni (bocsánatkérés, megbocsátás,megegyezés). Csak akkor szóljanak az óvónőnek, ha társuk nem hallgat a figyelmeztetésre. Ez nem számít árulkodásnak. A társas kapcsolatokban a Bibliában olvasható aranyszabályhoz kell tartanunk magunkat: "Ahogy szeretnétek, hogy az emberek veletek cselekedjenek, ti is úgy tegyetek ővelük."

Az értelmes fegyelem a csoport életének biztonságát, nyugalmát biztosítja. A gyermek-gyermek kapcsolat kezdetben kisebb érzelmi töltésű. Az ismétlődő közös, örömteli tevékenység azonban a csoport hagyományrendszerébe épül és **mélyíti az összetartozás élményét**. A gyermekcsoportban kialakulnak a közösségi együttélés szabályai, normái, amelyekhez igazodik az egyén. Alkalom nyílik az egymáshoz viszonyításra, amely szükséges a reális énkép kialakításához, az énhatárok megtapasztalásához.

A gyermekek egymás közötti kapcsolatában így válik természetessé, hogy minden gyermek más, egyéni külső és belső tulajdonságokkal rendelkezik és így másságával együtt elfogadható és szerethető. Társas együttműködés közben tanulják meg az egymásfelé fordulást, egymás segítését, vagyis az **értelmes szeretetet.**

A gyermek "énközpontúsága" alapján elsősorban önmagára képes figyelni.. Az együttéléshez szükséges **erkölcsi normák és tulajdonságok** akkor fejlődnek ki, **ha a gyermek a közösségben állandóan gyakorolja** a társaihoz való helyes viszonyulást.

1.3.2. Új attitűdök; erkölcsi, etikai értékek, kialakítása és értékorientált közösségi nevelés

Ez a társas együttélés, önérvényesítés elemi szabályainak megismerése és gyakorlása által valósul meg. Saját élethelyzeteikben való megtapasztalása, érzelmi átélése mellett – megfelelő értelmezéssel párosulva – a nevelő személyes életpéldáján keresztül.

- a jó – rossz felismerése, tekintélytisztelet, őszinteség, egymásra figyelés, együttérzés, egymáshoz alkalmazkodás, egymás segítése, felelősségvállalás igazságosság, konfliktusrendezés (bocsánatkérés, megbocsátás)

- a nevelési helyzetekben az összpontosításra, erőfeszítésekre való képesség; a jó megoldásra ösztönző belső igény, belső motiváció, (igénynívó); a jól elvégzett "feladat" utáni megelégedettség mint jutalom

- az érzelmi átélés; az érzelmek felismerése és saját érzelmeik pontos kifejezése; az érzelmek feletti - életkorban elvárható kontroll

- a gyermek nyitottságára építünk, és segítünk nekik, hogy megismerjék szűkebb és tágabb környezetüket, - mely a nemzeti identitástudat, a keresztény kulturális értékek, a hazaszeretet, a szülőföldhöz és családhoz való kötődés alapja - hogy rá tudjanak csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére.

A gyermekek nevelése során előforduló "nemek"

- Nem tesszük ki a gyermekeket semmiféle bűnnek.
- Nem engedjük a gyermeknek, hogy kibújjon a felelősség alól.

- Nem engedjük meg, hogy áthágja a szabályokat.
- Nem engedünk meg egyetlen gyermeknek sem olyat, amit a többinek nem engednénk.
- Nem engedjük meg a gyermekeknek, hogy zúgolódjanak.
- Nem bántjuk meg a gyermeket, és nem leplezzük el, ha megbántottuk. Bocsánatot kérünk tőle.
- Nem kritizáljuk a gyermekeket.
- Nem űzünk tréfát a gyermekből azért, mert gyermek.
- Nem vezetünk listát a gyermek hibáiról.

1.3.3. Sajátos törődést igénylő gyermekek nevelése

Visszahúzódó gyermek esetén megkeressük a bátortalanság okát (pl. túlzott otthoni követelmények miatti kudarcélmény). Az ilyen gyermekeknél a személyes beszélgetések, a bátorítás, tapintat oldhatja a félénkséget. Soha nem erőltetjük a szereplést.

Vannak gyermekek, akik vezetőkészséggel rendelkeznek. Szeretnek és tudnak irányítani, szervezni, parancsolni. Ezeket a képességeket fejlesztjük különböző feladatok adásával. Meg kell viszont tanulniuk kompromisszumot is kötni, ha arra szükség van. Fejleszteni kell empátiás készségüket, hogy ne “kis zsarnokok” legyenek.

A nehezen kezelhető (szociálisan inadaptált) gyermekek nevelése megfelelő felkészültséget, nagyfokú empátiás készséget igényel.

A gyermek megismerése, megértése, elfogadása nélkül nem érhetünk el sikereket. Itt különösen érvényes a pozitívumokra támaszkodás elve. A szembetűnő helytelen viselkedés mellett észre kell venni, sőt keresnünk kell a pozitív cselekedeteket. A legkisebb javulást is értékelni kell. A nehezen nevelhető gyermekeket éppen elég kudarc éri, ezért minél több sikerélményhez kell juttatni őket.

A gyermekcsoportot segíteni kell, hogy megértsék elfogadják a problémás gyermekek másságát, felismerjék értékeit. Harcolni kell a “rossz gyerek” skatulya ellen.

1.4. Az értelmi fejlődés elősegítése

Az értelmi nevelés feladata az óvodai nevelési módszerek segítségével a gyermekek spontán szerzett tapasztalatainak, ismereteinek a rendszerezése, célirányos bővítése oly módon, hogy ezen keresztül fejlődjenek kognitív (megismerő) képességeik:

- egyre pontosabb, valósághű észlelés,
- figyelemösszpontosításra való képesség,
- valósághoz közelítő képzeleti működés,
- reproduktív emlékezet,
- problémamegoldó és kreatív gondolkodás,
- az alakuló fogalmi gondolkodás.

1.4.1. Az iskolai potenciális tanulási zavarok megelőzése (Fejlesztőprogram)

Óvodánkba sok szociálisan hátrányos helyzetű gyermek jár. Számukra az értelmi képességek célzott fejlesztése elengedhetetlen ahhoz, hogy felkészülten lépjenek az iskolába.

A nemzetközi és hazai kísérletek egyértelműen igazolták, hogy az iskolai problémák jelentős része óvodáskorban megelőzhető. A megelőzés az **iskolai tanulási képességeket** (írás, olvasás, számolás) **meghatározó funkciók célzott fejlesztésével** lehetséges. **A fejlesztés értelmezésünk szerint:** a gyermek érési folyamatához igazított, életkori

sajátosságainak megfelelő módszerekkel történő **támasznyújtás**, amely az éppen fejlődő pszichés funkciók kibontakozásához biztosít szociális és tárgyi környezetet.

Ebben meghatározóak a 3-7 éves kor alapvető sajátosságai**:**

- **az érzelmi biztonság alapszükséglete**
- **az érzelemvezérelt megismerés**
- **az élmény fonalán haladó gondolkodás**

A fent említett pszichikus funkciók **az észleléses** (látás, hallás, tapintás) **és finommotoros struktúrákat érintik,** melyek intenzív fejlődése a 3-7 éves korra jellemző, így kibontakoztatásukhoz és begyakoroltatásukhoz is ez az élet szakasz a fogékony periódus, itt nyílik mód optimális támogatásukra.

a.) Pontos és differenciált vizuális (látási) észlelés:
- alak, forma, méret, szín pontos felfogása,
- összetartozó részek értelmes egészként való észlelése (Gestalt-látás),
- megadott formák-színek megtalálása, kiemelése egy képi környezetből (figura, háttér észlelése),
- adott tárgyak térbeli helyzetének helyes felismerése, megítélése,
- vizuális információk téri elrendezése,
- vizuális információk sorbarendezése, szekventálása.

b.) Az auditív (hallott) információk
- pontos észlelése, megkülönböztetése,
- adott hangok kiemelése,
- adott hangok helyes egymásutániságának felismerése, hangcsoportok egységbe foglalása.

c.) Összerendezett, koordinált mozgás, szem-kéz, összerendezett, célszerű együttes mozgatása.

d.) A látott-hallott információk összekapcsolásának képessége, motoros visszaadása. (a keresztcsatornák működése).

e). Rövid idejű vizuális-verbális memória.

f). Szándékos figyelem, kb. 10 perces figyelemkoncentráció.

A “kezdetleges” logikai és fogalmi gondolkodás folytán az óvodás gyermekek értelmi fejlődésében a „képszerű” észleléses megismerési funkciók dominálnak.

Eleinte ez a megismerés torz és hiányos, mert a gyermeket elsősorban érzelmei, és nem a valóság vezérli. Ráadásul megismerésének helyességéről vagy hiányosságairól (milyen színű, hány darab, hol van a térben…?) már nem kap olyan közvetlen visszajelzést, mint a kisgyermekkor korai szakaszában. (A cselekvéses megismerésben azonnal tapasztalta, ha nem nyújtotta elég messzire a kezét, nem érte el a játékot. Ha nagyon erősen markolta meg összeroppant, ha laza volt a fogása kiesett a kezéből stb.).

A fejlesztés közvetlen célja tehát az, hogy ezt az észlelést minél pontosabbá, differenciáltabbá, reálisabbá tegyük, és minimálisra csökkentsük a torzításokat.

A tanulási képességeket meghatározó struktúrák fejlesztésénél több elméleti megfontolásból is **a mozgásra alapozunk**. (ld. részletesen a "III. 2. 1. Mozgás" c. fejezetben.)

A fejlődéslélektani kísérletek eredményei azt mutatják, hogy az észlelési funkciók fejlesztését jól szolgálja, ha egyidejűleg alkalmat biztosítunk a gyermekek számára a cselekvéses megtapasztalásra is. Ez valósághűbbé teszi a mindenkori észlelési szintű megismerést.

A mozgásos és észleléses megismeréshez minden esetben társulnia kell a szóbeli tudatosításnak. A nyelvi kísérő biztosítja, hogy beépüljön az észlelt jelenség tudatos szimbolikus formája is a gyermek megismerésébe, és ezzel a gondolkodás szintjéhez juttatja azt.

A 3-6 évesek értelmi fejlesztésében a periódus végére el kell jutnunk a „totális érzékelő apparátus" kialakításához

A Fejlesztőprogram (ld. a Mellékletben) feladatait természetes módon építjük be a gyermekek tevékenységébe.**Tehát nem erőltetett fejlesztésről, hanem a pedagógiai célokhoz igazodva a fejlesztési lehetőségek megkereséséről van szó.**

1.5. A fizikai fejlődés elősegítése

A fizikai fejlődést az egészséges életmódra nevelés és a mozgás által kívánjuk elősegíteni. E két tevékenység az egész óvodai életet átszövi.. Folyamatos odafigyeléssel biztosítjuk a gyermekek komfortérzetét. A gyermek jó közérzete adhat alapot az összes óvodai tevékenységhez. Legalapvetőbb, természetes megnyilvánulási formája a mozgás is csak akkor lehet fejlesztő hatású, ha azt a kellemes, nyugodt, biztonságos környezetben, jó közérzettel, örömmel végzi.

Ezért a fizikai fejlesztésben feladatunk:

- Sokirányú gondozási tevékenységgel a gyermek komfortérzetének biztosítása, a gyermek ilyen irányú igényeinek felkeltése, jó szokások kialakítása.
- A természetes mozgáskedv fenntartása, a mozgás megszerettetése.
- Rendszeres mozgással egészséges életvitel kialakítása.
- Testi képességek, fizikai erőnlét fejlesztése.

1.5.1. Az egészséges életmód szokásainak alakítása

Az egészséges életmódra nevelés célja a gyermekek testi, lelki szükségleteinek kielégítése, testi fejlődésük elősegítése illetve az egészséges életmódra való igény alakítása.

Feladatok

- A gyermekek gondozása, az egészséges életmód szokásainak alakítása.
- A gyermekek testi képességeinek, mozgásának fejlesztése, edzettségük biztosítása, egészségük védelme.
- A gyermekek fejlődéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet biztosítása.
- A testápolás, a tisztálkodás, az étkezés, különösen a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítetlen zsír-tartalmú ételek fogyasztásának csökkentése, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzése, a fogmosás, az öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása;

1.5.2. A gyermekek gondozása

Elsőrendű feladat a gyermekek életkorának megfelelő óvodai életritmus kialakítása. A rendszeresen végzett tevékenységek visszahatnak az életfolyamatokra, feltételei az egészséges testi, lelki és értelmi fejlődésnek.

A gyermek testi komfortérzetének kielégítéséhez ismernünk kell otthoni szokásait, önállóságának mértékét. Ennek érdekében még az óvodába kerülés előtt meglátogatjuk a gyermek családját. Ekkor megbeszéljük az alvási, étkezési szokásait, a célravezető, esetleg szükséges (pl. diéta) tennivalókat.

A gyermekek ismeretében személyre szabottan tervezzük meg a teendőket.

A gondozási feladatok teljesítése bensőséges gyermek-felnőtt kapcsolatot feltételez, különösen a 3-4 évesek beszoktatásánál, hiszen az óvodapedagógus ill. a dajka az édesanyát helyettesíti. Ezért a napi életritmus megtervezésénél erre is elegendő időt igyekszünk biztosítani, hogy mindez nyugodt, kiegyensúlyozott, türelmes légkörben valósulhasson meg. A gyermekek gondozása közben jó alkalom nyílik a személyes beszélgetésre, ami megkönnyíti a nevelő-gyermek kapcsolat szorosabbá válását, és az anyanyelvi nevelés szempontjából is hasznos.

A szokáskialakításban fontosnak tartjuk a felnőttek, ill. a nagyobb gyerekek példáját. Emellett a dicséretre, megerősítésre helyezzük a hangsúlyt. Figyelembe vesszük a gyermekek eltérő fejlődési ütemét, de törekszünk arra, hogy minél önállóbbak legyenek szükségleteik kielégítésében. A rossz szokásokat sok türelemmel javítjuk. Fontos a gyakorlás, rendszeresség, következetesség. Így nyílik lehetőség a gondozási teendők kultúrtartalmának közvetítésére is (pl. igényükké váljanak a testi és egészségügyi szokások, a tiszta, esztétikus, rendezett megjelenés és környezet, kultúrált étkezés ...).

Testápolás

Bemutatjuk és magyarázattal kísérjük a testápolási teendőket, az eszközök használatát. A segítségadás mértéke a gyermekek fejlettségétől, igényétől függ.

Táplálkozás

Az evőeszközök helyes használatának és az asztal melletti kultúrált viselkedésnek a kialakulása hosszú folyamat, sok gyakorlás, pozitív megerősítés kell hozzá.

Az egészséges táplálkozás szokásrendszerének kialakítása érdekében igyekszünk a szülőkkel is együttműködni. Arra biztatjuk őket, hogy fehérje dús reggelit adjanak a gyerekeknek, és mellőzzék a sok édességet. Az óvoda étrendjét alkalmanként kiegészítjük vitamindúsabb zöldségekkel, gyümölcsökkel. Ezekből a gyermekekkel együtt készítünk frissen préselt, magas rosttartalmú gyümölcsleveket, gyümölcssalátákat, nyomelemeket tartalmazó salátákat. Így a gyermekek megismerkedhetnek a számukra esetleg ismeretlen ételek ízével, elkészítési módjával, **modellt nyújtva ezzel a családoknak is a korszerűbb táplálkozás kialakításához.**

A gyermekek a nap folyamán annyit ihatnak, amennyit kívánnak. Kivétel ez alól a közvetlen étkezés előtti és az intenzív mozgás utáni időszak.

Öltözködés

A szülőket arra kérjük, hogy rétegesen, kényelmes ruházatba öltöztessék gyermekeiket, és hozzanak váltóruhát, váltócipőt, nagyobbaknak tornafelszerelést. A napi többszöri öltözködés alkalmat teremt a rendszeres mintaadásra, gyakorlásra.

Pihenés

Gondoskodunk a pihenés feltételeiről: megfelelő fektetők, tiszta levegő, kényelmes ruházat, a WC használat ellenőrzése, nyugodt légkör (az altatás hangulatához illő mesét

mondunk, altatódalt éneklünk, …). Figyelembe vesszük a gyermekek **egyéni alvásigényét és szükségleteit** (a nagyobbak –egyeztetés szerint rövidebb pihenés után csendes játékba kezdhetnek, a bepisilőket időközben felébresztjük …).

1.5.3. A gyermekek testi képességeinek fejlesztése, edzettségük biztosítása

Mozgás

A mozgás jelentős szerepet tölt be az egészséges életmódra nevelésben. A sokféle mozgáslehetőség, melyet a programban biztosítunk, **kedvezően befolyásolja az egész szervezet fejlődését**. Hozzájárul a légző- és keringési rendszer teljesítőképességének, a csont- és izomrendszer teherbíró-képességének növeléséhez. Elősegíti a harmonikus testi-lelki fejlődést, a biológiai egyensúly fenntartását, az egészség megóvását. Megfelelő terheléssel, az aktivitási szintek változtatásával a testi képességek fejlődését segíthetjük.

A különböző mozgásformák sokszori gyakorlásával a mozgásokhoz kapcsolódó szabályok megtanulásával egyre biztonságosabban használják a szereket, eszközöket, egyre jobban eligazodnak a térben, így **a baleseteket is megelőzhetjük.**

A mozgásokhoz kapcsolódó gondozási feladatok elősegítik a helyes higiénés szokások kialakítását is.

A rendszeres, örömmel végzett mozgással a gyermekeket az egészséges életvitel kialakítására szoktatjuk és mintát adunk a szülőknek is.

Alkalmanként a szülőkkel közösen mozgásos programokat szervezünk (pl. gyermeknap, játékos családi sportversenyek, stb.), ezzel is pozitívan befolyásoljuk a családi nevelést.

A gyermekek testi képességeinek fejlesztését a mindennapi szabad mozgás és szervezett mozgástevékenységek biztosításával érjük el. (Ld. részl. a “Mozgás” című fejezetben)

Levegőzés

A friss levegőn való tartózkodás elősegíti többek között az ellenálló képesség növekedését, a hangképző szervek fejlődését, a helyes légzés kialakítását.

Óvodánk zöldövezeti, amit igyekszünk kihasználni. Törekszünk arra, hogy időjárástól függően **a gyermekek minél több tevékenységüket a szabad levegőn végezzék**. Az óvoda nyitvatartási idejéből a délelőtti órák alkalmasak a szabadban történő játékra, mozgásra, étkezésre, kezdeményezésre. Általában a tízórai és ebéd közti kb. két órát töltjük kint.

A szabad levegőn való tartózkodás biztosítja a napfényt is a gyermekek számára. Késő tavasszal és nyáron azonban óvatosnak kell lennünk a káros sugárzás miatt. Ebben az időszakban megváltoztatjuk a napirendet, és korábbra tesszük a levegőzést.

Tavasztól őszig heti rendszerességgel teszünk sétákat, kirándulásokat a környező erdőkben, mezőkön. A téli időszakban lehetőség van rendszeres szánkózásra az óvoda melletti domboldalon.

A víz

A víz edző hatásának kihasználására a játszótéren levő süllyesztett medence ad lehetőséget.

1.5.4. Egészségvédelem

A gondozási, a testi nevelési feladatok megfelelő ellátása, megvalósítása elősegíti a **gyermekek egészségének megóvását**. Ezen kívül nagy hangsúlyt kell fektetni a **higiénés szabályok betartására** (pl. környezet tisztántartása, portalanítása, szükség szerint fertőtlenítés, időjárásnak megfelelő réteges öltözködés, folyamatos levegőcsere, a teremben

minél több zöld növény elhelyezése, megfelelő páratartalom biztosítása, nyugtató hatású színharmónia). Mindezek az intézkedések biztosítják a szervezet általános védekezőképességének fokozását, a betegségek megelőzését.

Az óvodapedagógus **fontos feladata** az anamnézis felvétel közben felderített, ritkán előforduló, az óvodai közösségbe kerülést nem feltétlenül akadályozó betegségek (pl. krupp, allergia, asztmatikus tünetek, lázgörcs, epilepszia, cukorbetegség....) regisztrálása, figyelemmel kísérése, alapvető tennivalók elsajátítása és a gyermek fiziológiás szükségletének biztosítása (pl. étrend helyes betartása).

Éves rendszerességgel kerül sor a védőnői-orvosi szűrésekre. Az óvodapedagógusok segítenek a vizsgálat lebonyolításában, a jó légkör megteremtésében. A hanyag testtartás, a gerincdeformitások, lúdtalp megelőzésére a mindennapi testnevelés anyagába tartásjavító és lábboltozat-erősítő gyakorlatokat építünk.

1.5.5. Biztonságos környezet kialakítása

A gyermek testi épségének védelme és a baleset-megelőzés magába foglalja a személyi és tárgyi feltételek biztosítását, az eszközök, használati tárgyak ellenőrzését és karbantartását, a hibaforrások megszüntetését.

Az óvoda udvarát úgy alakítjuk ki, hogy megfelelő mennyiségű és minőségű hely és eszköz álljon rendelkezésre a gyerekek szabad mozgásához, játékához. Gondoskodunk füves, betonos és homokos részekről, biztonságos udvari játékokról.

Az óvoda helyiségeinek berendezésénél figyelembe vesszük a gyermekek testméreteit, a praktikus helykihasználást, az esztétikusságot. Gondoskodunk minden gyermek számára saját polcról, fogasról.

A csoportszobákat úgy rendezzük be, hogy elkülönített részek álljanak rendelkezésre a különböző tevékenységet folytató csoportok számára. A csoportszoba rendjének megőrzése a nevelők és a gyermekek közös feladata.

A gyermeki gondolkodásmód sajátosságából, valamint a szenzomotoros koordináció zavaraiból adódóan következnek a tipikus gyermekbalesetek (törések, zúzódások). Ezek teszik szükségessé a felnőtt állandó kontrollját, a tevékenységek figyelemmel kísérését. Önmaguk és társaik testi épségének megóvására neveljük a gyermekeket (konfliktuskezelés, tolerancia).

A fentiek megvalósulása hozzájárul a derűs, érzelmi biztonságot nyújtó légkör megteremtéséhez, így kialakulhat az igény a későbbi egészséges életvitelre.

2. A gyermek tevékenységformái, ezek összefüggései, hatásuk a nevelés, fejlesztés folyamatára

2.1. Mozgás

A mozgás az óvodáskor egész időszakában jelentős szerepet tölt be a 3-7 éves gyermekek fejlődésében. Ebben az életkorban a gyermekek leginkább a mozgás, a játékos tevékenység által szereznek információt környezetükről.

Prevenciós programunkban alapvető szerepe van a mozgásfejlődés folyamatos nyomon követésének (fejlettség mérő lapok). A fejlődést segíteni ugyanis csak a meglévő szinthez igazodva lehet.

A mozgásfejlesztést igen tágan értelmezzük. Az aktív nagymozgásoktól kezdve a finommotoros manipulációig mindent magába foglal.

A mozgásfejlesztés fő feladatai

- A gyermekek természetes mozgáskedvének megőrzése, a mozgás megszerettetése.
- A mozgástapasztalatok bővítése, sok gyakorlással, a mozgáskészség alakítása.
- A testi képességek, fizikai erőnlét fejlesztése. (kondicionális, koordinációs)
- A rendszeres mozgással egy egészséges életvitel kialakítása.
- Mozgáson keresztül az értelmi struktúrák és a szociális képességek fejlesztése.

Hatása az értelmi képességek fejlődésére

- A mozgásos tapasztalatokból gyökereztethetőek az **értelmi műveletek**, egyben az önmagunkról kialakított **testséma** is, amely a pszichés-én idegélettani leképeződése.

- A spontán, önindított mozgás ismétlésével a gyermekek felfigyelnek motoros viselkedésük következményeire, az előidézett változásokra, s ezt igyekeznek újra és újra előhívni. A megismétlés szándéka már feltételezi a motoros viselkedés, és annak következménye közötti összefüggés beépülését az agykéregbe. Ez az ok-okozati kapcsolat felismerésének gyökere.
- A mozgásról érkező belső és külső visszajelentés rögzülése az agyban lehetővé teszi a célirányos akarati cselekvést. A mozgásterv kialakítása mellett a mozgások indításában is alapvető szerepe van. A mozgásnak és következményeinek elgondolása, előrevetítése mozgáskiváltó hatékonyságú.
- A mozgásos tapasztalat nyomán nem csak környezetünkről, hanem saját testünkről is kialakítunk térképet - ez a **testséma.**
- A testséma: testünk és testrészeink, valamint testünk és a környezet közötti térbeli viszonyok leképeződése az agyban. Az egyensúly érzete, a mozgásos-taktilis (tapintásos) tapasztalatok, a testhelyzetből szerzett információk összerendeződnek a vizuális információkkal, és egy funkcionális egységbe integrálódva alkotják a testsémát.
- Az agyban nincs a testvázlatnak megfelelő kész belső modell, ez a fejlődés során alakul ki. Ehhez szükséges a gyermek saját testének, testrészeinek ismerete, ezek helyzetéről-mozgásáról kialakult belső élmények, az egyes testrészek taktilis megtapasztalása, mozgásuk során átélt kinesztéziás (mozgásérzés) élmények, és felismerésükkel a vizuális ingerek.
- A testséma kialakulása magával vonja:
  - a test alapkoordinátáinak (függőleges-vízszintes, elülső-hátulsó zónáinak) rögzülését
  - a lateralitás (oldaliság) kialakulását, az egyensúly, a függőleges középvonal egyensúlyának elsajátítását a speciális mozgásos gyakorlatokkal
- A testrészek, téri irányok, formák bemozgásával, megismerésével, megnevezésével bővülnek a térről való ismereteik, fejlődik térészlelésük, gyarapodik szókincsük.
- A mozgásos feladatok elvégzése során fejlődik az auditív, vizuális és verbális rövid idejű memória.
- A megnevezett, látott és elvégzett cselekvések, mozgások elősegítik a különböző észlelési területek integrációját, a keresztcsatornák és a fogalomalkotás fejlődését is.

Hatása a szociális képességek fejlődésére

- A saját testének és mozgásos képességeinek a megismerése segíti az "éntudat" fejlődését a "szociális én" erősödését.
- A mozgásos feladatok elvégzésére adott konkrét visszajelzés a gyermek számára felfogható értékelés **én-képének alakulásához.**
- A sikeresen elvégzett mozgásos feladat növeli a **hatékonyság** (kompetencia) érzését, a mozgás feletti kontroll, az **én-kontroll funkciókat** erősíti, a mozgásos feladatok

kivitelezésére fordított összpontosítás a **figyelemkoncentrációt**, a kitartást, az erőfeszítésekre való képességet fokozza.

- A társakkal végzett **együttmozgás** konkrét tapasztalatokat hordoz:
  - a gyermek **énhatárainak** - a másik észlelésének megtanulásához
  - a **kooperáció kialakulásához, önuralmuk, tolerancia képességük fejlődéséhez**
  - különböző viselkedésminták tanulásához
- A mozgásos versengések során átélik a sikert és a kudarcot egyaránt. Így tanulják ezeknek a kezelését, elviselését.
- Az enyhébb idegélettani ártalmak diszfunkciók rendezésében is a mozgás lehet a kiindulás és a megfelelő eszköz.

A mozgás sokoldalú tevékenység és feladatrendszere az egész óvodai életet átszövi. **Kiemelt mozgásfejlesztés a szabad játékban és a testnevelési foglalkozásokon valósul meg,** de jelen van a környezeti és esztétikai nevelés, valamint a gondozási és önkiszolgáló tevékenységekben is.

2.1.1. Mozgásfejlesztés a szabad játékban

Az óvodába kerülő egészséges gyermekek szeretnek ugrándozni, futkározni, csúszni-mászni, manipulálni, vagyis **mozogni.** Szeretnénk olyan szemléletet és feltételeket biztosítani, hogy megmaradjon a természetes mozgáskedvük. Fontos feladatunk, hogy megőrizzük, ha szükséges, felkeltsük ezt a mozgáskedvet és tudatosan építsünk rá. Lényeges a megfelelő motiváció, a mozgásra inspiráló biztonságos környezet kialakítása, a mozgásos tevékenységek pozitív megerősítése, a szükséges és elégséges szabályok megtanítása.

A gyermekek napirendjét úgy alakítottuk ki, hogy egész nap biztosítsuk számukra a megfelelő helyet és eszközöket a mozgásos tevékenységekre a csoportszobában és az udvaron egyaránt. Az **eszközök** és tevékenységek **kiválasztásánál a gyermekek életkorához, fejlettségi szintjéhez** és a **csoport összetételéhez** igazodunk.

A **3-4** éveseknél a **természetes nagymozgások** fejlődését kívánjuk segíteni. Ebben az életkorban a gyermekek gyakran kezdeményeznek csúszó-mászó-bújó játékokat, ezért leginkább az ezekhez szükséges eszközöket kell biztosítanunk a csoportszobában is. A csoportszobák mobil bútorzata számtalan variációs lehetőséget kínál, amit fel is használunk (rugós ágybetétek, fa dobozok, asztalok, valamint a harmonika alagút szolgálja ezt a célt).

4-5 éves korban nagyobb hangsúlyt kap a **szem-kéz, szem-láb koordináció** és az **egyensúlyérzék fejlesztése.** A szem-kéz, szem-láb koordináció fejlesztését szolgálják a különböző célbadobó játékok, a kugli, az ugróiskola, ugrókötelezés, valamint a manipulációs építő, barkácsoló tevékenységek is.

Az egyensúly fejlesztése a szabad játékban leginkább a belső fülben lévő vesztibuláris központ spontán ingerlésével történik, hintázó, ringató, pörgő mozgások közben.

Ezt a célt jól szolgálják az udvaron a hinták, mérleghinták, mászókák, a kötélháló stb. A csoportszobában a füles labdák, lépegetők, rugós ágybetétek, valamint a harmónika alagut tölti be ezt a szerepet.

5-6-7 éves korban a **finommotorika fejlesztésére** kell a legnagyobb hangsúlyt fektetni. A játékban nagyon sok lehetőség nyílik ennek a spontán fejlesztésére például az ábrázolási technikák gyakorlása által: tépés, vágás, varrás, apró gyöngy fűzése, kicsi elemekből építés, konstruálás, baba öltöztetés, barkácsolás, kedvelt, sokat gyakorolt tevékenységei a nagyoknak.stb.

Az udvaron is kihasználjuk a lehetőségeket és helyet a szabad mozgásra. Felhasználjuk a terep adta lehetőségeket (fák, lejtő, árok, füves pálya). Kivisszük az udvarra is a testnevelési foglalkozáson használt eszközöket (pl. labdák, ugrókötelek füles labdák,karikák)

Rendelkezünk egy összefüggő, sokféle mozgásformára lehetőséget adó mászókával.

A játszótéren lévő süllyesztett medence sajnos jelenleg nincs használható állapotban. Felújítás után alkalmas lesz a vízhez szoktatáshoz.

A szabad játéktevékenységben célunk az, hogy minden gyermek megtalálja a fejlettségének, érdeklődésének, temperamentumának legmegfelelőbb tevékenységet.

A gyermekek mozgásigénye különböző. Nagyon fontos, hogy a nagyobb, aktívabb mozgást és a nyugodt tevékenységet kedvelő gyermekek megtanuljanak egymáshoz alkalmazkodni, tartsák tiszteletben egymást.

Ehhez elengedhetetlen bizonyos alapvető szabályok megtanítása, betartása. A megfelelő, nem túl sok szabályozásra a gyermekeknek is szükségük van.

- nem veszélyeztethetik társaikat és önmagukat,
- nem akadályozhatják a társaik tevékenységét,
- nem mozoghatnak a kimerülésig.

Ezek alapján, ehhez igazodva mérik be kompetencia határaikat. Túl sok szabály betartására azonban még nem képesek. Ha túl vannak szabályozva, nem tudnak szelektálni és a legfontosabbakat sem tartják be. Viszont a kellemes légkörben, jól szervezett mozgásos tevékenységekben a gyermekek örömmel vesznek részt. A sikeres, jó hangulatú tevékenység a gyermekek számára pozitív élményt nyújt, ez újabb cselekvésre készteti őket. Így a mozgás természetesen beépül a gyermekek spontán tevékenységeibe, szokássá, igénnyé válik.

A rendszeres mozgás során fejlődnek pszichikai, testi, értelmi és szociális képességeik, ezek eredményeként egészségesebbek lesznek.

2.1.2. Mozgásfejlesztés a testnevelési foglalkozásokon és a mindennapi testnevelésen

A testnevelési foglalkozások anyaga az atlétikai, torna, játékjellegű fő gyakorlatokból tevődik össze. A **játékot** a **játékosságot alapvető eszközként értelmezzük** és **alkalmazzuk a testnevelésben.** A játék egy foglalkozáson belül sokszor megjelenik, a feladattól függően hol mint eszköz, hol mint cél.

Az egyes foglalkozások megtervezésénél mindig figyelembe vesszük a csoport általános fejlettségét, a fejlődés ütemét. Ehhez igazodva döntjük el az egyes mozgásformák ismétlésének a számát. A különböző nehézségű differenciált feladatok adásával elősegítjük hogy minden gyermek megtalálja a képességeinek legmegfelelőbb mozgásos feladatokat. Új mozgásformák bevezetésénél mindig lehetőséget biztosítunk arra, hogy a gyermekek egyéni tempójuknak megfelelően sokat gyakorolhassák a különböző mozgásokat.

A gyermek számára a megfelelő nehézségű gyakorlat kiválasztása nem csak a mozgásos képességeit fejleszti, hanem képet ad önismeretéről is. A feladatok végrehajtásánál nem az az elsődleges célunk, hogy a gyermekek tökéletesen kivitelezve végezzék el a gyakorlatokat. Elsősorban olyan készségeket és képességeket akarunk kialakítani, amelyek majd elősegítik az egyre pontosabb mozgás elvégzését is. Természetesen megmutatjuk a helyes mintát, ösztönözzük és biztatjuk a gyermekeket az esztétikus, pontos mozgásra. Ezt azonban soha nem elmarasztalva, hanem mindig a pozitívumokat kiemelve tesszük.

A testnevelési foglalkozáson gyakran használunk kéziszereket. Ezek jól szolgálják a fejlesztési célkitűzéseket és változatosabbá, érdekesebbé teszik a foglalkozásokat a gyermekek számára. A kéziszerek közül a labdát használjuk a legtöbbet (amit nagyon szeretnek a gyerekek), mert sok játékos és nagyon hatékony mozgás végezhető vele.

A foglalkozások szervezésénél fontos szempont, hogy a gyermekek a legkevesebb várakozási idővel, folyamatosan mozogjanak, ezért az együttes foglalkoztatási formát szoktuk választani. A testnevelési anyag éves elrendezésénél a didaktikai és pszichológiai szempontok mellett gondolunk a helyi adottságokra és az időjárás változásaira is. Az atlétikai gyakorlatokat (futások, ugrások, dobások) lehetőség szerint olyan időszakra tervezzük, amikor biztos, hogy a szabadban végezhetjük.

A rendszeresen szervezett foglalkozásokon nagy lehetőség van a fejlesztő program feladatainak fokozatos és természetes megvalósítására. A **mozgásfejlesztő program** és a **testséma fejlesztés valamennyi feladatát** beépítjük a testnevelési foglalkozásokba. Az **észlelés** területéről a következő feladatok beépítésére van lehetőség:

- Alaklátás, formaállandóság fejlesztése: forma alakítás mozgással, különböző alakzatok végigmozgása, körbemozgása.
- Kinesztetikus mozgásészlelés fejlesztése: behunyt szemmel bizonyos mozgások végzése, feszülés és elernyedés érzékeltetése.
- Térészlelés fejlesztése: alapvető térirányok megismerése saját testének közvetítésével.

A verbális fejlesztő programból a testrészek, helyzetek, mozgások, téri irányok pontos és gyakori megnevezésére van mód.

A foglalkozások megtervezésénél fontos, hogy a fejlesztő feladatok természetesen illeszkedjenek a testnevelés anyagához. Ehhez átgondolt tudatos tervezésre van szükség. Tudjuk, hogy a gyermekekkel sok mindent meg lehet tanítani, de fejlődésüket csak akkor segítjük, ha a megfelelő időben a megfelelő tevékenységeket végeztetjük velük.

A **3-4 évesek** testnevelési anyaga nagyrészt a természetes mozgásokat tartalmazza. Ezért ennél a korosztálynál **a nagymozgások fejlesztése** kiemelt feladat. Pl. különböző járások, futások, csúszások, mászások talajon, szereken, tárgy alatt vagy fölött, szer megkerülésével, stb. Az egészséges személyiség fejlődéséhez hozzátartozik, hogy a gyermeknek önmagáról egyre pontosabb információi legyenek. A testnevelési foglalkozáson a legtermészetesebb módon ismerkedhet testrészeivel és azok funkcióival. Ezért alkalmazható jól a **testséma fejlesztő programból** a

- testrészek ismeretét célzó gyakorlatok, pl. "Járjatok a sarkatokon!, Ütögessétek a talpatokat a földhöz!" stb.,
- tárgyhoz viszonyított testhelyzetek gyakorlása, pl. "Álljatok a babzsák mögé!, Hasaljatok a padra!", stb.,
- test személyi zónájának alakítása, pl. "Emeljétek a babzsákot a fejetek fölé, vegyétek át a másik kezetekbe!".

Ebben az életkorban külön nem tervezzük az észlelés fejlesztését, hiszen a nagymozgások végrehajtása közben spontán fejlődik.

4-5 éves korban a mozgásfejlesztésből már nagyobb szerepet kap a **tér mozgásos megismerése.** Ennek érdekében sok olyan gyakorlatot tervezünk, amikor különböző irányokban végeznek mozgásokat, és különböző formákat mozognak be. Pl. futás, jelre sorakozás az óvodapedagógus előtt (az óvodapedagógus a helyzetét mindig változtatja); szökdelés padok körül, fák között hullámvonalban; elhelyezkedés különböző szereken, formákban.

A mozgásfejlesztésnél ezen kívül előtérbe kerül:

- Az egyensúlyérzék fejlesztése, pl. különböző mozgások végzése emelt felületen, forgások, fordulatok, testhelyzetváltozások, futásközbeni megállások.

- Szem-kéz, szem-láb koordinációt fejlesztő gyakorlatok, pl. babzsák feldobása, elkapása; célbadobás, egyensúlyozó járás létra fokai között, célba ugrás.

A **testséma fejlesztő programból** kiemelt helyet kap az **oldaliság tanítása.** A kicsiknél még csak az "egyik-másik" megkülönböztetést használjuk. Itt már a "jobb-bal" kifejezéseket is, de a csuklójukon lévő jelhez igazodva. Pl. "Emeljétek fel a szalagos jobb kezeteket!"

A csukló megjelölése a kezességtől független. A pontos eligazodás miatt azonban fontos, hogy mindig ugyanarra az oldalra kerüljön a szalag.

Az **észlelés fejlesztése** is megjelenik a 4-5 éveseknél, de még mindig nem kiemelt feladatként.

Az **5-6-7** éveseknél azonban az **észlelés fejlesztése** lesz a legcélzottabb.

Ebben az életkorban az alaklátás, formaállandóság fejlesztésére tervezünk sok gyakorlatot. Ezek közül egyes gyakorlatok csukott szemmel is elvégezhetők. Pl. labdagurítás a test körül jobb és bal kézzel, csukott szemmel is. Körforma kialakítása szalaglengetéssel, karkörzéssel test előtt, test mellett, csukott szemmel is.

Új feladatként jelentkezik a **finommotorika fejlesztése.** Ez nagyon lényeges fejlesztési terület, mivel a finommotoros koordináció az írás megtanulásának elengedhetetlen feltétele. Testnevelési foglalkozáson ezt természetes módon a szerek különböző fogásmódjával, kisebb testrészekkel végzett mozgásokkal lehet fejleszteni. Nagyon jól használhatók erre a célra a különböző méretű labdák, botok, szalagok.

Pl. Bot fogása marokkal alulról - felülről, szalag fogása két ujjal, marokkal. Labda gurítása ujjakkal. Minden ujjal egyszerre, majd külön-külön. Szalag lengetése csak a csukló mozgatásával stb.

A foglalkozáson lehetőség nyílik a **keresztcsatornák fejlesztésére** is. A bemutatott gyakorlatokat látják, hallják a tevékenység pontos megnevezését és elvégzik a látott, hallott feladatokat.

Programunkban az óvodai testnevelés szerves része a **mindennapi frissítő torna** is. Ezt reggel érkezés után (a testnevelési foglalkozással felváltva) kb. 10 perces időtartammal szervezzük meg.

A mindennapos testnevelés anyagát elsősorban a mozgásos játékok adják, kiegészülve lábboltozat erősítő vagy gerinctorna gyakorlatokkal. A játékokat céltudatosan a testnevelési foglalkozásokhoz, és az aktuális fejlesztési feladatokhoz igazodva választjuk ki.

Ha rendszeresen és megfelelően szervezzük ezt a tevékenységet, akkor a gyermekek szívesen és örömmel vesznek részt benne. Igénnyé, majd szokásukká válik a mindennapi mozgás. Lesznek kedvenc mozgásos játékaik, amelyek eljátszását napközben maguk is kezdeményezik. Az örömmel, jó hangulatban végzett játékok jó lehetőséget nyújtanak a fejlesztő program egy-egy feladatának megvalósításához, társas kapcsolatok alakulásához is. Pl. futó - fogó játékokkal a nagymozgások és a térészlelés fejlesztése.

Labdajátékokkal a szem-kéz, szem-láb koordináció és a finommotorika fejlesztése.

A játékok, térformák felidézésével lehetőség nyílik vizuális, verbális memóriájuk fejlesztésére, valamint szókincsük gyarapítására.

A mozgásfejlesztésben meghatározó:

- A spontán érzelmi motivációkra építsünk, az egyéni fejlettséget figyelembe véve.
- A foglalkozásokon a gyermekek jó hangulatban, jó közérzettel vegyenek részt, ne hajtsuk túl a versengést.
- Biztosítsuk a gyermekek megfelelő terhelését az aktivitási szintek változtatásával.
- Az ily módon kiváltott fizikai aktivitás előhívja és erősíti a szellemi aktivitást is.

2.2. Játék

“A játék a kisgyermekkor legfontosabb és legkifejezőbb tevékenysége, s így az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze. A játék-szabad képzettársításokat követő szabad játékfolyamat- a kisgyermek elemi pszichikus szükséglete, melynek minden nap visszatérő módon, hosszantartóan és lehetőleg zavartalanul ki kell elégülnie.
A kisgyermek a külvilágból és saját belső világából származó tagolatlan benyomásait játékában tagolja. Így válik a játék kiemelt jelentőségű tájékozódó tevékenységgé.”- **mondja Az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja**.
A játék a gyermek érzelmeinek, vágyainak, lelkiállapotának kifejezője, fejlettségi mutatója.
A játék elválaszthatatlan a fejlődés egészétől, elválaszthatatlan a megismerő, érzelmi, akarati, szociális, társas fejlődéstől.
Elválaszthatatlan a mozgástól, a világkép és a tudat kialakulásától.
Kutatások igazolják, hogy a magasan szervezett idegrendszer fejlődésének feltétele a játék szervező és összerendező funkciója. **Ezért óvodánk nevelési programjának a játékra építettség az egyik legfontosabb sajátossága.**

Feladataink a szabad játék biztosításához:

- A játékhoz szükséges feltételek megteremtése
- A játék fejlődésének elősegítése, a különböző játékfajták kiteljesedésének biztosítása.
- Megfelelő játékirányítási módszerek alkalmazása a szabad játék kibontakozása érdekében.

2.2.1. A játékhoz szükséges feltételek megteremtése

Megfelelő csoportlégkör

Ahhoz, hogy a gyermekek felszabadultan játsszanak, az egyik nélkülözhetetlen feltétel a biztonságot adó, derűs, szabad légkör. Ez nagyrészt az óvodapedagógus személyiségétől függ.(Az olyan óvodai csoportban, ahol az óvónő szereti és ismeri a gyerekeket, sőt maga is szeret játszani, a gyerekek szívesen, elmélyülten játszanak, örömmel fogadják óvónőjük ötleteit.)

A játék életgyakorlás. Az elmélyült játéktevékenység hosszútávon pozitívan befolyásolja a személyiség fejlődését, amely később a tanulásban, illetve a munkában való kitartásban hozza meg gyümölcsét. Fontos, hogy a gyerekek szabadon választhassanak játszótársat, játékeszközt, témát, helyet, de ehhez szükséges az együttélés szabályainak a betartása.

Elegendő hely

Az óvodai játék egyik színtere a csoportszoba. A csoportszobát a gyerekek nem és kor szerinti összetételének, játékigényének megfelelően rendezzük be.
Biztosítunk állandó játszóhelyeket, játszósarkokat (pl. babaszoba, babakonyha), de rugalmasak vagyunk a gyermekek által kezdeményezett játszóhelyek kialakításában. Bármikor elmozdíthatják helyükről az asztalokat, székeket és egyéb mozgatható bútorokat, ha ezzel a többiek játékát nem zavarják. A gyermekek nagyon szeretnek elbújni valahová, és ott játszani. A félreeső helyeken folyó játék általában sokkal elmélyültebb, tovább tart, ezért biztosítjuk a kisebb, meghitt kuckók kialakítását a bútorok, térelválasztók megfelelő elhelyezésével, takarókkal. A gyerekeket is ösztönözzük ilyen kuckók kialakítására.

Külön helyet tartunk fenn a nagyobb mozgást igénylő játékok számára. A kisgyermekek általában a földön ülve szeretnek játszani, aminek a feltételeit nagy méretű szőnyeg elhelyezésével biztosítjuk. A játékeszközöket nyitott polcokon, általában tematikus elrendezésben tároljuk, ami segít a gyermekeknek a játékválasztásban és a játék befejezése után az eszközök elrakásában.

A barkácsolásnak, a konstrukciós játékoknak is kényelmes helyet biztosítunk. Asztalon, vagy szőnyegen is építhetnek, alkothatnak.

Az óvodai játék másik fontos színtere az óvodaudvar, ahol lényegesen nagyobb hely áll rendelkezésre a mozgásos játékokhoz. Különböző játszóhelyek biztosításával segítjük a szerepjáték, a barkácsolás, homokozás, stb. kibontakozását is.

A játékidő

A napirend kialakításánál arra törekszünk, hogy minél inkább biztosítsuk a játék folyamatosságát. (A folyamatos tízóraizás az aktuális játéktevékenységet nem zavarja meg.)

A rendetlenség elkerülésére igyekszünk kialakítani a gyermekekben azt a szokást, hogy amivel már nem játszanak, tegyék vissza a helyére. Amikor mégis szükséges az összes játék elpakolása, néhány perccel előbb figyelmeztetjük a gyermekeket a játék végére. Így elegendő idő jut a játék okozta feszültség levezetésére.

Az udvari játékidő növelésére főleg kora ősszel és tavasszal van lehetőség. Ilyenkor már reggel az udvaron gyülekezünk, ha az időjárás engedi.
Azoknak a nagycsoportosoknak is megnő a játékidejük, akiknek pihenése rövidebb időt vesz igénybe.

A játékeszközök

A gyermekek játékeszközeinek kiválasztását tudatosan, a következő szempontok szerint végezzük.

- Legyenek esztétikusak, veszélytelenek, könnyen tisztíthatóak. A megrongálódott játékszereket megjavítjuk, vagy leselejtezzük.
- A gyerekek nem és kor szerinti összetételének feleljenek meg (pl. kiscsoportosoknak több hasonlót kell beszerezni a gyakorlójátékokhoz).
- A játékszerek vásárlásánál figyelembe vesszük azok pedagógiai értékét. Fegyvereket, erőszakos játékra ösztönző eszközöket egyáltalán nem tartunk jónak.
- Legyen elegendő tematikus játékszer (pl. autók, baba, orvosi táska).
- Képességfejlesztő játékok (pl. mozgás-, érzékelés-, emlékezetfejlesztő játékok, szabályjátékok).
- Konstrukciós játékok (melyek a kreativitást, finommanipulációt fejlesztik).
- Felhasználjuk a felnőttek használati eszközeit is (pl. táska, pénztárca).
- Különböző anyagok, kellékek biztosításával tesszük változatosabbá a gyermekek játékát (pl. homok, kavics, fa, termések, textil, bábozás, dramatizálás kellékei stb.).
- A környezetükben lévő tárgyakat is bevonhatják a játékba.

A gyermekek tapasztalatai, élményei

A gyermekek játékukban a környezetükben átélt élményeiket, tapasztalataikat dolgozzák fel. Ezért ismerhetjük meg őket a játék megfigyelése során. Arra törekszünk, hogy az óvodai élet sok élménnyel, tapasztalattal gazdagítsa a gyermekeket. Ennek érdekében változatos tevékenységeket biztosítunk számukra.

Sajnos érik a gyermekeket negatív tapasztalatok is, pl. a médiákon keresztül. A szülőket igyekszünk meggyőzni a TV-műsorok válogatásának szükségességéről. A gyermekeket pedig a jóra buzdítjuk a játékban. Pozitív élményekkel, példákkal ellensúlyozzuk a negatív hatásokat.

2.2.2. A játék fejlődésének elősegítése, a különböző játékfajták kiteljesedésének biztosítása

A gyakorlójáték

Mozgásformák, hangok, szavak ismételgetésében, eszközök rakosgatásában nyilvánul meg. A játék során a cselekvés sikere ismétlésére készteti a gyermeket, amely örömet okoz számára. Tevékenység közben tapasztalatot szereznek az eszközök, anyagok tulajdonságáról.

A fejlődés érdekében biztosítjuk a gyakorlójátékhoz szükséges feltételeket (elegendő hely, eszköz). A kicsiknek mintát adunk az eszközök használatához. A "halandzsázást", a hangok, szavak, játékos ismételgetését érdeklődéssel hallgatjuk, hiszen általa fejlődik a gyermekek ritmusérzéke és segíti a beszédgátlás megelőzését. A különböző anyagokkal (pl. homok, víz, kavics) végzet manipulációt is fontosnak tartjuk, mert ez a tevékenység a tapasztalatszerzés mellett a természet megszerettetését is szolgája.

A gyakorló játékból fejlődik ki a szerep-,szabály- és konstruáló játék. 4-5 éves kortól kezdve általában csak ez utóbbi játékfajták részeként, illetve új játékokkal való ismerkedés alkalmával jelenik meg (kutató manipuláció). Ha tartósan fennmarad, az a gyermek fejlődésében való lemaradását jelzi, aminek meg kell keresni az okát.

A szerepjáték

Az óvodás korú gyermek legjellemzőbb játéka. Már a legkisebbeknél is megjelenik egy-egy szerep utánzásaként. Az óvónő együt játszik a gyermekekkel, mintát ad a különböző szerepekre.

Nagyobb gyermekeknél már egyre gyakoribb a nagyobb képzelőerőt igénylő "mintha" helyzet megteremtése. A játékok témája gazdagodik, a játékokra fordított idő terjedelme nő. Egymás között bonyolult kapcsolatokat hoznak létre, megtanulják a szerepeket elosztani, a játékelgondolásokat egyeztetni.

A szerepjáték a szociális kapcsolatok alakulásának fő eszköze. Gyakorolják a társas viselkedést, a kapcsolatteremtést, együtmüködést. A szerepbeleélés az empátiás készséget fejleszti.

Az alá- fölérendeltségi viszonyok kialakulásánál arra ügyelünk, hogy a vezető tipusú gyermekek ne uralják le a többieket, ne sérüljön a csendesebb, visszahúzódó gyermekek személyisége. Ez nem jelenti azt, hogy az óvónő irányít, csak segít, ha kell.

A dramatizálás, bábozás

A rendszeres irodalmi élmény, mesék, bibliai történetek ismétlésére alakul ki. Dramatizálható rövid irodalmi műveket választunk ki erre a célra. Kicsiknél először az óvónő bábozik, példát ad a gyermekeknek a tevékenységhez.

A bábozás, dramatizálás kellékeit elérhető helyen tároljuk, hogy a gyermekek is kezdeményezhessenek ismert vagy szabad képzettársításuk útján létrejövő "előadásokat".

A bábok kellékek készítését kezdetben az óvónő végzi, majd a gyermekek is bekapcsolódhatnak a munkába. Nagyobb gyermekek már önállóan készíthetnek bábokat, kellékeket. A bábfajták kiválasztásánál figyelünk arra, hogy az életkoruknak megfeleljenek (pl. kicsiknek botbáb, síkbáb, nagyobbaknak kesztyűbáb).

Konstrukciós játékok

E tevékenység közben a gyerkek különböző játékszerekből, anyagokból, eszközökből összeraknak, létrehoznak valamit. Építés közben fejlődik a kreativitásuk, átélik az alkotás örömét.

A kisebb gyermekek eleinte spontán építenek. Akkor térnek rá a leghamarabb a céltudatos konstruálásra, ha mintát adunk számukra. A gyerekekkel közösen alkotunk, bemutatjuk az építés technikáját. Változatos eszközöket biztosítunk, és minél többféle megoldással ismetetjük meg őket. A gyermekek egymástól is sokat tanulnak, utánozzák, másolják egymást, közösen alkotnak. Miután elsajátították a technikai alapfogásokat, egyre inkább módjuk van az önkifejezésre.

A szerepjátékhoz, dramatizáláshoz szükséges eszközöket, kellékeket építéssel, konstruálással, barkácsolással készítik el. Kezdetben ehhez a tevékenységhez segítséget igényelnek, később egyre önállóbbakká válnak, bonyolultabb alkotások létrehozására is képesek lesznek.

A barkácsoláshoz biztosítjuk a szükséges eszközöket, anyagokat. Az anyagok minél változatosabb felhasználására buzdítjuk a gyermekeket, ezzel is fejlesztve kreativitásukat.

Szabályjátékok

A kisebb gyermekeknél még nincs igazi szabálytudat. Fokozatosan jutnak el az együttműködés, a szabályok betartásának közös ellenőrzésének a szintjére. Örülnek, hogy képesek betartani a szabályokat, próbára tehetik ügyességüket. Előfordul, hogy a versenyszellem erősebb, mint a szabályokkal való azonusulás. Ilyenkor ösztönözzük a gyermekeket a szabály betartására, de megértjük, hogy vágynak a győzelemre. Nagy önfegyelmet igényel a szabályjátékokban való részvétel. Meg kell tanulniuk a sikert és a kudarcot is elviselni. (A kudarctól félő gyermekekkel igyekszünk megértetni, hogy nem csak a győzelem a fontos, a játék, a szabályok betartása maga is örömforrás.) Éppen a gyermekek szociális érettségére kifejtett kedvező hatása miatt tanítunk a gyermekeknek különböző szabályjátékokat, illetve ösztönözzük őket, hogy ők is találjanak ki szabályokat.

Óvodánkban egyaránt játszunk értelmi képességet fejlesztő, (pl. társas játékok, nyelvi játékok) illetve mozgásfejlesztő szabályjátékokat (pl.testnevelési, illetve dalos játékok).

2.2.3. Megfelelő játékirányítási módszerek alkalmazása a szabad játék kibontakozása érdekében

A játék fejlesztő hatását közvetve vagy közvetlenül biztosíthatjuk. A játékra közvetetten hat a feltételek megteremtése, az óvónő játékszeretete és ismerete.

A szituációtól függ, hogy csak szemlélnünk kell-e a játékot, vagy be kell avatkoznunk. Konfliktus esetén meg kell próbálniuk a gyerkeknek önállóan megoldani a problémát. Ha ez nem sikerül, segítségükre sietünk. Agresszió esetén a kárt okozó gyermeknek segítünk felismerni, miért rossz, amit tett. Tanítjuk a helyes viselkedésre, fejlesztjük empátiás készségét. (Mit érezhet a másik , akinek kárt okozott.) A konfliktushelyzetek lehetőséget adnak a bocsánatkérés és a megbocsátás gyakorlására. Nem engedjük, hogy a gyermekek elvegyék egymástól a játékot. Kérjék el, és ha kell, várjanak, vagy játsszanak mással. Beavatkozhatunk akkor is a játékba,ha ezt a gyermekek igénylik.

Együttjátszás során módunk van példát mutatni, új játékot tanítani, vagy a játék témáját gazdagítani. Nem kívánatos (pl. erőszakos) játék esetén más játékot javasolunk, vagy más irányt adunk a játéknak. Meg is indokoljuk, miért nem helyeseljük pl. az erőszakos játékot.

Gyakran okoz problémát, hogy a játszó gyermekcsoportok nincsenek tekintettel egymásra, vagy a szereposztásban egyes gyermekek rendszeresen hátrányos helyzetbe kerülnek. Arra tanítjuk a gyermekeket, hogy alkalmazkodjanak egymáshoz, mások érdekeit, kívánságait is vegyék figyelembe. Nem engedjük, hogy sérüljön a gyermekek személyisége (pl. kiközösítés, negatív szerepek miatt).

A gyermekeket megfigyeljük játékuk közben, így könnyebben megismerhetjük személyiségüket, érdeklődésüket, képességeiket, társas kapcsolataikat, esetleges lelki-vagy egyéb problémáikat.

2.3. Munkajellegű tevékenységek

A tevékenység célja: A munkavégzéshez szükséges készségeke, képességek, tulajdonságok, illetve a közösségi kapcsolatok, a kötelességteljesítés alakítása, az örömmel végzett, játékos, munkajellegű tevékenységekkel.

Feladatok:

- A munkajellegű tevékenységek alapvető feltételeinek megteremtése.
- A különböző típusú munkajellegű tevékenységének fejlődésének biztosítása.

2.3.1. A munkajellegű tevékenységek alapvető feltételeinek megteremtése

Az egyik legfontosabb feladatunk a munkához való helyes viszony kialakítása, ami csak akkor lesz eredményes, ha támaszkodunk a gyermekek tevékenységi vágyára, önállósodási törekvésére, utánzási vágyára.

A nyugodt, szeretetteljes légkör

Az örömmel végzett munka az egyik alapvető feltétele. Ezt az óvó úgy tudja biztosítani, ha a gyermek bármikor fordulhat hozzá segítségért, és pozitív megerősítésével támogatja a gyermek tevékenységét.

Megfelelő munkaeszközök

A megfelelő munkaeszközök biztosításával megkönnyítjük az eszközhasználat, illetve a különböző munkafázisok elsajátítását.

Elegendő munkaidő

Ha elegendő munkaidő áll a gyermekek rendelkezésére, a munkatevékenységeket eredményesebben tudják gyakorolni.

Elegendő hely

szükséges ahhoz, hogy a gyermekek a rájuk bízott munkát kényelmesen elvégezhessék. Ehhez ha kell, átrendezzük az adott területet (pl. asztalokat átrendezése a felsepréshez). A munkaeszközöket is elérhető helyen tároljuk.

Több munkalehetőség

Minél több munkalehetőséget igyekszünk biztosítani a gyermekek számára. Ezek lehetnek folyamatos, illetve alkalomszerű munkák. A munkajellegű tevékenységeket előre tervezzük, illetve a spontán adódó lehetőségeket is kihasználjuk. Az utóbbira példa az óvónak, illetve a kisebb gyermeknek nyújtott segítségadás.

A munkatevékenységek megfelelő irányítása

A munkatevékenységek megfelelő irányításával elősegíthetjük a munkavégzéshez szükséges képességek, szokások kialakulását. Az óvodába lépő gyermekek önállósága, munkával kapcsolatos tapasztalatai igen nagy eltéréseket mutatnak. Éppen ezért fontos a differenciált segítségadás. Az adott munkában kevésbé járatos gyermekek több segítséget igényelnek. Elmagyarázzuk, bemutatjuk a munkaeszközök használatát, illetve a tevékenység sorrendjét, és elegendő időt hagyunk a gyakorlásra.. A folyamatos, pozitív értékeléssel, bátorítással segítjük a munkához való viszony helyes kialakulását. Felhívjuk a gyermekek figyelmét a munka eredményére, hasznára, és együtt örülünk velük. Így legközelebb még céltudatosabban végzik az adott tevékenységet.

A munkavégzés az egész óvodai életet átszövi, rendszeres, folyamatos tevékenység. Így a gyermekek felismerik, megszokják, hogy szükség van a munkára, és a felnőttek munkáját is

jobban megbecsülik. A fokozatosság elve ezen a területen is érvényesül. A különböző munkafajtákat fokozatosan vezetjük be, és a munka mennyiségét is fokról fokra növeljük.

A szülőkkel való együttműködést a munkajellegű tevékenységek esetében is fontosnak tartjuk, hiszen csak így lehet eredményes a gyermekek munkához való pozitív viszonyának a kialakítása, illetve megőrzése. Ennek érdekében beszámolunk a gyermekek tevékenységéről, fejlődéséről, és biztatjuk a szülőket, hogy otthon is adjanak alkalmakat hasonló tevékenységek elvégzésére.

2.3.2. Különböző típusú munkajellegű tevékenységek fejlődésének biztosítása

Önkiszolgálás

Arra ösztönözzük a gyermekeket, hogy a magukkal kapcsolatos teendőket (testápolás, öltözködés, étkezés) minél korábban próbálják önállóan elvégezni. (ld. bővebben az Egészséges életmód alakítása c. fejezetet)

Naposi munka

4 éves kortól fokozatosan vezetjük be a naposi munkát. A kisebbek figyelik a naposok tevékenységét, illetve egy-egy részmozzanatot ők is végezhetnek, segíthetnek a naposoknak.

A naposi rendszer kialakítása történhet névsor vagy ülésrend szerint. Egy táblán követhetik a gyermekek, ki a soron következő napos.

A feladatok fokozatosan bővülnek.

- Segítenek a foglalkozáshoz szükséges eszközök kiosztásában.
- Önállóan megterítik az asztalt.
- Segíthetnek az ételkiosztásban (pl. kenyér, gyümölcs).
- Étkezés után letörlik az asztalt, összeseprik a morzsákat, szükség esetén felmosnak az asztalok környékén.

A naposi munka jól szolgálja az önállóság fejlődését, illetve a másokért végzett munka felelősségének kialakulását.

Ha szükségét érzi, az óvó más felelősöket is választhat (pl. mosdó-, virág-játékpolcfelelőst).

A környezet rendjének, tisztaságának megőrzése

Az óvodába kerülő gyermekeknek meg kell ismerniük a környezetükben lévő tárgyak helyét. Kezdetben segítséggel, majd egyre önállóbban vesznek részt a rendrakásban, a csoportszoba átrendezésében. Arra törekszünk, hogy a gyermekeknek igényévé váljon a rend és a tisztaság, a földre hullott papírdarabokat figyelmeztetés nélkül vegyék fel. Barkácsolás, ábrázoló tevékenységek után elrakják az eszközöket. A nagyobbak a polcok letörlését is önállóan végezhetik. A környezet rendbentartása, szépítése közösen végzett munka, amelyben az egyén felelősségérzete is nő. Ha nem dolgozik szorgalmasan, a többiekre több munka hárul. A közös munkát meg kell szervezni, együtt kell működni a többiekkel, ami a közösségi kapcsolatokat fejleszti.

A növény- és állatgondozás területei

- Természetsarok gondozása: a gyermekek részt vesznek a gyűjtött magok, termések rendezésében, a szobanövények ápolásában, rügyeztetésben, csíráztatásban.
- Az állatok gondozásával a szabadban a madarak etetése közben, illetve a gyermekek ismerőseinek udvaraiban tett látogatások alkalmával ismerkedhetnek meg.

Kerti munkák

- Az óvodakert (konyhakert magaságyással és fűszernövénykert) gondozása közben a következő pedagógiai célok valósulhatnak meg:
  - Évszakok és időjárás változásainak megfigyelése
  - Növények fejlődésének, csírázásának, virágzásának és termésének követése
  - Napi vagy heti gyermekfeladatok: locsolás, figyelés, egyszerű gondozás
  - Illat-, tapintás-, forma- és színélmények beépítése a foglalkozásokba
  - Beporzók, rovarok és természetvédelmi összefüggések megfigyelése
  - Ehető növények, zöldségek és fűszernövények megismerése felügyelet mellett

- Bár egész évben adódnak munkák a kertben, különösen tavasszal szerezhetnek a gyermekek sok tapasztalatot a növények fejlődéséről, életfeltételeiről, az élelőlények jellemzőiről (növekszik, táplálkozik, szaporodik). Részt vesznek a talaj előkészítésében, a magok ültetésében, a kikelt növények gondozásában. A beért termést közösen szedjük le, és fogyasztjuk el. Az udvar rendbentartása is sok munkalehetősége kínál a gyermekeknek. Segítenek a lehullott levelek, ágak eltakarításában. A járdák tisztántartásában, a hó eltakarításában is részt vesznek.

Alkalomszerű munkák

Ezek lehetnek közösen végzett munkák, pl. a csoportszoba díszítése, átrendezése, közös ajándék készítése.

Az alkalomszerű munkák második részét egyéni megbízatásként egyes gyermekek teljesítik. Segítenek az óvónak az eszközök kiosztásában, üzenetet adnak át az óvodán belül. Nagyra értékeljük azoknak a gyemeknek a segítőkészségét, akik észreveszik, ha a társaiknak vagy az óvoda dolgozóinak segítségre van szükségük.

A munkajellegű tevékenységek során a gyemekek egész személyisége fejlődik.

A verbális fejlesztésre is sok lehetőségünk van, hiszen a pontos munkavégzéshez meg kell a gyermekenek érteniük a feladatot, illetve az óvó magyarázatát, és a szókincsük is gyarapodik a tevékenységek, illetve eszközök megnevezésében.

2.4. Tanulás

Célunk a szélesen értelmezett tanulás során a gyermekek személyiségének sokoldalú fejlesztése.

Feladatok:

- A tanulás különböző formáinak biztosítása.
- A szervezett tanulási forma kereteinek biztosítása.

2.4.1. A tanulás különböző formáinak biztosítása

A tanulás a nevelési folyamat egészében jelenlévő, nagyrészt utánzásos, spontán tevékenység. A gyermekek játékosan, spontán módon szereznek tapasztalatokat a különböző tevékenységek (pl. játék, önellátás, kirándulás stb.) során. **A játékon keresztül tanul legintenzívebben a gyermek**. Amikor játszik, emóciók zajlanak, erősödnek benne; képességek aktivizálódnak, melyek egész személyisége fejlődésének rugói. **A játékban** a gyermek általában aktív, belső motivációkból eredő **érdeklődése hosszú ideig megmarad. Képes sokáig figyelni,** tevékenységére kitartás, elmélyülés jellemző. A játék öröme, a siker érzése újra és újra tevékenységre ösztönzi.

A szociális tanulásnak igen nagy a jelentősége óvodás korban. Az utánzásos, minta- és modellkövetéses magatartás- és viselkedéstanulás az egyik legtermészetesebb tanulási mód.

Az utánzás ugyanis az óvodás korú gyermekek egyik fontos életkori sajátossága. Az óvó modellszerepe azért nagyon lényeges, mert a gyermekek azonosulnak vele, illetve az általa képviselt értékekkel. Ezért tartjuk fontosnak, hogy magatartásunk példaértékű legyen a gyermekek számára. Egyre inkább fölerősödik azonban a társak hatása is. A szociális tanulás hatására szokások, magatartásformák, attitűdök alakulnak ki a gyermekekben.

A gyermekek életkori sajátossága a kíváncsiság, ami környezetkutató manipulációra vagy sok kérdésre készteti őket. A tanulás, ismeretszerzés egyik formája a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés. Az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés alkalmával is kérdeznek a gyermekek. **Mivel nem szándékosan tanulnak, figyelmük önkéntelen, ezért építenünk kell a gyermekek érdeklődésére, kíváncsiságára, fel kell kelteni az érdeklődésüket**. A tanulás folyamatában is minta az óvó viselkedése. Ha a gyermekek azt látják, hogy mi is rácsodálkozunk a szépre, hogy érdekel bennünket, amit megfigyelünk, ez inspirálja őket az ismeretszerzése.

A gyakorlati probléma- és feladatmegoldás során a gyermekek cselekvési vágyára, aktivitására építünk. **A tevékenységközpontú ismeretszerzést tartjuk elsődlegesnek a verbális ismeretközlés helyett**. Természetes helyezekben, játékosan konkrét tapasztalatokhoz juthatnak a gyermekek. Igyekszünk minél több érzékszervet bevonni a tapasztalatszerzésbe. A feladathelyzet motiválja, cselekvésre készteti őket. A problémamegoldást követő sikerélmény további próbálkozásokra ösztönzi őket.

Az óvodapedagógus által kezdeményezett foglalkozásokon megvalósuló tanulásban is jelen vannak a korábban említett tanulási formák (pl. a különböző mozgásformákat utánzással sajátítják el a gyermekek a testnevelési foglalkozásokon).

Azt szeretnénk elérni, hogy a gyermekek megkedveljék a tanulást. Ezt úgy érhetjük el, ha építünk a gyermekek életkori sajátosságaira, aktivitásukra, kíváncsiságukra. Így pozitív viszonyt alakítunk ki bennük az ismeretszerzéshez, önként és szívesen vesznek részt ebben a folyamatban. A kudarc, sikertelenség azt a kíváncsiságot, érdeklődést oltja ki a gyermekből, ami az óvodáskor oly szembetűnő jellemzője – ha megfelelő tanulási feltételeket teremtünk számukra. Ezért a tanulásban **a gátló kudarcok kiküszöbölésére kell törekedni, mert a siker öröme önmaga motiválja a gyermeket** az újabb örömteli, megismerő, tapasztalatszerző tevékenységre, tehát önmaga fejlődésének rugójává válik. **Pontosan tudnunk kell, hogy az adott gyermeknek milyen szintű feladatot adhatunk ahhoz, hogy erőfeszítések árán sikerélményekhez jusson,** vagyis a tevékenység elvégzésének eredményeként képességei fejlődjenek.

Az óvó mindig meggyőződik arról, hogy a gyermek érti-e a neki adott feladatot, megoldásra **ösztönöz**, kitartásra, újabb próbálkozásra **buzdít**, értékelésével **erősíti a gyermekekben a reális önbizalmat**, ami fokozza biztonságérzetüket, emocionális stabilitást eredményez.

Meggyőződésünk szerint a lelki, társas és érzelmi rendezettség teremthet jó alapot a felszabadult, örömteli, kreatív játékhoz és mozgáshoz, melyek a tanulás legfontosabb sziterei. E két tevékenységforma egész személyiséget fejlesztő hatása elősegíti, hogy az óvodáskor végére tanulási helyzetben is érvényesüljön a belső motiváció.

2.4.2. A szervezett tanulási forma szervezeti kereteinek biztosítása

A szervezett tanulás feladata a gyermekek meglévő tapasztalatainak rendezése, bővítése, összefüggések feltárása.

A gyermek a világot komplexen érzékeli, ezért mi sem foglalkozási ágakban gondolkozunk, hanem törekszünk a komplexitásra. Ezért a tevékenységtartalmak nem naphoz kötöttek a testnevelést kivéve. Mese-vers a hét minden napján van, ábrázolás, ének-zene pedig

a hét bármelyik napján a gyermekek igénye szerint. A matematikai tevékenységeket játkokba integráljuk, és a hét több napján is kezdeményezhetjük a 4 évesnél idősebb gyermekeknek.

Időtartam foglalkozásonként:
3-4 évesek: 10-15 perc
4-5 évesek: 20-25 perc
5-6-7 évesek: 30-35 perc

A szervezett tanulás formái a kötetlen és kötött foglalkozások. A kötetlenség a gyermekek önkéntes részvételét jelenti. A gyermekek bármikor bekapcsolódhatnak a foglalkozásba, de bármikor el is mehetnek játszani. Minél idősebb a gyermek, annál inkább igyekszünk rávezetni őket arra, hogy az általuk megkezdett tevékenységet be is fejezzék. A kötött foglalkozások tartásánál is ügyelünk arra, hogy a gyermekek érdeklődésére, kíváncsiságára, aktivitására alapozzunk, így a játékos, oldott légkörű foglalkozáson szívesen vesznek részt.

A foglalkozások munkaformái a frontális, csoportos (páros) és egyéni foglalkoztatási forma. Mindhárom formának megvan a maga helye és ideje a tanulás folyamatában. A csoportos foglalkoztatási forma előnye, hogy a feladatok között differenciálhatunk, és a gyerekek társaikkal együttműködve, egymást segítve vesznek részt a tanulásban. Az egyéni munkaformában a gyermekek önállóan oldják meg a feladatot, módunk van egyéni fejlettségüknek megfelelő differenciált feladatadásra és segítségnyújtásra.

IV. A FEJLESZTÉS TARTALMI ESZKÖZEI

A környezetet pontosan, valóságszerűen megismerni a cselekvés, a kép, a szó egységében lehet. Ez lehetővé teszi, hogy az évszázadok alatt felhalmozott egyetemes, nemzeti, etnikai értékeket, hagyományokat, szokásokat átadjuk, közvetítsük a gyermekeknek, alapozva aktivitásukra, érdeklődésükre, s a már meglévő ismereteikre.

Az óvodai nevelésben akkor leghatékonyabb az ismeretek átadása, **ha a gyermekeknek minél sokoldalúbb tapasztalat szerzésre és élményszerű átélésre adunk lehetőséget.** Ily módon valósul meg a komplexitás a nevelési feladatok megvalósítása során. (Az adott ismeret anyag -pl. állatok, időjárás- egyszerre több különböző műveltségi területen keresztüli közlése: mozgásos játék, ének-zene, mese-vers.)

Munkánkat a gyermekek élményeire a cselekvő megismerésre alapozva – a lehetőségek szerint – élethelyzetekben végezzük. Úgy a tervezés, mint a nevelés feladatait - a komplexitást figyelembe véve - az aktuális természeti és társadalmi környezetből szerezhető gyermeki tapasztalatokra építjük. Ezeket a tapasztalatokat rendszerezve és új élményekkel, ismeretekkel gazdagítva juttatjuk el a gyermekeket a tájékozottság magasabb szintjére.

Évente körülbelül 2 havonkénti váltásban 5 ciklusban tervezzük fejlesztő munkánkat. Az évszakok köré rendezett ciklusok 1-1, a családokkal megélt ünnepben csúcsosodnak ki. Ezeknek egy-egy keresztyén érték képezi alapját.

hónap	**évszak**	**ünnep**	**érték**
1. szeptember-október	nyár II. – ősz I.	hálaadónap	hála
2. november-december	ősz II. – tél I.	mikulás, karácsony	szeretet
3. január-február	tél II.	jelmezbál	öröm
4. március-április	tavasz I.	húsvét	hit
5. május-június	tavasz II. – nyár I.	szülők, gyermekek napja	remény

1. A külső világ tevékeny megismerése - környezeti tapasztalatok, természetvédelem

A tevékenység célja: A közvetlen környezetét ismerő, abban eligazodó, a természetet szerető, védő, Isten teremtményeit tisztelő gyermeki magatartás kialakítása.

Azt a célunkat, hogy a gyermekek harmóniában éljenek környezetükkel, úgy tudjuk elérni, ha megtanítjuk őket az élet tiszteletére és védelmére. Isten jónak teremtette a földet, és az emberre bízta, aki sajnos nem mindig bánik jól vele. A gyermekeket arra buzdítjuk, hogy vegyék észre a természet, az élet szépségét, és vigyázzanak értékeire.

A társadalmi környezettel való ismerkedés közben az embereket tisztelő, munkájukat megbecsülő magatartás kialakítása a célunk.

A gyermek, miközben felfedezi környezetét, olyan tapasztalatok birtokába jut, amelyek a környezetben való, életkorának megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek. Megismeri a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a közösséghez való tartozás élményét, a nemzeti, családi és a tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét, védelmét.

Feladatok:

- A gyerekek érdeklődésének, életkori sajátosságaiknak megfelelő tevékenységek, tapasztalat- és ismeretszerzési lehetőségek biztosítása.
- A tevékenységek szervezeti formáinak biztosítása.

1.1. A gyermekek érdeklődésének, életkori sajátosságainak megfelelő tevékenysége, tapasztalat- és ismeretszerzési lehetőségek biztosítása

A környezettel való ismerkedés az egész óvodai életet átszövi, melynek alapja a gyermekek megismerési vágya, aktivitása, változások iránti fogékonysága. Ehhez a tevékenységhez biztosítjuk a feltételeket, megfelelő alkalmakat, időt, helyet és eszközöket. A tapasztalatszerzést, amikor csak lehet, a valódi környezetben végezzük. Az óvoda melletti liget, a közeli szántók, kertek; sétányi távolságra az erdő, patak; a falu óvodásléptekkel is végigjárható utcái természetes, könnyen elérhető s kiapadhatatlan forrásai a megfigyelésnek, tapasztalatszerzésnek. A jó faluközösség gyermekszívvel is érzékelhető, jó alapot ad nyitott, közösséget kereső és építő emberek neveléséhez. A témák lineárisan bővülnek és koncentrikusan mélyülnek az életkor növekedésével. A természeti és társadalmi környezet témakörei átfogják, körülölelik a többi tevékenységtartalmat. Ezek a témakörök egymással is több ponton kapcsolódnak, összefüggnek.

A természeti környezet megismerése

Évszakok

Megfigyeljük az időjárás hatását a növényekre, az állatokra és az emberre. A gyerekek fölismerik az élő és élettelen környezet egymásra hatását. Az évszakra jellemző növényeket és egyéb kincseket gyűjtünk (pl. levelek, termések, virágok, madártollak stb.), majd az élősarokban elhelyezzük. Különféle szempontok alapján (pl. szín, forma) csoportosítjuk a gyűjtött anyagokat. Télen kísérleteket végzünk a hóval, jéggel, vízzel. Az évszakok váltakozásának, a természet, a hazai táj szépségeinek megfigyelése, megismerése közben megalapozzuk a gyermekek pozitív viszonyát a természethez. Hazaszeretetre, az élet, a természet szeretére, védelmére neveljük őket. Minél pontosabb a gyermekek megfigyelése, annál pontosabb lesz valóságképük.

Növények

Kirándulás, illetve növénygondozás alkalmával megfigyeljük a növények fejlődését, részeit, életfeltételeit. A természetsarokban és a kertben ültetünk, csíráztatunk, ágakat hajtatunk. Az évszaknak megfelelő gyümölcsöt, zöldséget hozunk az óvodába. Összehasonlítjuk, csoportosítjuk; tapintás, illetve kóstolás alapján felismerjük a megmosott gyümölcsöket, zöldségeket. Vitaminsalátát készítünk, beszélgetünk az egészséges táplálkozásról.

Állatok

Állatkert látogatása alapján, videófilmeken keresztül ismerkedünk a vadon élő állatokkal. Erdőben, vízparton és a mezőn az állatokat természetes élőhelyükön figyeljük meg. Minden állatnak megvan a maga helye a természetben (táplálkozási láncok), ezért tudatosítjuk bennük, hogy nem szabad eltaposni bogarakat, ellopni a madarak tojását stb. Háziállatokkal családi házaknál ismerkedhetünk. Megsimogathatják, összehasonlíthatják a különböző állatokat (pl. a szárnyasokat és négylábúakat). Megfigyelhetik, hogyan mozognak, mivel táplálkoznak, hogyan nevelik kicsinyeiket stb. Az állatok mozgásának, hangjának utánzása jó játék, főleg a kisebb gyermekeknek.

A levegő, talaj, víz védelme napjainkra nagyon fontossá vált

Tudatosítjuk a gyermekekben, milyen nélkülözhetetlen számunkra a tiszta víz és levegő. Eljátszunk a gondolattal, mi lenne, ha nem lenne víz, levegő a földön. “Láthatóvá” teszük a levegőt lufi, illetve buborékfújással, papírforgóval. Kirándulás, városi közlekedés során megfigyeljük gyárak, járművek levegőszennyezését. Kísérletezünk tiszta és szennyezett vízzel és talajjal. Kertészkedés közben sokféle tapasztalatot szerzünk a talaj tulajdonságairól, megfigyeljük a benne látható élőlényeket (pl. gilisztát), sőt az esestleges szemetet is.
Beszélgetünk arról, mit tehetünk a levegő, talaj és a víz védelmében. Amikor alkalom adódik rá, cselekszünk is.

Naptár (év, hónap, nap, napszakok)

Minden reggel a Naptárnál megbeszéljük, milyen nap van aznap, milyen az időjárás. Ha valamilyen nagyobb eseményre, ünnepre készülünk, feltesszük az eseményt ábrázoló képet naptárra, és számolgatjuk, “hányat kell még aludni”. Az évszakfánkon figyelemmel kísérjük, melyik hónapnál, évszaknál tartunk. Eljátszuk a különböző napszakokra jellemző tevékenységeket, képeket rakunk időrendbe. Ezekkel a tevékenységekkel segítünk a gyermekeknek a időben tájékozódni.

A társadalmi környezet megismerése

Az ember

Az énkép fejlesztésének fontos része, a testséma kialakulásának elősegítése, amire az óvodai élet sokféle tevékenysége közben lehetőségünk van (pl. öltözködés, testápolás, mozgás, játék).

Érzékszerveiket sokszínű tevékenységgel, érzékelő játékkal fejlesztjük.

A testünkre vigyáznunk kell (ld. Az egészséges életmód alakítása c. részt). Ha betegek leszünk, orvoshoz megyünk. Orvosos játékot játszunk, játékból beteget ápolunk, gyógyszertárba megyünk. Megfigyeljük egymást – mindenki más, mégis hasonlítunk. Végigkövetjük egy ember életútját (pl. nagyszülő életszakaszait).

Család

Beszélegetünk az emberi kapcsolatokról, a család keletkezéséről, rokoni kapcsolatokról. Eljátszuk az egyes családtagok szerepét. Családi képeket nézegetünk, lerajzoljuk a családot. Sorbarendezzük a családtagokat életkor szerint. A szülők tiszteletére neveljük a gyermeket.

Közlekedés, az ember munkája

Kirándulások alkalmával ismerkedünk a biztonságos közlekedés szabályával, a különböző közlekedési eszközökkel. Ellátogatunk vasúti és buszpályaudvarra. Eközben sok tapasztalatot gyűjtünk az emberek munkájáról is. Gyakoroljuk a kulturált viselkedés, társadalmi érintkezés szabályait.

Az óvodában sokféle játékos tevékenységgel dolgozzuk fel tapasztalatainkat.

A mi falunk

Óvodánk egy nem egészen 500 fős faluban látja el feladatát. Törekvésünk, hogy rendszeres sétáinkon a falu utcáit, intézményeit (boltok, posta, iskola, orvosi rendelő, templom, kultúrház, polgármesteri hivatal), jellegzetességeit (harangtornyok, emlékművek, vadászház) megismerjék a gyermekek. Gyakran szóba elegyedünk idősekkel, beengednek az udvarukba, így megismerkedünk egy-egy család portájával. A gyermekek bemutatják rokonaikat, barátaikat, megfigyelik a különböző foglalkozásokat, építkezéseknél nyomon követik a falu arculatának változását. Kis falunk régről való emlékei gyarapszanak (ásatások, újra feléledő hagyományok). Örvendetes, hogy több olyan esemény is zajlik évente (zeneiskolai koncertek, március 15-i ünnepély, nyárvégi falunap, búcsú, közös mikulás-ünnep, nyugdíjasok karácsonya), illetve környezetvédelmi tevékenység (faültetés, szemétszedés stb) melyen az óvodások a családjukkal együtt részt vehetnek, és érezhetik a faluközösséghez tartozás örömét, ezzel gyarapítják lakóhelyük fizikai és szellemi értékeit. Óvodánk is nyitott ezek megismerésére, a gyermekek érdekében történő felhasználásukra. A foglalkozások során újra átélik, feldolgozzák élményeiket.

A helyi baptista gyülekezet több közös intézményi rendezvénynek ad otthont (évnyitó, évzáró, karácsony, szülők napja). A gyermekek jelentős hányada (különböző keresztyén közösségekben) rendszeresen részt vesz istentiszteleteken. Természetesen járnak az óvodába nem keresztyén családban élő gyermekek is. Az ő számukra különleges élmény a keresztyén istentisztelet és szemlélet megismerése.

Ünnepek

Nagyon várjuk ünnepeinket, izgatottan készülünk rájuk. Feldíszítjük, kitakarítjuk a csoportszobát, énekelünk, verset, mesét mondunk. Megfigyeljük az ünnepi készülődést a faluban, otthon. A külsőségek, ünnepi hangulat melllett fontosnak tartjuk az ünnepek lényegének megismertetését (pl. márc.15- hazaszeretet, karácsony – Jézus születése, Ő a legnagyobb ajándék).

1.2. A tevékenységek szervezeti formáinak biztosítása

Vannak rendszeresen ismétlődő tevékenységeink (pl. a Naptár, az óvoda udvarának és környékének folyamatos megfigyelése).

Közvetlen tapasztalatszerzésre a gyermekek aktív tevékenykedtetésére törekszünk a séták, kirándulások, gyűjtés, megfigyelés, kísérletezés során. Minél több érzékszervet próbálunk bevonni megfigyelési folyamtaikba, komplexen, sokoldalúan dolgozzuk fel velük a témákat. Amikor csak lehet, verset, mondókát mondunk, énekelünk, mozgást utánozunk, észrevétetjük velük a téma matematikai vonatkozásait. Ábrázolás során felhasználjuk a természetben gyűjtött anyagokat, vagy élményeinket jelenítjük meg különböző technikákkal.

Az ismereteket rendszerező foglalkozásokon ismétlő játékok, játékos vetélkedők, képválogatások, feladatlapok, találós kérdések segítségével ismételjük át a tapasztalatokat, valamint ok-okozati összefüggéseket tárunk fel.

1.3. Természetvédelem

A természetvédelem lényegét egy kínai bölcs mondás hűen tükrözi:

> "Ha a jövő évről akarsz gondoskodni - vess magot,
> Ha egy évtizeddel számolsz - ültess fát.
> Ha terved egy életre szól - embert nevelj!"

A fenti célt az óvodában úgy valósítjuk meg, hogy az általunk nevelt gyermekekben **megalapozzuk a természet** megismerésével a **természet szeretetét**, a természet **tisztaságának, szépségének védelmét**.

Az a gyermek, aki megismeri, megbarátkozik a természet szépségeivel, törvényszerűségeivel, a természeti folyamatok kölcsönhatásaival, később természetes módon védi is ezeket az értékeket. Várhatóan felnőttként környezetvédő életmódot fog élni, megértve azt, hogy **az ember a természet elválaszthatatlan része.** Óvodáskor végére kialakulnak a gyermek alapvető személyiségjegyei, ezért fontos feladatunk ebben az életkorban a napi életet átható, tudatos természetszeretetre, gondozásra nevelés. A gyermek érzelmi alapon válogat a család, az óvoda által nyújtott hatásokból. Ezért törekszünk arra, hogy a gyermeket olyan hatások érjék, amelyek környezetük felfedezésére, a rácsodálkozásra ösztönzik őket. Ehhez arra van szükség, hogy nyugodt, békés körülmények között módja legyen szemlélődni az őt körülvevő világ rejtelmeiben, s minden érzékével megtapasztalhassa azt. (Úgy, hogy se a természetben, se önmagában ne tegyen kárt!) Felhívjuk a figyelmét arra, hogy a természet látszólagos nyugalma mögött folyamatos változás rejlik!

"A Földet nem nagyapáinktól örököltük, hanem unokáinktól kaptuk kölcsön." (indián közmondás)

A környezet megismerésében valósul meg komplex módon a tradicionális nevelési területek minden feladata (anyanyelvi-, irodalmi-, zenei-, matematikai-, vizuális nevelés.) a természetes gyermeki megnyilvánulások eszközével.

A minden tekintetben alapozó szerepet betöltő óvodai nevelés az első intézményes lehetőség a gyermekek életkorának megfelelő környezettudatos gondolkodás és magatartás alakítására.

Gondolkodásunkban és így természetesen az óvoda Pedagógiai Programjában is központi szerepet foglal el a környezeti nevelés, a teremtett világ védelmének feladata.

2023 őszén megkaptuk a Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesülettől a Madárbarát óvoda címet A mindennapi madárvédelem gyakorlati tevékenységei, a madarak megfigyelése, a kertészkedés kiemelkedően jó lehetőséget kínál a gyermekek nevelésében, az óvoda nevelési programjának fejlesztésében, bővítésében (pl. a játszótéren madáritató és madárodú felszerelése, madárkarácsony)

2023 decemberétől pedig Zöld óvoda vagyunk.

A „Zöld Óvoda" címmel rendelkező óvodák automatikusan tagjaivá válnak a Magyarországi Zöld Óvodák Hálózatának. Ez a szakmai kapcsolat biztosítja a fenntarthatóságra nevelés

folymatosságát, a gyermekek környezettudatos magatartásának erősödését, az ehhez fűződő szokások rögzülését, életvitelükbe történő beépülését.
Vállalt céljaink:

- Az óvodai nevelés dokumentumaiban hangsúlyosan megfogalmazásra kerülnek a fenntarthatóságra nevelés elvei alapján folyó nevelőmunka jellemzői, a környezet-és egészségtudatosságra nevelés elvei és területei. A helyi természeti értékek védelmének nevelése hangsúlyosan jelenik meg.
- Az óvodai tevékenységekbe beépülnek a "hungarikumok" - a helyi sajátosságok figyelembevételével. Megfogalmazásra kerül az óvodapedagógusok által szervezett és irányított, valamint külső szakmai segítséget igénybe vevő népművészeti és kézműves képzés, mely megjelenhet a kézműves tevékenységektől a néptáncig, a népdaltól, a magyar növény- és állatfajoktól a gyógynövényekig, a magyar konyha jellemzőitől a magyar népi viseletekig, vagy akár az építészet ismeretéig.
- Részt vettünk az „Így tedd rá” képzés egy ismertető napján; de úgy döntöttünk, hogy inkább a szomszéd településen élő néptáncoktató segítségét vesszük igénybe a gyermekek néptáncoktatásában (heti egy alkalommal).
- Az óvodakertben a helyi lehetőségek figyelembevételével valósul meg a zöldséges- és virágoskert, a gyógy- és fűszernövény rész, a komposztáló stb. A gyermekek kertgondozásához kisméretű kerti szerszám biztosított. vállalás: Konyhakert magaságyással; és a fűszernövénykert gazdagítása, csinosítása.

2. A külső világ tevékeny megismerése - matematikai tapasztalatok

A tevékenység célja: A környezet tevékeny megismerése során a gyermekek mennyiségi, formai tér- és síkszemléletének kialakítása, matematikai érdeklődésük felkeltése, a logikus gondolkodásuk fejlesztése. Ezek az ismeretek segítik őket abban, hogy fölismerjék a világ törvényszerűségeit, és azokon keresztül meglássák Isten bölcsességét.

Feladatok

- A gyermekek megismerő képességeinek fejlesztése változatos tevékenységek során.
- A tevékenység szervzeti kereteinek biztosítása.

2.1. A gyermekek megismerő képességeinek fejlesztése változatos tevékenységek során

A gyermekek már óvodába kerülésük előtt is szereznek matematikai tapasztalatokat, és ez a folyamat folytatódik az óvodában. A játékeszközökkel, tárgyakkal való manipuláció közben ismerkednek azok tulajdonságaival, hasonlóságokat, különbségeket fedeznek fel. Fölfedezésük sokszor újabbak keresésére ösztönzik őket.

A mi feladatunk erre a megismerési vágyra, kíváncsiságra építve olyan tevékenységeket biztosítani, melyek fejlesztik a gyermekek megismerő képességeit.

A játék – különösen a konstrukciós játék – sok lehetőséget nyújt spontán matematikai tapasztalatszerzésre. A boltos játék során számlálnak, mérnek, összehasonlítanak, sorbarendeznek számosság, nagyság szerint. Babavendégség alkalmával párosítják a vendégeket a tányérokkal, a tálcán lévő “süteményt” számlálják, elosztják, ezzel műveleteket végeznek. Építés közben számlálnak, összehasonlítanak, ugyanolyan magassá tesznek hozzátevéssel, elvevéssel, sorbarendezést végeznek stb. A játékban rejlő lehetőségeket kihasználhatjuk életszerű helyzetek, játékos szituációk megteremtésével, érdekes eszközök biztosításával.

Tevékenység közben különböző gondolkodási műveleteket végeznek. Ha sikerül a problémát megoldaniuk, legközelebb még nagyobb érdeklődéssel fordulnak a matematikai

problémák iránt. Így alapozódik meg a gyermekek matematikai érdeklődése, fejlődnek intellektuális érzelmeik.

A játék mellett az összes többi gyermeki tevékenység is szolgálhat matematikai tapasztalatokkal. Ábrázoló tevékenységük, illetve a környezet megismerése közben a tárgyak, anyagok mennyiségi, formai, térbeli viszonyaival ismerkednek. A természetben találkoznak a szimmetriával (pl. levelek, pillangók), ritmussal (pl. nappal és éjszaka váltakozása, pislogás), és ezeket ábrázolhatják is különböző technikákkal. Munkatevékenység és mozgás során a térben való tájékozódást gyakorolják.

A spontán adódó lehetőségek kihasználása mellett szükségesnek tarjuk a tudatos tervezést is a gyermekek sokoldalú fejlesztése érdekében. 4 éves kortól már a gyermekek is igénylik, hogy problémaszituációk, feladathelyzetek elé állítsuk őket.

A következő témakörök, fejlesztési területek szerint tervezzük kezdeményezéseinket: halmazok képzése, elemeinek csoportosítása tulajdonságaik szerint; halmazok bontása részhalmazokra; halmazok összemérése becsléssel, párosítással; sorbarendezés; számlálás, számlépcső, irányított összehasonlítások, relációk felismerése, pontos megfogalmazása; azonosság, különbség; tapasztalatok a darabszámváltozásról. Sorbarendezett elemek helye a sorban, sorszámnevek, ritmikus soralkotás; mérések; tapasztalatok a geometria körében, testek, síkidomok csoportosítása tulajdonságaik szerint, építések, alkotások szabadon és másolással, tevékenységek tükörrel, tájékozódás a térben és síkban ábrázolt világban.

A tevékenységek közben a gyermekek akarati tulajdonságai, kitartásuk, feladattudatuk is fejlődik, alaposabbak lesznek, ami segíti őket az iskolai életre való felkészülésben. A beszéd lényeges része a gondolkodási képesség kialakulásának, ezért nagyon fontos a gyermekek verbális fejlesztése, a matematikai tevékenységek során. Segítenünk kell nekik, hogy a megismert dolgokat nyelvi jelhez köthessék, tudjanak beszélni, véleményt mondani róluk. Mindig pontosan kell megneveznünk a használt eszközöket, anyagokat és a velük való cselekvéseket.

2.2. A tevékenység szervezeti kereteinek biztosítása

A spontán tapasztalatszerzések mellett kezdeményezünk kötött és kötetlen foglalkozásokat is. Ezekre azért van szükség, hogy a korábban felvett tapasztalatokat rendszerezzük, az ismereteket elmélyítsük..

Ha építünk a gyermekek érdeklődésére, szívesen vesznek részt az általunk kezdeményezett tevékenységekben. A problémaszituációt szinte mindig beépíthetjük valamilyen játékhelyzetbe. Az újdonság, az érdekes eszközök felkeltik a gyermekek kíváncsiságát, elindítanak egy sor ötletet.

Törekszünk a komplexitás lehetőségeinek a kihasználására. A matematikai tapasztalatszerzést összekötjük más jellegű tevékenységekkel: pl. termések, virágok csoportosítása, bontása során azok egyéb tulajdonságaival, részeivel is ismerkedünk; verset mondunk; énekelünk róla; felhasználjuk ábrázoló tevékenységünkben.

Időnként – ha a gyermek igénylik – feladatlap megoldásával gyakoroljuk, illetve ellenőrizzük a megszerzett ismereteiket. A tevékenységeket egyéni, páros vagy csoportos foglalkoztatási formában végezzük, szem előtt tartva a gyermekek egyéni különbségeit, munkatempóját.

3. Verselés, mesélés

A tevékenység célja: A gyermekek személyiségének sokoldalú fejlesztése az irodalmi élmények gyakori átélésének segítségével.

Feladatok

- Értékes irodalmi anyag kiválasztása
- A gyermekek irodalmi érdeklődésének felkeltése, érzelmi, értelmi, erkölcsi és anyanyelvi nevelése a különböző irodalmi művekkel
- Az irodalomhallgatás szervezeti kereteinek biztosítása

3.1. Értékes irodalmi anyag kiválasztása

A felhasznált irodalmi anyag kiválasztása az óvónők feladata. Ehhez pedagógiai tudatosság, pedagógiai, pszichológiai, módszertani ismeretek szükségesek.
Az irodalmi alkotásoknak meg kell felelni a gyermekek életkori sajátosságainak, érdeklődési körének, valóságismeretének. Művészi értékű műveket választunk, melyeknek témája jóra tanítja a gyermekeket. Az óvodás gyermekekre jellemző a kétpontú mérce. Számukra valami vagy jó, vagy rossz. Éppen ezért tartjuk fontosnak olan művek kiválasztását, amelyekben mindig a jó győz, a gonosz pedig elnyeri büntetését.
Műfajok szerint a magyar és külföldi népköltészeti alkotásokból, a klasszikus és mai magyar irodalom gyermekeknek íródott műveiből, illetve a Bibliából válogatunk a következő elvek szerint:
A természeti és társadalmi környezetben szerzett tapasztalatokhoz válogatunk(pl. évszakok, időjárás, élővilág emberi munka, ünnepek, stb.). Ügyelünk a műfajok egyensúlyára.

- A népi mondókák különösen kedveltek a gyermekek körében.A felnőttek játékai ölbeli gyermekekkel típusú mondókákat főként a kisóvodásoknak mondogatjuk. Nagyobbaknak kiszámolókat nyelvtörőket, természeti jelenségekhez kapcsolódó mondókákat tanítunk.
- A versek közül olyan gyermeki szemléletet tükröző alkotásokat választunk, amelyek játékosak, ritmusosak, zenei hangzásúak. Nagyobb gyermekek már érdeklődnek a vers témája, a költői képek iránt is, ezért számukra lírai verseket is választunk. Az éves versanyag összeállításánál tanításra és meghallgatásra szánt verseket is tervezünk.
- A Bibliából rövid igeszakaszokat mondunk, illetve tanítunk a gyermekeknek..Olyan igeverseket választunk, amelyek kapcsolódnak a bibliai történetek, vagy egyéb(pl. környezeti) témák mondanivalójához, és a gyermekek számára érthetőek. Elsősorban a Biblia központi igéi közül választunk. Az igeversek tanulását azért tartjuk szükségesnek, mert az Ige távoltart a bűntől (119. Zsolt 11: “ Szívembe rejtettem a te beszédedet, hogy ne vétkezzem ellened”).
- A mesék közül olyanokat választunk, amelyekben a szereplők jelleme egyértelműen jó vagy rossz.(Hiszen ebben az életkorban alakul a gyermekek erkölcsi értékrendje). Kisebbek számára egyszerű cselekményű meséket, elsősorban népmeséket, halmozó- és láncmeséket, állatmeséket választunk.4-5 éves korra kialakul a gyermekek “kettős tudata”, ezért ekkor már mondhatunk nekik bonyolultabb cselekményű állatmeséket, novellisztikus- realisztikus és tréfás meséket. A nagyóvodásoknak folytatásokban olvasható meseregények közül is választunk. Dramatizálásra, bábozásokra olyan meséket alkalmazunk, amelyeknek a cselekménye egyszerű, kevés, jól megkülönböztethető szereplőt vonultatnak fel. A verses mesék is kedveltek a gyermekek körében.
- A gyermekeket a Bibliával a bibliai történeteken keresztül ismertetjük meg (ld. még “A bibliai igazságok megismertetése”)
- Az óvodások igénylik a reális történeteket, elbeszéléseket, különösen azokat, amelyek róluk és környezetükről szólnak. Egyaránt mesélünk a gyermekeknek kitalált történeteket, illetve értékes irodalmi elbeszéléseket.
- A magyar gyermekköltészet, a népi, dajkai hagyományok, gazdag és jó alkalmat, erős alapot kínálnak a mindennapos mondókázásra, verselésre. A mese a gyermek érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének egyik legfőbb segítője. A mese - képi és konk-

rét formában, esetlegesen a bábozás és dramatizálás eszközeivel - feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonylatait, a lehetséges és megfelelő viselkedésformákat.

- Az óvodában a 3-7 éves gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodóan a népi - népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, a magyarság történelmét feldogozó mondavilág elemei, meséi -, a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek egyaránt helye van.

3.2. A gyermekek irodalmi érdeklődésének felkeltése, érzelmi, értelmi, erkölcsi és anyanyelvi nevelése a különböző irodalmi művekkel

Az óvodás gyermekek személyiségén belül az érzelmek dominálnak, igen fogékonyak az esztétikumra.

Minél több lehetőséget kell biztosítani arra, hogy esztétikai, irodalmi élményben részesüljenek. Így megalapozhatjuk a gyermekek irodalomszeretetét, a szép iránti fogékonyságát és vonzódását.

A művészi értékű mese, vers hallgatásakor a gyermekekben esztétikai,erkölcsi érzelmek keletkeznek (pl. csodálkozás, öröm, természetszeretet, de negatív érzelmek is, pl. szomorúság a rossz miatt). Az irodalmi művek példát adnak a gyerekeknek, hogy az érzelmeiket hogyan fejezhetik ki szavakkal. A mesét, bibliai történetet hallgató gyermek azonosul kedvenc szereplőjével, miközben fejlődik beleérző képessége, empátiás készsége. Azonosul a hős által képviselt erkölcsi magatartással, értékekkel,állást foglal a jó mellett, a rossz ellen. Éppen ezért van nagy szerepük az irodalmi műveknek az erkölcsi nevelésben. Alakítják a gyermekek erkölcsi ítélőképességét, erkölcsi meggyőződését, megismerhetik az erkölcsi fogalmakat. A közösségi érzelmeket is formálja a közös irodalomhallgatás, versmondás.

Az irodalmi művek szerepet játszanak az óvodáskorú gyermekek értelmi fejlődésében is. A valóság sokoldalú irodalmi visszatükröztetésével formálódik a gyermekek világképe.

A bibliai történetek segítségével megismerik Isten tetteit, alkotásait, gondolkodását az emberről, alakul istenképük, emberképük.

A gyakori irodalomhallgatás során a gyermekek figyelme egyre tartósabbá válik. Az önkéntelen figyelmet a szándékos figyelem váltja fel, ami lényeges a gyermekek iskolaérettségének eléréséhez. A mese, vers, bibliai történet hallgatása jelentősen hozzájárul a produktív és reproduktív képzelet fejlődéséhez. A gyakori mese-vers-igeismétlések hatására fejlődik a gyermekek emlékezete. Irodalomhallgatás során gondolkodási műveleteket (pl. összehasonlítás) is végeznek.

A mese, vers, bibliai történet az anyanyelvi nevelés leghatásosabb eszközei közé tartozik. A mondókák, versek mondogatásakor sajátítják el a gyermekek a helyes kiejtést, a nyelvtanilag helyes beszédet. Nagyon fontos a példaértékű óvónői bemutatás. Az irodalmi alkotásokból sok új kifejezést, fogalmat ismernek meg a gyermekek. Bővül a szókincsük, fejlődik kommunikációs készségük. A mesemondás, bábjáték, dramatizálás különösen jól fejleszti a gyermekek kifejezőkészségét. Saját maguk is “költenek” verseket, meséket. Alkotó tevékenységüket örömmel fogadjuk.

Az irodalomhallgatás során ismerkednek a gyermekek a magyar nyelv szépségeivel.

3.3. Az irodalomi művek meghallgatása, szervezeti keretek biztosítása

A szervezeti forma függ az irodalmi mű műfajától, tartalmától. Verset mondhatunk az óvodában, kirándulás alkalmával, egy vagy több gyermeknek, de a mese csendet, figyelmes hallgatóközönséget kíván. Nem törekszünk mindenáron kötetlenségre.

Az irodalmi tevékenységek során építünk a gyermekek érdeklődésére, érzelmi beállítottságára, kíváncsiságára. Ezzel biztosítjuk, hogy aktívan vegyenek részt a tevékenységben. A jó kezdeményezés, motiváció segít ráhangolódni a gyermekeknek a tevékenységre..

Az irodalmi tevékenységet, az irodalmi anyagot előre tervezzük, de bármikor sor kerülhet alkalomszerű, bizonyos szituációkhoz, tevékenységekhez, természeti jelenségekhez stb. kapcsolódó spontán versmondásra, mondókázásra, esetleg mesemondásra. Ezt csak úgy tudjuk megvalósítani, ha elegendő irodalmi mű van a tarolyunkban. A legkisebbeket az óvodába kerülve mondókákkal, ölbeli játékokkal, "simogatókkal, tapsoltatókkal" fogadjuk. A kétszemélyes mondókázás érzelmi biztonságot nyújt a gyermekeknek.

Mondókákat mindhárom korosztálynak tanítunk. A nagyobbak örömmel ismételgetik a korábban tanult verseket, mondókákat.

A versek mondogatására kihasználjuk a spontán adódó helyzeteket, így a gyermekek nem érzik unalmas gyakorlásnak a versmondást. Az bibliaverseket szemléltetéssel, játékos mozdulatokkal egybekötve mondogatjuk. Beszélgetünk arról, hogyan kapcsolódnak a bibliai igazságok az életükhöz. A napközben adódó helyzetekben felelevenítjük az ismert bibliaverseket; ezek segítenek a gyermekeknek a helyes cselekvésben.

A mesemondás kötöttebb szervezeti formát igényel. A mesesarokban, párnákon ülve, kényelmesen elhelyezkedve élvezhetik a gyermekek a mesehallgatást. A délutáni pihenés előtt is rendszeresen mesélünk. Ügyelünk a kifejező, érzelemgazdag előadásmódra. A többszöri meseismétlés után elbábozzuk, dramatizáljuk a meséket. A bibliai történetek nagy része jól dramatizálható. A kicsiknek kezdetben az óvók vagy a nagyobb gyerekek báboznak. Az eszközöket, kellékeket elérhető helyen tároljuk, hogy bármikor kedvükre használhassák azokat. A nagyobb gyerekekkel időnként kitalálunk meséket, illetve elkezdett ismeretlen mesét ők fejeznek be. Bátorítjuk őket, hogy ők is meséljenek társaiknak.

A bibliai történetek előtt "hidat kell vernünk" a mai világból a Biblia világába. Ezt a célt szolgálja a bevezetés, ami lehet tárgyi illusztráció, életpélda, ismétlő kérdés stb..

3.4. A kommunikációs készségek kialakítása

Programunk lényeges része a **beszéd**, az **anyanyelv** és a **kommunikáció** fejlesztése. Csak kellő nyelvi fejlettséggel rendelkező gyermekek lesznek képesek az alapkultúrtechnikák elsajátítására. A kommunikáció a beszéd és a gondolkodás egyik eszköze.

A kommunikáció egyszerre cél- és eszköz a társas kapcsolatokban. Célja a kapcsolat felvétele, az információ eljuttatása a másikhoz, a társ reakcióiból (kommunikációs és metakommunikációs) a megértés ellenőrzése, a kapcsolat valamilyen szintű mélyítése. A kommunikáció és metakommunikáció elválaszthatatlan egymástól, a jelzések kiegészítik, helyettesítik, mélyítik vagy semlegesítik a szóbeli közlést. **Az egyéni fejlődés biztosításához** szükséges, hogy az **óvodapedagógus személyes példájával** (odafigyelés, meghallgatás, beszélgetés), kommunikációs helyzetek megteremtésével **ösztönözze a gyermekek közötti kommunikációt**, teremtsen lehetőséget a monológikus beszédre, ennek fejlesztésére, bővítse szókincsüket, gazdagítsa metakommunikációs ismereteiket (pl. érzelmeket jelző gesztusok, arckifejezések, testtartások stb.).

A gyermek beszéd és kommunikációs képessége elsődlegesen függ a családi szocializációtól, mely előnyös, vagy hátrányos helyzetet teremt a gyermek számára a közösségben.

Az óvodapedagógusnak **differenciáltan** kell foglalkoznia a nyelvileg hátrányos helyzetű, a fejlesztendő és a kiemelkedően fejlett gyermekekkel.

Szükséges, hogy **a gyermek számára hiteles és elfogadható legyen a felnőtt mondanivalója**, mivel életkori sajátosságából adódóan elsősorban a metakommunikációra figyel.

Az anyanyelv használata végigkíséri az óvoda egésznapi életét, a gyermekek minden megnyilatkozását, a felnőttek és a gyermekek kapcsolatát. A gyermekre figyelő, jó beszédpéldát adó, jól artikuláló, választékosan beszélő környezet a gyermek nyelvi fejlődését pozitívan befolyásolja.

Később a beszéd és gondolkodás fejlődésével párhuzamosan alakul ki figyelmük a közlés verbális tartalmára.

A beszéd az önkifejezés fontos eszköze, ezért az anyanyelvi nevelésnél a szókincs bővítése, a sajátos nyelvi formák elsajátítása, a nyelvtanilag helyes beszéd, a mondanivaló árnyalt megfogalmazása a cél. Így az óvodáskor végére az önálló, rövid történet elmondása lehetővé válik.

Amikor egy gyermek logopédiai fejlesztésre szorul törekszünk az óvodapedagógus és logopédus együttműködésére.

Programunk sajátossága, hogy az anyanyelvi játékok számára külön időt biztosít - korcsoporttól függetlenül, de alkalmazkodva a gyerek életkori sajátosságához - és ezeket a játékokat beépíti a mindennapi életbe.

A **mese,** a **vers** ősi forrása az anyanyelvi nevelésnek, régi értékeket, hagyományokat, szokásokat közvetít a gyermeknek.

A közösen átélt örömök és élmények elszakíthatatlan szálakkal kötik össze az óvodapedagógust és a gyermekeket egymással és anyanyelvükkel. A mese és versmondás lényeges elemeit - testbeszéd, tekintettartás, verbális emlékezet - az óvodapedagógus személyes példáján keresztül sajátítja el és gyakorolja a gyermek.

Az anyanyelvi nevelésnek és a játéknak egyaránt szerves része a **bábozás-dramatizálás,** melyen keresztül tükröződnek a gyermekek irodalmi élményei, kiegészülve hangulatukkal, kreativitásukkal, fantáziájukkal. A gyermek kifejezheti, átélheti, eljátszhatja saját érzéseit, érzelmeit, ezáltal fejlődik személyisége. A bábozáshoz, dramatizáláshoz szükséges eszközöket, díszleteket, kiegészítőket saját maguk is elkészíthetik barkácsolás keretében, ezzel a játék örömét az önálló alkotás élményével fokozva.

4. Ének-zene, énekes játék, gyermektánc

A tevékenység célja: A közös éneklés, zenélés, játék, zenehallgatás megszerettetése, illetve a zenei képességek fejlesztése, a zenei anyanyelv kialakulásának megalapozása élményt nyújtó közös ének-zenei tevékenységek során.

Az éneklésre, Isten dicsőítésére számtalan helyen buzdít bennünket a Biblia. Az éneklés felszabadítja a szívünket és közel visz Istenhez. Az énekek szövege hálára, tiszteletre, vidámságra tanít bennünket.

Feladatok

- A gyermekek életkorának, képességeinek megfelelő zenei anyag válogatása.
- Élményt nyújtó közös ének-zenei tevékenységek és azok szervezeti kereteinek biztosítása.

4.1 A gyermekek életkorának, képességeinek megfelelő zenei anyag kiválasztása

Ismert tény, hogy milyen fontos időszak az óvodáskor a zene megszerettetésében. Nem mindegy, milyen viszony alakul ki a gyermekekben a zenéhez, milyen zeneműveket, dalokat hallgat a kisgyermek. Sokszor a családi zenei nevelés hiányait is az óvodának kell pótolnia. A

zenei anyanyelv kialakulását elsősorban népi mondókákkal és énekes játékokkal alapozhatjuk meg. Emellett komponált gyermekdalokkal, keresztyén énekekkel is megismertetjük a gyermekeket.

Mondókákat, kiolvasókat mindhárom korcsoportnak tanítunk. A kisebbekkel elsősorban rövid, kétszemélyes játékokat mondogatunk, a nagyobbakkal már 6-10 motívum hosszú mondókákat is tanítunk.

Az énekes játékok kiválasztásánál elsősorban arra figyelünk, hogy a dalok hangterjedelme megfeleljen a gyermekek életkorának (a szó-mi hangkészletű daloktól kezdve a 6 hangból álló dalokig). A dalok ritmusa 2/4-es, negyedek, nyolcadok és szinkópa fordul elő bennük. A dalokhoz tartozó játékformákat is figyelembe vesszük a dalanyag összeállításánál. Az egyszerű, utánzó mozgással kísért szerepjátékoktól haladunk a bonyolultabb játék- és térformák felé (pl. körjátékok, szerepcserélő, párválasztó és kapus játékok, guggolás, kifordulás, páros körbejárás).

A komponált dalok közül is a kis hangterjedelmű, egyszerű ritmusú dalokat választjuk elsősorban ünnepekre, különböző alkalmakra, illetve a természetről, évszakokról szóló dalokat.

A keresztyén dalok közül a gyermekközeli, számukra íródott kis hangterjedelmű dalokat tanítjuk óvodásainknak. Ezek között találunk hálaadó, imádkozó, tanító, bátorító, hívogató és ünnepi énekeket. Az olyan keresztyén dalokat, melyek szövege gyemekközeli, de nehezen énekelhetőek, zenehallgatási anyagként használjuk. Elsősorban olyan műveket választunk zenehallgatásra, melyeket mi magunk is elő tudunk adni. Zene és szöveg szempontjából az óvodás gyermekek életkorának megfelelő műremekek ezek, amelyek fölkeltik a gyermekek zenei érdeklődését.

A magyar népdalok mellett a rokon és más népek dalai, magyar komponált műzene, kánonok, kétszólamú dalok és klasszikus műzene alkotják a zenehallgatás anyagát. A dalanyag elrendezésénél figyelünk a mondókák, dalos játékok és műdalok arányára. Törekszünk a komplexitásra. A környezet megismeréséhez, irodalomhallgatáshoz és egyéb tevékenységekhez, ünnepekhez, évszakokhoz válogatjuk a dalokat.

4.2 Élményt nyújtó közös ének-zenei tevékenységek, és azok szervezeti kereteinek biztosítása

A zene az érzelmeken keresztül hat a gyermekekre, de az ének-zenei tevékenységek során a gyermekek egész személyisége fejlődik. Fontos célunk a zenei képességek fejlesztése, hiszen velük együtt a gyermekek egyéb képességei, pszichikus funkciói is fejlődnek (érzékelés, figyelem, emlékezet, gondolkodás). Az énekes játékok fejlesztik a gyermekek téri tájékozódását, szabálytudatát, mozgásuk összerendezettebb lesz. Mindezt nem erőltetve, hanem jó hangulatú közös énekléssel, játékkal érhetjük el.

A Bibliai is rengeteg felszólítást, buzdítást ír arról, hogy énekeljünk: “Vígan énekelj az Úrnak, te egész föld!” (Zsolt. 100:1) Nemcsak az éneklésre, hanem a zenélésre, táncra is bátorít minket a Biblia: “Dicsérjétek Őt kürtzengéssel, dicsérjétek Őt hárfán és citerán, dicsérjétek Őt dobbal és tánccal, dicsérjétek Őt hegedűkkel és fuvolával. Dicsérjétek Őt hangos cimbalommal, dicsérjétek Őt harsogó cimbalommal. Minden lélek dicsérje a Urat! Dicsérjétek az Urat!” (Zsolt. 150:3-6.

A gyermekekkel minden reggel együtt éneklünk, így nap mint nap átélhetik a közös éneklés örömét. A zene mozgásra készteti a gyermekeket. A keresztyén gyermekdalok nagy része mozgással kísérhető (pl. utánzó mozgások, körjáték, tánclépések). Gyakran kísérjük gyermekhangszerekkel is énekeinket (pl. triangulum, xilofon,csörgődob)

A gyermekek a tervezett foglalkozásokon kívül is szerezhetnek zenei élményeket (pl. megfigyelik a környezet hangjait, énekelgetnek, dúdolgatnak). Ha az óvódapedagógus maga

is szeret énekelni, ez kedvezően hat a gyermekek zenei érdeklődésére, alkotó kedvére. Ők is kitalálnak ismert dallamokhoz új szöveget vagy mondókákhoz dallamot.

A kicsikkel simogató, tapsoltató, lovagoltató játékokat játszunk, kisebb-nagyobb csoportokban énekelgetünk. Nem kényszerítjük a gyermekeket éneklésre, a játékokban való részvételre, hiszen csak az önkéntes részvétel esetén jelent örömet az éneklés. Ha sikerül megkedveltetnünk a közös éneklést, játékot, akkor a gyermekek szívesen vesznek részt ezekben a tevékenységekben. Játék közben fejlődnek zenei képességeik, megismerik a zenei alapfogalmakat, fogalompárokat (gyors-lassú, magas-mély, hangos-halk,stb.). Párban, vagy az óvónővel való éneklésük elősegíti a tiszta éneklés képességét. Hanszínfelismerő játékokat játszunk, megfigyeljük a csendet és a környezet hangjait, egymás beszédhangjának és a különböző hangszererek hangszínét. A gyermekek fölismerik és térben mutatják a magas és mély hangokat, egyszerű dallamvonalakat. A gyermekek belső hallását dallamfelismerő játékokkal fejlesztjük. A nagyobbakkal már dallambujtatást is játszunk.

Beszélünk, mondókázunk, éneklünk halkan és hangosan. A gyermekek ritmusérzékének fejlesztését az egyenletes lüktetés megéreztetésével kezdjük el. Később a mondókák, dalok ritmusát emeljük ki tapssal, kopogással és ritmushangszerekkel. Ritmusvisszahangjátékot és ritmus alapján való dallamfelismerést játszunk velük. Éneklés és mondókázás közben megkülönböztetik a gyors és lassú ütemet, gyorsan-lassan énekelnek, tempót váltanak. A gyermekek formaérzékét a motívumhangsúlyok mozgással való kiemelésével, valamint dallam- és ritmusvisszahang-játékokkal fejlesztjük.

A gyermekek mozgáskultúráját elsősorban a népi gyermekjátékokkal fejlesztjük. A táncos gyermekjátékok mozgásanyagát olyan egyszerű alapmozgások és azok különböző variánsai képezik, mint pl. a dal ritmusára történő lépegetés, leguggolás, forgás egyedül és párosan. A körből és a sorból változatos tér- és mozgásformákat alakítunk ki (pl. szűkülő-táguló kör, csigavonal, kígyóvonal, átbújás a kapu alatt stb.) A komponált dalokra - köztük a keresztyén gyermekdalokra is – találunk ki koreográfiákat.

Az énekes játékok és a zenei képességfejlesztő játékok szervezeti formája lehet kötetlen és kötött jellegű. Játékokat kezdeményezhetnek maguk a gyermekek is, illetve az óvó bent a csoportszobában és kint az udvaron egyaránt.

A zenehallgatás kapcsolódhat a különböző tevékenységekhez (pl. környezet megismerése, irodalomhallgatás, ábrázoló tevékenység). A délutáni pihenés előtt altatót éneklünk, dúdolunk vagy zenét hallgatunk. Az iskolából, ahol zeneoktatás is folyik, alkalmanként meghívunk hangszeren játszani tudó gyermekeket (köztük volt óvodásainkat), illetve zenetanárokat.

Az ünnepekre való készülésben fontos szerepet játszanak az ünnepek hanguláthoz, témájához kapcsolódó énekek. A népdalok éneklése, a gyermekdalok és népi játékok pedig a hagyományok megismerését, továbbélését segítik elő.

A gyermekek fejlesztését részletesebben kifejtve és korcsoportokra lebontva lásd a mellékletekben „Ének- zenei fejlesztés” címszó alatt.

5. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka

A tevékenység célja: A gyermekek élményeinek, tapasztalatainak, fantáziavilágának képi megjelenítése során az egész személyiség fejlesztése. Felhívjuk a gyermekek figyelmét arra, hogy Isten a természetet szépnek, változatos színekkel, formákkal teremtette, és örült annak, amit alkotott (“Látta Isten, hogy jó” I.Mózes 1:18). A harmónia, a szépség, a rend az Ő akarata, és bennünket is képessé tett arra, hogy szépet alkossunk. Ezt a képességünket felhasználhatjuk arra, hogy környezetünket szépítsük, illetve másoknak örömet szerezzünk (pl. ajándékkészítés).

Feladatok

- A gyermekek aktivitásából adódó játékos, ábrázoló tevékenységek feltételeinek megteremtése.
- A gyermekek vizuális képességének, képi-plasztikai kifejezőképességeinek fejlesztése, tér-, forma- és színképzeteinek gazdagítása, esztétikai érzékenységük, a szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítása az ábrázoló tevékenységek segítségével.
- Az ábrázoló tevékenységek szervezeti formáinak biztosítása.

5.1. A gyermekek aktivitásából adódó játékos ábrázoló tevékenységek feltételeinek megteremtése

A gyermekek alkotótevékenységéhez megfelelő hely szükséges. A csoportszobában kényelmes, nyugodt, a játszó gyermekektől védett sarkot biztosítunk az alkotni vágyók részére, lehetőleg az ablakokhoz közel. Az eszközöket, anyagokat elérhető helyen tároljuk, hogy a nap folyamán bármikor hozzáférjenek a gyermekek.

Az óvoda udvarán is kihasználjuk az ábrázolási lehetőségeket. A homokozóban egyszerre több gyermek építhet. Az udvar betonozott részén krétával, tégladarabbal rajzolhatnak. mozgatható asztalokat helyezünk el az udvar árnyékos részén, hogy kint is tudjanak rajzolni, festeni, barkácsolni.

Az ábrázoló tevékenységhez szükséges a minél változatosabb eszközök és anyagok biztosítása. A jó minőségű, érdekes eszközök és anyagok már önmagukban is tevékenységre motiválnak. A felhasználható anyagokat bővíthetjük gyűjtéssel. Séták, kirándulások alkalmával a gyermekekkel különböző természeti “kincseket” (terméseket, leveleket, ágakat, kavicsokat) gyűjtünk, és felhasználjuk a háztartásokból származó anyagokat is (pl. dobozok, textilmaradékok, képek stb.).

A gyermekek kreativitásának kibontakozásához oldott, szabad légkör szükséges. Ha érzik a gyermekek, hogy támogatjuk ábrázoló tevékenységüket, együtt örülünk velük, szükség esetén segítségünket kérhetik; még szívesebben alkotnak.

A napirendet igyekszünk úgy alakítani, hogy a hosszabb időt igénylő ábrázoló tevékenységre is legyen elég idő.

Ügyelünk az eszközök balesetmentes használatára. A gyerekek ruháját festéskor köténnyel védjük. Az elkészült alkotások tárolására, kiállítására helyet biztosítunk.

5.2. A gyermekek vizuális és képi-plasztikai képességeinek fejlesztése; tér-, forma- és színképzeteinek gazdagítása; esztétikai érzékenységük, szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítása az ábrázoló tevékenységek segítségével

Az óvodába kerülő gyermekeket esztétikus környezettel várjuk. Felkínáljuk számukra a rajzolás, festés, mintázás, építés lehetőségét, megismertetjük őket a különböző anyagokkal, eszközökkel, technikákkal. Tevékenység közben megfigyeljük a gyermekek érdeklődését, fejlettségét. A gyermekek megismerése ugyanis nélkülözhetetlen a differenciált, egyéni bánásmód megvalósításához. Később a rajzelemzés is segít a gyermekek aktuális fejlettségi szintjének megállapításában, a fejlesztés irányának és módjának a meghatározásában. A gyermekek fejlődését nem erőtetjük, hanem segítjük.

A gyermekek munkáját **nem javítgatjuk**, hiszen ábrázolás közben sohasem hibáznak, hanem próbálgatva alakítják saját formanyelvüket. **Nem adunk sémákat**. Bátorítjuk, dicsérjük őket, ösztönözzük az önálló alkotásra. Csak akkor képes a gyermek alkotó tevékenységre, ha elsajátította az eszközök és anyagok biztonságos használatát. Éppen ezért tartjuk szükségesnek, hogy a **kiscsoportosoknak** minél több alkalmuk legyen az ábrázoló tevékenység játékos gyakorlására, kísérletezésre. Ilyenkor **még a tevékenység a legfőbb örömforrás.** Később megjelenik a valamit létrehozás, megjelenítés szándéka, az alkotás

öröme. Az alkotó tevékenységek színesebbé válásához sok-sok élményt biztosítunk. Együtt gyönyörködünk a gyermekekkel a természeti és művészi szépségekben, ezzel is alakítva esztétikai érzékenységüket. A gyermekek óvodánkban a következő alkotó tevékenységekkel, technikákkal ismerkednek. Rajzolnak színes ceruzával, zsírkrétával kis méretű és nagy lapra, krétával aszfaltra, udvaron homokba. Eközben fejlődik térbeli tájékozódásuk, formaészlelésük. Képeket készítenek festéssel, papírtépéssel, vágással, ragasztással, nyomattal (pl. levél, krumpli). Festés, színkeverés köben tapasztalatokat szereznek az anyagok oldhatóságáról, a színek sokféleségéről, viaszkréta-akvarell készítése közben pedig arról, hogy a viaszt taszítja a vizet. Mintáznak gyurmával, agyaggal, homokkal, hóval. Tevékenység (pl. gyurkálás, sodrás, gömbölyítés, simítás, ütögetés, mélyítés stb.) közben ismerkednek az anyagok alakíthatóságával. Nagyobb gyermekek az emberalakok, állatok, tárgyak közös kompozíciók mintázása közben a formákról, rész-egész viszonyról, arányokról szereznek tapasztalatokat. Megmunkálnak különböző anyagokat: termésekből bábokat készítenek, fonalakat felhasználnak fonásra; varrásra; papírokat hajtogatnak; bábokat, díszleteket, játék-és ajándéktárgyakat készítenek változatos anyagok felhasználásával (pl. dobozok, flakonok, különböző minőségű papírok, textil, fa stb.). Megtanítjuk őket a helyes eszközhasználatra, a környezet rendjének, tisztaságának a megőrzésére. Ha kell, segítünk a gyermekek témaválasztásában, elsősorban akkor, ha egy eszközzel bizonyos témákat különösen jól meg lehet jeleníteni. Az alkotó tevékenység nagymértékben fejleszti a gyemekek kreativitását.

A nagyobb óvodások gyakran készítenek közös alkotásokat. A környezetalakítást, - díszítést is együtt végezzük. A közös tevékenységek alakítják a gyemekekben a szép iránti igényességet, alakul ízlésük. Építenek nagyobb térben, nagyobb elemek fölhasználásával (pl. bútorok, takarók, dobozok segítségével búvóhelyet, házat), illetve kisebb elemekből maketteket. Az udvaron is kihasználjuk a lehetőségeket az építésre. Hóból hóembert, hóvárat, homokból várat építünk különböző kiegészítő anyagok (pl. ágak, kavicsok) felhasználásával. Építés közben alakul a gyermekek térszemlélete, gyarapodik szókincsük, a térbeli viszonyok megnevezésével.

A verbális fejlesztésre mindenféle ábrázolótevékenység közben van lehetőségünk a tárgyak, cselekvések, testrészek, színek, térbeli viszonyok megnevezésével, az alkotásról való beszélgetéssel. A szem-kéz koordináció, illetve a finommanipuláció fejlesztésére is az alkotótevékenységek a legalkalmasabbak. Hatásuk nem helyettesíthető az úgynevezett íráselőkészítő-gyakorlatokkal.

A gyermekek már óvodáskorban elkezdenek ismerkedni a műalkotásokkal. A kaposvári tapasztalatszerző kirándulások során megcsodálhatják az utcákon, tereken látható szobrokat, szép középületeket. Alkalmanként ellátogatunk kiállításra is. A műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés is fontos eszköze a gyermeki személyiség fejlesztésének.

A gyermeki alkotásokból intézményünk rendezvényein kiállításokat szervezünk A tehetségeket bátorítjuk, ha lehetőség van rá műveiket rajzpályázatokra is elküldjük.

5.3. Az ábrázoló tevékenységek szervezeti formáinak biztosítása

Az ábrázoló tevékenység a tárgyi világ megismerését, feldolgozását, újraalkotását teszi lehetővé a gyermek számára.

Az ábrázolótevékenység **célja** nem maga a tevékenység során létrejövő bármiféle alkotás, annak esztétikai értéke, hanem maga **az örömteli cselekvés**. A létrejövő "Mű" csak mint jelzés, - mint a gyermek gyakorlati ismeretének, érzelmi életének, kézügyességének leképezése - kezelendő. A nevelési cél a vizuális észlelés, emlékezés, képzelet, a vizuális

gondolkodás pontosabbá, könnyedebbé tétele, az intellektuális látásmód kialakulásának megalapozása.

Ennek kibontakoztatásához elsődlegesen minél több, mélyenható - egyéni és közös - élményre van szükség, ami a vizuális bevéséstést is pontosabbá teszi. Ha a gyermek mindennapi életében, játékában az ábrázoló tevékenységek, technikák, minél több lehetősége épül be, a **technikák gyakorlására, pontosítására** - eleinte gyakorló játék szintjén - minél több ideje, lehetősége nyílik, előbb-utóbb elér arra a technikai szintre, amikor "Művei" kifejezővé válnak, **tükrözik a világról szerzett ismereteit,** de **elsősorban érzelmi megnyilvánulásait.**

Engedjük, hogy a gyermek saját szintjén saját elgondolásai szerint, saját élményeit alkossa újra. Ebben csak akkor segítjük, irányítjuk, ha elakad, ha szüksége van instrukcióra. Ilyen lehetőségek mellett a gyermeki fejlődés **mozgatórugója az önfejlesztés** lesz, hiszen a gyermek is arra törekszik, hogy alkotásai egyre inkább hasonlítsanak a valóságra. Azoknak hiányosságai újabb, pontosabb megfigyelésre késztetik, s ennek eredményei tükröződnek későbbi alkotásaiban. Így válik a vizuális önkifejezés "nyelvi" erővé, amit a világról tud, ábrázolásában is el tudja mesélni, **amit nem tud ábrázolni, azt hozzámeséli**. E tevékenység közben erősödik önkifejezése, esztétikai érzéke, pontosabb ismereteket szerez a tárgyi világról - s egyben önbizalma is erősödik, hiszen ez az a tevékenység, amelyben nem lehet "rosszat" létrehozni, két paca egymás mellett - hát még ha összefolyik! - szép, már "műnek" számít. Alkotó tevékenysége a játékra épül, a játék egy formájaként kezeljük, ami nem zárja ki azt, hogy - főleg a nagyobbakkal - szervezünk néhány együtt alkotási alkalmat, mely lehetőséget ad arra, hogy a gyermekek egymástól is inspirációt kapjanak!

6. Mozgás

(ld. a 2.1. „Mozgás” c. fejezetében)

7. A bibliai igazságok megismertetése

Szeretnénk a gyermekek előtt hiteles képet nyújtani Istenről. Ennek részeként Istenről szóló történeteket tanítunk a Bibliából. Együtt imádkozunk, kapcsolatot teremtve Vele. Tisztában vagyunk azzal, hogy a Biblia ismerete és az imádkozás önmagában nem elég ahhoz, hogy a hit a gyermekek életének szerves részévé váljon (interiorizálódjon). Személyesen és élményszerűen kell megtapasztalniuk Isten létezését úgy, hogy egyaránt hasson lelkükre, értelmükre és érzelmeikre. Elsősorban a szülők de az óvók felelőssége is, hogy a helyes tanítás mellett meleg, szerető, biztonságot nyújtó családi és óvodai élet által segítsük a gyermekek lelki fejlődését.

6.1. A bibliai történetek

elmondásával az a célunk, hogy Isten cselekedeteinek megismerése által közösen Őhozzá közeledjünk.

Mivel az óvodáskorú gyermekek figyelmét nem ragadják meg a prédikációk, de még a szemléltető leckék sem, ezért alapelveink a következők:

- Történeteket mondunk, mert Isten is sokszor így beszélt Izrael népéhez (Jézus is így tanított).
- Válogatott történeteket teszünk eléjük (Nem minden “emészthető” számukra).
- A történeteket logikusan csoportosítjuk.

- Rövid időt (5-10 percet) veszünk erre igénybe.
- Változatos módszereket használunk (képek, vetítés, dramatizálás, rajz, modellépítés, elbeszélés stb.).
- A történeteket egy-egy szereplő élményén keresztül éli át és érti meg a gyermek, így nézőpontot választunk.
- A történetből egy fő gondolatot emelünk ki 1-2 mondattal. Még jobb, ha a történet önmagát magyarázza (a gyermek azonosul a főhőssel, az általa képviselt értékekkel).
- A gyermekek gondolkodása konkrét, ezért istenképük emberszerű – Jézus tesszük a középpontba. Esetenként földolgozunk mai gyermekekről szóló keresztyén történeteket.

6.2. Imádság

Hangosan imádkozunk a gyermekekért, megköszönjük őket Istennek, és kérjük, hogy gondoskodjon róluk. Az imádságban egyszerű, természetes nyelvet használunk, törekszünk a gyakorlatiasságra, tömörségre. Bátorítjuk a gyermekeket is, hogy szólítsák meg Isten imádságban, saját szavaikkal. Beszélgetünk velük arról, hogy Isten mindig meghallgatja az őszinte imádságot, és válaszol rá (ami nem jelenti azt, hogy teljesíti minden kérésünket). Fontos szerepet kap imádságainkban a köszönet. Megköszönjük egészségünket, a békét, az ajándékokat, élményeinket, családunkat, otthonunkat. Ezek a föld sok lakója számára nem természetes dolgok. A Biblia azt tanítja, minden jó Istentől származik. Megtanuluk ezeket észrevenni. Kéréseinkben helyet kapnak a gyermekek vágyai, problémái, félelmei. Ezek számukra rendkívül fontos dolgok. Imádkozunk beteg pajtásaikért, családtagjaikért. A gyermekek igen konkrétan mondják el apróbb-nagyobb kéréseiket Isten felé.

Bátorítjuk őket arra, hogy bocsánatot Istentől is kérjenek, hiszen így lehet felszabadult életük igazán.

Az imádság nem egyoldalú üzenetküldés. Ezért megfigyeljük Isten válaszát (konkrét történések, változások életünkben). Ezeket visszacsatoljuk köszönetként imádságainkban. Így növekszik a gyermekek bizalma; s valóban létező, cselekvő személynek ismerik meg Istent.

V. AZ ÓVODAI ÉLET, A TEVÉKENYSÉGEK SZERVEZETI KERETEI, TERVEZÉS

1. A program alkalmazásának feltételrendszere

1.1. Személyi feltételek

A gyermek környezetével való kapcsolata felnőttek közvetítésével valósul meg. A kutatások azt bizonyítják, hogy amelyik közösségben a gyermek szeretetet, elfogadást tapasztal, annak elveit, értékrendjét hajlik elfogadni. Az óvodában a gyermekcsoport légkörét alapvetően meghatározza az óvók és segítők életmintája.

Ebből következően fontosnak tartjuk, hogy:

a) Segítsük a gyermekeket Isten megismerésének útján:
- példával (életszemléletünk, személyiségünk, kapcsolataink)
- tanítással (bemutatjuk Isten csodálatos tetteit, törvényeit)

A gyermekek nevelése olyan hivatás, amely felkészíti őket az életre. Ezért fontosnak tartjuk, hogy az óvodapedagógusok, és a nevelőmunkát segítő dolgozók felelősségteljes keresztény emberek legyenek, akiket Isten hívott erre a munkára.

Törekszünk arra, hogy férfi minta is legyen a gyermekek előtt.

b) Az óvodapedagógusok maximálisan biztosítsák a gyermekek alapvető szükségletét, az **érzelmi biztonságot.** Úgy szervezzék az óvodai környezetet, hogy az hatásrendszerével elősegítse minden gyermek számára az optimális fejlődési folyamatot.

Ezért szükséges jól képzett, tudását alkalmazni képes, fejlődésre kész szakemberek jelenléte (óvodaped., szakmai munkát segítők).

A közoktatási törvényben meghatározott felsőfokú szakmai végzettség mellett elengedhetetlen a pedagógus kreativitása, az ismeretanyag csoportra, gyermekekre lebontott tudatos, tervszerű alkalmazása.

Dolgozók:	**létszám:**
Óvodapedagógus	2 fő
Gyógypedagógus (részmunkaidős)	1 fő
Dajka	1 fő
Pedagógiai asszisztens (Részmunkaidős)	1 fő

A kis létszám sajátos helyzetet jelent a nevelőtestületben. Igyekszünk kihasználni a mindennapi szoros kapcsolat adta lehetőségeket. Meggyőződésünkhöz híven, amikor csak lehet, minden napot közös reggeli áhítattal kezdünk.

A feladatokat, problémákat lehetőségünk van folyamatosan megbeszélni, ami fokozza az aktivitást, és elősegíti az egységes szemlélet kialakulását, a hatékony munkavégzést.

Mivel egy közös igazgatású, többcélú intézmény (óvoda, iskola, zeneiskola) része vagyunk, az egyszemélyű felelős vezető az intézmény igazgatója.

1.2. Tárgyi feltételek

<u>Épület</u>

Óvodánk Bodrog községben a Bodrogi Oktatási Központban (BOK) kapott helyet. Karbantartása folyamatos.

Az óvoda helyiségei a csoport befogadására alkalmasak. A csoportszoba nagysága 66 négyzetméter. Kiszolgáló helyiségek: gyermek öltöző, mosdó, iroda, felnőtt öltöző, és raktárak, elkülönítő helység, szabadtéri tároló. A többi tagintézménnyel együtt biztosított tornaterem öltözővel, orvosi szobával, könyvtár, vezetői fogadószoba, karbantartó helység, helyben főzőkonyha működik.

A bútorozottság pályázati forrás bevonásával színvonalas.

<u>Udvar</u>

Az udvar a BOK szomszédságában lévő volt Sárközi- Nádasdy kastély mellet található. A kastélyt nagy kiterjedésű zöldövezet, ligetes rész veszi körül. A játszótér tágas nagyrészt fűvel borított. Találhatóak rajta: homokozó, csúszda, kerti asztal, padok, babaház, hinták, mérleghinták, kerti zuhanyzó, gyermekméretű kosárlabdapalánk, trambulin, komplex mászóka. A játszótéren álló fák oltalmat nyújtanak a nyári tűző napsütés ellen.

A munkajellegű tevékenység gyakorlásához, óvodakertet (virágos-, zöldséges- és fűszernövénykert) is kialakítottunk.

A játék és tanulás eszközei a csoportszobában

A csoportszobákban a játék- és egyéb tevékenységekhez változatos eszközök állnak rendelkezésre. A kiemelt mozgásfejlesztés megvalósulását, az egyensúlyérzéket fejlesztő játékszerek: nagyméretű szivacsok, mini trambulin, forgó korong, füles labdák, Body-Roll hengerek, elefánttalp lépegetők, harmonika alagút. A tornateremben biztosítottak a hagyományos tornaszerek, bordásfalak, tornapadok, tornaszőnyeg, zsámolyok, gumilabdák, karikák, tornabotok, ugrókötelek, szalagok, bobocar, csúszda.

A kiemelt zenei nevelést elősegítjük a jó minőségű, változatos és kellő mennyiségű gyermekhangszer alkalmazásával, biztosítva azok mindennapos használatának lehetőségét.

Az audiovizuális eszközállomány megfelelő, digitális eszközeink pályázati forrásból megújultak.

A korszerű szakkönyvállomány megteremtése folyamatos.

1.3. Szervezeti és időkeretek

1.3.1. Csoportszervezés

Óvodánk adottságai (25 fő férőhely) alapján **osztatlan csoportot szervezünk,** ami pedagógiai meggyőződésünkkel is egyezik.

Életszerűbb, családiasabb az ilyen összetétel, s az új kicsik beilleszkedése hamarabb lezajlik, mert a testvérek és a nagyobbak segítik a kapcsolatteremtést. A családból hozott erős érzelmi szálak, valamint csoportban már kialakult szokások, hagyományok, társas kapcsolatok fokozzák a kissebbek biztonságérzetét, fejlesztően hatnak rájuk.A nagyobbak megélhetik az óvó, segítő szeretetet, a kicsik a biztonságot a nagyokban, és mindannyian az összetartozás érzését. Nem testvéri kapcsolatban ugyan, de hasonló érzelmeket élhetnek meg az egykék is, mely segíti a helyes önértékelő magatartás kialakulását.

Osztatlan csoportban a gyermekeket ért hatások megsokszorozódnak. “A gyermek attól függően fejlődik, mennyi stimulust nyújt neki a környezet, mennyire tanítja, mennyire sűrű és eleven interakciós helyzetekben tartja, amelyekben megfigyelhet, utánozhat, illetve mennyi alkalmat ad neki a gyakorlásra, próbálkozásra.”* Az újonnan érkezett gyermekek a nagyobbak példáján hamarabb elfogadják a szokás- és szabályrendszer elemeit, megtanulják az együttműködés, és a konfliktusrendezés technikáit A fogékonyabb gyermekek hamarabb átveszik a nagyobbaknak szóló ismeretanyagot is.

Osztatlan csoport esetén az iskolába nem menő nagyok nem kerülnek másik csoportba.

Természetesen ez a forma különösen megköveteli a differenciálást minden téren, s ez plussz terhet ró a pedagógusokra.

Az osztatlan csoport sarkalatos kérdése a csoportlégkör, és a gyermekek közötti együttműködés kialakítása. Ennek alapja az a fő elv, hogy minden gyermeket azonos jogok és kötelességek illetnek meg. Nem zavarhatják egymást, nem lehetnek egymás terhére. A nagy segíthet a kicsinek, ha akar – s hogy akarjon erre nevelő funkciónkat érvényesítve motiváljuk –, de a segítés nem kötelező a számára, s nem végeztetünk vele olyan feladatot, ami a kisebb gyermek dolga lenne.

A program hatékonyságát nem elsősorban a szervezeti keretek határozzák meg, hanem az óvodapedagógus felkészültsége, rugalmassága, kreativitása, empátiája, helyzetfelismerése, azaz **egész egyénisége.**

*Dr. Buda Béla: A személyiségfejlődés és a nevelés szociálpszichológiája.

1.3.2. Napirend, hetirend

A napirend, hetirend kialakítása az eddigi hagyományok, adottságok, lehetőségek figyelembevételével történt.

Igyekszünk rugalmas kereteket adni, melyek lehetőséget adnak a gyermekeknek az elmélyült érdeklődéssel, belső motivációval folytatott tevékenységhez.

A napirend kialakításánál, és rugalmas kezelésénél figyelembe vesszük az évszakok változását, a gyermekek biológiai, társas szükségleteit.

Óvodánk 7.30- -tól 16.00- ig tart nyitva, de -külön kérésre- estleg ettől eltérő időszakban is megoldjuk a felügyeletet.

NAPIREND

A gyermekek többsége 3/4-8-kor érkezik a sulibusszal, szülők nélkül. A helybeliek közül többen személyesen hozzák be gyermekeiket.

8:00 névsorolvasás, időjárás jelentés

8:10 bibliai történet, imádkozás, éneklés

8:40 mindennapi testnevelés

8:50-től játékidő, kötetlen foglalkozás

10:00 tízórai

10:30-11.50 szabadtéri játék v. séta

11:50-12:25 ebéd

12:25-12:45 fogmosás, pihenés előkészítése

12:45-15:00 pihenés

(nagyobbaknak 14:00 -tól csendes játék)

(Januártól a nem alvó nagyoknak játékidő, kötetlen foglalkozás)

15:15 uzsonna

15:40- hazatérés

A **hetirend** nem napokhoz kötött tevékenységeket jelent, hanem egy-egy környezeti téma köré csoportosítva, azt körbejárva dolgozza fel az élményeket, tapasztalatokat, ismereteket a különböző foglalkozási területeken keresztül. Kivételt képez a testnevelés. (ld. IV. „A fejlesztés tartalmi eszközei” c. fejezetben)

1.3.3. A tevékenységi formák idő- és szervezési jellemzői

Az óvodai életrend megszervezésénél **biztosítjuk a gyermeki jogokat** a napi élet szervezésénél figyelembe vesszük a **gyermek aktuális állapotát**, **szükségleteit, érdeklődését, terhelhetőségét**. Mindezek kielégítésére indirekt, **a gyermeki aktivitást biztosító módszereket alkalmazunk.**

A program alkalmazásakor az óvodáskorú gyermek alapvető megnyilvánulási módjára és fő tevékenységi formájára a **mozgásra** és **játékra** alapozva szervezzük a főbb nevelési területeken végzendő pedagógiai és pszichológiai feladatokat

Ebből következik, hogy a legtöbb időt a napirendben ezekre a tevékenységekre fordítjuk.

A játékban és a mozgásban megvalósíthatók a különböző fejlesztési feladatok, melyekhez az óvodapedagógusnak megfelelő időt, helyet és eszközt kell biztosítania, valamint olyan légkört, ahol a gyermek felszabadultan tevékenykedhet és választhat a lehetőségek közül.

Az óvodás korosztály számára a **kötetlenség** a legalkalmasabb tevékenységi keret, foglalkozási forma. Kötetlenségként éli meg a gyermek az olyan folyamatos napirendet, melyben **tudatosan és tervszerűen biztosítjuk a fejlődéséhez szükséges differenciált tevékenykedés feltételrendszerét**. Ez a foglalkoztatási forma megkívánja tőlünk, hogy **ismereteinket folyamatosan bővítsük**, felkészüljünk a gyermekek kérdéseire. Tehát **tudatosságot, nagyobb szervezési, áttekintő képességet és nagyfokú kreativitást igényel**.

1.4. Az ellenőrzés és értékelés rendszere

1.4.1. Óvodánk irányítási, szervezeti felépítése

Közös igazgatású, többcélú intézményünk (óvoda, iskola, zeneiskola) egyszemélyű felelős vezetője az intézményvezető.

Óvodánk felelős vezetője az **óvoda tagintézmény-vezető, az igazgató tanács tagja.** Munkatársai a beosztott **óvónő, dajka és pedagógiai asszisztens.**

A munkaügyi, gazdálkodási, tanügy-igazgatási, szervezési, ellátási feladatokban közreműködnek **az intézmény munkaügyi- és gazdasági ügyintézője, az iskolatitkár, a technikai dolgozók (konyha, karbantartás, utaztatás, takarítás).**

1.4.2. A gyermekek fejlődésének nyomonkövetése és értékelése

Programunk deklarált célja a harmonikus személyiségfejlesztés olyan szintű megvalósítása, amely a hátrányos helyzetben lévő gyermekek számára is biztosítja a sikeres iskolakezdést, és iskolai beilleszkedést.

Az egyéni képességfejlesztéshez ismernünk kell a gyermekeket, s tudnunk kell, hogy melyiket miben, mivel, hogyan fejlesszük ahhoz, hogy önmagához viszonyítva a legoptimálisabban fejlődjön.

A gyermekek fejlődésének nyomonkövetése, elemzése, az egyénre szabott nevelési-fejlesztési eljárások tervezése folyamatos irásbeli munkát igényelnek.

Ezt szolgálják programunkban a **pedagógiai diagnosztikai eszközök.**

Először a gyermeket és környezetét, **szociális hátterét kell megismernünk**. Ehhez nyújt segítséget az első családlátogatás (mely megelőzi a gyermek óvodába lépését) és ennek alkalmával közösen kitöltött **személyiséglap**.

- **A személyiséglap** szempontjai alapján - tájékozódhatunk a család szocio-kulturális jellemzőiről, a nevelési légkörről, a leggyakrabban alkalmazott nevelési eljárásokról. Fontos kérdéseket tartalmaz a gyermek korai fejlődésére vonatkozóan, amelyek felderíthetik a terhesség - szülés alatt és a csecsemőkorban elszenvedett traumákat. A korai szakasz fejlődési üteméről szerzett információ feltárhatja a jelenlegi problémák gyökerét. Jó eszköze az anyával való kapcsolatfelvételnek is.

A gyermekek mindennapi életben megfigyelt fejlődését, a **fejlődési napló fejlettségmérő lapjainak** vezetésével tudjuk nyomon követni.

- **A fejlettségmérő lapok** a gyermeki fejlődés folyamatának megragadását teszik lehetővé az óvodába lépéstől az óvodáskor végéig.

Fő területei:
- a mozgásfejlettség,
- a testséma kialakulásának mutatói,
- a téri tájékozódás, térbeli mozgás fejlettsége,
- az értelmi fejlettség,
- a finommotoros koordináció fejlettsége,
- a nyelvi kifejezőkészség fejlettsége
- a gyermek szociális fejlettsége,
- a gyermek szociális érettsége.

A jelzett pszichikus struktúrák a tanulási képesség meghatározói, illetőleg az iskolára való alkalmasság biztosítékai. Programunk ezek kiemelt fejlesztését vállalja fel, ezért **a fejlesztési feladatok megtervezéséhez a folyamatos szintbemérés elengedhetetlen.** A fejlettségmérő lap olyan szempontokat és feladatsorokat tartalmaz, amelyek idegélettani, fejlődéslélektani megalapozottságúak, de a gyermek mindennapi tevékenységében előfordulók, s ezáltal játékosan mérhetők. Rutinos teljesítésük csak óvodáskor végére várható el, illetőleg az iskolai érettség, alkalmasság csak a rendszeres, jó megoldások birtokában állapítható meg. Vezetését lehetőség szerint természetes helyzetben - a feladathelyzetben - alkalmazott megfigyelés, esetenként játékos, egyéni vizsgálat alapján végezzük

Ez a megfigyelési szempontsor abban segít, hogy az óvoda mindennapi életében a szabad és szervezett foglalkozások alkalmával felfigyeljünk a gyermek jellegzetes viselkedésmódjaira. A benne felsorolt viselkedési tünetegyüttesek speciális jelzői az enyhe agyi diszfunkciónak, hyperaktivitásnak, a potenciális tanulási zavarnak. A megfigyelési szempontok **segítségével könnyen kiszűrhetők a részfunkciózavaros gyermekek** és a szükséges támogató nevelés egészen korán elkezdhető.

Célszerű évente 2 alkalommal, minden gyermeknél átnézni, és dátummal jelölni, ha az eltelt időszakban tapasztalható volt valamelyik –az adott életkor sajátosságaitól eltérő – viselkedésforma.

Ezen dokumentumok pontos vezetése elősegíti a problémák korai felismerését! Így már 3-4 éves korban képet kaphatunk arról, hogy a gyermekek közül kik azok, akik várhatóan lassabb ütemben fognak fejlődni. Lehetőség nyílik arra, hogy időben elkezdjük az egyénre szabott prevenciós program alkalmazását. Képet kapunk arról is, hogy melyik gyermeknek lesz szüksége más szakember segítségére is, s ezt nem csak az utolsó óvodai év végén kérjük, amikor már nagyon kevés esélye van a gyermeknek a hátrányok leküzdésére.

Az iskolai beiratás előtt összegző, írásos értékelést készítünk a fejlődés eredményeiről. A felméréshez segítséget nyújt a DIFER (Diagnosztikus Fejlődésvizsgáló Rendszer).

1.4.3. A gyermek érési folyamatához igazított differenciált tervezés

Miután egy kezdeti képet kapunk a gyermekről, megtervezhetjük az egyéni érési folyamathoz igazított fejlesztési feladatokat.

A tervezés fontos, mert tudatos felkészült munkát eredményez. A tervezés korlátoz, irányt ad, segíti a folyamatok célirányos, célszerű egymásra épülését. Ugyanakkor a jó terv a szabadságot, rugalmas alkalmazást, a gyerekekhez való igazodást biztosítja. Szabadságot,

mert a célok, keretek tervezettsége megadja a kompetenciát a részletekben való elmélyülésre, a gyermekek egyéni fejlettsége szerint.

Azt a szintet kell magtalálnunk, amit a gyermek már tud, illetve amit segítséggel meg tud oldani.

Fejlesztésről akkor beszélhetünk, ha a foglalkozások szintje egy lépéssel megelőzi a gyermek aktuális fejlettségi szintjét. **Nem feltétlenül az életkor határozza meg a tervezés tartalmát.**

A gyermekek megfigyelése alapján mindegyiküknek külön-külön vezetünk egy dátumozott, **fejlődési naplót**. Ebben a dokumentumban tervezzük meg a fejlesztési feladatokat is.

A **családdal való együttműködés** érdekében , szükség van arra, hogy rendszeresen tájékoztassuk egymást a gyermekkel kapcsolatos fontos információkról, a gyermek fejlődéséről.

1.4.4. A pedagógiai munka ellenőrzése, értékelése

Az ellenőrzés célja a pedagógiai folyamat segítése, fejlesztése.
Területei:

- Dokumentumok ellenőrzése, értékelése (a helyi program összevetése a nevelési, fejlesztési tervekkel, annak megfeleltetése, a fejlesztés területeinek összehangolása).
- A nevelő munka feltételeinek ellenőrzése.
- A pedagógiai gyakorlat ellenőrzése, jellemzése, értékelése.
  a). Az óvónői gyakorlati munka ellenőrzése és értékelése
  b). A gyermekek fejlettségének értékelése (különösen a "kimenet", az iskolába lépés szempontjából)
- A helyi nevelési program megvalósulásának nyomonkövetése.

Az óvoda pedagógiai munkájáért az óvoda vezetője a felelős, ezért az ellenőrzés és értékelés is az ő feladata. Az ellenőrzés elemzése során kiemelkedő szempont a módszertani szabadság biztosítása, az önálló munka tiszteletben tartása, a pozitív megerősítés és az elfogadott elvek számonkérése.

1.4.5. Programellenőrzés, - értékelés

A program megvalósulásának kritériuma a "kimenet" szabályozásban megfogalmazottaknak megfelelés.

A program ellenőrzésében és értékelésében részt vesznek az óvodapedagógus és az óvoda vezető.

Az ellenőrzésnél, értékelésnél a gyermekek fejlődése, fejlettsége, a szülők véleményének kikérése (kérdőíves formában), az iskola visszajelzése, a fenntartó véleménye, a nevelőtestület véleménye az irányadó.

A megvalósulás értékelését a következő területeken végezzük:

- eszközrendszer,
- csoportszobák berendezése,
- óvók felkészültsége, képzése,
- gyermekek fejlődése,
- szülőknek a program bemutatása, véleményük,
- iskola visszajelzése,
- dokumentumok vezetése, értékelése.

Az ellenőrzést, értékelést segítheti:
- az önellenőrzés,
- a rendszeres tapasztalatcsere,
- külső szakértői kontroll

A program – megvalósulás értékelésének időpontjai:
- a bevezetés előtt a feltételrendszer vizsgálata
- a bevezetést követő első nevelési év végén átfogó értékelés
- a bevezetést követően három évenként

Az értékelés célja a hatékonyság, a minőségbiztosítás, a minőségjavítás, az önképzés és a továbbképzés tudatos tervezése.

A pedagódiai muka írásos dokumentumai
- Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja
- Bodrogi Bölcsesség Kezdete Óvoda Helyi Nevelési Programja
- a csoport éves nevelési programja
- a csoport heti terve
- egyéni fejlődés, fejlesztés dokumentumai
- felvételi és mulasztási naplók

2. Az óvoda kapcsolatrendszere

Az óvoda a társadalomban elfoglalt helye szerint kapcsolatban van különböző csoportokkal, szervezetekkel, intézményekkel.

Legfontosabb és legszorosabb kapcsolata az óvodába járó gyermekek családjával van.

2. 1. Kapcsolat a szülőkkel

Meggyőződésünk a Biblia alapján, hogy Isten a gyermeket elsősorban a szülők felelőssége alá helyezte.

A gyermek elsősorban a családban nevelődik. Jó esetben az óvoda folytatja és kiegészíti a megkezdett nevelési folyamatot.

Sajnos gyakoribb a családban végbement funkcionális változások következtében, hogy az óvodára hárul a fejlődésben történő lemaradások korrigálása, a családi nevelésben felmerülő hiányok pótlása.

Az óvodai nevelés nem lehet elég hatékony a családi megerősítés nélkül. Törekszünk arra, hogy a szülőkkel közelítsük, egyeztessük nevelési elveinket, módszereinket, amelyekkel partnerként együttműködhetünk a gyermekek érdekében.

A családok megélhetési gondjainak növekedésével több a feszültség, nagyobb toleranciára, empátiára van szükség az együttműködésben.

Az eredményes együttműködés legfontosabb feltételei:
- kölcsönös bizalom a család és óvoda között, nyílt, őszinte kapcsolat
- A óvoda tiszteletben tartja a család világnézetét.
- A szülő érezze, hogy gyermekét szeretik az óvodában.
- Tapasztalnia kell, hogy a gyermeke szeret óvodába járni, szereti az óvóit, dajka nénit, a gyerekeket.
- A szülő érezze, hogy számítanak a véleményére, tiszteletben tartják nevelési elveit.

- A szülő ismerje meg óvodai nevelésünk tartalmát, módszereit.
- Az óvó emberi magatartásában, szakmai felkészültségében egyaránt példamutató legyen.

Beiratkozás – ha a gyermeklétszám megengedi – az év folyamán bármikor lehetséges. A szándék jelzése után (óvodavezetőnél) a családlátogatás az első lépés. A megbeszélés után elkezdődhet az óvodalátogatás, beszoktatás.

A **családlátogatás** célja, hogy az óvodapedagógus megismerje a gyermeket közvetlen környezetében, felmérje helyét a családban, tájékozódjon a család nevelési elveiről, szokásairól.

Az így kapott információk alapján valósulhat meg kellő mértékben, a gyermek személyiségéhez és hátteréhez idomuló egyéni bánásmód.

A családlátogatásra a gyermek óvodába lépése előtt, illetve évente kerül sor.

A közös programok lehetőséget teremtenek a család és óvoda közötti kapcsolat elmélyítésére, egymás szokásainak, értékrendjének még jobb megismerésére, nevelési elveink közelítésére. Közös programok a szülőkkel együtt megszervezett kirándulások, sportprogramok, kulturális események, s az ezekre való felkészülés.

Rendszeres kapcsolattartás szükséges ahhoz, hogy a szülő folyamatosan tájékozott legyen a gyermekével történt eseményekről, fejlődéséről, valamint az óvodapedagógus is a gyermekkel a családban történt fontosabb eseményekről. A naponkénti személyes találkozás hiányában (a gyermekeket a Sulibusz hozza, ill. viszi haza) áthidaló megoldásként bevezettük az üzenő füzetet. A gyermek otthon maradása, ill. újra jövetele esetén az előzetes telefonos értesítés az elfogadott szabály. A komolyabb napi problémákat személyes látogatás során beszéljük meg.

Fogadóóra:előzetes időpontegyeztetés után a szülőknek bármikor lehetősége van arra, hogy a gyermekkel vagy közvetlen környezetével, ill. az óvodával kapcsolatos problémáikat az óvodapedagógussal megbeszéljék.

Nyitott óvoda: Az év minden napján lehetősége van a szülőknek az óvoda napi életébe betekinteni. A szülők személyes élményeik alapján gyermekeik új vonásait, tulajdonságait fedezhetik fel, képet kapnak gyermekük közösségben elfoglalt helyéről, viselkedéséről, teljesítőképességéről, egyúttal módjuk van társaikkal való összehasonlításukra is.

Szülői értekezletet az első félév elején, szeptemberben és a második félév elején, januárban tartunk.

2.2. Kapcsolat az iskolával, zeneiskolával

A Bölcsesség Kezdete Általános Iskolával és Alapfokú Művészei Iskolával fenntartott kapcsolatunkat alapvetően meghatározza az a tény, hogy egy (közös igazgatású közoktatási) intézmény részei vagyunk. Munkánk összehangolásával igyekszünk minél zökkenőmentesebbé tenni az óvodások iskolai beilleszkedését.

A havonkénti közös nevelési értekezleteken kölcsönösen megbeszéljük a gyermekek nevelése ill. tanítása során szerzett tapasztalatainkat, a felmerült problémákat. Elemezzük az aktuális helyzetet, egyeztetjük az elképzeléseinket, és a továbblépés feladatait.

A közösen megtartott ünnepek is erősítik ezt a kapcsolatot, ahol az óvdások és az iskolások egyaránt szerepelnek. Ezeken az alkalmakon az óvodások megismerkedhetnek leendő tanítóikkal, diáktársaikkal.

Az iskolába készülő nagycsoportosokkal tavasszal meglátogatjuk az iskolát, résztveszünk néhány órán. Az óvodások nagyobb testvérei szinte kivétel nélkül az iskolánkba járnak, tőlük is sokat hallanak az iskoláról.

Az óvodai programunkban kiemelt zenei nevelést végzünk, mellyel elő kívánjuk segíteni, hogy minél több gyermek megbarátkozzon a zenével, és továbbtanulhasson majd valamilyen hangszeren a zeneiskolánk keretében.

2.3. Kapcsolat a pedagógiai szakmai szolgáltató intézményekkel

Ha egy gyermeknél komolyabb fejlődésbeli elmaradást tapasztalunk, vagy bizonytalanok vagyunk egy-egy probléma feltárásánál, igénybe vesszük a Nevelési Tanácsadó szakmai munkáját.

A Kaposvári Gyermekkönyvtár szakmai szolgáltatásait is igénybe vesszük.

Az intézményben dolgozik gyógypedagógus, aki részmunkaidőben felügyeli, segíti az integrált nevelés keretében hozzánk kerülő sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztését.

2.4. Kapcsolat a fenntartóval, a szakszolgálati, az egészségügyi és kulturális intézményekkel

A fenntartónkkal való kapcsolatunk sokkal közvetlenebb, mint az önkormányzati óvodák esetében. Ennek a “napi” kapcsolatnak az előnyeit igyekszünk maximálisan kamatoztatni, de a finanszírozás nehézségeivel nekünk is meg kell küzdenünk.

Több kedvező lehetőséget jelent számunkra a falugondnoki szolgálat is.

Kapcsolatunk van a Gyermekjóléti Szolgálat munkatársával. A gyermekek rendszeres egészségügyi ellátását megállapodás szerint végzi a háziorvos, védőnő és fogorvos.

A közművelődési intézmények (színház, közösségi ház, múzeumok…) rendezvényeit a gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodva látogatjuk.

2.5. Kapcsolat kiépítése zöld szervezetekkel, központokkal

- Békevár Tagóvodával Zöld szakmai munkaközösség létrehozása
- Zöld Híd Alapítvány
- Intézményünk tagja a Magyar Természetvédők Szövetsége által koordinált ÖKOHÁLÓ fenntarthatóságra nevelő intézményi hálózatnak
- kirándulások: Erdők Háza Látogatóközpont (Kaposvár), Mosolyvölgy (Nagyberki), Fekete István Látogatóközpont (Deseda)

3. Gyermekvédelem

A gyermekek jogainak megvalósulásához a pedagógusok, nevelők, gyámügyi szakemberek, gyermekjóléti szolgálatok munkatársainak, valamint a jogalkotók együttes munkájára van szükség.

A gyermeknek joga, hogy nevelési, illetőleg nevelsi-oktatási intézményben biztonságban és egészséges környezetben nevelkedjék, óvodai életrendjét pihenőidő, szabadidő, testmozgás beépítésével, sportolási, étkezési lehetőség biztosításával életkorának és fejlettségének megfelelően alakítsák ki.

A prevenció mellet célul tűzzük ki, hogy a hatáskörünkbe tartozó gyermekek problémáit felismerjük, kezeljük, az érintett gyemekek eseteit feldolgozzuk.

Mivel nincsen gyermek- és ifjúságvédelmi felelősünk, a gyermekjóléti feladatokat az óvoda vezetője látja el. A gyemekek szüleit a tanév kezdetekor írásban tájékoztatni kell a gyermek- és ifjúságvédelmi felelős személyéről, valamint arról, hogy milyen időpontban és hol kereshető fel.

Feladata, hogy a családdal és a pedagógusokkal együttműködve kiküszöbölje a veszélyeztetett gyermekekre ható ártalmakat, megvédje őket a testi-lelki, erkölcsi károsodásoktól, illetve ellensúlyozza a veszélyeztető hatásokat.

A vezetői felelősség kiterjed az óvodai nevelőmunka egészséges és biztonságos feltételeinek megteremtésén túl a gyermekbalesetek megelőzésére is. A védő-óvó intézkedések részletes feledatait az óvoda házirendjében rögzítettük.

A rendszeres egészségügyi vizsgálatok (körzeti, fogorvosi) biztosítása az óvodában szintén a gyermeki jogok érvényesülését szolgálja.

Az egészséges életmód biztosítása az étkeztetés szervezésére is kiterjed.

Az óvoda orvosának kötelessége a nevelési- oktatási intézményben folyó étkeztetés ellenőrzése.

Fontos feladat az iskolaelőkészítés szempontjából is, hogy minden gyermek bekerüljön az óvodába abban az évben, amikor a 3. életévét betőlti. A gyermekeknek joguk van ahhoz, hogy a fejlődésüket hátráltató tényezőket feltárják és a pedagógiai segítő feladatokat elvégezzék az óvodában.

Az óvoda vezetőjének feladatkörébe tartozik, hogy szükség esetén a családon belüli szociális körülmények figyelembevételével javaslatot tegyen a család bevonására a szociális segélyezettek körébe.

4. Az óvoda hagyományos ünnepei, rendezvényei

Ünnepeink:

Mikulás, karácsony, húsvét, március 15-e, szülők napja, ballagás, a gyermekek születésnapja.

Rendezvényeink és egyéb programok:

Farsang, gyermeknapi programok, színházlátogatás, zenés műsorok megtekintése, kirándulások.

5. Az óvoda sajátosságai, speciális szolgáltatásai

Világnézetileg elkötelezett intézményként - a nevelés keretei között – megjelenítjük keresztyén meggyőződésünket:

- a nevelők személyes példaadásával,
- a bibliai igazságok napi gyakorlatba építésével,
- az étkezések alkalmával hálaadó imádság elmondásával,
- bibliai történetek előadásával, imádkozással (naponta néhány percben),
- keresztyén gyermekénekek éneklésével,
- az ismeretanyag keresztyén szemléletével.

Kiemelt zenei nevelést folytatunk, s ennek részeként a gyermekekkel elvégezzük a zeneóvodai programot óvodapedagógus vezetésével és zenepedagógus közreműködésével.

Integrált nevelés keretében felvállaljuk az enyhe értelmi fogyatékos, valamint a magatartási és beilleszkedési zavarral küzdő gyermekek nevelését, fejlesztését.

A falugondnoki szolgálattal együttműködve rendszeresen biztosítjuk a gyermekek **óvodába ill. hazaszállítását**. Ennek igénybevételére minden szülőnek lehetősége van.

Az étkezési díj igen alacsony. Ezzel igyekszünk könnyíteni a családok anyagi terhein, ill. elősegíteni a hátrányos szociális helyzetű gyermekek rendszeres óvodába járását.

6. Az óvodába, és az iskolába lépés feltételei

6.1. Az óvodába lépés feltételei

Az óvodai felvételről, a jelentkezés után a 2011.évi . CXC. törvény (Köznevelési Törvény) 8.§-a rendelkezik. Ennek értelmében az óvoda a gyermek hároméves korától a tankötelezettség kezdetéig nevelő intézmény, amely a gyermeket fokozatosan, de különösen az utolsó évében az iskolai nevelés-oktatásra készíti fel.

6.2. Az iskolába lépés feltételei

Az óvodai nevelés célja, feladata az egész gyermeki személyiség harmonikus fejlődésének elősegítése, melynek eredményeként, valamint a belső érés és a családi nevelés hatásaként, az óvodás kor végére eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettségi szintet. Az iskolai életre való felkészültségnek testi, lelki és szociális kritériumai vannak, melyek egyformán szükségesek a sikeres iskolai munkához.

Ezek a kritériumok –az ÓNOAP alapján-a következőek:

a) A testileg egészségesen fejlődő gyermek hatéves kora körül eljut az első alakváltozáshoz. Megváltoznak testarányai, megkezdődik a fogváltás.Teste arányosan fejlett, teherbíró. Mozgása összerendezettebb, harmonikusabb.
Erőteljesen fejlődik a mozgáskoordináció és a finommotorika. Mozgását, viselkedését, testi szükségletei kielégítését szándékosan irányítani képes.

b) A lelkileg egészségesen fejlődő gyermek az óvodáskor végére nyitott érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre. A tanuláshoz szükséges képességei folyamatosan fejlődnek. Érzékelése, eszlelése tovább differenciálódik:

- Az önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés, a közvetlen felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama; a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés,

- Megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartama, terjedelme; könnyebbé válik a megosztása és átvitele,

- A cselekvő-szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.

- Érthetően, folyamatosan kommunikál, beszél, gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni; minden szófajt használ; különböző mondatszerkezeteket, mondatfajtákat alkot; tisztán ejti a

magán-és mássalhangzókat (a fogváltással is összefüggő nagy egyéni eltérések lehetségesek); végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét,

- Elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről; tudja nevét, lakcímét, szülei foglalkozását, felismeri a napszakokat; ismeri és gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait; ismeri szűkebb lakóhelyét, a környezetében élő növényeket, állatokat, azok gondozását és védelmét; felismeri az öltözködés és az időjárás összefüggéseit. Ismeri a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek; elemi mennyiségi ismeretei vannak.

c) Az óvodáskor végére a gyermek szociálisan is éretté válik az iskolára. A szociálisan egészségesen fejlődő gyermek készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására, képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőttel és gyermektársaival, amennyiben az iskolai légkör ezt lehetővé teszi. A szociálisan érett gyermek:
  - Egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni; késleltetni tudja szükségletei kielégítését;
  - Feladattudata kialakulóban van, s ez a feladat megértésében, a feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb elvégzésében nyilvánul meg; kitartásának, munkatempójának, önállóságának, önfegyelmének alakulása biztosítja ezt a tevékenységet.

A rugalmas beiskolázás lehetővé teszi, hogy a gyermek a lehető legoptimálisabb időben lépjen az iskolába. Ha fejlődésbeni lemaradása van, a Nevelési Tanácsadótól kell véleményt kérni az adott gyermek megfelelő iskolába való irányításához.

MELLÉKLETEK

1.sz. melléklet: **Fejlesztőprogram**

I. Mozgásfejlesztés

1. Nagymozgások fejlesztése
2. Egyensúlyérzék fejlesztése
3. Szem-kéz koordinációját fejlesztő mozgások fejlesztése
4. Szem-láb koordinációját fejlesztő mozgások fejlesztése
5. Finommotorika

II. Testsémafejlesztés

1. A testrészek ismerete
2. A test személyi zónájának alakulása
3. Testfogalom kialakítása
4. Az egyes testrészek fejlesztésére alkalmazott mozgás

III. Észlelésfejlesztés

1. Vizuális fejlesztés
2. Az alaklátás éf formaállandóság fejlesztése
3. A tapintásos észlelés fejlesztése
4. Mozgásos észlelés fejlesztése
5. A térészlelés – térbeli viszonyok felismerésének fejlesztése
6. Hallási észlelés fejlesztése
7. A keresztcsatornák fejlesztése

IV. Verbális fejlesztés

1. A tárgyak megnevezése
2. Térbeli vizsonyok megnevezése
3. Az osztályozás fogalmainak megnevezése

2.sz. melléklet: **Ének- zenei fejlesztés**

1. A fejlesztés területei
2. Kis- középső csoportban
3. Nagy- középső csoportban

61

Fejlesztőprogram

(1. sz. melléklet)

I. Mozgásfejlesztés

1.Nagymozgások fejlesztése

Célzott testmozgásokkal, amelyeknél a mozgások tempója, ritmusa, iránya változik.

1.1. Járás
- a.) kis és nagy lépésekkel
- b.) különböző irányokba fordulással
- c.) változó szélességű sávok, vonalak között
- d.) különböző tárgyak megkerülésével, átlépésével, tartásával

1.2. Futás
- a.) különböző tempóban, majd közbeni tempóváltással
- b.) különböző irányokban, majd közbeni irányváltoztatással
- c.) változó szélességű sávok között
- d.) különböző tárgyak megkerülésével, átugrásával, átlépésével

1.3. Ugrás
- a.) "távolugrás" (páros lábbal szökdelés) ugrás előre, hátra
- b.) "magasugrás"
- c.) ugróiskola, kicsiknél a legegyszerűbb formában
- d.) különböző alakzatú térbe beugrás-kiugrás (kör, négyszög, stb.)
- e.) szökdelés egy lábon, oldalirányba szökdelés
- f.) mélyugrás

1.4. Csúszás-kúszás, mászás különböző tempóban
- a.) különböző irányokba, majd irányváltoztatással
- b.) különböző szélességű és formátumú helyeken és tárgyakon (mászóka, fa)
- c.) különböző tárgyak megkerülésével, átmászásával

2. Egyensúlyérzék fejlesztése

1. Állás:
   - a.) állás lábujjon - sarkon állás
   - b.) állás féllábon.
2. Egyensúlyozó járás: padon, földre helyezett szivacson, stb.
3. Kúszás egyenes padon
4. Body Roll hengergyakorlatok, különböző sportok, (roller, bicikli, korcsolya, stb.).
5. Forgások, fordulatok, testhelyzet változtatások.

3. Szem-kéz koordináció fejlesztése

3.1. Babzsák célba dobása változó nagyságú körbe, változó távolságról, különböző tárgyak fölött (szék stb.) Babzsák csúsztatás két vonal közé, dobása vízszintes és függőleges célra.
3.2. Karika-dobás változó irányokba, vízszintes, függőleges célra, változó távolságról.
3.3. Kugli-játék.

3.4. Labdajátékok: dobás és elkapás nagyobb, majd kisebb labdákkal változó távolságról, labda célba ütése bottal.

4. Szem-láb koordináció fejlesztése

4.1. Ugrókötéllel: kötél fölött átugrás, változó magassággal.
4.2. Karika különböző lábakkal belépés, kilépés, beugrás, kiugrás.
4.3. Lábbal különböző formák rajzolás, alkalmi felületen, homokba, padlóra, stb.
4.4. Ugróiskola, egyszerűbb és nehezített formában.
4.5. Függeszkedés: átfogással tovahaladás.

5. Finommotorika fejlesztése

5.1. Gyurmázás (elsődlegesen az anyag tapintásos megtapasztalása, tetszés szerinti formák, alakzatok kialakítása).
5.2 Építőjátékokkal építés (összerakás, kirakás, eleinte minél nagyobb elemekkel, majd fokozatosan kisebbekkel).
5.3 Papírhajtogatás - papírfűzés, mintaalakítás.
5.4 Puzzle-játékok összerakása, fokozatosan növekvő elemszámokból.
5.5 Mintakirakás lyukastáblán, egyszerűbb formáktól a bonyolultabbig.
5.6 Vágás, domború vagy előrerajzolt mintákkal, kevésbé bonyolult formától a nehezebbekig.
5.7 "Papír-ceruza" feladatok
a.) rajzolás, festés nagy felületre (ujjal, zsírkrétával, színes ceruzával),
b.) sablonok kiszínezése kiugró hátlapon,
c.) sablonok nélküli színezés, a különböző formák előrerajzolt mintáinak átírása.
5.8. Kéziszergyakorlatok.

II. Testsémafejlesztés

1. A testrészek ismerete

1.1 Önmaga felismerése és azonosítása tükörgyakorlatokkal, játékos mondókákkal, jellegzetes külső tulajdonságainak megtanulásával (haj-, szemszín, kicsi-nagy ...).

1.2. Tevékenységek a testrészek megismerését célozva:
a) testrészek megérintése és megnevezése a felnőtt által
b) a gyermek megismétli saját testén az érintést és megnevezést
c) utasításra a gyermek megérinti és megnevezi a testrészt
d) a felnőtt megnevezi és a gyermek megérinti a másik gyermek testrészét
e) az előzőek megismétlése csukott szemmel.

Célszerű a főbb testrészekkel kezdeni, begyakorolni és csak ezután a testrészek részeinek hasonló módon való begyakorlása ...

1.3. Meghatározott testrészekre koncentrálás
a) különböző testhelyzetekben (hason, hanyatt-fekve, ülve, állva, térdepelve) megtalálni a megnevezett testrészt, megérinteni és megnevezni, mozgásokat végezni.
b) valamilyen tárgyat megérintve, ráülve, ráállva, átbújva rajta megtapasztalni a különböző testhelyzeteket a testrészek és a tárgyak (környezet) viszonylatában.

2. A test személyi zónájának alakítása

2.1. Az "oldaliság" tanítása
   a) színes szalaggal, (gumi pánttal) megjelölni a jobb-bal oldalt, kézen, lábon,
   b) különböző mozgásfeladatot teljesíteni jobb-balkézzel, (labdát gurítani, babzsákot dobni, karikát felemelni, stb.)
   c) lábra hasonló gyakorlatok: labdarúgás, ugrálás, emelés, stb.

2.2. A test elülső és hátulsó részeinek megismertetése játékos mozgásos feladatokkal:
   a) az eszközt helyezzék maguk elé, hátuk mögé,
   b) feküdjenek a hátukra, forduljanak hasra.

2.3. A test függőleges zónájának megtanítása:
   a) játékeszközök (karika, labda, babzsák) emelése a fej fölé, lehelyezése a lábra, vagy a lábak elé.

2.4. Az előző (1., 2., 3.) gyakorlatok elvégeztetése becsukott szemmel.

2.5. Adott tárgyakhoz viszonyított testhelyzetek gyakorlása (szék, pad, asztal alkalmazható).
   a) állj elé, mögé, rá, mellé, közé, mássz át, stb.
   b) ülj elé, mögé, rá, alá, mellé, közé, mássz át, stb.
   c) térdepelj elé, mögé, rá, mellé, közé, mássz át, stb.
   d) feküdj elé, mögé, rá, mellé, közé, mássz át, stb.

3. Testfogalom kialakítása

3.1. testrészek tudatos ismerete, a test és testrészek funkcióinak tudatos ismerete. A fejlesztés a testrészek ismerete szerint történik, nagyobb hangsúlyt adva a funkcióknak, a nyelvi megfogalmazásoknak.
3.2. Játékos gyakorlatok: megnevezett testrészekhez megmondani a funkcióját.
3.3. A funkció megemlítése után felismerni a testrészt: lokalizálni, megmutatni önmagán és másokon, megszámlálni. Képen, rajzon felismerni az egyes testrészeket, a hiányzókat megszámlálni.
3.3.Részekből összeállítani az emberfigurát, testrészeivel együtt.

4. Az egyes testrészek fejlesztésére alkalmas mozgások

4.1. Fej
   a) fejfordítás és fejkörzés,
   b) csukott szemmel megérinteni a szemeket, füleket, orrot, hajat, szemöldököt, váltott kézzel és egyszerre mindkét kézzel
   c) Csukott szemmel a fej fordítása egy adott hang irányába, majd már előre ismert helyzetű tárgy felé.

4.2.Törzs
a) törzsfordítás lazán leengedett karral, illetve oldalsó- majd mellső-közép-tartásban tartott karokkal,
b) a karokat magastartásba emelve törzshajlítás balra és jobbra, előre és föl.

4.3. Karok
a) karkörzés előre és hátra,
b) karok helyzetének utánzása,
c) oldalsó középtartásban nyújtott karral tölcsérkörzés először kis, majd nagy kör mentén,
d) különböző karlengetések ritmusra,
e) oldalsó vagy mellső középtartásból a kéz csípőre helyezése,
f) oldalsó középtartásból karkeresztezés, majd ismét karnyújtás,
g) karhúzás és tolás, páros munka.

4.4. Ujjak
a) a kéz ökölbe szorítása,
b) az ujjak ide-oda mozgatása,
c) ujjak egyenkénti mozgatása ritmusra,
d) a mozgások változatai mindkét kézzel, majd váltva.

4.5. Lábak
a) a padlón fekve lábemelés, először páros láb, majd váltott láb emelése gyorsan és lassan,
b) a padlón fekve lábkörzés a kis körtől a nagyig és vissza,
c) állva láblengetés előre, hátra, oldalt és le,
d) térdhajlítás és nyújtás, miközben a kezet a combon tartjuk,
e) padon ülve a lábak hajlítása és nyújtása, páros láb emelése és leengedése,
f) törzshajlítás bokafogással,
g) szökdelés, ugrálás,
h) szökdelés váltott lábbal, láblengetés.

4.6. Lábak és lábujjak
a) Sarokemelés és leengedés,
b) a lábfej visszafeszítése (az ujjak emelése, "pipálás",
c) járás sarkon és lábujjhegyen,
d) a külső talpélen járás, a kartartás törzs mellett,
e) ugrálás páros lábbal, egyik, másik lábon, váltott lábon,
f) törzshajlítás előre,
g) hanyattfekve vagy állva a lábbal vagy a nagylábujjal rámutatni adott célpontra,
h) babzsák fölmarkolása lábujjal.

Néhány gyakorlatot ezek közül lehet zenére is végezni.

III. Észlelésfejlesztés (percepciófejlesztés)

Az észlelés pontosabb működését 3-4 éveseknél elsősorban a mozgás és testséma fejlesztésén keresztül érhetjük el. 5-6 éveseknél már célzott, direktebb fejlesztés is szükséges.

A látott, hallott, tapintott dolgok mindkét szakaszában természetes velejárója a nyelvi fejlesztés; a látott, hallott, tapintott dolgok nyelvi kifejezésének megtanítása, a szókészlet bővítése.

A tanulási helyzetek többségében a vizuális észlelés összekapcsolódik valamilyen nyelvi (auditív) és motoros tevékenységgel.

1. Vizuális (látás) fejlesztés

Az olvasás elsősorban a jól funkcionáló balról jobbra irányuló szemmel követés és a finom szemmozgás ellenőrzésének függvényeként alakul. Célszerű, hogy a gyermekek gyakorolják a szemmozgás kontrollját.

1.1. A szemmozgás tudatos kontrolljának kialakítása és erősítése. Mozgó tárgyak követése: balról jobbra, jobbról balra, fel, le, kör, diagonális, stb. A fej mozdulatlan marad, csak szemmel követi a mozgás irányát a gyermek. Könnyítésül kezdetben végtagmozgással is kísérheti, amely egyre kisebbedő, finomodó: karral, kézzel, ujjal. Az iránykövetést kísérje az irányok verbális megjelölése.

1.2. A szem fixációs működésének erősítése:

a) ismert játékok vagy használati tárgyak közül egy kiemelése és annak fixálása 10 mp-ig (fel, le mozgatjuk).

b) Egy ismert tárgynak, tárgy képének egy részletét megkeresni és azt fixálni 10 mp-ig.

A perifériás látás gyakorlására is igen alkalmas, ha a gyermeknek ilyen megfigyelési feladatot adunk.

1.3. Vizuális zártság - egészlegesség észlelésének alakítása: Mi hiányzik?

a) Ismert tárgyak, eszközök egy részletének hiányát felismertetni.

b) Hiányos képek felismertetése, mi hiányzik róla, mit ábrázolhat?

c) Rejtett figurák megtalálása (Dörmögő).

1.4. Vizuális időrendiség felismertetése: képeken elmesélt történetek kirakása:
mi történt először, ... mi következik?

1.5. Vizuális ritmus: a legkülönbözőbb vizuális minták folytatása.

a) Tárgyakból kirakott - gyöngyök, kockák, rudak, kártyák - minták folytatása...

b) rajzos - képi - minták elrendezése (fekvő alak ..., ülő alak ..., álló ..., járó ...)

c) sorminták rajzolása.

1.6. Vizuális helyzet - pozíció felismertetése:
(pl a négymezős tábla; matematika foglalkozáson a szimmetria)

a) mágnestáblán a nevelő elhelyez egy alakzatot adott mezőbe,

b) a gyermekek sajátjukon ugyanoda helyezik azt,

c) az alakzatokat adott mezőben, más pozícióba elforgatni.

1.7. Vizuális memória fejlesztése:

a) Egyszerű testmozgást, bemutatás után emlékezetből leutánozni,

b) vizuális mintát rövid bemutatás után felismerni, felsorolni, kirakni, stb. (fokozatosan növelhető az elemszám és a bemutatás idejének csökkentése).

2. Az alaklátás és formaállandóság fejlesztése

2.1. A lehető legtöbb féle alak-forma-méret motoros kialakítása:
a) Formaalakítás mozgással, (járás, futás, mászás, ugrás segítségével: felső végtagokkal való kialakítással, létrehozása testtel, testrésszel).
b) Padlóra rajzolt különböző alakzatok körbemozgása, végigmozgása.
c) Padlóra rajzolt alakzatok (különböző formák vagy azonos alakzatok más-más méretben) felhasználása különböző mozgásos feladatok elvégzésére.

2.2. Különböző tárgyak, alakok, formák, méretek felismertetése a gyerekek kör-nyezetében: bemutatása azonos megkeresése, párosítási, csoportosítási feladatok (lottó, dominó).

2.3. Adott vizuális minta kirakása: forma, méret, szín szempontjából különböző
minták kirakása. (lyukas tábla, de alkalmazásában a fokozatosság elengedhetetlen: egyszerűbb formáktól a bonyolultabbig, először egyetlen szempont figyelembevételét követelve, pl. csak szín, vagy csak forma stb. kevesebb elemtől az összetettebb formákig.)

2.4. Minták rajzolása, festése.

2.5. Részekből különböző alakzatok összerakása.

3. A tapintásos - sztereognosztikus - észlelés fejlesztése

3.1. Az alapvető gyurmázási technikák megtanítása: gömbölyítés, sodrás, lapítás, mélyítés, mintázás gyakorlásával plasztilin, agyag, nedves homok felhasználásával.
3.2. Különböző formák, méretek alakítása minta után.
3.3. Különböző formák, méretek megváltoztatása. "Varázsoljuk el!"
3.4. Ritmikus sorminta készítése, a minta folytatása. az említett fejlesztési módoknál főhangsúly a tapintásos tapasztalatszerzésen van. A vizualitás is jelen van, hiszen a kialakított formát látja is, vizuális benyomásokat szerezhet.

A taktilis csatorna fejlesztése a vizualitás kizárásával:
"Érzékelő zacskó", "Elvarázsolt zsákocska"
a) Pusztán tapintással felismerni a tárgyakat! Mi lehet? milyen? mérete, formája, felülete,anyaga, stb.
b) A tapintással felismert dolgokat: párosítani, sorbarendezni fokozatuk szerint, csoportosítani egy-egy minőségi jellemzőjük alapján.

4. Mozgásos (kinesztetikus) észlelés fejlesztése

4.1. Behunyt szemmel a gyermek bizonyos mozgásokat végez az óvodapedagógus segítségével: kézzel (kört ír le a levegőbe, stb.), lábbal (lépés előre, hátra, stb.) nyitott szemmel mozgásokat megismétel.
4.2. Hátára rajzolt formát kell mozgással megismételni, képi formáját felismerni.

5. A térészlelés - térbeli viszonyok felismerésének fejlesztése

5.1. Az alapvető téri irányok megismerése saját testrészeinek közvetítésével:

a) Rácsos papíron, szöges táblán, lyukastáblán a két oldal megkülönböztetése nélkül a mellé helyezett kéz segítségével, a középvonal megjelölésével.
b) A jobb-bal oldalirányok begyakorlása kiszínezéssel, színes korongok kirakatásával.
c) A négy fő iránymező megismertetése az említett módon.

5.2. Térbeli irányok, viszonyok megismertetése a körülötte lévő tárgyakkal:
a) Ismert játékeszközök kirakásával a négy irány gyakoroltatása.
b) A tárgyak egymáshoz való viszonyának megismertetése, mágneses táblán való kirakás, elhelyezés segítségével, mellette, előtte, mögötte, alatta, felette.
c) Függőleges és vízszintes sorok kirakása különböző színekből, formákból.
d) A fentiek segítségével a szögek (sarkok) érzékeltetése.

5.3. A téri viszonyokat jelentő verbális kifejezések megtanítása.

6. A hallási észlelés fejlesztése; a hangzási analízis-szintézis fejlesztése

6.1. Figyeltessük meg, milyen hangot hallunk mikor egy ember sóhajt, vagy tüsszent, különböző hangok működnek bennük. Figyeljünk a természet hangjaira. Az óvodapedagógus által bemutatott ritmus letapsolása vagy lekopogása. Kezdetben szabályos ritmusokat használunk, majd később szabálytalan ritmusokat.
6.2. Ritmusvisszaadás csukott szemmel.
6.3. Mondjunk olyan szavakat, amelyek azonos hangzókkal kezdődnek, pl. baba, bögre, bogár, béka, róka, rózsa, stb.
6.4. Hány szót tudsz felsorolni, melyek úgy kezdődnek: ma..., te..., si..., stb.
6.5. A megadott betűhangokból vagy fonémákból olyan, általuk ismert szót kell alkotniuk, amelyek tartalmazzák ezeket.

7. A keresztcsatornák fejlesztése

7.1. Vizuális-tapintásos interszenzoros működések fejlesztése:
a) Tapintással exponált (felismert) tárgyat kell keresnie a vizuális mintákban,
b) vizuálisan felismert tárgyat mintául véve, ki kell keresnie tapintással az "érzékelő zacskóból".
c) Egyre finomabb különbségek felismertetésével gyakoroljuk a kétféle ingermodalitás átfordítását.

7.2. Vizuális-auditív interszenzoros működés fejlesztése:
a) Mutassunk a gyerekeknek ismert tárgyakat, állatok képét, különböző hangforrások vizuális képét, és a megszólaltatott hanganyagban ismerje fel az adott hangforrás képét
b) "Figyeljünk a hangokra!" A hallott hanganyaghoz keresse a hangforrást, "minek a hangja?". (társak megszólaltatása, hangjukról felismertetés)
c) Auditív memória fejlesztése: dallamtöredék megismételtetése, különböző hangok megismételtetése, majd a hangforrás kerestetése.

7.3. Vizuális kinesztetikus interszenzoros működés fejlesztése:
a) Bekötött szemű gyermek kezével formát rajzoljon a levegőbe és a hátára rajzolt formát felismerje a vizuális mintában.
b) Mozgásos élményanyag, forma felismerése vizuális mintában, verbalizálva a formát.
c) Vizuális-kinesztetikus megközelítés a későbbiekben a betűk vagy szavak közötti finom különbségek megfigyeltetésére, észrevétetésére is használható.

7.4. Hallási-tapintásos interszenzoros működés fejlesztése:

A gyermekeknek elmondással jellemezni kell azt a tárgyat, amit tapintás útján felismert és azonosított, vagy meg kell találnia tapintás útján azt a játékot vagy alakot, amit egy másik személy jellemez.

7.5. A szem-kéz koordináció fejlesztése:

A szem-kéz koordináció fejlesztésének finommotoros kontroll fejlettségével való összefüggését a Mozgásfejlesztés című fejezetben is tárgyaltuk. A következő szemmozgáshoz szükséges tevékenységekről pedig a percepció fejlesztésénél beszéltünk. Számos gyermek úgy érkezik az iskolába, hogy ezek a készségei megfelelően fejlettek ahhoz, hogy képesek legyenek alakok lemásolására, egyszerű képek rajzolására és festésére, s talán még ahhoz is elég fejlettek ezek a készségek, hogy elkezdjen írni tanulni. Fontos tehát felmérnünk, hogy melyik gyermeknek van szüksége ilyen jellegű fejlesztésre.

IV. Verbális fejlesztés

1. A tárgyak megnevezése

A lakásban, az óvodában és a közvetlen környezetben található tárgyak megnevezése:

a) Ruházat:

zokni, trikó, cipő, papucs, csizma, nadrág, farmernadrág, ruha, szoknya, ing, blúz, nyakkendő, kardigán, pulóver, dzseki, kabát, anorák, esőkabát, mellény, bugyi, fürdőruha (testséma)

b)Testrészek:

törzs, fej, arc, szem, fül, orr, száj, ajak, fogak, nyelv, szemhéj, szempilla, szemöldök, homlok, haj, áll, orca, orrlyuk, nyak, váll, mellkas, gyomor, kar, kéz, ujjak, hüvelykujj, könyök, csukló, tenyér, köröm, ujjpercek, derék, csípő, lábszár, lábfej, sarok, comb, hát, térd, (testséma).

c) Cselekvések:

sétál, gyalogol, menetel, szalad, szökdécsel, ugrándozik, lép, áll, elindul, mozog, elkezd, megáll, ül, fekszik, térdel, csúszik, (fel) mászik, kúszik, siklik, megcsúszik, csavar, hajlít, görbít, vágtat, görbül, elterül, elnyúlik, elernyed, kanyarodik, felemel, leenged, lehúz, lesüllyeszt, lehalkít, tompít, beborul, pipiskedik, előrehalad, hátrál, taszít, hajt, húz, von, üt, ránt, dob, visszapattan, fog, rúg(dalózik), keresztez, megfordul, fon, sodor, fordít, bukfencezik, csöppen(t), koppint, tapsol, kiabál, fütyül, izeg, mozog, nyit, zár, dörzsöl, csurog, morajlik, tétovázik, sürög-forog, mormol, beszélget, cseveg, fecseg, figyel (testvázlat nagy és finommozgások).

2. Térbeli viszonyok megnevezése

a) Irányok:

fönt, lent, alatt, át, keresztül, fel, hátra, fölött, fölé, rá, felé, előre, oldalt, jobbra, balra, végig, mindenfelé, körös-körül, felől, után, körül, köré, közel (valamihez), messzire, távol valamitől, emelkedő, felfelé haladó, süllyedő, lefelé haladó, közelebb, távolabb, keresztben, magasabban, alacsonyabban.

(Nagy és finommozgás készségek, testséma, lateralitás, vizuális diszkrimináció, sorozatba rendezés, stb.).

b) Helyzet:

-on, -en, -ön, -ról, -ről, -ból, -ből, -ban, -ben, kívül, belül, tetején, alján, közepén, középpontjában, között, fölé, felett, alá, lent, alul, alatt, lejjebb, le, túl, át, keresztül, előtt, mögött, mellett, együtt, valamire vonatkozóan, vízszintesen, magasan, alacsonyan, balról, jobbról, első, második, stb., utolsó, itt, ott, kívül, belül. (Nagy és finommozgások, testséma, lateralitás, időbeli sorrendiség, sorozat.)

c) Idő:

most, után, előbb, később, hamarosan, nappal, éjszaka, délelőtt, délután, este, hét, hónap, év, tél, tavasz, nyár, ősz, húsvét karácsony, kezdődik, befejeződik.

(Időbeli sorrendiség, nagy és finommozgások.)

3. Az osztályozás fogalamainak megnevezése

a) Alapformák:

Kör, körül, körbe, négyzet, téglalap alakú, ovális, hurkos, háromszögletű, kereszt, csillag, négyoldalú, vonal, pont, egyenes, görbe vonalú, cikcakk, csúcs, sarok, oldal, él, hajlás, ferde.

Az említett kifejezéseket mindig manuális, mozgásos tevékenységekhez kötötten használjuk.

b) Alapszínek:

piros, kék, sárga, zöld, fekete, fehér, barna, narancssárga, rózsaszín, bíbor (ibolya).

c) Méret, hasonlóság, különbözőség, ellentétesség:

Nagy, kicsi, hatalmas, apró, több, kevesebb, gyors, lassú, sebes, magas, alacsony, kövér, sovány, széles, keskeny, alsó, felső, hangos, halk, csendes, édes,savanyú, kellemes, érdes, finom, tele, üres, nehéz, könnyű, lágy, kemény, azonos, különböző, hasonló, eltérő, világos, sötét, az összes, néhány, elég egyenlő. (Sorozat, auditív-vizuális diszkrimináció, tapintás, gondolkodás, alap számfogalom.)

Ének-zenei fejlesztés

(2. sz. melléklet)

A foglalkozások célja:

- a zenei anyanyelv ápolása
- a befogadásra való képesség megalapozása
- aktivitás felébresztése

Feladatok:

A zenei készségek, képességek fejlesztése, fejlesztésük összehangolása más részképességek, pszichikus és gondolkodási funkciók fejlesztésével, a szocializációval. Ezeken keresztül a teljes személyiség fejlesztése.

A tevékenység tartalma:

- zenei élmény nyújtása
- a veleszületett képességek feltérképezése után fejlesztés a gyermekek, csoportok saját szintjéről

Területei:

- Metrum érzék
- Ritmusérzék (ritmus, szünetek helye, ütemhangsúly, 2-es, 3-as, 4-es lüktetés, tempó, motívum- és sorhangsúly, osztinátó)
- Dinamikai érzék
- Hangmagasság-dallamérzék hangszínérzék
- Belső hallás
- Intonációs készség, hangképzés
- Tonalitásérzék
- Zenei memória
- Zenei improvizációs készség
- Érzelmek, hangulatok kifejezése a zenében

A zenei készségek egymásra épülnek munkánkban.

Érzelmek, hangulatok kifejezése,
Improvizáció

Tonalitásérzék

Intonációs készség

Belső hallás

Ritmusérzék Hangmagasság Dinamika

Metrumérzék

Kicsiknél (3-4 évesek)

1. Metrumérzék-fejlesztés

Ölbeli játékok (pedagógus-gyermek), páros játékok (pedagógus-gyermek), közös mondókázás (pedagógus láttatja, hallatja az egyenletes lüktetést), a pedagógus és a gyerekek együtt éreztetik a metrumot (járás, szökdelés), mondóka, dal közben metrum megjelenítése játékos, szimmetrikus mozdulatokkal.

Részképességek mozgásban való fejlesztése:

Nagymozgás, egyensúly: kilendülések, egymás húzása, dülöngélés, hajlongás, kar, láblendítés, integetés, egész testre kiható mozdulatok, utánzó, mímelő mozdulatsorok.

Keresztcsatornák működése: látás, hallás, hallás-látás-mozgás

Kapcsolódó fejlesztési területek:

mozgáskoordináció

anyanyelv: mondókázás, szótagolás, auditív zártság, magyaros hangsúly, tiszta artikuláció

2. Ritmusérzék-fejlesztés

Mondókázás szövegritmizálása indirekt módon előkészíti a ritmus kiemelését, a ritmus beszédben, szöveges visszhangjátékban jelenik meg, érzékelik a szélsőséges tempókülönbségeket.

Részképességek mozgásban való fejlesztése

Kapcsolódó fejlesztési területek: anyanyelv

3. *Dinamikai érzék fejlesztése*

A pedagógus látható hangos-halk jelzéseit a gyermekek utánozzák.

Részképességek mozgásban való fejlesztése: látás-hallás-mozgás koordináció

Kapcsolódó fejlesztési területek: matematika (növekedés, csökkenés, ellentétek)

4. *Hangmagasság-dallamérzék, hangszínérzék*

Megfigyeltetés: a pedagógus hangoztatja, térben mutatja a magasabb, mélyebb hangokon szóló szövegeket, megnevezi őket. Együttesen reprodukálják a nagy (kvint, oktáv) különbségeket, állathangot, zörejhangot utánoznak, mondókáznak magasabb, mélyebb hangon mozdulatokkal kísérve.

Felismertetés: szóbeli utasításra, vagy mozdulatról olvasva adnak mélyebb, vagy magasabb hangot. Recitálás elsajátítása vízszintes mozgással kísérve. Recitált szöveg megmozgatása (hullám) nagyon magasra és mélyre.
Részképességek mozgásban való fejlesztése: látás-hallás, a hallott információ mozgásban való megjelenítése, nagymozgások, testséma, finommotorika, irányok érzékelése
Kapcsolódó fejlesztési területek: anyanyelv (fogalmak jelentése, fogalomérték)

5. *Tonalitás érzék, belső hallás*

Ismert mondóka, dal felhasználásával felelgetős játék a csoport és az óvónő között (soronként váltakozva). Rövid szakaszok lehalkítása, kihagyása, elbújtatása. A felelgetős úgy változik, hogy a csoport énekli a befejező motívumot, az óvónő a záró motívumot- és fordítva. Hosszabb szakaszok elbújtatása. (Az egyenletes lüktetés a fejlesztés alatt látványban, mozgásban vagy hangzásban folyamatosan érzékelhető.) 4-5 éves korban a folyamat azonos, a dalból, mondókából elbújtatott szakaszok hosszabbodnak.

Részképességek mozgásban való fejlesztése: látás- hallás- mozgás összekapcsolása.

6. *Intonációs készség, hangképzés*

Az intonációs képesség fejlesztése a recitáció elsajátítása után kezdődik. A recitációból kiindulva, a hangmagasság kimozdítása mindkét irányban. A fejlesztésbe tartozik az állat- és zörejhangok utánzása, hangképző gyakorlatok beiktatása, vitálkapacitás növelő gyakorlatok. Felhasznált hangkészlet: s-m, m-r-d, l-s-m, d-l,-s, és a lefutó pentakord. 4-5 éves korban: a folyamat azonos, a hangterjedelemmel 5-6 hangra bővül. Javasolt hangkészlet: s-m + lefutó, pentakord s-m-d, s-m-r-d, m-r-d, l-s-m-d, m-r-d-l.

Részképességek mozgásban való fejlesztése: nagymozgások, látás- hallás-mozgás összekapcsolása.
Kapcsolódó fejlesztési területek:
anyanyelv (beszédszervek ügyesítése)
matematika: növekedés- csökkenés, ellentétek, tagolódás, szerialitás

7. *Zenei memória*

Ritmizált, szöveges visszhangjáték (2 ütemes motívum). Rövid, kis hangkészletű dallam-visszhang (s-m, m-r-d, 2 ütem), egyszerű szöveggel. 4-5 éves korban: a folyamat azonos 4 ütemes motívumokkal, megfelelő ritmustartalommal. Javasolt hangkészlet: l-s-m, s-m-r-d, m-r-d-l.

Kapcsolódó fejlesztési területek: tudatos figyelem, emlékezet, auditív és verbális zenei emlékezet.

8. *Improvizációs készség, zenei kérdés-válasz*

Kérdés- felelet játékok ritmizált szöveggel, kérdés- felelet játékok rövid dallam motívumokkal (2 db 2- es ütem s-m, s-l-s, s-l-s-m, m-r-d motívumok). Kezdetben a gyermek a kérdés motívumát ismételve válaszol, csak szöveget improvizál.
4-5 éves korban: a zenei kérdés motívumát eleinte az óvónő, később a gyermek megfordítja, így jön létre a zenei válasz. (Pl. kérdés: d-d-r-r-m m: válasz: m-m-r-r-d d)
A motívumok hosszabbodnak, a hangkészlet bővül.

9. *Érzelmek, hangulatok kifejezése a zenében*

Nagyon szubjektív terület, szoros értelemben vett fejlesztésről nem beszélhetünk.
2 irányból közelíthető meg téma:

- a zene hatása a gyermekek érzelmeire (kifejezése verbálisan, testbeszéddel, tánccal, kézmozgással, rajzban, történetben).
- a gyermekek érzéseinek, hangulatainak kifejezése, vagy elképzelt hangulatok, érzések eljátszása zenei megnyilvánulásokkal (mondóka, dal eljátszása mérgesen, szomorúan, vidáman, harciasan, álmodozóan vagy egy-egy szerepbe beleélve magukat saját zenei eszközeikkel fantáziajátékként)

Felhasználható zenei anyag- javaslat:

Mondóka: 5-7db (2-es lüktetés, max. 4 soros)
Dal+ énekes játék
Hangkészlet szerint: s-m 5-6 db
l-s-m 3-5 db
m-r-d 3-5 db
s-m 3-5 db, lefutó pentachorddal (s-f-m-r-d) dal és dalos játék.

Nagyoknál (5-6-7 évesek)

1. *Metrumérzék-fejlesztés*

A kisebb csoport munkájára, elért fejlettségi szintjére építve is a metrum jelenléte továbbra is minden fejlesztéskor fontos (tá, ti vagy mindkettő). A metrum érzékeltetése különösen szünetek alatt, vagy dallambújtatáskor elhagyhatatlan.
Ritmushangszerek használata, 2-es, 3-as, 4-es lüktetés érzékeltetése, motívum és sorhangsúly kiemelése hangzásban és mozgással, térben máshova helyezve.

Részképességek mozgásban való fejlesztése:
keresztcsatornák működése: látás- hallás, hallás-látás, hallás-látás-mozgás
finommotorika: taps, ujjtaps
egyensúly: fejbillegetés, szem-kéz koordináció
interszenzoros érzékelés, észlelés: hallás-tapintás-látás
lateralitás
testséma

Kapcsolódó fejlesztési területek:
anyanyelv: artikuláció, auditív zártság, fonológiai kódolás, magyaros hangsúly
mozgáskoordináció
matematikai tagolódás, számosság, sorozatok

A fejlődés várható szintje iskolába lépéskor:
A gyerekek képesek az egyenletes lüktetést átvenni, megjeleníteni, a kettes, hármas négyes lüktetést felismerik, érzékeltetik. Kiemelik a motívum és sorhangsúlyokat.

2.Ritmusérzék – fejlesztés

Szövegritmus kiemelése ismert mondókából, dalból, helyettesítés egy szótagos halandzsával, a ritmus önálló megjelenítése hangzásban és mozgásban. A szünet helyének tudatosítása, kevésbé eltérő tempók megkülönböztetése. Iskolába készülőknél a ritmus és a metrum összekapcsolása hangzásban, mozgásban. Ostinató alkalmazása, „kétszólamú ritmusok”, kis tempókülönbségek észlelése.

Részképességek mozgásban való fejlesztése:
nagymozgások
egyensúly,
finommozgások, interszenzoros koordináció
testséma, lateralitás

Kapcsolódó fejlesztési területek:
anyanyelv (beszédszerv ügyesedése, tagolás, auditív zártság, magyaros hangsúly)
matematika

A fejlődés várható szintje iskolába lépéskor:
A csoport képes a ritmust szövegtől elvonatkoztatva megjeleníteni hangzásban és mozgásban. Képesek a ritmus és a metrum együttes hangoztatására, ritmus és osztinátó összekapcsolására. Képesek két különböző ritmus együttes megjelenítésére.

3. Dinamikai érzék fejlesztése

A szélső dinamikai értékek közötti különbségek csökkennek, finomodnak.

Részképességek mozgásban való fejlesztése:
finommotorika
interszenzoros koordináció

Kapcsolódó fejlesztési területek:
anyanyelv – fogalmak jelentéstartalma
matematika- növekedés, csökkenés, ellentétek

A fejlődés várható szintje iskolába lépéskor
A csoport felismeri, megnevezi, produkálja a dinamikai különbségeket hangzásban, mozgásban.

4. Hangmagasság-, dallam- és hangszínérzék fejlesztése

A kiscsoporthoz hasonlóan folytatjuk a fejlesztést, de csökkenő hangmagasság különbséggel (nagycsoport végére szekund, terc különbségre lemegyünk). A recitált szöveg tisz-

tán szól. A hangmagasság felismerését megpróbáljuk zörejhangokkal, ritmushangszerekkel is.

Részképességek mozgásban való fejlesztése
nagymozgások
finommotorika
látás-hallás-mozgás összekapcsolása

Kapcsolódó fejlesztési területek
matematika: ellentétek, haladási irány, írás irány
írás-olvasás előkészítése: balról jobbra haladás

A fejlődés várható szintje iskolába lépéskor
A csoport képes szóbeli utasításra egyszerű, ismert dallamot magasabb, mélyebb kezdőhangról elénekelni. Megkülönböztetik a terc-szekund távolság alsó és felső hangját. Megnevezik, kimozogják. Képesek dallamvonalat a levegőbe rajzolni.

5. Tonalitás érzék, belső hallás

Dalból, mondókából elbújtatott szakaszok hosszabbodnak, míg az egész dalt képesek belső hallással követni, a záróhangot énekelni (érzékelhető metrum vagy ritmus mellett. A csoport tisztán énekel.

Részképességek mozgásban való fejlesztése
látás-hallás-mozgás összekapcsolása

A fejlődés várható szintje iskolába lépéskor:

A gyermek a kezdő motívum óvónő vagy csoport általi hangoztatás után az egész dallamot eldugja, a befejezést énekli, közben a ritmus v. a metrum végig érzékelhető.

6. *Intonációs készség, hangképzés*

A folyamat a korábbi évekre leírttal azonos, a hangterjedelem 6-8 hangra bővül. Javasolt hangkészlet: s-m-r-d, l-s-m-r-d, m-r-d-l-s, d_____d, l_____l,

Részképességek mozgásban való fejlesztése:
nagymozgások, látás- hallás-mozgás összekapcsolása.

Kapcsolódó fejlesztési területek:
anyanyelv (beszédszervek ügyesítése)
matematika: növekedés- csökkenés, ellentétek, tagolódás, szerialitás

A fejlődés várható szintje iskolába lépéskor:
A gyermek képes a fonémák tiszta megszólaltatására, hangja természetesen, erőlködés nélkül szólal meg, légvétele helyes, dallam 5-6 hang terjedelemben tisztán énekel, a hangnemből egy dalon belül nem lép ki, az alaphangot megtartja.

7. *Zenei memória*

A folyamat azonos a korábbi évekre leírttal.
Kapcsolódó fejlesztési területek: tudatos figyelem, emlékezet, auditív és verbális zenei emlékezet.

A fejlődés várható szintje iskolába lépéskor:
Gyermekdalokra jellemző dallamfordulatok, azok megjegyzése, motívumok (4 db 2-es ütemű, 2 db 3-as ütemű, 2 db 4- es ütemű) és a hozzájuk tartozó ritmustartalmak.

8. *Improvizációs készség, zenei kérdés-válasz*

A folyamat azonos a korábbi évekre leírttal, a motívumok hosszabbodnak, a hangkészlet bővül. Olyan énekes játékok alkalmazása, melyben lehetőség nyílik vagy szövegre dallam, vagy dallamra szöveg, vagy mindkettő önálló kitalálására.

A fejlődés várható szintje iskolába lépéskor:
A gyermek képes 2-4 ütemes motívumokkal ismert ritmusképlettel, ismert dallamfordulatokkal, önálló szöveggel énekli, ismert motívumokból álló zenei kérdésre azt lezáró zenei választ rögtönözni.

9. Érzelmek, hangulatok kifejezése a zenében

Azonos a korábban leírtakkal, árnyaltabb kifejezéssel.

A fejlődés várható szintje iskolába lépéskor:

Nyitottság, árnyaltabb, természetes egyéni megszólalás az ilyen jellegű tevékenységben. Szívesen részt vesznek ilyen jellegű játékban, képesek egymásra figyelni, összhangban lenni egymással.

Felhasználható zenei anyag- javaslat:

4-5 éves korban:

Mondóka: 8-10 db (2-es, 4-es lüktetéssel max. 4 soros)

Dal + énekes játék

Hangkészlet: s-m 5-6 db Lefutó pentakorddal
s-m-r-d 6-8 db
l-s-m 5-6 db lefutó pentakorddal
d-l,s, 3-4 db, dal és dalos játék, valamint műdal.

5-6-7 éves korban:

Mondóka: 10-12 db (2-es, 4-es és 3-as lüktetéssel, max. 4 soros)

Dal + énekes játék

Hangkészlet: s-m-d+l, 5-6 db
m-r-d -s, 3-4 db
l-s-m-r-d-l, 3-4 db
l-s-m-r-d-l,-s, 3-4 db
d'-l-s-m-r-d 3-4 db
l-s-f-m-r-d dal és dalos játék, valamint műdal.

Felhasználható kiadványok (bővithető):

- Forrai Katalin: Ének a bölcsődében (EMB)
- Forrai Katalin: Ének az óvodában (EMB)
- Mendölyné Kiss Cecília: Ide hallgass! Zenehallgatás alapfokon (Flaccus Kiadó 2006)

- Törzsök Béla: Zenehallgatás az óvodában (Zeneműkiadó)
- Antal Lundström Ilona: Kalandozások a hangok birodalmában
  Látható hangok, Vidám zenészek, Munkalapok (Argumentum 2006)
- Horváthné Schmid Anna: Csicsergő- Zeneóvoda (Romisuli)
  Csicsergő 1. Zenei olvasókönyv (Romisuli)
- Kovács Barbara: A zenei fejlesztő játékokról (NOVUM 2002)
- Miből lesz a cserebogár
- Balázs Gabriella: Legyél te is karmester (SZORT BT 2009)
- Göncző Ferenc: Beszédfejlesztés és anyanyelvi nevelés (TKK)
- Horváth Guidóné Takács Judit: Utazás a zene birodalmában I.

BÖLCSESSÉG KEZDETE
ÓVODA, ÁLTALÁNOS ISKOLA
ÉS ALAPFOKÚ MŰVÉSZETI ISKOLA

Általános Iskola

intézményegység

Helyi Tanterve

2025

Tartalomjegyzék

I. A kerettanterv alapján megadott alapóraszámok, a választott kerettanterv megnevezése, és a szabadon tervezhető órakeret felhasználása 5

1.1 A választott kerettanterv megnevezése: 5

1.2 A választott kerettanterv által meghatározott óraszám feletti kötelező tanórai foglalkozások, a nem kötelező tanórai foglalkozások tananyaga, a választható tantárgyak, foglalkozások, ezek esetében a pedagógusválasztás szabályai 6

II. Az oktatásban alkalmazható tankönyvek és taneszközök kiválasztásának elvei..... 6

III. A Nemzeti Alaptantervben meghatározott pedagógiai feladatok helyi megvalósításának részletes szabályai 7

3.1 A nevelés területei 7

3.2 A különböző szakaszok pedagógiai feladatainak megvalósítása 11

IV. Az otthoni, napközis felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli feladatok meghatározásának elvei, korlátai, az iskolánkban alkalmazott sajátos pedagógiai módszerek..... 13

4.1. Az otthoni, napközis felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli feladatok meghatározásának elvei, korlátai 13

4.2 Az iskolánkban alkalmazott sajátos pedagógiai módszerek..... 15

V. A mindennapos testnevelés, testmozgás megvalósításának módja, az edzettség mérése ... 15

5.1. A mindennapos testnevelés megszervezése 15

5.2. Gyógytestnevelés..... 16

5.3 A tanulók fizikai állapotának, edzettségének méréséhez szükséges módszerek 17

VI. A tanuló tanulmányi munkájának írásban, szóban vagy gyakorlatban történő ellenőrzési és értékelési módja, diagnosztikus, szummatív, fejlesztő formái..... 18

6.1. A folyamatos ellenőrzés elvei..... 18

6.2 A tanítási – tanulási folyamat különböző pontján diagnosztikus, a formatív és a szummatív értékelést alkalmazunk. 19

6.3 Az ismeretek számonkérésének rendje..... 21

6.4 A tanuló magasabb évfolyamra lépésének feltételei 25
VII. A magatartás és szorgalom minősítésének elvei 26
7.1 A magatartás értékelésének elvei 26
7.2 A szorgalom értékelésének elvei 26
VIII. A tanuló jutalmazásával összefüggő, a tanuló magatartásának, szorgalmának értékeléséhez, minősítéséhez kapcsolódó elvek 27
8.1 Az iskolai jutalmazás formái: 27
8.2 Az iskolai büntetések formái: 28
IX. A csoportbontások és az egyéb foglalkozások szervezési elvei 29
9.1 Csoportbontások megszervezése 29
9.2 Tanórán kívüli foglalkozásaink 29
X. A nemzetiséghez nem tartozó tanulók részére a településen élő nemzetiség kultúrájának megismerését szolgáló tananyag 31
XI. Az iskola egészségnevelési és környezeti nevelési elvei, tevékenységei 31
11.1 Egészségnevelési és környezeti nevelési elvek 31
11.2 Az egészségnevelés, környezeti nevelés színterei az iskolában 32
11.3 Együttműködések 33
11.4 A környezeti nevelés tartalmi elemei 33
11.5 Módszertani elemek 34
XII. A tanulók esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések 38
12.1 Az esélyegyenlőséget szolgáló intézkedések célja 38
12.2 Kötelezettségek és felelősség 38
12.3 Akcióterv 39
XIII. Az ifjúságvédelmi feladatok ellátása 40
13.1 Gyermekvédelmi feladatok 40
13.2 A gyermekvédelmi tevékenység 41
13.3 A szociális hátrányok enyhítését szolgáló tevékenységek 43
XIV. A tanulmányok alatti vizsga követelményei, részei, értékelése 44

XV. Sajátos nevelési igényű tanulóink fejlesztésének programja 46
15.1 A sikeres integrált nevelés – oktatás feltételei 46
15.2 Pedagógiai alapelveink, céljaink és feladataink 47
15.3 A habilitációs, rehabilitációs foglalkozások, egyéni fejlesztési terv 49
15.4 Sérüléstípusok szerinti egyedi feladatok 49
15.4.1 Mozgássérült gyermekek integrálása 49
15.4.2 Hallássérült gyermekek integrálása 50
15.4.3 A beszédfogyatékos tanulók integrált ellátása 51
15.4.4 Az autizmus spektrumzavarral küzdő gyermekek 53
15.4.5 Az egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő gyermekek integrált oktatása, nevelése 54
15.4.6. Kiemelt feladatok a részképességzavar és/vagy fogyatékosságok együttes, halmozott tüneteit mutató tanulók esetén (hiperkinetikus zavarok) 56
A Helyi tanterv részét képező évfolyamonkénti és tantárgyankénti részek terjedelmük miatt külön dokumentumokban kapnak helyet, melyet elektronikusan teszünk közzé az intézmény honlapján 57
Az osztályozó vizsgák évfolyamonkénti és tantárgyankénti anyaga szintén az intézmény honlapján található meg. 57

I. A kerettanterv alapján megadott alapóraszámok, a választott kerettanterv megnevezése, és a szabadon tervezhető órakeret felhasználása

	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
magyar nyelv és irodalom	7	7	5	5	4	4	3	3
matematika	4	4	4	4	4	4	3	3
történelem					2	2	2	2
állampolgári ismeretek								1
etika/hit- és erkölcstan	1	1	1	1	1	1	1	1
első élő idegen nyelv				2	3	3	3	3
természettudomány					2	2	4	5
földrajz							2	1
környezetismeret			1	1				
ének-zene	2	2	2	2	2	1	1	1
vizuális kultúra	2	2	2	1	1	1	1	1
technika és tervezés	1	1	1	1	1	1	1	
digitális kultúra			1	1	1	1	1	1
testnevelés	5	5	5	5	5	5	5	5
osztályfőnöki					1	1	1	1
kötelező óraszám	**22**	**22**	**22**	**23**	**27**	**26**	**28**	**28**
szabadon tervezhető	**2**	**2**	**2**	**2**	**1**	**2**	**2**	**2**
ebből hon- és népismeret						1		
dráma -és színház							1	
angol	1	2	2					
magyar				1				1
matematika	1			1	1	1	1	1
maximális órakeret	**24**	**24**	**24**	**25**	**28**	**28**	**30**	**30**

1.1 A választott kerettanterv megnevezése:

Az Oktatási Hivatal által kiadott, a 2020 NAT-hoz illeszkedő kerettantervek:

- Kerettanterv az általános iskolák 1-4. évfolyamára
- Kerettanterv az általános iskolák 5-8. évfolyamára.

A Helyi Tanterv évfolyamokra és tantárgyakra bontott tananyagát terjedelmére való tekintettel nyomtatott formában nem tároljuk, külső adathordozó tartalmazza.
A magyar nyelv és irodalom tantárgyat az első osztály kivételével – magyar nyelv, valamint irodalom tantárgyra bontottuk.

1.2 A választott kerettanterv által meghatározott óraszám feletti kötelező tanórai foglalkozások, a nem kötelező tanórai foglalkozások tananyaga, a választható tantárgyak, foglalkozások, ezek esetében a pedagógusválasztás szabályai

Iskolánk a kerettanterv alapján rendelkezésre álló órakeret feletti kötelező vagy szabadon választható tanórai foglalkozást nem írt elő. A fentiek alapján a pedagógusválasztás nem áll fenn.

II. Az oktatásban alkalmazható tankönyvek és taneszközök kiválasztásának elvei

Iskolánkban a nevelő-oktató munka során a pedagógusok csak olyan nyomtatott taneszközöket (tankönyv, munkafüzet, térkép stb.) használnak a tananyag feldolgozásához, amelyeket az emberi erőforrások minisztere hivatalosan tankönyvvé nyilvánított. Kivételt képeznek ez alól az 1-3. évfolyam idegen nyelv könyvei. Kimenő rendszerben használhatóak a megkezdett tankönyvsorozatok a helyi tantervhez történő igazítással. A nyomtatott taneszközön túl néhány tantárgynál egyéb eszközökre is szükség van, ilyenek a matematika, testnevelés, technika, digitális kultúra, vizuális kultúra. Egyedi taneszközök használata fontos a sajátos nevelési igényű tanulók oktatásában.
A kiválasztás szempontjai tankönyvek esetében

- szerepel a minisztérium által kiadott hivatalos tankönyvjegyzékben
- koherens a kerettantervvel, tartalma illeszkedik az adott tantárgy tantervéhez
- tartalma, szerkesztése, terjedelme megfelel az életkori sajátosságoknak, a tankönyv funkciójának
- lehetőleg évfolyamonként egymásra épülő tankönyvcsaládot alkot
- feladatrendszere lehetőséget ad a minőségi differenciálásra, az önálló tanulás képességének fejlesztésére, a tanult ismeretek gyakorlására, alkalmazására
- tartós, újra felhasználható

A kiválasztás szempontjai tanulmányi segédletek és taneszközök esetében

- a különböző tanulási technikával rendelkező tanulók segítése a tanulásban
- differenciált képességfejlesztésre, tehetséggondozásra, felzárkóztatásra alkalmas
- az önálló tanulást segítő
- a szülők átlagos anyagi helyzetének megfelelő áru
- tartós
- logikailag összhangban van az alkalmazott tankönyvvel

Az egyes évfolyamokon a különféle tantárgyak feldolgozásához szükséges kötelező tanulói taneszközöket az alsós és felsős pedagógus munkaközösség határozza meg, a tanítók, szaktanárok javaslatát figyelembe véve.

A kötelezően előírt taneszközökről a szülőket minden tanév előtt (a megelőző tanév végén) írásos formában tájékoztatjuk. A taneszközök beszerzése a tanév kezdetéig a szülők kötelessége. Az iskola a vizuális nevelés és a technika és tervezés megvalósításához egységesen megfelelő minőségű eszközök beszerzéséhez segítséget nyújt.

A tankönyvek, taneszközök kiválasztásának fentieken túli elvei sajátos nevelési igényű tanulók esetén

- tartalmilag a tankönyv feleljen meg az irányelvekben foglaltaknak
- vegye figyelembe a sajátos nevelési igényű tanulókra vonatkozó sérülés-specifikus elvárásokat (átláthatóság, olvashatóság, betűméret)
- adjon lehetőséget a tevékenységközpontú módszerek alkalmazására
- esztétikus kivitele motiválja a tanulót

III. A Nemzeti Alaptantervben meghatározott pedagógiai feladatok helyi megvalósításának részletes szabályai

3.1 A nevelés területei

Az iskola pedagógusai a tanmenetek, tantárgyi órák tervezésénél, megvalósításánál figyelembe veszik a keresztyén nézőpontot. A következő területeken a tananyagok mellé illesztjük keresztyén szemléletű kiegészítésünket:

- természettudomány: teremtés elméletek
- magyar és más népek néphagyományai
- történelem: keresztyénséggel foglalkozó tananyagok, más vallások
- irodalom: Biblia, mondák-regék

- ének-zene: keresztyén zeneirodalom megismerése a koráloktól a modern dalokig
- ünnepek múltja és jelene
- építünk a bibliaismeret és más tantárgyak koncentrációjának lehetőségeire (kiemelten ének-zene, osztályfőnöki/közösségi nevelés, történelem, magyar irodalom)

A tantárgyi órákra, egyéb foglalkozásokra két pedagógusos modellben bevonható az iskolalelkész, tapasztalt keresztyén pedagógustárs a tananyagtartalmak keresztyén szemléletű kiegészítésére.
Az egészségfejlesztéshez kapcsolódó tananyagtartalmak terén kiemelt szerepet kap a lelki egészség szerepe, amely az emberi szervezet egész működésére kihat.
A keresztyén szempontból nem kapcsolható, illetve azzal ellentétes pszichológiai, lelki gyakorlatokról a gyermekek tanórán kívüli foglalkozásokon, életkoruknak megfelelően, teológiailag képzett szakembertől kapnak tárgyilagos tájékoztatást. Ilyen módszereket, gyakorlatokat tanóráinkon nem használunk.

Erkölcsi nevelés:

- A jó és rossz kategóriáinak határozott felismerése - kezdetben konkrét példák, történetek alapján.
- A cselekedeteinkért való felelősségvállalás tudatosítása (szándék-cselekedet - következmény összetartozása). Cselekedetek következményeinek előzetes helyes értékelése (mérlegelés, választás). A szabálykövető magatartás jelentőségének elfogadtatása. A saját jövőért érzett felelősség erősítése.
- A saját egészségünkért való felelős viselkedés támogatása (életmódbeli szokások alakítása: mozgás, helyes táplálkozás, megfelelő öltözködés, tisztálkodás, egészségkárosító termékek elutasítása, káros szenvedélyek elutasítása, pozitív.
- A család életünkben betöltött központi szerepének átélése (közös programok, élménybeszámolók segítségével, irodalmi, művészeti tevékenység révén).
- Közösségi magatartásformák megismerése, elsajátítása (köszönés, alapvető udvariassági szabályok egymással és a felnőttekkel, helyzetnek megfelelő hangerő használata).
- Konfliktusok felvállalása, és konfliktuskezelési technikák elsajátítása.

- Előítéletek csökkentése. A közösség értékhordozó voltának átérzése közös programokkal (tolerancia gyakorlása, felelősség egymásért). Közösségért érzett felelősség erősítése (önkéntes munka).
- Rendszerszintű, egységes elvárásokkal a tanulók felelősségtudatának fejlődésének támogatása.
- Helyes értékrend kialakulásának segítése - az egyes tantárgyak saját specifikus témakörei között rávilágítva a bennünket körülvevő értékekre, és megőrzésükben való felelősségünkre (kulturális örökség megőrzése, átadása, természeti környezetért való felelősség felismertetése).
- A kritikus gondolkodás fejlesztése, az észrevételek kulturált megfogalmazására ösztönzés, kiállásra valami mellett, vagy szükség esetén valami ellen.

Nemzeti öntudat, hazafias nevelés:

- Közösségi szintű megemlékezés ünnepekről, jeles eseményekről, évfordulókról.
- Tanulmányi kirándulások szervezése.
- Kiállítások, múzeumok látogatása.
- A lakóhely megismerése, Somogy megye tájainak felfedezése.
- Kirándulás, kapcsolattartás határon túli magyar területekkel.
- Európai Uniós ismeretek bővítése (vetélkedők, utazások célnyelvi országokba, élménybeszámolók).

Állampolgárságra, demokráciára nevelés:

- Lelkiismeretes helytállás az osztályközösségben, a diákönkormányzatban, az iskolai közösségi életben, vagy iskoláért. Az osztályközösség, iskolaközösség képviselete.
- A közösség egyes szintjein végzett, egyre önállóbb szervezőmunka.

Médiatudatosságra nevelés:

A média világából áramló információ mennyisége, az információs csatornák elképesztő mérvű gyarapodása indokolja, hogy alkalmassá tegyük tanítványainkat a média világában való biztonságos" közlekedésre".

- Legyenek képesek kritikusan megítélni mindazt, amit látnak vagy hallanak!
- Ismerjék fel a valóság ábrázolásának különböző szintjeit!
- A reklámokhoz viszonyuljanak kritikusan!
- Tudják megindokolni, hogy miért kedvelnek bizonyos médiatartalmakat!
- Életkoruknak megfelelően koncentrikusan bővülő témák feldolgozása: médiahősök, kedvencek-kép, hang, történet-internet, közösségi oldalak – hír – reklám.

Tanulás tanítása:

- Életkori sajátosságok és egyéni képességek figyelembe vételével tanulási technikák elsajátítása a játszva tanulástól az önálló rendszerezésig.
- Ismeretszerzés, információforrások kezelése.
- Egyénre szabott tanulási módszerek megismerése a felzárkóztatás vagy a tehetséggondozás keretében.
- Változatos tanulási formák megismerése, gyakorlása az egyéni munkától a kooperatív módszeren át a projektoktatásig.
- Minőségi tudás iránti igényesség kialakítása.
- Versenyeken, méréseken, vizsgákon magasabb szintű szellemi tevékenység bizonyítása.

Önismeret és társas kultúra fejlesztése:

- A megfelelő önismeret hozzájárul a társas kapcsolatok alakulásához.
- Önismereti játékok az egyes korosztályoknak megfelelően.
- Önismereti tudatosság fokozása/rendszeres értékelés, önértékelés/.
- Mások megértésére és tiszteletére nevelés a hétköznapokban.
- Empatikus készség és elfogadókészség fejlesztése helyzetgyakorlatokban és a minden napokban felmerülő esetekben.
- Önuralom, önfegyelem, az érzelmek őszinte kifejezésének megtanulása.
- Viselkedési szabályok (illemtan) megismerése és gyakoroltatása.

Családi életre nevelés:

- Az életkori sajátosságoknak megfelelően helyzetgyakorlatokon, tréningeken keresztül harmonikus családi minták közvetítése, családon belüli konfliktushelyzetek megoldása.
- Előadások szervezése a felelős párkapcsolatok kialakításáról, életkornak megfelelő szexuális felvilágosítás.

Testi és lelki egészségre nevelés:

- Természeti - épített - szociális környezetünk ismerete, óvása, fejlesztése.
- Lakóhely megismerése (értékek, gondok - a megoldás módjai).
- Azonosságtudat fejlesztése.
- A szülőkkel, az iskola környezetében élőkkel a kommunikáció fejlesztése.
- A legalapvetőbb egészségvédelmi ismeretek megismertetése.
- Az egészségre káros szokások biológiai – élettani - pszichés összetevőinek megismertetése.
- Mindennapi testnevelés az órarendbe építve

Felelősségvállalás másokért, önkéntesség:

- Adománygyűjtés, segítés megszervezése hátrányos helyzetű vagy fogyatékkal élő emberek számára.
- Önkéntes, közösségi szolgálat megszervezése.

Fenntarthatóság:

- Termek, folyosók, mellékhelyiségek, udvar tisztasága és esztétikus kialakítása.
- Növények, élősarok.
- Anyag- és energiatakarékos, környezetbarát iskolaműködtetés.
- Gyalogos és kerékpáros közlekedés ösztönzése.
- Szelektív hulladékgyűjtés.
- Pedagógusok és technikai dolgozók példamutatása.

Pályaorientáció:

- Tájékozódás középiskolákról, szakmákról, egyéb továbbtanulási lehetőségekről nyílt napokon, honlapokon, stb.
- Üzemlátogatások szervezése.
- A munka világában sikeres emberek megismerése.
- Pályaorientációs nap

Gazdasági és pénzügyi nevelés:

- A háztartások működésének tudatosítása, részvétel segítése (bevásárlás, egyszerű ügyek intézése postán, bankban).
- Zsebpénzbeosztás, gyűjtés fontosságának megértetése rövid vagy hosszú távon céljaik eléréséhez.
- Legyen minden napjaik természetes része a takarékosság energiával, pénzzel.

3.2 A különböző szakaszok pedagógiai feladatainak megvalósítása

Az 1-2. évfolyam pedagógiai feladatainak megvalósítása

Az első évfolyamra érkező tanulók különböző életterekből (vidék, város), változatos társadalmi háttérből, széles skálájú egyéni habitussal, képességbeli fejlettséggel érkeznek iskolánkba. Az alsó tagozat első két évében egyik fő feladatunk a közöttük tapasztalható jelentős egyéni fejlődésbeli különbségek pedagógiai kezelése. Ennek érdekében a nevelési diagnózis után a tanulók egyéni adottságára épülő, kompetenciáikat fejlesztő, kognitív képességeiknek megfelelő:

- attitűdformáló szituációkat (fokozatosan átvezetjük a gyermeket az óvoda játékközpontú cselekvéseiből az iskolai tanulás tevékenységeibe) alkalmazunk,
- fokozatosan motiváló munkaformákat vezetünk be (egyéni és páros munka, csoportos)
- tanulási technikákat mutatunk be (tanulási modellek – technikák alapjainak elsajátítása)
- feladatmegoldási algoritmusokat tanítunk meg (mintákat adunk a feladat- és problémamegoldáshoz)
- a lehetőségek keretein belül egyéni megsegítést, tehetséggondozást alkalmazunk.

Ehhez olyan feltételeket teremtünk, amelyek a tanuláshoz való pozitív viszonyulás megerősödését szolgálják, továbbá megkönnyítik a kapcsolatteremtést, az együttműködést, egymás elfogadását. Ennek során alakulnak ki a segítségadás természetes és célravezető módjai is. Így tanulóink az ismeretszerzés mellett gyakorolják a másokra való odafigyelést, az önálló gondolkodást, az elfogadást, a türelmet, a segítőkész magatartást.

A 3-4. évfolyam pedagógiai feladatainak megvalósítása

Az alsó tagozat harmadik-negyedik évfolyamán meghatározóvá válnak az iskolai teljesítményelvárások által meghatározott tanítási-tanulási folyamatok. Fokozatosan előtérbe kerülnek a NAT elveiből következő motiválási és a tanulásszervezés folyamatok, melyek a NAT fejlesztési feladataiban is kifejeződő elvárásokra összpontosítanak.

Tanulóinknál a már első – második osztályban megalapozott alapvető készségeikre jól épül az:

- az ismeretek tapasztalati megalapozása (az ismeretszerzés deduktív útjának bemutatása)
- az előzetes tudás mozgósítása
- az önálló ismeretszerzés (a megismert tanulási technikák gyakorlásával)
- a kooperatív-interaktív tanulási technikák és a tanulásszervezési módok alkalmazása (bővítjük az együttműködésre építő tanulási technikákat és a tanulásszervezési módokat)
- a begyakorolt feladat megoldási algoritmusok alkalmazása, bővítése
- az írásbeliség és a szóbeliség egyensúlyára való törekvés

Ezek hozzásegítik tanulóinkat ahhoz, hogy alapvető készségeket birtokoljanak a kommunikáció, az együttműködés, a szervezés, a segítő, az önálló ismeretszerzés, az önmegtartóztató alkotói magatartás terén.

Az 5-6. évfolyam pedagógiai feladatainak megvalósítása

A felső tagozaton folyó nevelés-oktatás feladata elsősorban a sikeres iskolai tanuláshoz, a tanulási eredményességhez szükséges kulcskompetenciák, képesség-együttesek és tudástartalmak megalapozásának folytatása.

Az alsó tagozaton megszerzett ismeretek, kompetenciák továbbfejlesztésére:

- bővítjük az együttműködésre építő kooperatív interaktív tanulási technikákat és a tanulásszervezési módokat,
- nagy gondot fordítunk az önismeret alakítására, a fejlesztő értékelés és önértékelés képességének fejlesztésére
- tudatosítjuk az együttműködés értékét - értékrendjét (családban, társas kapcsolatokban, barátságban, csoportban)

A 7-8. évfolyam pedagógiai feladatainak megvalósítása

A felső tagozat hetedik-nyolcadik évfolyamán folyó nevelés-oktatás alapvető feladata:

- a változó és egyre összetettebb tudástartalmak dekódolása
- a már megalapozott kompetenciák továbbfejlesztése, bővítése
- az életen át tartó tanulás megalapozása
- pályaorientáció, pályaválasztás hangsúlyozása

IV. Az otthoni, napközis felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli feladatok meghatározásának elvei, korlátai, az iskolánkban alkalmazott sajátos pedagógiai módszerek

4.1. Az otthoni, napközis felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli feladatok meghatározásának elvei, korlátai

Az iskola célja, hogy a tanulók képességeiknek, adottságaiknak megfelelően fejlődjenek, személyiségük sokoldalúan formálódjon. Az ismeretanyag átadásának színhelye alapvetően a tanítási óra. Azonban a készségek kialakításának és a gyakorlat megszerzésének a lehetősége nem korlátozódhat csak a tanórára. A fent említett jártasságok nagy részét csak rendszeres, kitartó munkával lehet elérni, mely elképzelhetetlen az otthoni gyakorlás nélkül. Ezért tanulóink számára rendszeresen önálló otthoni felkészülésre alkalmas írásbeli és szóbeli feladatokat határozzunk meg.

A házi feladat lehet szóbeli vagy írásbeli munka, vagy egyszerre mindkettő. A pedagógus adhat fel szorgalmi, alkotó és kreatív házi feladatot is.

A házi feladatok célja

- az iskolában megértett tananyag átismétlése, rögzítése, a tananyagban szerzett jártasság készséggé válása.
- az önálló tanulásra, ismeretszerzésre nevelés
- önálló szövegértésre és szövegalkotásra való képességek fejlesztése

- Feladattudatra nevelés
- motorikus képességek, algoritmusok beépülésének fejlesztése
- a logikus gondolkodás kialakulásának és fejlesztésének segítése
- a gyűjtőmunka megszerettetése
- teljesítmény, eredményesség javítása

Házi feladat lehet

• feladatgyűjteményből, feladatlapokból adott, füzetbe leírt feladat

• tankönyvi kérdésekre adandó válasz

• vázlatkészítés

• leíró vagy elemző munka

• olvasmány-feldolgozás

• szövegalkotó feladat

• memoriter

• házi dolgozat

• gyűjtő-vagy projektmunka

A házi feladattal szemben támasztott követelmények

• kapcsolódjon a tananyaghoz

• önállóan elvégezhető legyen

• igazodjon a tanulók életkorához, képességeinek szintjéhez (differenciálás)

• a szóbeli és írásbeli feladat megfelelő arányú legyen

A házi feladat mennyiségének meghatározásánál mindenkor figyelembe kell venni, hogy a tanulónak naponta 5-6 órája van, és több tantárgyból tűzhetnek ki a számára kötelezően megoldandó feladatot.

• könnyen ellenőrizhető legyen

A házi feladatok ellenőrzése, értékelése

• A házi feladatot mindig részben vagy teljesen ellenőrizni kell.

• A szóbeli felkészülés céljából meghatározott feladatokat a következő tanítási órákon szóbeli, esetenként írásbeli számonkérési formában, illetőleg frontális számonkéréssel ellenőrizzük.

• A hanyagságból elmulasztott házi feladat a tantárgyi érdemjegy megítélésében is szerepet kap, akár szaktanári figyelmeztetést, intőt is vonhat maga után.

• Az önálló kutatómunkát, a kötelező tananyagon kívüli ismereteket kívánó feladatok elvégzését – a befektetett munka arányában – jutalmazni kell.

A házi feladat kiadásának korlátai

• A napközi otthonban a tanulási idő 1 órájában elvégezhető, megtanulható legyen egy átlagos képességű, munkatempójú tanuló számára.

• A tanulók (versenyre készülők, a tantárgy iránt aktívan érdeklődők) egyéni választásuk, kérésük alapján szorgalmi feladattal segíthetők, számukra szorgalmi feladat javasolható.

• Tanítási szünet idejére legfeljebb annyi kötelező házi feladat adható, amennyi egyik óráról a másikra szokásos. Kivételt képez a nyári szünet idejére feladott kötelező irodalom elolvasása.

• A nagyobb elmélyülést, több időt igénylő feladatok kitűzésekor (könyvtári vagy internetes kutatómunka, képzőművészeti alkotás, technikai eszköz készítése, forráselemzés) az elkészítés határidejét különös gonddal, a tanulók egyéb kötelezettségeire tekintettel kell megállapítani.

4.2 Az iskolánkban alkalmazott sajátos pedagógiai módszerek

- Naprahangoló: napjainkat osztályszintű áhítattal, imádsággal kezdjük el
- az iskolaközösség egységes formálására kéthetente tagozatgyűléseket tartunk
- alsó tagozaton 1-3. osztályban élményszerű angol nyelvi alapozással segítjük elő az idegen nyelvhez fűződő pozitív érzelmi viszony kialakulását
- projekteket építünk be munkánkba

V. A mindennapos testnevelés, testmozgás megvalósításának módja, az edzettség mérése

5.1. A mindennapos testnevelés megszervezése

Az iskola a mindennapos testnevelést a Nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény 27. § (11) bekezdésében meghatározottak szerint szervezi meg.

- a tanítási napokon tanulóink legalább egy testnevelés órán vesznek részt

a heti öt órából legfeljebb két óra kiváltható

- a kerettanterv testnevelés tantárgyra vonatkozó rendelkezéseiben meghatározott oktatásszervezési formákkal, műveltségterületi oktatással,
- versenyszerűen sporttevékenységet folytató igazolt, egyesületi tagsággal rendelkező tanuló kérelme alapján a tanévre érvényes versenyengedélye és a sportszervezete által kiállított igazolás birtokában a sportszervezet keretei között szervezett edzéssel,

A tanulót délelőtti órák esetén csak az első vagy az utolsó tanítási órán lehet elengedni!
Mivel a testnevelésórák keretében megvalósított úszásoktatásra az intézmény területén egyelőre nincs lehetőség, szeptember és október, vagy május és június hónapokban az órarend kialakításában erre heti egy alkalommal legfeljebb két testnevelésóra összevonásával adunk lehetőséget.

5.2. Gyógytestnevelés

Ha a tanuló egészségi állapota miatt a testnevelési órák gyakorlatait csak részben vagy egyáltalán nem tudja elvégezni - az orvosi szakvéleményben foglaltak szerint - a kötelező testnevelési óra keretében vagy helyett kötelező könnyített testnevelésre (a továbbiakban: I. kategória) vagy a kötelező testnevelési óra helyett kötelező gyógytestnevelésre (a továbbiakban: II. kategória) kell beosztani, illetve fel kell menteni (a továbbiakban: III. kategória) mindenféle testnevelési órán való részvétel alól.
Könnyített testnevelési órán (I. kategória) vesz részt a tanuló, ha hosszabb betegség miatt fizikai állapota leromlott, kismértékű mozgásszervi, belgyógyászati stb. elváltozása van, s emiatt a testnevelési órák egyes gyakorlatait nem végezheti. A könnyített testnevelés a testnevelési órák keretében vagy azok helyett is megszervezhető.
Gyógytestnevelési órán (II. kategória) kötelezően vesz részt a tanuló, ha mozgásszervi, belgyógyászati stb. elváltozása miatt sajátos, az állapotát figyelembe vevőfoglalkozásokat kell részére szervezni. A tanuló orvosi javaslat alapján, testnevelési órán is részt vehet.
Ezen belül:
II/A kategória: orvosi javaslat alapján, a kötelező gyógytestnevelési és testnevelés órán is részt kell vennie. A gyógytestnevelésről féléves és év végi osztályzatot ad gyógytestnevelő tanár, amely a testnevelés jegyhez kerül beszámításra.
II/B kategória: a tanuló csak a gyógytestnevelés órákon vehet részt, az egészségügyi diagnózisnak megfelelő foglalkozásokon, ami kötelező számára. Féléves és év végi osztályzatát a gyógytestnevelő tanár állapítja meg. A gyógytestnevelés foglalkozást a szakszolgálat által biztosított óraszámban szervezzük meg.
Felmentjük a tanulót a testnevelési órán való részvétel alól (III. kategória), ha mozgásszervi, belgyógyászati stb. elváltozása nem teszi lehetővé a gyógytestnevelési órán való részvételét sem.

5.3 A tanulók fizikai állapotának, edzettségének méréséhez szükséges módszerek

A tanulók fizikai állapotának mérését a testnevelés tantárgyat tanító nevelők végzik el a testnevelés órákon, tanévenként a tanév rendjéről kiadott rendelet által megjelölt időszakban (tél vége, tavasz).

A felmérés a NETFIT® fittségmérési rendszerrel történik.

A rendszer négy fittségi profilban létrehozott fittségi teszteken keresztül méri és alkotja meg a tanulók összetett eredményét. A négy profil egészében jellemzi egy tanuló egészségközpontú fittségi állapotát. Az egyes profilok különböző számú tesztet tartalmaznak.

- a testösszetétel és tápláltsági profil - 3 mérés: testtömeg, testmagasság, testzsírszázalék
- az aerob fittségi (állóképességi) profil - 1 teszt: állóképességi ingafutás
- a vázizomzat fittségi profil - 5 teszt: ütemezett hasizom, törzsemelés, ütemezett fekvőtámasz, kézi szorítóerő, helyből távolugrás
- hajlékonysági profil - 1 teszt: térdhajlítóizmok nyújthatósága, csípőízületi mozgásterjedelem

A sajátos nevelési igényű tanulók esetében a NETFIT rendszer ajánlása alapján állapotuknak, egyéni képességeiknek és szükségleteiknek megfelelő, egyedileg összeállított mérést végzünk alap és/vagy opcionális tesztekkel. Az eredményeket a tipikus fejlődéssel megegyező, a specifikus adatzónába sorolható, vagy az egyéni nyomon követésben részesítendő kategóriákba sorolva töltjük fel a rendszerre.

Opcionális tesztek:

- a testösszetétel és tápláltsági profil: haskörfogat mérése
- az aerob fittségi (állóképességi) profil: egymérföldes gyalogló teszt, YMCA teszt, 1 10 méteres ingafutás teszt, célpulzus-zóna teszt
- a vázizomzat fittségi profil: függés hajlított karral teszt, ülésből feltolás teszt, fekvenyomás teszt, súlykitolás egy kézzel teszt, egyensúlyi teszt
- hajlékonysági profil: módosított Thomas-teszt, módosított Apley-teszt

VI. A tanuló tanulmányi munkájának írásban, szóban vagy gyakorlatban történő ellenőrzési és értékelési módja, diagnosztikus, szummatív, fejlesztő formái

Az iskola a nevelő és oktató munka egyik fontos feladatának tekinti a tanulók tanulmányi munkájának folyamatos ellenőrzését és értékelését. Célunk a tanítási-tanulási folyamat eredményeinek, a fejlesztés területeinek feltárása, valamint a reális félévi és tanév végi minősítés előkészítése.

A pedagógusok a tanulók tanulmányi teljesítményének és előmenetelének értékelését, minősítését elsősorban az alapján végzik, hogy a tanulói teljesítmény hogyan viszonyul az iskola helyi tantervében előírt követelményekhez.

A tanulók teljesítményét érdemjeggyel, félévkor és év végén osztályzattal, illetve szöveges értékeléssel jelezzük.

A sajátos nevelési igényű vagy tanulási nehézséggel küzdő tanulókat elsősorban a felkészülésben és az elmaradás okainak megszüntetésében, vagy csökkentésében segítjük. Szükség esetén a felkészülésükre és a beszámolásra hosszabb időt biztosítunk, a beszámolás formáinak, és tartalmának meghatározásánál figyelembe vesszük a szakértői véleményben rögzített javaslatokat. A szakértői vélemény alapján az intézményegység-vezető mentesíti az egyes tantárgyakból, tantárgyrészekből az értékelés és a minősítés alól a tanulót, illetőleg szükség esetén biztosítja, hogy az írásbeli beszámoló helyett szóbeli beszámoló vagy szóbeli beszámoló helyett írásbeli beszámoló keretében adjon számot tudásáról. A szaktárgyakat tanító pedagógusok megismerik a szakértői véleményben foglalt javaslatokat, és a tanuló értékelésénél alkalmazzák.

6.1. A folyamatos ellenőrzés elvei

- az ellenőrzést mindig értékelés kíséri, amely előremutató
- az értékelésnél figyelembe vesszük, hogy a tanulói teljesítmény hogyan változott-fejlődött-e vagy hanyatlott- az előző értékeléshez képest, a tanuló önmagához képest hogyan teljesített
- az ellenőrzés nem lehet a fegyelmezés eszköze

6.2 A tanítási – tanulási folyamat különböző pontján diagnosztikus, a formatív és a szummatív értékelést alkalmazunk.

Diagnosztizálás célja: az előfeltételi tudás, készségek minőségének feltárása,

A formatív értékelés megmutatja, mit tud már a tanuló, mit kell még gyakorolni, pótolni, ez a differenciált fejlesztést segíti elő.

A szummatív értékelés feltárja az elért eredményt, segíti a minősítést.

Mérések:

Cél	Értékelés	Időpont	Formái
Diagnosztikus mérés - Helyzetfeltárás, a sikeres továbbhaladáshoz szükséges tudáselemek szintjének megállapítása egyénre, csoportra vonatkozóan - Mi okozza a tanulási nehézséget? - Miért nem jött létre a kívánt tudás?	▪ Pontozás ▪ Százalékolás ▪ Szöveges értékelés ▪ Nem osztályozzuk	▪ Tanévkezdés ▪ A tanuló hosszabb távolléte után ▪ Tanárváltás ▪ Alulteljesítés esetén ▪ Szaktanár döntése alapján.	Az iskola mérési rendszere, illetve a tanmenetekben meghatározottak szerint
Formatív mérés A tanulási folyamat eredményének követése: - Hol tart a tanuló a kitűzött célhoz képest? - A hiányok, lemaradások pótlása.	▪ Az előző teljesítményhez viszonyítva, -teljesítménymotiváló céllal. ▪ A tantervi követelményekkel való összehasonlítás. ▪ Teljesítmények pontozása százalékosan feladatra, egyénre, csoportra vonatkozóan. ▪ Érdemjeggyel történő minősítés a helyi tantervben meghatározottak szerint. (szaktanár döntése alapján)	A tanulási folyamat által meghatározott időben, rendszeresen, tervszerűen elosztva, a tanmenetekben meghatározottak szerint.	▪ röpdolgozat ▪ írásbeli, szóbeli felelet ▪ témaközi felmérés ▪ témazáró felmérés (tesztlap, dolgozat)
Szummatív mérés - Az adott évfolyam, iskolaszakasz, tanítási-tanulási folyamat lezárásakor az eredményesség mérése. - Minősítés a kritériumhoz, normához viszonyítva.	▪ minősítés a tantervi minimum és a magasabb szintű követelményekhez viszonyítva érdemjeggyel ▪ teljesítmények pontozása, százalékosan feladatra, egyénre, csoportra vonatkozóan ▪ képességek és kompetenciák mérését nem osztályozzuk	▪ tanév vége ▪ nevelőtestület döntése alapján	▪ tanév végi felmérés ▪ szintmérés ▪ képesség mérés ▪ tudásmérés
Országos kompetenciamérés	• 5-7. szintet elérő tanulók témazáró jeggyel egyenértékű jeles • 4. szint alatt teljesítők felzárkóztatásra kötelezettség	• központi elrendelés alapján a tanév második felében	• szintmérés

Beszámoltatás:

Az írásbeli beszámoltatás			Alkalmazása		
Funkciója	Formája/eszköze	Gyakorisága	1-4. év	5-6. év	7-8. év
Diagnosztizálás, az előfeltételi tudás, készségek minőségének feltárása	Tesztlap, mérőlap, feladatlap	▪ Ismétlési időszak megkezdése előtt ▪ Új témakör kezdésekor ▪ Szaktanár megítélése szerint	2-4. o.	X	X
	Írásbeli beszámoló			X	X
Formatív értékelés: mit tud már a tanuló, mit kell még gyakorolni, pótolni A minőségi differenciálás alapja	Témaközi felmérés	Tantárgytól függően			X
	Röpdolgozat	Témakörönként A szaktanár döntése alapján		X	X
	Írásbeli felelet		2-4.o.	X	X
	Esszé készítése	Tanévenként 1-3			X
	Kutatás, megfigyelés írásos lejegyzése	Témától, évfolyamtól függ	3-4.o.	X	X
	Mérőlapok, tesztek	Témától függően, maximum témakörönként 2	X	X	X
	Önálló fogalmazás,	Témától függően	3-4.o.	X	X
	Írásbeli dolgozat	Szaktanár megítélése alapján	3-4.o	X	X
Tanulási eredmények minősítése	Év végi mérés feladatlappal		2-4.o	X	X

6.3 Az ismeretek számonkérésének rendje

Írásbeli beszámoltatás

Az iskolai írásbeli beszámoltatás formái: felelet, témaközi dolgozat, témazáró dolgozat, házi dolgozat, év eleji, félévi, év végi felmérés.

Írásbeli felelet az utolsó pár óra anyagából íratható. Célja az ellenőrzés, a tovább haladáshoz szükséges tudás felmérése.

Írásbeli dolgozat hosszabb témakör közepén az addigi órák anyagából, előző órán bejelentendő.

Témazáró dolgozat a témakör lezárása, összefoglalása és gyakorlása után írható. Célja a gyakorlás és összefoglalás után a téma lezárása, a megszerzett tudás ellenőrzése és mérése. Az 1-8. évfolyamon egy héttel előbb be kell jelenteni a megíratását szóban illetve a Kréta rendszeren keresztül. A dolgozat megírása egy teljes tanórát vesz igénybe. Lehetőség szerint 1 napra 1 témazáró kerüljön maximum.

Az év eleji, félévi, év végi felmérések alapvetően diagnosztikai célt szolgálnak, a tanulók tudásának, készségeinek szintjét mérik. Az 1- 8. évfolyamon egy héttel előbb be kell jelenteni a megíratását és a követelményeket. E felmérők csak akkor osztályozhatók, ha megfelelő ismétlés, gyakorlás után kerül sor rájuk, s megtörtént az előzetes bejelentés.

Szünet utáni első nap témaközi írásbeli- és témazáró, félévi dolgozatot nem íratunk.

Valamennyi írásbeli munkát legkésőbb a megíratástól számított 10 munkanapon (két héten) belül ki kell javítani.

A kijavított dolgozatokat a tanulóknak megmutatjuk, a tanulási hiányosságokat közösen elemezzük, súlyos lemaradás esetén az egyéni felzárkóztatást a szaktanár megszervezi. A gyerekek az írásbeli feleletet és írásbeli dolgozatot hazavihetik.

A témazáró dolgozatot, az év eleji, félévi és év végi felméréseket a szülők fogadóórán, vagy a tanárral egyeztetett időben megtekinthetik.

A témazáró és vizsgadolgozatokat a szaktanárok egy évig megőrzik. A tartósan (legalább két hetet) hiányzó diák a mulasztása utáni első héten nem írhat témazáró dolgozatot.

Szóbeli beszámoltatás

Célja: a kommunikációs készség fejlesztése, az önbizalom erősítése, szövegértés-szövegalkotás kompetencia fejlesztése. Formái: az adott tantárgy jellegének megfelelőek.

- 5 – 10 perces számonkérés az óra elején. Ezzel ellenőrizhetjük, hogy mennyire sajátították el a tanulók az előző órákon feldolgozott ismeretanyagot. Itt értékelhetjük a tanulók hozzászólásait szóban, a nagyon aktívakat érdemjeggyel is.
- Szóbeli felelet – az előző óra, órák anyagából – érdemjeggyel értékelve.
- Kiselőadás
- Memoriter: A verseket legalább egy héttel korábban föladjuk.
- A házi feladat számonkérése: ezzel a módszerrel a tanulókban tudatosodhat az otthoni munka, tanulás fontossága, hasznossága, célszerűsége, és rendszerességre neveljük őket.

Azok a tanulók, akik becsületesen megoldják a házi feladatokat, a számonkérés ilyen megszervezése esetén megfelelő sikerélményhez, elismeréshez juthatnak

A tanulmányi teljesítmények értékelése:

A tanulók tanulmányi munkájának értékelése az egyes évfolyamokon különböző tantárgyak esetében a következők szerint történik:

Az első évfolyamon, valamint a második évfolyam félévig minden tantárgy esetében csak szöveges értékelést alkalmazunk.

A tantárgyi szöveges minősítés félévkor és tanév végén a tanuló teljesítményétől függően a következő lehet:

- **kiválóan teljesített**: A tanuló az adott tantárgy tantervi követelményeinek kifogástalanul eleget tesz. Ismeri, érti, tudja a tananyagot, és mindazt önállóan is alkalmazni tudja.
- **jól teljesített:** Ha a tanuló az adott tantárgy tantervi követelményeinek megbízhatóan, csak kevés, jelentéktelen hibával tesz eleget. Kisebb bizonytalanságokkal tudja alkalmazni a tudását.
- **megfelelően teljesített:** Ha a tanuló az adott tantárgy tantervi követelményeit pontatlanul, több hibával teljesíti. Tudását csak nevelői segítséggel tudja alkalmazni
- **felzárkóztatásra szorul:** Ha a tanuló az adott tantárgy tantervi követelményeinek súlyos hiányosságokkal tesz eleget. A tovább haladáshoz szükséges minimális feltételeknek csak folyamatos nevelői segítséggel tud megfelelni.

Az összteljesítmény szöveges minősítése:

- **kiválóan teljesített**: a tanuló **a fő tárgyakból** kifogástalanul teljesítette a tantervi követelményeket, tudása biztos, ismereteit tudja alkalmazni
- **jól teljesített:** a tanuló **a fő tárgyak legalább feléből** megbízhatóan teljesítette a tantervi követelményeket, kisebb bizonytalansággal alkalmazza a tudását
- **megfelelően teljesített:** a tanuló **a tantárgyak több mint kétharmadából** a tantervi követelményeket pontatlanul, több hibával teljesítette, tudását csak nevelői segítséggel tudja alkalmazni
- **felzárkóztatásra szorul:** a tanuló a **tantárgyak több mint egyharmadából** súlyos hiányosságokkal küzd, a továbbhaladáshoz szükséges minimális ismeretekkel nem rendelkezik

Az objektív osztályozás érdekében követelmény, hogy az érdemjegyek száma félévenként legalább három legyen. Az értékelés során tört jegyet nem adunk, illetve nem írjuk be a két jegyet külön-külön.

Az egyes tantárgyak érdemjegyei és osztályzatai a következők:

Jeles (5),

Jó (4),

Közepes (3),

Elégséges (2),

Elégtelen (1)

A tanuló teljesítményéről készített szöveges értékelésről, valamint a tanuló által szerzett érdemjegyekről az adott tantárgyat tanító pedagógus a szülőt rendszeresen értesíti.

A második évfolyam végétől- nyolcadik évfolyamig a tanulók teljesítményét, előmenetelét tanév közben minden tantárgyból érdemjegyekkel értékeljük, félévkor és tanév végén minden tantárgyból osztályzatokkal minősítjük.

A tanulók tanulmányi munkájának, teljesítményének egységes értékelése érdekében a tanulók írásbeli dolgozatainak, feladatlapjainak, tesztjeinek értékelésekor az elért teljesítmény (pontszám) érdemjegyekre történő átváltását a következő arányok alapján végzik el a szaktárgyat tanító nevelők:

% határok	
Teljesítmény	Érdemjegy
0- 40 %	Elégtelen (1)
41 - 55 %	Elégséges (2)
56 - 73%	Közepes (3)
74 - 89 %	Jó (4)
90 - 100 %	Jeles (5)

A félévi és év végi osztályzatok megállapításához a heti egy és kétórás tantárgyak esetében félévente minimum három osztályzatra, a heti három és annál többórás tárgyak esetén minimum öt érdemjegyre van szükség. ***Az érdemjegyek elektronikus tanulmányi rendszeren (KRÉTA) történő rögzítésének határideje egy héten belül.***

Az év közben szerzett érdemjegyek nem azonos súlyúak, a félévi és év végi minősítés megállapításánál irányadónak tekintjük a következő szempontokat:

- az év végi minősítést az egész éves teljesítmény alapján állapítjuk meg, de figyelembe vesszük a teljesítmény változásának tendenciáit
- a témazáró dolgozatok érdemjegyei az érdemjegyek átlagának számításánál kétszeres súllyal szerepelnek
- a tanuló félévi és tanév végi osztályzata az érdemjegyek átlagától lényegesen nem térhet el, az alábbiak figyelembevételével:
- 0,4 átlagig lefele kerekítés

- 0,41 és 0,6 között a szaktanár mérlegel, javítási lehetőséget ad
- 0,61 felett felfele kerekít

A témaközi szóbeli feleletek, dolgozatok, tesztek, gyakorlatok bemutatása egyszeres hangsúllyal szerepel, a témazárók érdemjegyei kétszeres súllyal számítanak.

Az átlagnál a kerekítést befolyásoló jegyek: az órai munka, szorgalmi feladat, memoriter, súlyozottan az önállóan készített kiselőadás, prezentáció bemutatása, digitális v. egyéb gyűjtőmunka.

6.4 A tanuló magasabb évfolyamra lépésének feltételei

A továbbhaladáshoz szükséges követelményeket az iskola tantervei tartalmazzák évfolyamonként és tantárgyanként részletezve.

• A magasabb évfolyamba lépés feltétele 2-8. osztályban, hogy a tanulónak tanév végén minden tantárgyból legalább elégséges osztályzata legyen.

• Elmarasztaló értékelés (elégtelen osztályzat) esetén javítóvizsgát tehet a tanuló.

• Ha a tanuló mulasztásai a tanév során meghaladják a 250 órát, illetve az egyes tantárgyaknál az éves tantárgyi óraszám 30 %-át és a tanuló teljesítménye nem volt értékelhető, – jogszabályban meghatározottak szerint – a nevelőtestület döntése alapján osztályozóvizsgát tehet, illetve az évfolyamot megismételheti, kivéve, ha az igazolatlan mulasztásai meghaladják a 20 órát, s a nevelőtestület úgy dönt, hogy megtagadja az osztályozóvizsga letételének lehetőségét. Ez esetben a tanuló az évfolyamot megismételni köteles. Ha a tanuló teljesítménye a mulasztások ellenére értékelhető volt, a fenti eljárás nem szükséges.

• Más iskolából érkező tanuló tanév végéig pótolhatja ismereteit. Ha érdemjegyek alapján nem lehet dönteni a továbbhaladásról, osztályozó vizsgát kell tennie.

• Javítóvizsgát tehet a tanuló, ha a tanév végén - legfeljebb három tantárgyból - elégtelen osztályzatot kapott. Az egyes tanulók év végi osztályzatát a nevelőtestület osztályozó értekezleten áttekinti, és a pedagógus, illetve az osztályfőnök által megállapított osztályzatok alapján dönt a tanuló magasabb évfolyamba lépéséről. Abban az esetben, ha az év végi osztályzat lényegesen eltér a tanítási év közben adott érdemjegyek átlagától, a nevelőtestület tájékoztatást kér az érdekelt pedagógustól ennek okáról, és kéri, hogy indokolt esetben változtassa meg döntését. Ha a pedagógus nem változtatja meg döntését, és a nevelőtestület ennek indokaival nem ért egyet, az osztályzatot az évközi érdemjegyek alapján a tanuló javára módosíthatja.

VII. A magatartás és szorgalom minősítésének elvei

7.1 A magatartás értékelésének elvei

Példás (5) az a tanuló, aki:

A házirendet betartja, nincs írásbeli figyelmeztetése, intője vagy megrovása, a tanítási órákon és a tanórán kívüli foglalkozásokon, iskolai rendezvényeken, szabadidőben, utazás során példamutatóan, rendesen viselkedik. Kötelességtudó, tanulmányi feladatait színvonalasan teljesíti, tisztelettudó, társaival, nevelőivel, a felnőttekkel szemben udvariasan, előzékenyen, segítőkészen viselkedik, az osztály és az iskolai közösség életében részt vesz, önként vállal feladatokat, és azokat teljesíti, óvja és védi az iskola felszerelését, a környezetet.

Jó (4) az a tanuló, aki:

A házirendet betartja, nincs írásbeli intője, vagy megrovása, a tanítási órákon és a tanórán kívüli foglalkozásokon, iskolai rendezvényeken, szabadidőben, utazás során rendesen viselkedik, tanulmányi feladatait a tőle várható módon teljesíti, az osztály és az iskolai közösség életében feladatokat önként nem, vagy ritkán vállal, inkább felkérésre, bíztatásra vesz ezekben részt, a rábízottakat teljesíti. Az iskola felszereléseit rendeltetésének megfelelően használja, a környezetet védi.

Változó (3) az a tanuló, aki:

Az iskolai házirend előírásait nem minden esetben tartja be, a tanítási órákon, vagy azokon kívül többször fegyelmezetlenül viselkedik, feladatait nem minden esetben teljesíti, előfordul, hogy társaival, a felnőttekkel szemben udvariatlan, durva, a közösség, az iskola szabályaihoz nehezen alkalmazkodik, igazolatlanul mulasztott, több szaktanári figyelmeztetője, osztályfőnöki intője van.

Rossz (2) az a tanuló, aki:

A házirend előírásait sorozatosan megsérti, feladatait nem, vagy csak ritkán teljesíti, magatartása fegyelmezetlen, rendetlen, társaival, a felnőttekkel szemben rendszeresen udvariatlanul, durván, kirívóan viselkedik, viselkedése romboló hatású, az iskolai nevelést, oktatást akadályozza, több alkalommal indokolatlanul mulaszt, több szaktanári figyelmeztetést kapott, illetve van osztályfőnöki megrovása vagy ennél magasabb fokú büntetése.

A magatartás elbírálásakor az egyes érdemjegyek, illetve osztályzatok eléréséhez a felsorolt szempontok közül legalább háromnak az együttes megléte (vagy megsértése) szükséges.

7.2 A szorgalom értékelésének elvei

Példás (5) az a tanuló, aki:

Képességeinek megfelelő, egyenletes tanulmányi eredményt nyújt, tanulmányi feladatait minden tantárgyból rendszeresen elvégzi, a tanórákon aktív, munkavégzése pontos, megbízható, a taneszközei tiszták, rendesek, és ezeket a tanórákra mindig elhozza.

Jó (4) az a tanuló, aki:

Képességeinek megfelelő, viszonylag egyenletes tanulmányi teljesítményt nyújt, rendszeresen, megbízhatóan dolgozik, a tanórákon többnyire aktív, taneszközei tiszták, rendezettek.

Változó (3) az a tanuló, akinek:

Tanulmányi eredménye elmarad képességeitől, tanulmányi munkája ingadozó, a tanulásban nem kitartó, feladatait nem mindig teljesíti, felszerelése, házi feladata gyakran hiányzik, érdemjegyeit, osztályzatait több tantárgyból is lerontja, önálló munkájában figyelmetlen, a tanórán többnyire csak figyelmeztetésre, felügyelettel dolgozik.

Hanyag (2) az a tanuló, aki:

Képességeihez mérten keveset tesz tanulmányai fejlődése érdekében, ezért az előírt követelményeknek csak minimális szinten felel meg, tanulmányi munkájában megbízhatatlan, figyelmetlen, feladatait többnyire nem végzi el, felszerelése hiányos, taneszközei rendetlenek, a tanuláshoz nyújtott nevelői vagy tanulói segítséget nem fogadja el, annak ellenszegül, félévi vagy év végi osztályzata valamely tantárgyból elégtelen.

VIII. A tanuló jutalmazásával összefüggő, a tanuló magatartásának, szorgalmának értékeléséhez, minősítéséhez kapcsolódó elvek

8.1 Az iskolai jutalmazás formái:

Az iskolában tanév közben elismerésként a következő dicséretek adhatók:

- nevelői, szaktanári dicséret,
- osztályfőnöki dicséret,
- igazgatói dicséret,
- nevelőtestületi dicséret.

Az egész évben példamutató magatartást tanúsító és kiemelkedő munkát végzett tanulók a tanév végén:

- szaktárgyi teljesítményért,
- példamutató magatartásért,
- példamutató magatartásért és kiemelkedő szorgalomért dicséretben részesíthetők.

Az iskolai szintű versenyeken, vetélkedőkön, illetve előadásokon, bemutatókon eredményesen szereplő tanulók osztályfőnöki dicséretben részesülnek. Az iskolán kívüli versenyeken, vetélkedőkön, illetve előadásokon, bemutatókon eredményesen szereplő tanulók igazgatói dicséretben részesülnek.

A kiemelkedő eredménnyel végzett együttes munkát, az egységes helytállást tanúsító tanulói közösséget csoportos dicséretben és jutalomban lehet részesíteni. A dicséretet írásba kell foglalni, és azt a szülő tudomására kell hozni.

Azt a tanulót, aki

- tanulmányi kötelezettségeit folyamatosan nem teljesíti,
- vagy a házirend előírásait megszegi,
- vagy bármely módon árt az iskola jó hírnevének, büntetésben lehet részesíteni.

8.2 Az iskolai büntetések formái:

- nevelői, szaktanári figyelmeztetés,
- osztályfőnöki figyelmeztetés,
- osztályfőnöki intés,
- osztályfőnöki megrovás,
- igazgatói figyelmeztetés,
- igazgatói intés,
- igazgatói megrovás,
- tantestületi figyelmeztetés,
- tantestületi intés,
- tantestületi megrovás.

Az iskolai büntetések kiszabásánál a fokozatosság elve érvényesül, amelytől indokolt esetben – súlyos kötelességszegés – el lehet térni. A büntetést írásba kell foglalni, és azt a szülő tudomására kell hozni.

Súlyos kötelességszegésnek minősülnek az alábbi esetek:

- az agresszió, a másik tanuló megverése, bántalmazása, szóban és/vagy tettben;
- az egészségre ártalmas szerek (dohány, szeszesital, drog) iskolába hozatala, fogyasztása;
- a szándékos károkozás;
- az iskola nevelői és alkalmazottai emberi méltóságának megsértése;
- ezeken túl mindazon cselekmények, melyek a büntető törvénykönyv alapján bűncselekménynek minősülnek.

A büntetést írásba kell foglalni, és azt a szülő tudomására kell hozni.

Ha a tanuló a kötelességeit vétkesen és súlyosan megszegi, ellene **a Nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény** rendelkezései alapján fegyelmi eljárás indítható. A tanuló a fegyelmi eljárás alapján, írásbeli határozattal fegyelmi büntetésben részesíthető.

IX. A csoportbontások és az egyéb foglalkozások szervezési elvei

9.1 Csoportbontások megszervezése

Iskolánkban a térbeli meghatározottság és a pedagógiai feladatok minőségi elvégzése érdekében 15-20 fő közötti osztálylétszám kialakítására törekszünk a felvétel során. Ezzel a létszámmal pedagógusaink alapvetően bontás nélkül meg tudják valósítani a differenciált fejlesztést.

Kiegészítő célunk az angol nyelv tanulásának színvonalas megalapozása, ezért ha lehetőségeink engedik csoportbontásban tanítjuk az angol nyelvet, s a bontással párhuzamosan az évfolyamban megtámogatott tantárgyat. Az idegen nyelv csoportbontása az adott osztály létszámának kb. 50 %-a.

A csoportbontás kialakításának elvei:

- vegyes képességű csoportok kialakítása
- az osztályon belüli képességelosztást figyelembe véve arányosan

A tanítási órák megszervezhetők különböző évfolyamok, különböző osztályok tanulóiból álló csoportok részére.

9.2 Tanórán kívüli foglalkozásaink

A tanórán kívüli foglalkozások szervezésének elvei:

- a foglalkozásokon való részvétel a kötelező fejlesztés, felzárkóztatás kivételével szülői beleegyezéssel történik. A foglalkozásra felvett tanuló félév végéig köteles járni a foglakozásra.
- rendszeresség (legalább heti egy alkalom)
- támogatjuk, hogy minden diákunk legalább egy tanórán kívüli foglalkozáson részt vegyen hetente, de kerüljük a túlterhelést
- érdeklődésnek, szükségleteknek megfelelő foglalkozásszerkezet kialakítása
- a foglalkozások szervezésénél törekszünk a magas létszám elkerülésére, hogy a gyermekek közvetlen, egyénre figyelő, és egymást támogató légkörben lehessenek
- a zeneiskola, a fejlesztő és egyéb foglalkozások órarendjét egyeztetéssel alakítjuk ki

- a csoportok létszáma minimum 4 fő – kivéve a felzárkóztatást, fejlesztést

Felzárkóztatás:

A foglalkozások célja a folyamatosan nehézségekkel küzdő, vagy alkalmilag pótló tanulók számára lehetőséget adni a tanulmányok folyamatos, vagy alkalmi megtámogatására, segíteni az önálló tanulás felé történő elmozdulást. A foglalkozások egyénileg, vagy 2-3 fős csoportokban valósulnak meg alsó tagozaton az osztályfőnök, felsőben a szaktanárok vezetésével legalább heti egy alkalommal. A foglalkozásokon való részvételre a tanítók, szaktanárok javasolják a tanulókat, de a szülő egyedi kérésére is támogatjuk a tanuló felzárkózását. A foglalkozásokon való részvétel a tanulási nehézséget mutató tanulók számára kötelező.

Tehetséggondozás:

A foglalkozások célja: az egyes területeken kiemelkedő teljesítményt, érdeklődést mutató tanulók fejlődésének támogatása, versenyfelkészítés. A tehetséggondozó foglalkozások heti rendszerességgel valósulnak meg. A foglalkozáson való részvételre tanáraink javasolják diákjaikat, amelyre a szülő beleegyezésével vesszük fel őket.

Fejlesztő foglalkozások

A foglalkozások célja: a sajátos nevelési igényű és tanulási, beilleszkedési, magatartási nehézséget mutató tanulók habilitációja, rehabilitációja. A foglalkozásokat az intézmény kötelezően biztosítja a Szakértői vélemény javaslatai és a jogszabály által meghatározott órakeretben. Az intézmény által alkalmazott gyógypedagógusok és az utazó szolgálat által biztosított fejlesztés egyéni vagy maximum 3 fős csoportok kialakításával valósul meg. Ez a keret tapasztalataink szerint biztosítja a hatékony fejlesztést.

Szakkörök

A szakköri foglalkozások célja a tanulók érdeklődési körének megfelelő, élményteli képességkibontakoztatás, rendezvényekre, versenyekre felkészítés. A foglalkozáson a tanulók szülői beleegyezéssel, heti rendszerességgel vehetnek részt.

Diáksportköri foglalkozások

A diáksport foglalkozások célja a mozogni szerető tanulók számára lehetőség biztosítása az örömteli, közös mozgásra, a testnevelés órák mozgásformáit elmélyítve heti egy alkalommal. Alsó tagozaton a mozgáskoordinációt, ügyességet fejlesztjük játékokkal, felső tagozaton röplabda, futball, kosárlabda sportcsoport működik.

X. A nemzetiséghez nem tartozó tanulók részére a településen élő nemzetiség kultúrájának megismerését szolgáló tananyag

- A magyarországi romák betelepülésének története
- Őshaza és elvándorlás
- A Magyarországra való betelepülés szakaszai
- Élet Magyarországon a különböző történelmi korokban
- Településrajz Európában és Magyarországon
- A család, rokonság, közösség összetartó ereje, hierarchiája, a vajda szerepe
- Jelképek (Himnusz, zászló)
- A Magyarországon beszélt roma nyelvek ismertetése
- A romák jellegzetes életvitele, általuk végzett hagyományos munka, kereset kiegészítő tevékenységek (lótartás, kosárfonás, söprűkötés, gyógynövénygyűjtés, stb.)
- Jellegzetes ünnepek, azokhoz kötődő szokások, hagyományok megismerése (születés, keresztelés, esküvő, halál, stb.)
- Jellegzetes viselet, népviselet
- Zene, tánc, hangszerek megismerése
- Híres roma származású személyek tevékenysége (művész dinasztiák, zenészek, énekesek, írók, költők, táncosok, stb.)

XI. Az iskola egészségnevelési és környezeti nevelési elvei, tevékenységei

11.1 Egészségnevelési és környezeti nevelési elvek

Az egészségnevelés, környezeti nevelés célja

Elősegítse a tanulók környezettudatos magatartásának, életvitelének kialakulását annak érdekében, hogy a felnövekvő nemzedék képes legyen a környezeti válság elmélyülésének megakadályozására, elősegítve az élő természet fennmaradását és a társadalmak fenntartható fejlődését.

Iskolánk működtetése során törekszünk a környezetkímélő megoldásokra, folyamatosan reagálunk a szűkebb környezetünkben bekövetkező változásokra, a szülőkkel és a helyi közösségekkel együttműködve keressük a megoldásokat, valamint számos tanórán kívüli tevékenységekkel biztosítjuk a diákok ismereteinek bővítését.

11.2 Az egészségnevelés, környezeti nevelés színterei az iskolában

- Az összes tantárgy tanórai foglalkozásai
- A nem hagyományos tanórai foglalkozások (téma napok, hetek)
- Tanórán kívüli (versenyek, szakkörök, ökoprogramok)
- Együttműködések más iskolákkal, szervezetekkel, cégekkel
- Az iskola környezettudatos működése és az ezzel kapcsolatos foglalkozások
- Egyéb foglalkozások, kiemelten az délutáni napközis foglalkozás idején

Hagyományos tanórai keretben

Tanítási órán: a környezetvédelem kérdésének előtérbe kerülése szükségszerűvé teszi, hogy az elkövetkező években az oktatásban és a nevelésben nagyobb teret kapjanak a környezeti jelenségek, folyamatok és összefüggések megismerését szolgáló tantárgyak és tevékenységek. A tanórákon hozzárendeljük az adott témához a megfelelő környezetvédelmi vonatkozásokat. Az óra jellege határozza meg, hogy melyik problémát hogyan dolgozzuk fel. Cél: a természet és a társadalom törvényeinek megismerése, tiszteletben tartása és mindennapi életvitelünk során a természet törvényeivel harmonizáló magatartásformák alkalmazása. Kiemelt helyet kapnak a hétköznapi élettel kapcsolatos vonatkozások, amelyekhez a diákoknak is köze van. A környezeti oktatás és nevelés feladatai csak úgy teljesíthetők eredményesen, ha azok szerves részét képezik a fenntartható fejlődéssel, a fenntarthatósággal kapcsolatos ismeretek. Közvetlen élményszerzésen keresztül alakítja ki a helyes cselekvésre késztető, pozitív viszonyulást a természeti értékekhez, azok védelme érdekében. Az élményszerzés fontos színterei a nemzeti parkok és a védett természeti területek, illetve azok látogató- és bemutatóhelyei.

Az egyszerű víz -, talaj-, és levegő vizsgálati módszereket tanórákon ismerjük meg. Külön, kiemelten kezeljük ezek elemzését, a következtetések megfogalmazását, a tapasztalataik hatásainak értékelését.

Nem hagyományos tanórai keretben

Az iskolai környezeti nevelés nem szűkíthető le a „tananyag leadásától a számonkérésig" húzódó ívre. A tevékenységeknek ennél sokkal szélesebb körét foglalja magába, s ezeknek csupán kis hányada illeszthető be a tanórák adta lehetőségek közé. Sok olyan oldala van, amely a tanterem vagy az iskola falain is túlnyúlik. A tanórán kívüli tevékenységek gyakran hatékonyabbak is a tanórára tervezhető tevékenységeknél.

A tanórán kívüli környezeti nevelés lehetőségei az iskolánkban:

A természettudományos gondolkodás tanórán kívüli környezetben való fejlesztése a természeti környezet értékeinek és megóvásának céljaival összhangban:

„öko” tevékenységek (környezet átalakítása, szelektív hulladékgyűjtés, szemétgyűjtés stb.), terepgyakorlat (természetben, településen, Kapcsolatok Kertje stb.), intézménylátogatás (múzeum, könyvtár, üzem, kutatóintézet, egyetem stb.), kirándulás, táborozás jeles napok (Madarak és fák napja)

11.3 Együttműködések

- Iskolán belüli együttműködés

Diákjaink bevonásával szervezzük a szelektív hulladékgyűjtést és az ehhez kapcsolódó feladatok elvégzését. Az iskola minden tanárának feladata, hogy környezettudatos magatartása, munkája példaértékű legyen a tanulók számára. Ki kell alakítani a környezetbarát iskola fogalmát; részletesen kidolgozni és közzé tenni az ilyen iskola életmódjának, működésének kívánalmait. Segíteni kell a szülőket (és más érintetteket) abban, hogy megismerjék a környezetbarát életmód kezdeményezéseket, eltanulhassák azok sikeres mozzanatait.

- Iskolán kívüli együttműködés

Mivel a fenntartó határozza meg az általa fenntartott intézmény profilját és költségvetését, ezért a fenntartóval való kölcsönös együttműködés – az iskola egész életén belül – a környezeti nevelési programunk megvalósítása szempontjából is fontos. Az iskola igazgatójának feladata, hogy a fenntartóval való egyeztetés során az optimális helyzet megteremtését elérje.
A civil szervezetek szakmai ismereteikkel és programjaikkal segítik környezeti nevelési munkánkat. Javítani kell az egyesületek közötti információcserét, a személyes kapcsolatokat és a kiadványok terjesztését. A pedagógus munkaközösségek kapcsolatot tartanak a szervezetekkel.

11.4 A környezeti nevelés tartalmi elemei

A környezeti nevelés során a tanulók ismerjék meg azokat a jelenlegi folyamatokat, amelyek következményeként bolygónkon környezeti válságjelenségek mutatkoznak. Konkrét hazai példákon ismerjék fel a társadalmi-gazdasági modernizáció pozitív és negatív környezeti következményeit. A tanulók kapcsolódjanak be közvetlen környezetük értékeinek megőrzésébe, gyarapításába. Életmódjukban a természet tisztelete, a felelősség, a környezeti károk megelőzésére való törekvés váljék meghatározóvá. Szerezzenek személyes tapasztalatokat az együttműködés, a környezeti konfliktusok közös kezelése és megoldása terén.
Iskolánk arculatának fontos eleme a településünk lakói felé való nyitottság, törekvés arra, hogy a lakosság számára szabadidős és kulturális tevékenységek színtere lehessen.

11.5 Módszertani elemek

A fenntarthatóság pedagógiai gyakorlata feltételezi az egész életen át tartó tanulást. Ennek fontos feltétele, hogy a tanulók érzékennyé váljanak a környezetük iránt. A diákok minél többször, valós globális és helyi problémákkal kerüljenek kapcsolatba.

A tantárgyi keretek közt zajló tevékenységek értelemszerűen minden tanuló számára kötelezőek és ingyenesek.

A környezeti nevelés átfogja az alsó tagozatos tárgyak teljes körét, valamennyi tantárgy ismeretanyagába beépítve integrált módon történik. Az első és második osztályban inkább az érzelmi beállítódás alakítása, a természettel, a környezettel való ismerkedés és "környezetbarát" szokások formálása a fő cél, később fokozatosan alakul ki a tudatosság és elkötelezettség szintje.

A környezeti nevelés tantervbe illesztésének egyik megvalósítási módja a "beleoldás". Beleoldásnak, vagy tematikus tanításnak nevezzük azt a módszert, amikor a környezeti nevelési fogalmakat, feladatokat és példákat a már meglévő tantervi célkitűzésekbe építik be. Ezt a módszert alkalmazhatjuk egyetlen téma tanításánál, vagy úgy is, hogy az egész tantervet áthatja a környezeti nevelés szemlélete. A megszokott tananyag kiegészítését és kibővítését adják a környezeti nevelési témák. A beleoldás módszerének előnye, hogy könnyű megvalósítani. Alsó tagozaton magától értetődő módon bele lehet szőni az órák anyagába a környezeti nevelési témákat. Eredményességének oka, hogy itt nyílik a leginkább lehetőség arra, hogy a szokásos napi tevékenységen belül helyet találjanak a környezeti nevelésnek.

A környezetismeret tantárgy az elemi környezeti nevelésnek a fókuszpontja azáltal, hogy óráin tervszerűen és intenzíven történik a tanulók környezeti attitűdjének és ismereteinek fejlesztése. Személyes tapasztalatokra, élménygyűjtésre épül. Integrálja a természeti és társadalmi jelenségeket. A tanulói tevékenységek állnak az órák megtervezésének középpontjában. A tantárgy koncentrációs lehetőségeket kínál: lehetővé teszi az anyanyelvi, matematikai, esztétikai és a környezeti nevelés összehangolását.

11.6 Az egészségfejlesztési ismeretek témakörei az iskolában

- Az egészség fogalma.
- A krónikus beteg egészsége.
- Az egyén és az őt körülvevő közösség egészsége: felelősségünk.
- A környezet egészsége.
- Az egészséget befolyásoló tényezők.
- Szájhigiénia.

- A jó egészségi állapot megőrzése.
- A betegség fogalma.
- Megelőzhető betegségek.
- A táplálkozás és az egészség, betegség kapcsolata.
- Az egészséges táplálkozás - helyi termelés, helyi fogyasztás összekapcsolása.
- Lelki eredetű táplálkozási zavarok.
- A beteg ember táplálásának sajátosságai.
- A testmozgás és az egészség, betegség kapcsolata.
- Az egészséghez szükséges testmozgás.
- A szervezet fejlődése testmozgással és annak hiányában.
- A felnőtt szervezet működése testmozgással és annak hiányában.
- Gerincvédelem, gerinckímélet.
- Balesetek, baleset-megelőzés.
- A lelki egészség.
- Önismeret, önértékelés, a másikat tiszteletben tartó kommunikáció módjai, ennek szerepe a másik önértékelésének segítésében.
- A két agyfélteke harmonikus fejlődése.
- Az érett, autonóm személyiség jellemzői.
- A társas kapcsolatok.
- A nő szerepei.
- A férfi szerepei.
- A társadalom élete, a társadalmi együttélés normái, illem és etika, erkölcs.
- A családi élet - kapcsolat a család tagjai között; közös tevékenységek.
- A gyermekáldás.
- A várandósság alatti hatások a gyermek fejlődésére.
- A gyermek fejlődését elősegítő viszonyulás a gyermekhez - családban, iskolában.
- A szenvedélybetegségek és megelőzésük (dohányzás, alkohol- és drogfogyasztás, játékszenvedély, internet- és tv-függés).
- Művészeti és sporttevékenységek lelki egészséget, egészséges személyiségfejlődést és tanulási eredményességet elősegítő hatásai.
- A média egészséget meghatározó szerepe.
- Médiatudatosság, a médiafogyasztás egészségvédő módja.
- Fogyasztóvédelem.
- Az idő és az egészség, bioritmus, időbeosztás.

- Tartós egészségkárosodással élő társakkal együttélés, a segítségre szorulók segítése.
- Iskola-egészségügy igénybevétele.
- Az egészségügyi ellátórendszer többi elemének igénybevétele.
- Otthoni betegápolás.

11.7. Az elsősegély-nyújtási alapismeretek iskolai terve

Az elsősegély azonnali segítségnyújtás vagy beavatkozás, amelyet sérült ember kap sérülés, vagy hirtelen egészségkárosodás miatt, a mentők, orvos vagy más személy megérkezése előtt. Az elsősegély-nyújtás képessége tudáson, begyakorláson és tapasztalaton alapul. Az elsősegély-nyújtási ismeretek növelik az önbizalmat és cselekvőképességet, a felkészítés segít uralkodni az érzelmeken, átsegít a nehéz helyzeteken.

Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításának célja, hogy a tanulók

- ismerjék meg az elsősegélynyújtás fogalmát;
- ismerjék meg az élettannal, anatómiával kapcsolatos legfontosabb alapfogalmakat; tudják a leggyakrabban előforduló sérülések élettani hátterét, várható következményeit;
- ismerjék fel a vészhelyzeteket;
- sajátítsák el a legalapvetőbb elsősegély-nyújtási módokat;
- ismerkedjenek meg a mentőszolgálat felépítésével és működésével;
- sajátítsák el, mikor és hogyan kell mentőt hívni.

Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításával kapcsolatos feladatok:

- az elsősegély-nyújtáshoz szükséges készségek, jártasságok előzetes megalapozása
- megfelelő oktatási keretek biztosítása az alapismeretek elsajátításához (tanórai és egyéb foglalkozások)
- korszerű ismeretek átadása elméletben és gyakorlatban

Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításával kapcsolatos feladatok megvalósítása érdekében az iskola kapcsolatot épít ki az Országos Mentőszolgálattal, az Ifjúsági Elsősegélynyújtók Országos Egyesületével. Az intézmény támogatja a pedagógusok elsősegély-nyújtási ismeretekkel foglalkozó továbbképzésekre való jelentkezését, illetve helyben megszervezi az ismeretek megújítását.

Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátítását szolgáló oktatási keretek és alapvető tartalmak:

Tanórai keretben:

tantárgyak	**alapismeretek**

természettudomány	- az ember szervezete - sérülések lehetséges okainak feltárása - rovarcsípések - légúti akadály - artériás és ütőeres vérzés - komplex újraélesztés - mérgezések - vegyszer okozta sérülések - savmarás - égési sérülések - forrázás - szénmonoxid mérgezés - égési sérülések - forrázás
testnevelés	- magasból esés - sérülések lehetséges okainak feltárása, elkerülésük
Osztályfőnöki óra	- teendők közlekedési baleset esetén - segítségnyújtás baleseteknél - a mentőszolgálat felépítése és működése - a mentők hívásának helyes módja - iskolaorvos, védőnő: elsősegély-nyújtási alapismeretek

Egyéb (tanórán kívüli) foglalkozások, rendezvények keretében:

- minden évben egy alkalommal elsősegély-nyújtási bemutatót szervezünk a tanulóknak
- évente egy egészségvédelemmel, helyes táplálkozással, elsősegélynyújtással foglalkozó projektnap (témanap) szervezése az alsó és a felső tagozatos tanulók számára
- Pályaorientációs Napba lehetőleg beépítjük egészségügyben dolgozó szülő bemutatóját, lehetőség nyílik az ismeretek felidézésére, gyakorlásra
- prevenciós céllal igénybe vesszük a rendőrség által biztosított előadásokat a balesetek megelőzésével kapcsolatban

- tanulóinknak lehetőséget biztosítunk az egészségügyi szakiskola nyílt napján részvételre
- vöröskeresztes szakkör (igény esetén), tanulóink bekapcsolódnak az elsősegély-nyújtással kapcsolatos iskolán kívüli vetélkedőkbe

XII. A tanulók esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések

Az intézményi tanulói esélyegyenlőséget szolgáló intézkedések a köznevelés terén megvalósuló esélyegyenlőség előmozdítását szolgálj: egyenlő hozzáférést a minőségi oktatáshoz, a szegregációs és szelekciós mechanizmusok korlátozását és a versenyképesség erősítését.

12.1 Az esélyegyenlőséget szolgáló intézkedések célja

A tanulói esélyegyenlőséget szolgáló intézkedések alapvető célja, hogy biztosítsa az intézményen belül a szegregációmentességet és az egyenlő bánásmód elvének teljes körű érvényesülését. Ezen belül alapvető, hogy az intézmény biztosítsa, a szolgáltatásaihoz való egyenlő hozzáférést, de helyezzen hangsúlyt az esélyteremtésre, a halmozottan hátrányos, hátrányos helyzetű gyerekek hátrányainak kompenzálására. Mindezek biztosítása érdekében kiemelt figyelmet kell fordítania beiratkozásnál, meghallgatásnál, az oktató – nevelőmunka során, a gyerekek egyéni fejlesztésében, az értékelés gyakorlatában, a tanulói előmenetelben, a fegyelmezés, büntetés gyakorlatában, a tananyag kiválasztásában, alkalmazásában és fejlesztésében, a továbbtanulásban, pályaorientációban, a humánerőforrás-fejlesztésben, pedagógusok szakmai továbbképzésében, valamint a partnerség építésben és kapcsolattartásban a szülőkkel, segítőkkel, a szakmai és társadalmi környezettel.

12.2 Kötelezettségek és felelősség

Az intézmény vezetője felelős azért, hogy az intézmény minden dolgozója, tanulója, a szülők, és a társadalmi partnerek számára elérhető legyen a köznevelési intézményi esélyegyenlőségi terv, az esélyegyenlőséget szolgáló intézkedéseket ismerjék és kövessék a benne foglaltakat. Az ő felelőssége annak biztosítása is, hogy az intézmény dolgozói minden ponton megkapják a szükséges felkészítést és segítséget a terv végrehajtásához. Az egyenlő bánásmód elvét sértő esetekben meg kell tennie a szükséges lépéseket. Az intézmény vezetője felelős a köznevelési intézményi esélyegyenlőséget szolgáló intézkedések megvalósításának koordinálásáért, végrehajtásának nyomon követéséért, és az esélyegyenlőség sérülésére vonatkozó esetleges panaszok kivizsgálásáért.

A tantestület minden tagja felelős azért, hogy tisztában legyen az egyenlő bánásmódra és esélyegyenlőségre vonatkozó jogi előírásokkal, biztosítsa a diszkriminációmentes oktatást, nevelést, a befogadó és toleráns légkört, és megragadjon minden alkalmat, hogy az esélyegyenlőséggel kapcsolatos ismereteit bővítse képzésekkel vagy egyéb módokon. A tantestület minden tagjának felelőssége továbbá, hogy ismerje a tervben foglaltakat és közreműködjön annak megvalósításában; illetve az esélyegyenlőség sérülése esetén jelezze azt a felettesének, illetve az illetékes munkatársának.

Minden, az intézménnyel szerződéses viszonyban álló, szolgáltatást nyújtó fél felelőssége, hogy ismerje a közoktatási intézményi esélyegyenlőségi tervet és magára nézve is kötelezőként kövesse azt.

12.3 Akcióterv

- **Azonnali beavatkozást igénylő folyamatok**

Minden olyan helyzet és eljárás, ami a hatályos törvényeknek nem megfelelő (különös tekintettel a 2011. évi CXC törvény a nemzeti köznevelésről, és Az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény rendelkezéseire).

Minden, az adatok vizsgálatát követően beazonosított szegregált nevelési és oktatásszervezési gyakorlat, mivel az alapvetően sérti az esélyegyenlőség elvét és korlátozza a halmozottan hátrányos, hátrányos helyzetű tanulók oktatási sikerességét.

Ha igazolódik, hogy az intézmény nyújtotta bármely oktatási szolgáltatáshoz (pl. emelt szintű oktatás, tanórán kívüli foglalkozások, egyéb programok), vagy az intézményben biztosított oktatási feltételekhez (pl. szaktanterem, informatikai eszközök, tanítást, vagy egyéni tanulást segítő egyéb eszközök, hiányos szakos ellátottság esetén szaktanár által tartott tanórák) nem biztosított egyenlő hozzáférés a halmozottan hátrányos, hátrányos helyzetű tanulók részére.

- **Megvalósítás**

Az intézmény különös figyelemmel kíséri a halmozottan hátrányos helyzetű, hátrányos helyzetű tanulók helyzetét, folyamatosan kapcsolatot tart, együttműködik a szociális és gyermekjóléti ellátások tekintetében illetékességgel és hatáskörrel bíró intézményekkel, szervezetekkel, részt vesz a gyermekvédelmi jelzőrendszer működtetésében. Az intézmény, vezetőjén keresztül, folyamatosan jelzi a fenntartó felé az intézmény elérését nehezítő esetleges körülményeket, különös tekintettel a közutak akadálymentességével és a helyi tömegközlekedéssel kapcsolatos problémákra.

Az intézmény belső esélyegyenlőségi monitoring rendszert és szülői/gondviselői panasztételi mechanizmust működtet az intézményen belül. A belső monitoring rendszerben rögzíti a

hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű tanulók helyzetét érintő főbb változásokat, kiemelten vizsgálja jelen terv végrehajtását, illetve a megvalósított intézményi programok hatását, eredményeit a halmozottan hátrányos, hátrányos helyzetű tanulók vonatkozásában.
Az intézmény befogadó légkört biztosít a tanulók és a dolgozók számára, éves munkahelyi esélyegyenlőségi tervet fogad el, amelyet rendszeresen ellenőriz. Az intézmény biztosítja a pedagógusok felkészítését, felkészültségük értékelését és folyamatos továbbképzésüket különös tekintettel a hatékony együttnevelés, a szociális és családi problémák azonosítása, valamint a közoktatási esélyegyenlőség területére.

- **Szankcionálás**

Az intézményi köznevelési esélyegyenlőség megsértését érintő eseteket és panasztételeket az intézmény vezetője köteles kivizsgálni a fenntartó képviselőjének és a panasztevőnek, továbbá, ha szükséges, független szakértő bevonásával. Az esélyegyenlőség megsértésének megállapítása esetén az intézmény köteles az esélyegyenlőséget sértő intézkedést, programot, vagy állapotot megszüntetni. Ellenkező esetben a fenntartó köteles az intézménnyel, illetve az intézmény vezetőjével szemben saját hatáskörében eljárni.

XIII. Az ifjúságvédelmi feladatok ellátása

13.1 Gyermekvédelmi feladatok

- A tanulók és a szülők tájékoztatása azokról a lehetőségekről, személyekről, intézményekről, amelyekhez problémáik megoldása érdekében fordulhatnak.
- Jól látható helyen, a faliújságra közzétenni a gyermekvédelmi feladatokat ellátó fontos intézmények nevét, címét, telefonszámát.
- A veszélyeztető okok megléte esetén értesíteni a gyermekjóléti szolgálatot.
- Segíteni a Családsegítő Szolgálat tevékenységét.
- Anyagi veszélyeztetettség esetén gyermekvédelem támogatás megállapítását kezdeményezni.
- Helyzetelemzéseket készíteni az osztályfőnökök közreműködésével a hátrányos és veszélyeztetett tanulókról.
- Kapcsolatot tartani az intézmény vezetőjével, osztályfőnökökkel, pedagógus kollégákkal, fejlesztő pedagógussal, pszichológussal, védőnővel.
- Rendszeres kapcsolatban állni a kerület gyermekvédelmi intézményeivel, a polgármesteri hivatallal.

- Ha a veszélyeztető helyzet pedagógiai eszközökkel nem lehet megszüntetni, segítséget kérni az területileg illetékes Gyermekvédelmi Központtól, kapcsolatot tartani a Családsegítő Szolgálattal, részt venni az esetmegbeszélésben.
- Gyermekbántalmazás esetén értesíteni a Gyermekjóléti Központot, Gyámhivatalt, Rendőrséget.
- Figyelemmel kísérni a hátrányos helyzetű és veszélyeztetett tanulók tanulmányi munkáját, iskolalátogatását, hiányzások alakulását.
- Magatartási, beilleszkedési nehézséggel küzdő és tanulási kudarcnak kitett tanulók segítése (fejlesztő pedagógus, Pedagógiai Szakszolgálat)
- Személyiségzavarok enyhítésére Pedagógiai Szakszolgálat szakembereinek ajánlása.
- Szakorvosi ellátás igénybevételére ajánlás.
- Figyelmet fordítani a szenvedélybetegségek megelőzésére, prevenciós tervet kidolgozni.
- Figyelemmel kísérni a jogszabályi változásokat és szakirodalmat, ezekről tájékoztatni a tantestületet.
- A gyermek érdekeit figyelembe véve kapcsolatot kezdeményezni és tartani a szülőkkel.

13.2 A gyermekvédelmi tevékenység

A tevékenység három területre terjed ki: a gyermek fejlődését veszélyeztető okok megelőzésére, feltárására, megszüntetésére.

Veszélyeztető okok megelőzése

- Egyetlen tanulót sem érhet hátrányos megkülönböztetés származása, pénze, vallása, illetve más oknál fogva.
- Minden tanuló számára biztosítani kell a fejlődéséhez szükséges feltételeket.
- Az iskolának rendszeres kapcsolatot kell tartania a családdal.
- Meg kell ismertetni a tanulókat jogaikkal, véleménynyilvánítási lehetőségeikkel.
- Biztosítani kell, hogy az oktatás és nevelés biztonságos és egészséges környezetben folyjon.
- A tanuló jogait tiszteletben kell tartani.
- Biztosítani kell a család anyagi helyzetétől függően ingyenes, vagy kedvezményes étkezést, tanszerellátást, napközi, tanulószobai ellátást.
- A tanuló joga, hogy testi, érzékszervi, értelmi, beszéd-, vagy más fogyatékosságának megfelelő pedagógiai ellátásban részesüljön.
- Az iskolának együtt kell működnie a gyermekvédelemmel foglalkozó más hatóságokkal.

- A szenvedélybetegségek megelőzése, gyógyult szenvedélybeteg tanulók beilleszkedésének elősegítése.
- Az iskolának biztosítania kell a napközi-otthoni, tanulószobai ellátást, a gyermekétkeztetés megszervezésével.

A gyermek fejlődését, nevelését veszélyeztető tényezők feltárása

A gyermek testi fejlődését, egészségét veszélyeztető okok:

- a gyermek hosszú vagy súlyos betegsége,
- egészségtelen, zsúfolt lakáskörülmények,
- egészségtelen életmód,
- a táplálkozás hiányossága, egyoldalúsága, túlzásai,
- a szülők (családtagok) hosszú vagy súlyos betegsége,
- családjának tartósan rossz anyagi, szociális helyzete,
- alkoholizálás, dohányzás, kábítószer-fogyasztás,
- túlterhelés, „agyondolgoztatás”,
- túl korán megkezdett szexuális élet.

A pszichés károsodás okai (strukturális, erkölcsi, nevelési hibák, hiányok) a gyerek vagy fiatal családi környezetében:

- a család hiánya (elárvulás, elhagyás),
- az anya hiánya az élet első éveiben – hospitalizálódás (tartós kórházi, csecsemőotthoni tartózkodás miatt),
- a családi nevelés legjellemzőbb hibái, túlzásai,
- a családi élet legsúlyosabb ártalmait jelenti és a testi szellemi fejlődését, egyaránt gátolják a következők: brutalitás, az erkölcstelen, bűnöző családi környezet,

A baráti, lakóterületi és szélesebb társadalmi környezetbeli ártalmak okai lehetnek:

- a hasonló vagy idősebb korúakhoz való negatív kapcsolódás (egyetlen személyhez, kisebb csoporthoz, galerihez),
- az utca hatása (prostitúció, munkakerülés és garázdálkodás, bűnözés, játékszenvedély, stb. látványa, követése),
- a tömegkommunikációs eszközök révén könnyen elérhető információáradat válogatás, irányítás, ellenőrzés és megértés nélküli kritikátlan befogadásának hatása – tv, rádió, mozi, sajtó.

Az iskolai környezet ártalmai

- az iskolai környezet abszolút ártalmai (minden gyereket károsítanak),

- az iskolai környezet relatív ártalmai (a fejlődési körülményei folytán gyengébb idegrendszerű, kisebb tűrő-, ellenálló-, alkalmazkodó-vagy teljesítőképességű gyerekek károsodását idézheti elő elsősorban),
- az iskolaéretlen gyermek beiskolázása, a szükséges gyógypedagógiai áttelepítés elmaradása, a rossz pályairányítás folytán a gyerek számára nem megfelelő iskolatípusba való beiskolázás relatív ártalom abban az értelemben, hogy nem minden gyereket károsít, abszolútnak mondható, ha azt vesszük figyelembe, hogy minden gyermek számára ártalmas, akit érint.

A veszélyeztető okok megszüntetése

Az iskola és a pedagógusok feladatai, közé tartozik a tanulót veszélyeztető okok megszüntetése. Az intézménynek együtt kell működnie a gyermekorvossal, a Családsegítő Szolgálat, szociális segítő, Gyámhivatal, a Pedagógiai Szakszolgálattal, rendőrséggel, a bírósággal, az ügyészséggel, a gyermekvédelemben résztvevő társadalmi szervezetekkel, egyházakkal, alapítványokkal.

Az oktatási intézmény veszélyeztetettségre utaló jeleket észlelve értesíti a Családi Tanácsadó és Gyermekvédelmi Központot, Gyermekjóléti Szolgálatot, hogy az megtehesse a szükséges lépéseket a veszélyeztetettség megszüntetése érdekében. Az iskola feladata, hogy külső segítség igénybevétele mellett az iskolán belül is törekedjen a veszélyeztetettség megszüntetésére, ellensúlyozására.

13.3 A szociális hátrányok enyhítését szolgáló tevékenységek

A törvényekben előírtak szerint biztosítjuk az ingyenes tankönyvet. Az év közben érkezőknek könyvtári példányt biztosítunk. A hátrányok leküzdése érdekében változatos szabadidős programokat szervezünk osztály vagy iskolai keretben. (Színház, kirándulás, múzeum, sportrendezvény stb.) Pályázatokon való részvétellel igyekszünk támogatást szerezni színházlátogatásra, táborozásra. A szülőket és tanulókat a faliújságon, szórólapokon tájékoztatjuk segélyezési lehetőségekről, programokról, intézményi elérhetőségekről.

A támogatás területei

- felvilágosító munka a szociális juttatásokról; helyi, regionális, országos támogatások megszerzésének ösztönzése,
- rendszeres gyermekvédelmi támogatás,
- rendkívüli gyermekvédelmi támogatás,
- étkezési támogatás,
- átmeneti segély,

- beiskolázási segély,
- táborozási, kirándulási, énekkari szerepléshez hozzájárulások; pályázatokon nyert összegből
- étkezési támogatás. (100 %, 50 %- os kedvezmények).

Eredményes nevelő-oktató munkánk érdekében a magatartási problémák megfelelő, személyre szabott, és türelmes kezelése minden pedagógus fontos feladata.

XIV. A tanulmányok alatti vizsga követelményei, részei, értékelése

A tanuló osztályzatait évközi teljesítménye és érdemjegyei vagy az osztályozó vizsgán, a különbözeti vizsgán, valamint a pótló és javítóvizsgán nyújtott teljesítménye (a továbbiakban a felsorolt vizsgák együtt: tanulmányok alatti vizsga) alapján kell megállapítani. A kiskorú tanuló érdemjegyeiről a szülőt folyamatosan tájékoztatni kell.

Osztályozó vizsgát kell tennie a tanulónak a félévi és a tanév végi osztályzat megállapításához, ha

- felmentették a tanórai foglalkozásokon való részvétele alól,
- engedélyezték, hogy egy vagy több tantárgy tanulmányi követelményének egy tanévben vagy az előírtnál rövidebb idő alatt tegyen eleget,
- a rendeletben meghatározott időnél többet mulasztott, és a nevelőtestület döntése alapján osztályozó vizsgát tehet,
- a tanuló a félévi, év végi osztályzatának megállapítása érdekében független vizsgabizottság előtt tesz vizsgát.

Egy osztályozó vizsga egy adott tantárgy és egy adott évfolyam követelményeinek teljesítésére vonatkozik. A tanítási év lezárását szolgáló osztályozó vizsgát az adott tanítási évben kell megszervezni.

Tanulmányok alatti vizsgát - az e rendeletben meghatározottak szerint - független vizsgabizottság előtt, vagy abban a nevelési-oktatási intézményben lehet tenni, amellyel a tanuló jogviszonyban áll. A szabályosan megtartott tanulmányok alatti vizsga nem ismételhető.

Tanulmányok alatti vizsgát legalább háromtagú vizsgabizottság előtt kell tenni. Amennyiben a nevelési-oktatási intézményben foglalkoztatottak végzettsége, szakképzettsége alapján erre lehetőség van, a vizsgabizottságba legalább két olyan pedagógust kell jelölni, aki jogosult az adott tantárgy tanítására.

A tanulmányok alatti vizsga vizsgabizottságának elnöke felel a vizsga szakszerű és jogszerű megtartásáért, ennek keretében. A vizsgabizottsági elnök feladatainak ellátásába a

vizsgabizottság tagjait bevonhatja. A kérdező tanár csak az lehet, aki a vizsga tárgya szerinti tantárgyat az Nkt. 3. melléklete szerint taníthatja.

A vizsga reggel nyolc óra előtt nem kezdhető el, és legfeljebb tizenhét óráig - alapfokú művészeti iskolában, művészeti szakgimnáziumban húsz óráig - tarthat. Az írásbeli vizsgára vonatkozó rendelkezéseket kell alkalmazni a gyakorlati vizsgára.

A vizsgázó számára az írásbeli feladatok megválaszolásához rendelkezésre álló idő tantárgyanként általános iskolában és szakiskolában maximum, középiskolában minimum hatvan perc.

Egy vizsganapon egy vizsgázó vonatkozásában legfeljebb három írásbeli vizsgát lehet megtartani. A vizsgák között a vizsgázó kérésére legalább tíz, legfeljebb harminc perc pihenőidőt kell biztosítani. A pótló vizsga - szükség esetén újabb pihenőidő beiktatásával - harmadik vizsgaként is megszervezhető.

Egy vizsgázónak egy napra legfeljebb három tantárgyból szervezhető szóbeli vizsga. A vizsgateremben egyidejűleg legfeljebb hat vizsgázó tartózkodhat.

A szóbeli vizsgán a vizsgázó tantárgyanként húz tételt vagy kifejtendő feladatot, és - amennyiben szükséges - kiválasztja a tétel kifejtéséhez szükséges segédeszközt. Az egyes tantárgyak szóbeli vizsgáihoz szükséges segédeszközökről a vizsgáztató tanár gondoskodik.

Minden vizsgázónak tantárgyanként legalább harminc perc felkészülési időt kell biztosítani a szóbeli feleletet megelőzően. A felkészülési idő alatt a vizsgázó jegyzetet készíthet, de gondolatait szabad előadásban kell elmondania. Egy-egy tantárgyból egy vizsgázó esetében a feleltetés időtartama tizenöt percnél nem lehet több.

Ha a vizsgázó a feleletet befejezte, a következő tantárgyból történő tételhúzás előtt legalább tizenöt perc pihenőidőt kell számára biztosítani, amely alatt a vizsgahelyiséget elhagyhatja.

A gyakorlati vizsgarész szabályait akkor kell alkalmazni, ha a tantárgy helyi tantervben meghatározott követelményei eltérő rendelkezést nem állapítanak meg.

A gyakorlati vizsgafeladatokat - legkésőbb a vizsgát megelőző két hónappal - az iskola igazgatója hagyja jóvá. A gyakorlati vizsgarészt akkor lehet megkezdeni, ha a vizsgabizottság elnöke meggyőződött a vizsgafeladatok elvégzéséhez szükséges személyi és tárgyi feltételek meglétéről. A gyakorlati vizsgarészt - a vizsgafeladatok számától függetlenül - egy érdemjeggyel kell értékelni. A vizsgázó gyakorlati vizsgarészre kapott érdemjegyét a vizsgamunkára, a vizsga helyszínén készített önálló gyakorlati alkotásra vagy a vizsga helyszínén bemutatott gyakorlatra kapott osztályzatok alapján kell meghatározni.

XV. Sajátos nevelési igényű tanulóink fejlesztésének programja

Intézményünk Alapító Okirata alapján **sajátos nevelési igényű gyermekek** fogadását vállalja. Befogadott tanítványaink mozgássérült, hallássérült, beszédfogyatékos, az egyéb pszichés fejlődés zavarával küzdő, valamint autizmus spektrumzavarral küzdő gyermekek, akiknél sérüléseik a megismerő tevékenységek különböző területeit különböző mértékben érintik. Ellátásukra az illetékes országos és megyei szakértői bizottság szakértői véleménye alapján kerül sor.

Iskolánkban az integráció a valamely területen/képességben akadályozott, speciális nevelési-oktatási szükségletű gyermekek speciális igénnyel nem élő társaik közé való beilleszkedését jelenti. Az integráció gondolata összecseng iskolánk keresztény világnézetével, mely alapján minden gyermeket egyedi, értékes teremtménynek, személyiségnek tekintünk. Az integrációval pozitív magatartásmintát közvetítünk tanulóink és környezetünk felé.

A gyermekek ellátására a Szakszolgálat szakértői véleménye alapján kerül sor. Fejlesztő- és felzárkóztató foglalkozásokkal segítjük beilleszkedésüket, előrehaladásukat.

15.1 A sikeres integrált nevelés – oktatás feltételei

Objektív tényezők

- A különleges gondozáshoz szükséges környezeti, tárgyi feltételek biztosítása
- Négy fejlesztő terem áll rendelkezésre, megfelelő bútorzattal, speciális fejlesztő eszközökkel felszerelve, melyeket lehetőség szerint bővítünk.
- A sérülés specifikumokhoz igazodó, megfelelő képzettségű szakemberek (gyógypedagógus) alkalmazása, utazótanári szolgálat igénylése.
- Az intézmény saját alkalmazásában lévő gyógypedagógussal látja el elsődlegesen sajátos nevelési igényű és tanulási nehézséggel küzdő tanulóit. A hallássérült, mozgássérült, autizmus spektrumzavarral élő, beszédfogyatékos gyermekek fejlesztéséhez EGYMI segítségét vesszük igénybe utazó tanári hálózaton keresztül.
- Intézményünk **a tanulócsoportok létszámának kialakítás**át a jogszabályi előírásoknak megfelelően végzi.
- EGYMI-vel, Szakszolgálattal és szakmai szervezetekkel való együttműködés

Az illetékes országos és megyei szakértői bizottságok szakértői véleményében megfogalmazott diagnózist és fejlesztési javaslat figyelembe vesszük, a szükséges igények közvetítjük, az utazó tanárok számára megfelelő munkakörülményeket alakítunk ki.

Szubjektív tényezők

- az intézmény befogadó attitűdje, hatékony pedagógiai tevékenysége
- a fogadó pedagógusok attitűdje, módszerei, jártassága a differenciálás pedagógiájában
- a fogadó pedagógusok ismeretei az adott fogyatékossági típussal kapcsolatos integrációs teendőkről, kapcsolata a szülőkkel, gyógypedagógussal
- a szülő megfelelő kapcsolattartása a pedagógusokkal, gyógypedagógusokkal

15.2 Pedagógiai alapelveink, céljaink és feladataink

Alapelveink

- a tanulók egyediségének, eltérő egyéni képességeinek, fejlődési ütemének, korlátainak figyelembe vétele az oktatás-nevelés folyamatában
- a sérült gyermekek és a befogadó közeg pozitív egymásra hatásának kihasználása a személyiségfejlesztésben, közösségfejlesztésben, szocializációban
- támasz és segítségnyújtás a tanulási folyamatokban, az egészséges érzelmi, lelki fejlődésben a foglalkozásokon, és azokon túl egységes rendszerben gondolkodva
- szoros, bizalomra épülő, támogató együttműködés a családdal, a gyermek fejlesztésében közreműködő partnerekkel

Céljaink

- habilitációs, rehabilitációs foglalkozások célja az egyéni diagnosztikára épülő funkcionális képességfejlesztéssel elérni az egyénhez viszonyítva azt a legoptimálisabb adaptív állapotot, amely elégséges előfeltétele a tantárgyi rendszerű fejlesztésnek
- a tantárgyi rendszerű fejlesztésben a tanuló motivált munkájának felépítése, képességeinek megfelelő funkcionálás elérése
- a sajátos nevelési igényű gyermek kapcsolatainak erősítése kortársaival természetes heterogenitású csoportban, iskolában
- az eredményes továbbtanulás és társadalmi beilleszkedés megalapozása

Feladataink

- A szükségleteknek megfelelő **személyi és tárgyi feltételek** megtartása, folyamatos és egyre bővülő körű biztosítása.
- Felkészült, fejlődő **szakemberek** folyamatos foglalkoztatása, módszertani kultúránk bővítése, kiterjesztése tanulóink minél sikeresebb ellátása érdekében.
- A mielőbbi **diagnosztizálás** érdekében együttműködés a Szakszolgálattal a minél korábbi életkorban megkezdhető terápia érdekében.

- Az intézményben **elfogadó, befogadó közösségi szemlélet** kialakítása. A sérült, nehézséggel küzdő gyermek befogadásának érzékenyítéssel történő előkészítése. A nehézséggel küzdő gyermek megismertetése az új környezettel, a gyermekcsoporttal, a csoport további pozitív funkcionálásnak biztosítása. A sérült gyermek számára a vele foglalkozó felnőttek elfogadásának elősegítése, az alkalmazkodás segítése.
- A szakértői vélemény alapján **igazgatói határozat** meghozása a gyermek tanulmányaival kapcsolatban. (felmentés, egyéni előrehaladás, szöveges értékelés engedélyezése.
- Szoros együttműködés az iskola többségi pedagógusai és gyógypedagógusai között.
- **Tanulmányok**: a befogadó pedagógusok szemléletformálásának, módszertani felkészülésének figyelemmel kísérése. Fejlesztési terv készítése a gyógypedagógussal együttműködve, ez alapján egyéni haladási ütem, differenciált nevelés-oktatás biztosítása. A szükségletekhez igazodó módszerek alkalmazása. Tanulási képességek fejlesztése. A tantárgyi tartalmak módosulásainak figyelemmel kísérése. A szakértői véleményben megfogalmazott javaslatok, kedvezmények beépítése.
- A sajátos nevelési igényű tanuló sajátos igényeihez igazodó, a jogszabályoknak megfelelő felkészültségű szakember által tartott **habilitációs, rehabilitációs foglalkozások** biztosítása egyéni vagy kiscsoportos (2-3 fő) keretben. A tanulók képességfejlesztése a hiányosan működő pszichés funkciók, sérült részképességek terápiás jellegű korrekciójával. Az iskolavezetés feladata, hogy koordinálja, segítse a rehabilitációs foglalkozásokban részt vevő külsős szakemberek (utazó tanárok) munkáját. A habilitáció, rehabilitáció tervszerű, tudatos fejlesztési folyamat, amely átfogja a nevelő-oktató munka minden évfolyamát.
- Kiemelkedően fontos feladat a **személyiségfejlesztés**, a reális énkép és megfelelő önbizalom kialakítása. Az iskolai sikertelenség, alulteljesítés miatt kialakuló magatartásproblémák megelőzésére reális célok meghatározása, az érdeklődési kör alakítása. A tanuló számára reális és motiváló pályaorientáció biztosítása.
- A szülővel és a szakemberekkel, szakmai szolgáltatókkal való szoros **együttműködés**.
- A gyermek beilleszkedésének, fejlődésének elakadása, az intézményben biztosított nevelés-oktatás **eredménytelensége** esetén külső szaktanácsadás vagy rendkívüli felülvizsgálat kérése. Ha a gyermek fejlődése a tanácsok alkalmazása után sem előremutató, a szülő támogatása a gyermek számára megfelelő intézmény megtalálásában.

15.3 A habilitációs, rehabilitációs foglalkozások, egyéni fejlesztési terv

- A fejlesztés többnyire kiscsoportos, vagy esetenként egyéni foglalkozásokon történik a Tanulási Képességet Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság pontos előírása, vagy a jogszabály által megjelölt órakeretben. Az intézmény a tanuló egyéni szükséglete esetén - lehetőség szerint - magasabb óraszámot is biztosít a fejlesztésre.
- A fejlesztés egyéni fejlesztési tervek alapján történik. Az egyéni fejlesztési terv elkészítése a Tanulási Képességet Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság, illetve más országos illetőségi körű Szakértői és Rehabilitációs Bizottság szakértői véleménye, és a Szakszolgálat szakértői véleménye, illetve fejlesztési javaslata alapján, valamint az osztályban tanító pedagógusok, és a gyógypedagógus megfigyelései alapján történik.
- Az elkészítésnél figyelembe vesszük a tantárgyi, illetve tantárgyrészek értékelése alóli felmentéseket, illetve azt, hogy milyen jellegű zavar áll fenn az érintett tanulónál.
- Az egyes tanulókra kidolgozott egyéni fejlesztési tervek tartalmazzák
    - a gyermek jelen állapotát,
    - a fejlesztés területeit, céljait és eszközeit
    - a fejlesztés során végzett tevékenységeket,
    - a fejlesztésben felelős személyeket, illetve érintett szakembereket,
    - a fejlesztési folyamat időbeli ütemezését.

15.4 Sérüléstípusok szerinti egyedi feladatok

15.4.1 Mozgássérült gyermekek integrálása

- A mozgáskorlátozott tanuló nevelésének-oktatásának-fejlesztésének alapelve, hogy a sérülésből adódó hátrányos következményeket segítsen ellensúlyozni vagy csökkenteni. A képességek fejlesztésének az egyéni fejlődési sajátosságokhoz kell igazodnia. Mindig szem előtt tartjuk az önállóságra nevelés elvét.
- Mozgássérült tanulóink integrált oktatása során törekszünk az egészséges énkép és önbizalom kialakítására, a kudarctűrő képesség növelésére és önállóságra nevelésre.
- Kiemelt területek
- mozgásnevelés (gyógytorna, adaptált testnevelés, sport, rekreáció, tárgy- és eszközhasználat)
- megismerő tevékenység (észlelés, figyelem, emlékezet, gondolkodás, tanulási képességek fejlesztése, speciális tanulási feltételek, módszerek)

- kommunikáció (motoros feltételek javítása, logopédiai módszerek a nonverbális kommunikáció akadályozottsága miatt)
- szociabilitás (magatartás, viselkedés, szokások, közösségi élet, önálló és önrendelkező életre felkészítés)

Eljárások, módszerek

- ültetésrend kialakítása: a gyermek padjának az osztályteremben oly módon kell elhelyezkednie, hogy a frontális munka során a pedagógushoz minél közelebb legyen, a differenciált munka, csoportos és páros munka esetén is a pedagógus segíti a gyermek munkáját
- megfelelő, a gyermek szükségletére méretezett pad, szék használata
- speciális módszerek a tananyag elsajátításában – írásmozgások, tempó figyelembevétele
- a tananyag adaptálása az egyéni szükségletekre (testnevelés, vizuális kultúra, technika, informatika, geometriai feladatok)

15.4.2 Hallássérült gyermekek integrálása

Intézményünkben csökkent hallási képességű gyermekek integrálását végezzük. A hallássérült tanulónál a hallás csökkenése miatt, a szokásostól eltér a beszéd, a nyelv és ennek következtében a személyiség fejlődése. Átalakul a külvilágról való információfelvétel, lelassul az ismeretszerzés, nehezebbé válik a szocializálódás. A hallássérült számára fontos, legyenek életszerűek, használhatóak a tanultak és segítsék őt akadályozott helyzetében. A képességek fejlesztésének az egyéni fejlődési sajátosságokhoz kell igazodnia. A hallássérülés legtipikusabb következményei a beszédértés és a beszédhasználat, vagyis a verbális képességek terén mutatkoznak meg.

- A hallássérült tanuló egyéni fejlesztését, ennek lehetőségeit, meghatározza a hallássérülés bekövetkeztének, felismerésének időpontja, kóroka, mértéke, az intelligencia foka és egyéb személyiségjegyek.

Kiemelt területek

- a beszédhallás fejlesztése
- beszéd észlelés és megértés, szókincs fejlesztése
- szociális beilleszkedés segítése a gyermek – befogadó csoport – pedagógusok viszonylatában
- énkép, önismeret: pozitív személyiségjegyek feltárása, önállóságra nevelés,
- vizuális csatornák fejlesztése

- a társas kapcsolatokhoz szükséges kommunikációs képességek és magatartási normák alakítása, fejlesztése
- a hallásjavító eszközök használata
- Eljárások, módszerek
- ültetésrend kialakítása: a gyermek padjának az osztályteremben oly módon kell elhelyezkednie, hogy a frontális munka során a pedagógushoz minél közelebb legyen, a differenciált munka, csoportos és páros munka esetén is a pedagógus segíti a gyermek munkáját
- a jó beszédpélda biztosítja a hallássérült tanuló beszédfejlődésének erősödését
- törekvés a pedagógus és a gyermektársak beszédérthetőségére
- a pedagógus győződjön meg arról, hogy érti-e őt a gyermek
- utasítások írásban történő kiadása
- megfelelő szemléltetőeszközök biztosítása
- ismeretlen szavak részletes magyarázata
- differenciált tanulásszervezés.
- zöngés és zöngétlen mássalhangzó-párok differenciálása

15.4.3 A beszédfogyatékos tanulók integrált ellátása

Beszédfogyatékosok azok a gyermekek, akiknél öröklött, veleszületett, szerzett, organikus, funkcionális, pszichés és környezeti okok következtében az átmeneti, illetve tartós hang-, beszéd- és nyelvi zavar gátolja az egyén és a környezete közötti interakciót és alkalmazkodást. Az akadályozottság megmutatkozhat a hangadásban, a hangzó beszédben, a beszédfolyamatosság felbomlásában, a beszéd észlelésében, megértésében, kivitelezésében, valamint az írás, olvasás, számolás területén. A beszédfogyatékos tanulónál a fenti tünetek, a legenyhébb artikulációs eltéréstől az egész kommunikációt érintő súlyos zavarig minden változatban előfordulhatnak. A kommunikációs nehézségek miatt különböző pszichés eltérések (magatartási zavarok), tanulási akadályozottság is kialakulhat.

Amennyiben a beszédhiba, beszédfogyatékosság a kisiskolás kor kezdetére tartósan fennmarad, a tanuló folyamatos gyógypedagógiai ellátásra szorul.

A beszédfogyatékos tanulók nevelése-oktatása során a NAT-ban leírt fejlesztési feladatok az irányadóak, de azok fejlődési útjai, módjai és kialakulásuk időtartama módosulhat. A pedagógiai rehabilitáció tevékenységformái: logopédiai egyéni és csoportos terápia.

Kiemelt fejlesztési feladatok

- énkép, önismeret: erősödjenek pozitív személyiségjegyeik, alakuljon ki önismeretük, fejlődjön önbizalmuk és kudarctűrő képességük, személyiségük váljon harmonikussá,
- feladattudata, kitartása, aktivitása, belső motivációja fejlődjön
- a tanulót ösztönözzük beszédhibája leküzdésére, ugyanakkor fel kell készíteni az esetleges visszaesésekre, a maradványtünetekkel való együttélésre
- a gyermekek állapotuktól függően, nyelvi-kommunikációs zavaraik kompenzálása után, jussanak el az önállóság általuk elérhető optimális szintjére, képességeik kibontakoztatásával váljanak a társadalom aktív, cselekvőképes tagjává
- a fejlesztés segítségével minden műveltségi területen tudja teljesíteni a minimum követelményeket

Eljárások, módszerek

- a tanuló motiválása beszédhibája leküzdésére; felkészítése a maradandó tünetek elfogadására, s ezzel való együttélésre.
- jó beszédpélda nyújtása (pedagógus)
- az anyanyelvi fejlesztésnél figyelembe véve a sérülés jellegét az egyes műveltségi részterületek más-más hangsúlyt kaphatnak: az írás, olvasás előkészítő szakaszának időtartamát növeljük, olvasás-, írástanítási módszerként a hangoztató-elemző, illetve a diszlexia-prevenciós módszert használjuk, beszédfogyatékos tanulóknál hosszabb begyakorlási és érési szakaszokat tervezünk
- idegen nyelv oktatásánál körültekintően járunk el (módszerek változtatása is lehetséges)
- differenciálás különböző módjait alkalmazzuk:
- segítségadásban: a feladat megismétlése a beszédfogyatékos tanulónak megfelelő nyelvi szinten,
- a feladatok szintjén: mennyiség, technikai kivitelezés: - írás területén gyereknél, rajzos vagy szóbeli megoldás, illetve szóbeli felelet helyett írásbeli válasz,
- szociális keretek szintjén: párban, vagy csoportban végzett munka oldja az akadályozott tanuló elszigetelődését,
- tanulási stílus szerint: auditív, vizuális, vagy motoros területre támaszkodik inkább a gyermek,
- a célok szintjén: egyes beszédfogyatékos tanulóknál mérlegelni kell, mi az a minimális tudás, amelyet egy-egy szakasz határára el kell érni, melyre a további szakaszok épülhetnek,

- értékelésben: a tanulót önmagához, fejlődéséhez kell mérni - erre legalkalmasabb a szöveges értékelés.
- A logopédus munkájában komplex ellátásra törekszik, feladata a beszéd-rendellenességek kompenzálása, a funkciófejlesztés, az olvasás-, írászavarok redukciója. A terápia nem zárul le a beszédhiba javulásával, megszűnésével, utógondozásra is szükség lehet, amely jelenti a beszédállapot szinten tartását, ellenőrzését, az esetleges visszaesések prevencióját. A logopédus feladatai: a fogadó pedagógusok tájékoztatása a beszédfogyatékosság típusáról, a gyermek fejlesztési lehetőségeiről, az alkalmazható módszerekről, szakirodalomról, a beszédben akadályozott gyermek „erős" és „gyenge" oldalainak bemutatása, konzultáció a pedagógussal a tanuló fejlődéséről, előmeneteléről, kapcsolattartás a beszédfogyatékos gyermek, valamint a befogadó osztály tanulóinak szüleivel, kapcsolattartás a habilitációs/rehabilitációs fejlesztésben résztvevő más szakemberekkel, a beszédben akadályozott gyermek orvosi vizsgálatának kezdeményezése.
- szülők és a tanuló tájékoztatása integráltan oktató középiskolákról

15.4.4 Az autizmus spektrumzavarral küzdő gyermekek

Iskolánkban az ép értelmű, magasan funkcionáló autizmus spektrumzavarral élő tanulókat tudunk fogadni. A megfelelő szintű integráció megvalósulásához alapvetően szükséges: a speciális eszközök, módszerek és a megfelelő környezet kialakítása, szoros együttműködés a családdal és a szakemberekkel, a befogadó gyermekcsoport felkészítése. A legfőbb szempont számunkra, hogy a befogadott gyermek/tanuló legyen elégedett iskolai életével, érezze jól magát a befogadó közösségben, alakítson ki számára megfelelő kiegyensúlyozott kapcsolatokat. A legáltalánosabb távlati cél az egyéni képességek, fejlettség szintjén elérhető legjobb felnőttkori szociális adaptáció és önállóság feltételeinek megteremtése:

Kiemelt fejlesztési feladatok

- szociális alkalmazkodás és önszabályozás segítése

Eljárások, módszerek

- az aktuális állapot, terhelhetőség figyelembevétele a foglalkozások során
- kísérő biztosítása a foglalkozásokon (az intézmény anyagi lehetőségeink keretén belül)
- speciális módszerek a tananyag elsajátításában
- átadott információk szűrése, csökkentése, a tananyag adaptálása az egyéni szükségletekre
- kommunikációs deficit kompenzálására számítógép használata, írásbeli beszámolás szóbeli felelet helyett

- a tananyagok elsajátításához hosszabb idő biztosítása

15.4.5 Az egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő gyermekek integrált oktatása, nevelése

Ebbe a körbe tartoznak a diszlexia, diszgráfia, diszkalkulia, diszpraxia és diszortográfia, és a kevert specifikus tanulási zavarokkal küzdő és az aktivitás zavarával és figyelemzavarral, hiperaktivitással ás más viselkedésszabályozási zavarokkal, az emocionális-szociális képességek eltérő fejlődésével diagnosztizált tanulók. A részképesség-zavarok körébe elsősorban az alapvető eszköztudás (olvasás, írás, számolás) elsajátításának és képességének deficitjeit, valamint az általuk kiváltott következményes magatartási és/ vagy tanulási zavarok komplex tünet együttesét sorolják. Diagnosztikai jellemzőjük, hogy a részképesség deficitje miatt az intelligencia szintjének ellentmondó súlyos teljesítménybeli elmaradás, teljesítményszóródás mutatható ki.

Az ő ellátásuk elsődlegesen az intézmény által alkalmazott gyógypedagógusok ellátási körébe tartozik. A részképesség-zavarral küzdő tanulók esetében a tanuláshoz szükséges képességek fejlesztése folyik elsődlegesen. Intézményünkben minden esetben érvényesítjük a tanulók Szakértői Véleményében javasolt számonkérési, értékelési, egyes tantárgyak vagy tantárgyrészek esetén az értékelés, minősítés alóli mentesítést.

A pszichés fejlődés zavara miatt a nevelési, tanulási folyamatban tartósan és súlyosan akadályozott tanulók nevelése-oktatása során a NAT-ban leírt fejlesztési feladatok az irányadóak, de az egyes műveltségi területekhez rendelt tartalmak és fejlesztendő kulcskompetenciák (azok fejlődési útjai, módjai és kialakulásuk időtartama) módosulhat. A tanulmányokban a tantervi előírásoknak megfelelő sikeres továbbhaladás segítjük a jogszabályok adta lehetőségeken belül.

Kiemelt célok, feladatok

- pontos diagnózis és fejlesztési szempontok, módszerek igénylése, vizsgálatok elvégeztetése
- a tanulási zavarok kialakulásáért felelős funkciók fejlesztése
- az egészséges énkép és önbizalom kialakítása, önértékelés kialakulásának segítése
- a tanulás iránti motiváció felkeltése, megtartása változatos pedagógiai módszerekkel
- a tanuló fejlesztését, tantárgyi megsegítését normál értelmi képességeire és a meglévő, jó szintű részképességeire alapozva tesszük meg
- önállóságra nevelés
- a tanuló segítése az esetleges kudarchelyzetek kezelésében
- rendezett kortárskapcsolatok kialakításának segítése

- az egyes tanulók igényeihez igazodó megfelelő terápiás-, segítő módszerek megtalálása és alkalmazása
- a sajátos nevelési igényű tanuló túlterhelésének elkerülése a fejlesztő folyamatban
- a tanuló fejlettségének megfelelően egyéni továbbhaladás biztosítása

Kiemelt feladatok diszlexia, diszgráfia esetén

- testséma biztonságának kialakítása
- téri és időrelációk kialakítása praktikus és verbális szinten
- vizuomotoros koordináció gyakorlása
- látás, hallás, mozgás koordinált működtetése
- beszédfejlesztés, aktív szókincs bővítése, helyes ejtése
- verbális figyelem és emlékezet, intenzív fejlesztése
- hang - betű kapcsolat kialakítása; fonémahallás fejlesztése
- makacs betűtévesztések kiküszöbölése (egymástól távol tanítjuk, sok mozgással, hangoztatással stb. pl.: b-d-p, o-ó, u-ú, ü-ű, ö-ő)
- figyelem megosztása az olvasástechnika és a szöveg tartalma között
- toldalékok körültekintő olvasása
- olvasástechnika, tempó fejlesztése
- olvasás-írás tanítása (esetleg újratanítása) hangoztató - elemző vagy diszlexia prevenciós módszerrel
- olvasás, írás készségének folyamatos gondozása az egész iskolai pályafutás alatt
- idegen nyelv oktatása speciális módszerekkel, auditív megközelítéssel
- segítő környezet folyamatosan álljon rendelkezésre
- kompenzáló technikák alkalmazása valamennyi tantárgy tanulása során
- olvasásképtelenség esetén a tanulás segítése a szövegek auditív tolmácsolásával, gépi írással, szövegszerkesztő használatának megtanításával és alkalmazásával

Kiemelt feladatok diszkalkulia esetén

- testséma kialakítása
- téri relációk biztosítása
- a relációk nyelvi megalapozása, a matematikai nyelv tudatosítása
- számfogalmak kialakítása és bővítése, a manipuláció előtérbe helyezése, képi vizuális megerősítés
- az érzékelés - észlelés, a figyelem az emlékezet, a gondolkodás és a beszéd összehangolt, intenzív fejlesztése

- segítő, kompenzáló eszközök használatának megengedése (számológép, naptár stb.)
- az alapműveletek fogalmi kialakítása, képi, vizuális megörökítése, sokoldalú gyakorlásuk a már „birtokolt” számfogalmakkal építkező számkörökben
- a matematikai nyelvi relációk tudatosítása, szöveges feladatok megoldása
- gyógypedagógiai segítség speciális módszerekkel, egyéni sajátosságokhoz igazított megjegyzést segítő technikák megtalálása, alkalmazása
- szerialitás erősítése

15.4.6. Kiemelt feladatok a részképességzavar és/vagy fogyatékosságok együttes, halmozott tüneteit mutató tanulók esetén (hiperkinetikus zavarok)

A halmozott fejlődési zavar a beszéd / nyelv, a mozgás, a kognitív képességek eltérő és egyenetlen fejlődését foglalja magába. Komoly akadálya az olvasás, írás, számolás elsajátításának. Speciális fejlesztés, logopédiai- és pedagógiai ellátás szükséges.
A percepció minden területét fejleszteni kell:

- a vizuális, az akusztikus, a mozgásos észlelés folyamatait
- a motoros képességeket
- a beszéd és nyelvi készség állandóságát

Módszerek, eljárások
Diszlexia, diszgráfia esetén: kialakítani a tanulóban az intellektusának és mindenkori osztályfokának megfelelő értő olvasás-írás készségét, fejleszteni kifejező készségét és segíteni az olvasás-írás eszközszintű használatát az ismeretszerzésben. Hangsúlyt fektetünk a beszédkészség, a szövegértés, a testséma, téri tájékozódás, vizuomotoros koordináció fejlesztésére.
Diszkalkulia esetében: matematika tanítása során hangsúlyt fektetünk az érzékelés-észlelés, a figyelem, az emlékezet fejlesztésére, a matematikai nyelv tudatosítására, a szerialitás erősítésére, a téri relációk biztonságára. A számolási készség során segítő-kompenzáló matematikai eszközök használata megengedett.
A viselkedés fejlődésének zavarával küzdők esetében a viselkedés kondicionálására összpontosító foglalkozások alkalmazására kerül sor.

A Helyi tanterv részét képező évfolyamonkénti és tantárgyankénti részek terjedelmük miatt külön dokumentumokban kapnak helyet, melyet elektronikusan teszünk közzé az intézmény honlapján.

Az osztályozó vizsgák évfolyamonkénti és tantárgyankénti anyaga szintén az intézmény honlapján található meg.

A honlap elérhetősége: www.bodrogioktatasikozpont.hu

Az

Alapfokú Művészeti Iskola

intézményegység

helyi tanterve

Tartalomjegyzék

	Bevezetés	3
1.	***A Helyi tanterv elkészítése***	4
	1.1 A helyi tanterv elkészítésének alapelvei	4
	1.2. Az Országos Alapprogram kiegészítése helyi jellemzőkkel	4
2.	***A felvétel elvei és gyakorlata***	6
3.	***Az iskola egyes évfolyamain tanított tantárgyak, kötelező és választható tanórai foglalkozások és óraszámaik***	8
4.	***Az egyes tanszakok általános fejlesztési követelményei, a tantárgyak szakirányú feladatai, követelményei, tananyaga***	10
5.	***A Zeneiskola elvei a növendékek képesség szerinti fejlesztésére, tehetséggondozás***	11
6.	***Az oktatásban alkalmazható tankönyvek, tanulmányi segédletek, taneszközök kiválasztásának elvei***	13
7.	***Az otthoni felkészüléshez előírt házi feladatok meghatározása***	14
8.	***A tanulók tanulmányi munkájának, magatartásának és szorgalmának ellenőrzése és értékelése***	15
	8.1. A beszámolás formái	15
	8.2 Értékelés a zeneiskolában	16
	8.3 A tanuló teljesítményének értékelése	17
	8.4 A tanuló szorgalmának értékelése	17
	8.5 A jutalmazás és büntetés formái	19
9.	***Magasabb évfolyamba lépés feltételei, a művészeti alap és záróvizsga***	21
	9.1 A művészeti alapvizsga és záróvizsga általános követelményei	21
	9.2 A tanszakok vizsgakövetelményei	24
	9.3 A művészeti alapvizsga részei	24
	9.4 A művészeti alapvizsga tartalma	25
	9.4.1 Az írásbeli vizsga tartalma	25
	9.4.2 A szóbeli vizsga tartalma	26
	9.4.3 A gyakorlati vizsga tartalma	27

Bevezetés

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény a kimondja, hogy a gyermeknek, tanulónak joga, hogy adottságainak, képességeinek, érdeklődésének megfelelő nevelésben és oktatásban részesüljön, képességeihez mérten tovább tanuljon, valamint tehetségének felismerése és fejlesztése érdekében alapfokú művészetoktatásban vegyen részt. Ezt a meghatározást intézményünk kiegészíti azzal, hogy a ***zeneiskolánkban tanuló növendékek teljes személyiségének fejlesztéséhez szeretnénk hozzájárulni a művészetoktatás sajátos lehetőségeivel, módszereivel.*** Ezt az alapcélt nemcsak a kifejezetten tehetséges gyermekek esetében, hanem minden, a zenetanulást felvállaló növendék számára követendőnek tartjuk.

1. A helyi tanterv elkészítése

1.1.A helyi tanterv elkészítésének alapelvei

- A Helyi Tanterv a kiadott rendeletekben megfogalmazott közös alapra épít. Az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programjának bevezetéséről és kiadásáról szóló 27/1998. (VI. 10.) MKM rendelet módosításáról szóló 3/2011. (I. 26.) NEFMI rendelet (a továbbiakban Rendelet) által jelzett feltételeket biztosítja, olyan tananyagokat, tevékenységeket helyez előtérbe, melyek megalapozzák a követelmények megvalósítását.
- Lehetőséget ad az iskolafenntartó, a szülők, a tanulók érdekeinek, a pedagógusok szakmai törekvéseinek érvényesítésére a helyi célok és igények megfogalmazásával. Figyelembe veszi a helyi körülményeket, feltételeket.
- Elegendő időkeretet biztosít a tananyag feldolgozására, kiegészítésére, a növendékek sajátos szükségleteinek figyelembe vételére. A teljesítendő, elvárható követelmények megvalósulását az alapfok és a továbbképző évfolyam befejezésére_írja elő, így lehetőséget ad a tanuló tudásának elmélyüléséhez, az egyéni fejlődési különbségek, gyorsabb vagy lassúbb tanulási tempó figyelembevételéhez. A szintek eléréséhez rugalmas és differenciált rendszert épít fel.
- Az életkori sajátosságoknak megfelelően, egymásra épülően határozza meg a követelmény-szinteket.
- A nélkülözhetetlen ismeretek megértésére, feldolgozására, rendszerezésére, kellő elsajátítására, s ezzel párhuzamosan azok alkalmazására helyezi a hangsúlyt. Mindezzel a tanulóknak az ismeretek eredményes alkalmazását lehetővé tevő jártasságait, készségeit, a tevékenységek széles körében érvényesíthető képességeit, azok fejlődését, fejlesztését kívánja megalapozni.
- Lehetővé teszi különböző tankönyvek, segédletek és taneszközök alkalmazását.

1.2 Az Országos Alapprogram kiegészítése helyi jellemzőkkel

Intézményünk a kezdetektől fogva keresztyén világnézeti alapokon nyugszik. Fontosnak tarjuk, hogy mind tanáraink, mind növendékeink számára alkalmat és teret adjunk ezek megismerésére, felhasználására a tanulási folyamatban, s ezek képviselésére is szűkebb-tágabb környezetünkben. Az intézmény pedagógiai programja ezeket részleteiben is megjelöli. A Zeneiskolában a következők jelentkeznek hangsúlyosan:

***Küldetésünk a Bibliában kijelentett igazság megismertetése*:**

- a biblia történeteinek és üzenetének megjelenítése a zenében és egyéb művészetekben
- a biblia művészetekkel kapcsolatos elvei
- az elvek megjelenése az egyén önkifejezéseként
- az elvek gyakorlati alkalmazása az egyházi rítusok keretében

Küldetésünk a ránk bízott gyermek értelmi fejlődésének elősegítése

- elméleti és gyakorlati ismeretek nyújtásával, szem előtt tartva a teljes személyiséget

Küldetésünk személyes életpéldánkkal mintát adni

- a zenéhez, művészetekhez való viszonyunkkal
- közreműködéssel a különböző egyházak zenei életében, összefogásában
- szeretetteljes, következetes tanítással

Küldetésünk a gyermekek képességeinek kibontakoztatása

- a gyermek teljes személyiségét, életterét figyelembe véve készített tervek alapján

2. A felvétel elvei és gyakorlata

A zeneiskolába minden tanév végén lehet írásban jelentkezni, pótbeíratást tartunk az új tanév kezdésekor. Jelentkezéskor, illetve a leendő 1. osztályosok számára tartott általános iskolai szülői értekezlet keretében tájékoztatjuk a szülőt a zenetanulással kapcsolatos lehetőségekről, terhekről.

Felvételi vizsgát nem tartunk, de a jelentkező gyermeket, ha nem az óvodánkból érkezik, meghallgatjuk, képességei előzetes felmérése, megfelelő csoportba, évfolyamba illesztése céljából. A meghallgatás eredménye nem befolyásolja a felvételt.

Intézményünkben együttműködünk az óvodával, ahol kiemelt zenei nevelés folyik, melyet a zeneiskola is segít pedagógusaival. Így az óvodából érkező gyermekek már sok pozitív élménnyel a hátuk mögött, természetes közegként fogadják a zeneiskolai előkészítő órákat. Többségük nyitott az éneklésre, zenélésre. A szülőkkel egyeztetve az érdeklődő, tehetséges gyermekeknek már 1. osztályban – a zeneiskolai előkészítő 1. évfolyamban - is lehetőséget adunk a hangszeres előkészítő órákba bekapcsolódni. Az előkészítő 2. évfolyamában támogatjuk a tanulók hangszeres tanulmányainak elkezdését.

Lehetőség van idősebb korban is bekapcsolódni a zenei nevelésbe. A 2. előképző évfolyamon differenciálással segítjük a felzárkózást, magasabb évfolyamokon amennyiben szükségesnek látjuk, külön kis létszámú csoportot szervezünk az idősebb kezdőknek hangszeres és elméleti órákkal, majd egy év után integrálódnak a 2. évfolyamba. (Az integrálódást nagyban segíti, hogy az általános iskola alsó tagozatában magasan képzett szolfézs-, és énektanárok is végzik az ének-zene oktatást.)

A felnőtt korban jelentkezők felé is nyitott a Zeneiskola. Számukra egyéni hangszeres órákat biztosítunk az ’A’ tagozat követelményeivel - a hangszeres órákba építve az évfolyamnak megfelelő, hangszertanuláshoz nélkülözhetetlen elméleti ismereteket.

3. *Az iskola egyes évfolyamain tanított tantárgyak, kötelező és választható tanórai foglalkozások és óraszámaik*

Tanszakaink	Tantárgyaink
Vonós tanszak	hegedű, gordonka, nagybőgő
Billentyűs tanszak	zongora
Akkordikus tanszak	gitár
Fafúvós tanszak	furulya fuvola szaxofon klarinét
Rézfúvós tanszak	kürt trombita tuba harsona – tenorkürt - baritonkürt
Kamarazene tanszak	kamarazene kórus zenekar
Vokális tanszak	magánének
Zeneismeret tanszak	szolfézs zenetörténet-zeneirodalom
Minden tanszakhoz kapcsolódóan kiegészítő foglalkozás	tehetséggondozás második hangszer

Intézményünkben csak „A” tagozatot működtetünk, a tehetségek gondozását az iskola kis létszáma miatt hangszeres egyéni és kiscsoportos elméleti képzéssel, tehetséggondozó órákon látjuk el. A maximális képzési idő 2+6+4 évfolyam.

Hangszeres főtanszakok

2+3 évfolyam (furulya – előkészítő)

2+6+4 évfolyam (minden egyéb hangszer)

Csoportos főtanszakok

2 előkészítő évfolyam szolfézs

6 évfolyam zenetörténet-zeneirodalom,

4 évfolyam kamarazene

Kötelező és választható tárgyak óraszámai évfolyamonként

<table>
<tr><td></td><td>Főtárgy</td><td>Kötelező tárgyak</td><td>Választható tárgyak</td><td>Összes. óra</td></tr>
<tr><td>EK 1.</td><td rowspan="2">-</td><td rowspan="2">2 szolfézs</td><td>2 hangszer</td><td>2-4</td></tr>
<tr><td>Ek 2.</td><td>1 kórus
2 hangszer</td><td>2-5</td></tr>
<tr><td>A/1.</td><td rowspan="3">2 hangszer</td><td rowspan="3">2 szolfézs</td><td>1 kórus 1 kamarazene</td><td>4-6</td></tr>
<tr><td>A/2.</td><td rowspan="3">1 kórus
1 kamarazene
1-2 második hangszer
1-2 tehetséggondozás</td><td rowspan="3">4-6</td></tr>
<tr><td>A/3.</td></tr>
<tr><td>A/4.</td><td rowspan="2">2 hangszer
2 kamarazene</td><td rowspan="2">1 zenetört.-zeneir.
1 kórus
1 kamarazene
(összesen két óra)</td></tr>
<tr><td>A/5.</td><td>1 kórus
1 kamarazene
1-2 második hangszer
1-2 tehetséggondozás</td><td>4-6</td></tr>
<tr><td>A/6.</td><td rowspan="4">2 hangszer
2 kamarazene</td><td rowspan="4">1 zenetört.-zeneir.
1 kórus
1 kamarazene
(összesen két óra)</td><td rowspan="4">1 kamarazene
1-2 második hangszer
1-2 tehetséggondozás</td><td rowspan="4">4-6</td></tr>
<tr><td>A/Tk I.</td></tr>
<tr><td>A/Tk II.</td></tr>
<tr><td>A/Tk III.</td></tr>
<tr><td>A/Tk IV.</td><td colspan="3">A hangszeres tanár kérése szerint.
Ek-1.o. 5 perc
2. o. 10 perc
3. o-tól 15 perc</td></tr>
<tr><td>Korrepetíció (hetente/fő)</td></tr>
</table>

4. Az egyes tanszakok általános fejlesztési követelményei, a tantárgyak szakirányú feladatai, követelményei, tananyaga

Az egyes tanszakok általános fejlesztési követelményeit az oktatásért felelős miniszter által kiadott AZ ALAPFOKÚ MŰVÉSZETOKTATÁS KÖVETELMÉNYEI ÉS TANTERVI PROGRAMJA tartalmazza.

Intézményünk minden tanszaka erre az alapprogramra épít a következő kiegészítéssel: ***A tanár joga és felelőssége, hogy figyelembe vegye a növendék szociális hátterét, közösségi, egyházi kulturális közegét, s ezzel kapcsolatban kiegészítő anyagot határozzon meg.***

Elfogadhatja a növendék, vagy környezete kérését egy-egy kedvelt mű megtanulására, a növendék fejlettségének megfelelő átdolgozáshoz segítséget kérhet. Lehetősége van így a gyermek számára autentikus zenei közeg és a zeneiskolai tanulás közötti kapcsolat megteremtésére következő közös elvek figyelembevételével:

- bíztassa a gyermeket mélyebb ismeretek megszerzésére a közegében élő zenéről (gyökerei, előadásmódja, kiknek, milyen alkalommal, milyen céllal szól), segítse gondolatok megfogalmazására, vélemény alkotására
- igényesség megmutatása stíluson belül, elemzőképesség elősegítése a helyes értékítéletért, ha a gyermek intézményen kívül is zenél, teremtsen kapcsolatot az együttessel, ajánlja fel segítségét a betanításban, mondja el véleményét a gyermek fejlettségi szintjéről

Növendékeinket sokféle zenei impulzus éri a világ minden tájáról. Fontosnak tartjuk, hogy a klasszikus zenei alapok mellett ezekkel is találkozzon (népzene, jazz, populáris zene, egyházzene) tanulmányai alatt. Így a csoportos és egyéni órák keretein belül is lehetőség van 1-1 ilyen kitekintésre a fent megfogalmazott elvek figyelembe vételével. A gyermek érdeklődése, kérdésfelvetése, a tanár érdeklődése segíthet ezeket a pontokat megtalálni. Fontosnak tartjuk, hogy ezek az alkalmak ne külön világként, hanem harmonikusan, természetesen illeszkedjenek a tanulási folyamatba, kötődve stílusismerethez, technikai, előadás-módbeli, elméleti, történeti ismeretekhez, gyakorlathoz.

A későbbiekre nézve célunk az így szerzett tapasztalatok alapján rendszerezett tanulási program készítése, mely átfogó képet adhat a klasszikus alap mellett kitekintésként növendékeink számára.

Az évfolyamokra bontott szakirányú feladatokat, követelményeket és tananyagot terjedelme miatt elektronikusan az intézmény honlapján, a www.bodrogioktatasikozpont.hu oldalon tesszük elérhetővé.

5.A Zeneiskola elvei a növendékek képesség szerinti fejlesztésére

Zeneiskolánkban a növendékeket 3 csoportra osztjuk képességeiket, fejleszthetőségüket figyelembe véve. Az országos Alapprogramot figyelembe véve mindegyik csoport számára az ideális fejlődési körülmények megteremtésére igyekszünk. Az ábra szemlélteti törekvéseinket.

	sajátos nevelési igényű gyermekek, nehézséggel küzdők	**átlagos fejlettségű, képességű gyermekek**	**kiemelkedő képességű, tehetséges gyermekek**
cél	Az éneklés, zenélés megszerettetése, sikerélményhez juttatás, érzelmi megerősítés.	Az éneklés, zenélés megszerettetése, sikerélményhez juttatás. Alapfokú zenei műveltség megszerzése, felkészítés kamara-zenélésre, kóruséneklésre.	Az éneklés, zenélés megszerettetése, sikerélményhez juttatás, a gyermek tehetségének kibontakoztatása.
feladat	A gyermek komplex fejlesztésébe bekapcsolódik a zenei nevelés.	A gyermek alkatának, hajlamainak megismerésével legalább az általános iskolás kort átfogó tanulási folyamat megszervezése, végig vitele minél több növendéknél.	A gyermek tehetségének felismerése, egyéni fejlődési út biztosítása rugalmas, személyre szabott fejlesztéssel, felkészítés a továbbtanulásra.
követelmények	Az A tagozat minimális követelményekhez igazodunk.	Az A tagozat követelményeit figyelembe véve szervezzük a tanulási folyamatot.	Az A tagozat követelményeinek maximális teljesítése, ezen felül az egyéni tervben megfogalmazottak szerinti előrelépés.
óraterhelés	Indokolt esetben (a fejlesztő órák plusz terhelése miatt) az elméleti képzésben való részvétel alól szülői kérésre, a gyógypedagógussal egyeztetve felmentést adunk.	Az A tagozat óratervét figyelembe véve szervezzük az oktatást, lehetőséget adunk kamarazenélésre, kóruséneklésre.	Hangszeres és elméleti tehetséggondozó órák keretében lehetőséget adunk a fejlesztés egyéni útjára, javasoljuk a kamarazenélést, éneklést kezdettől fogva.
eszközök	A gyermekek fejlesztését az intézmény gyógypedagógusa a zenetanárokkal együtt készített egyéni fejlesztési tervvel, módszertani útmutatással segíti, tekintettel a kiemelt fejlesztési területekre. Lehetőséget adunk egy-egy évfolyam anyagának hosszabb időkeretben való elvégzésére.	Egyénileg és lehetőleg átlaglétszám körüli csoportok keretében dolgozunk. A négy elméleti évfolyam elvégzése után javasoljuk a gyakorlati (kamarazene és éneklés, második hangszer) tárgyak választását.	A pedagógusok együttműködnek szakmai konzulenssel, aki legalább félévente személyesen is látja és segíti a növendéket. Évente több alkalommal lehetőséget adunk a gyermeknek koncerteken, bemutatókon, versenyeken való szereplésre.

A sajátos nevelési igényű tanulók esetében az alább meghatározottakat a zeneiskolában is érvényesítjük:

- a feladatok megvalósításához hosszabb idősávok, keretek megjelölése - szükség esetén sajátos, a fogyatékosságnak megfelelő tartalmak, követelmények kialakítása egyénileg
- segítő megkülönböztetéssel, differenciáltan, egyénileg is segítjük a tanulókat, elsősorban az önmagukhoz mért fejlődésüket értékelve.

A kiemelkedő képességű gyermekek gondozása:

- A tehetséggondozás, mint tantárgyi óra intézményünkben a B tagozat alternatívájaként jelenik meg, nem önálló tantárgyi tartalommal, hanem a tanított tárgyak elmélyítésére. Választható a szaktanárok javaslatára, szülői egyeztetés után az 1. évfolyamtól, heti ½-1 óra hangszeres tanulmányként, vagy heti 1-2 alkalommal 45 p. összevont kiscsoportos elméleti foglalkozásként.

  A foglalkozások célja: a zenetanulásra motivált, tehetséges tanulók tudásának elmélyítése, középfokú zenei tanulmányokra előkészítés

  A foglalkozások feladatai: a kiscsoportos és egyéni jellegből fakadóan a tanulóval pozitív érzelmi viszony kialakítása (a fokozott terhelésre tekintettel)
- Rendszeres konzultáció külső szakemberrel a növendék fejlődéséről, lehetséges fejlesztési területekről, módszerekről, szakmai tanácsadás keretében.
- Az A tagozat követelményein túl egyéni képességfejlesztés, melyet a szaktanár rugalmasan, a növendék teherbíró-képességét figyelembe véve egyénileg tervez.

6. Az oktatásban alkalmazható tankönyvek, tanulmányi segédletek, taneszközök kiválasztásának elvei

A kották és tanulói segédletek kiválasztása a tárgy év utolsó tanári értekezletén kerül pontos meghatározásra. Különösen a csoportos oktatás során használt tankönyveket, kottákat közös egyeztetéssel határozzuk meg. Ezekről a szülőket minden tanév végén tájékoztatjuk.

A taneszközök kiválasztásánál a következő szempontokat vesszük figyelembe:

- a taneszköz feleljen meg az iskola helyi tantervének
- egyes taneszközök kiválasztásánál azokat az eszközöket kell előnyben részesíteni, amelyek több tanéven keresztül használhatóak
- a taneszközök használatában az állandóságra törekszünk: új taneszköz használatát csak nagyon szükséges, az oktatás minőségét lényegesen jobbító esetben vezetünk be. lehetőleg felmenő rendszerben használható kiadványokkal dolgozunk.

A nyomtatott taneszközön túl néhány tantárgynál egyéb eszközökre is szükség van, melyeket igyekszünk az iskolában rendelkezésre álló technikai eszközökkel magunk elkészíteni, illetve megvásárolni közös használatra.

Az iskola arra törekszik, hogy saját költségvetési keretéből, illetve más támogatásokból egyre több kottát, könyvet, példatárt szerezzen be. Fontos szempont a szakmai minőség és elfogadható ár. Az iskolai könyvtárban elhelyezett anyagokat kölcsönzéssel a szociálisan hátrányos helyzetű tanulók számára elérhetővé tesszük.

7. Az otthoni felkészüléshez előírt házi feladatok meghatározása

A jelentkezéskor a szülők és gyermekek számára tájékoztatást adunk a zenetanulással kapcsolatos lehetőségekről és kötelezettségekről. Így a tanulással járó otthoni gyakorlásról és házi feladatokról is.

- ***hangszeres órák:*** A tanévek elején a hangszeres tanárok jelzik a szülő felé, hogy az évfolyamnak és a gyermek adottságainak megfelelően milyen mennyiségű, minőségű gyakorlásra van szükség a fejlődéshez. Az órák folyamán hangsúlyt fektetnek a helyes gyakorlási módszer kialakítására, a feladatokat, szempontokat rögzítik a tájékoztató füzetben a gyermek számára érthető módon. Ezt a negyedik évfolyamtól a tanuló is megteheti. Szükség szerint gyakorlási naplót vezettethetnek a gyermekkel, az otthoni munkát értékelik, jutalmazzák.

- ***csoportos órák:*** A kamaracsoportok, zenekar szólamait a gyermekek az órán megbeszéltek szerint egyénileg is gyakorolják, felkészülnek a következő próbára. Szolfézs és egyéb elméleti órán adható írásbeli feladat, memoriter és elméleti ismeret megtanulása, elemzés, zenehallgatás házi feladatként. Az elméleti tárgyak keretében anyaggyűjtésre, kiselőadás megtartására is bátorítjuk növendékeinket.

A házi feladatok adásánál figyelembe vesszük a növendékek egyéni képességeit, egyéb terhelését.

8. A tanulók tanulmányi munkájának, magatartásának és szorgalmának ellenőrzése és értékelése

Az iskola a nevelő és oktató munka egyik fontos feladatának tekinti a tanulók tanulmányi munkájának folyamatos ellenőrzését, értékelését. A szaktanár feladata annak egyértelmű meghatározása, hogy a tanulónak milyen forrásból, milyen mélységben kell elsajátítania a szükséges ismereteket a számonkéréshez. A tanuló által szerzett érdemjegyekről a szülőt az adott tantárgyat tanító nevelő értesíti az értesítő könyvön keresztül. Az értesítő könyv bejegyzéseit a főtárgy-tanár kéthavonta ellenőrzi, és az esetlegesen elmaradt érdemjegyek beírását pótolja. A sajátos nevelési igényű tanulók esetében az egyéni fejlesztési terv és a szakértői vélemény figyelembe vételével előnyben kell részesíteni a szakértői véleményben javasolt formákat.

8.1 A beszámolás formái

Gyakorlati jegyek

A zeneiskolai munka többnyire gyakorlatorientált. Így a tanárok mind a hangszeres, mind az elméleti órákon gyakorlati jeggyel is értékelik az órai munkát, felkészülést.

Havi értékelés a növendék havi teljesítményének értékelése

Szóbeli beszámoltatás

Az elméleti tárgyak tanítása során a nevelők a követelmények elsajátítását szóbeli felelet formájában is ellenőrizhetik.

A tanulók kiselőadás vállalásával is lehetőséget kapnak szóbeli megnyilvánulásra.

Írásbeli beszámoltatás

Az elméleti tárgyak jellege ad alkalmat az írásbeli beszámolásra.

Az év elején – diagnosztizáló céllal, előző évi tananyagból íratott – felmérés tájékoztató jellegű a pedagógus számára, ezért érdemjeggyel nem értékeli.

A „kis dolgozat” (röpdolgozat) kisebb tananyag egység ellenőrzésére szolgál, a témazáró dolgozat egy témakör végén az egész téma tananyagát és fő követelményeit fogja át (kb. negyedévente). Ennél az írásbeli számonkérésnél a minimumkövetelményhez igazodunk, legalább 50%- os teljesítmény kell az elégséges megszerzéséhez. Az érdemjegy jelentősen befolyásolja a félévi és év végi eredményt. Ezeknek a dolgozatoknak az időpontját legalább három tantárgyi órával korábban a tanulók tudomására kell hozni. A hiányosságok feltárása után a szaktanár javítási lehetőséget biztosíthat mindazok számára, akik ezt szeretnék megtenni.

A javító dolgozat megírása előtt a pedagógus legalább egy gyakorló órát biztosít a tanulók számára.

A tanulók tanulmányi munkájának, teljesítményének egységes értékelése érdekében a tanulók kisebb írásbeli dolgozatainak, feladatlapjainak, tesztjeinek értékelésekor az elért teljesítmény (pontszám) érdemjegyekre történő átváltását a következő arányok alapján végzik el a szaktárgyat tanító nevelők:

Teljesítmény	**Érdemjegy**
0-33 %	elégtelen (1)
34-50 %	elégséges (2)
51-75 %	közepes (3)
76-90 %	jó (4)
91-100 %	jeles (5)

Vizsgák

Minden növendéknek a ***hangszeres főtárgyból*** év végén bizottság (minimum 2 fő) előtt kell vizsgáznia a tanév rendjében meghatározott időpontban.

Az ***elméleti tárgyakból*** (zeneismeret tanszak) tanév közben egy-egy témakör lezárásaként szóban és/vagy írásban győződünk meg az ismeretek elsajátításáról. Tanév végén csoportos meghallgatás keretében szóban és/vagy írásban kell számot adnia tudásáról a tárgyat tanító pedagógusnál, egy másik szaktanár jelenlétében. A felmentést beszámoló letételével kapott tanulók szintén az adott évfolyam csoportjával vizsgázhatnak.

Kamarazene, kórus, zenekar tárgyakból az évközi munka, valamint a csoport koncertszerű beszámolója alapján is értékelnek a pedagógusok.

A követelmények mindhárom területen az egyes tantárgyak fejlesztési feladatai, tananyaga mellett kerülnek évfolyamonként pontos meghatározásra.

*A tanuló az utolsó alapfokú évfolyam befejezését követően **művészeti alapvizsgát** tehet, az utolsó továbbképző évfolyam elvégzését követően pedig **művészeti záróvizsgát** tehet. A művészeti alapvizsga a továbbképző évfolyamokon való továbbtanulásra jogosít.*

8.2 Értékelés a zeneiskolában

A félévi és év végi osztályzatoknál a vizsgaeredményen kívül figyelembe kell venni az évközi és havi osztályzatokat is, a csoportos elméleti órákon az év közben szerzett gyakorlati és írásbeli munkák jegyeit, értékelését.

Az előképző évfolyamokon szöveges értékelést kapnak a növendékek (kiválóan teljesített, jól teljesített, közepesen teljesített, megfelelően teljesített, felzárkóztatásra szorul minősítéssel). Az értékelés kiegészíthető egyénre szabottan.

Szövegesen értékeljük a zenekarban, kamaracsoportokban és kórusban végzett munkát is. Az alapfok 1-6. évfolyamán és a továbbképző évfolyamokon a szokásos módon 1-5 terjedő érdemjeggyel értékeljük a növendékek teljesítményét.

A kiemelkedő szorgalom, eredmény dicsérettel kerül megjelölésre. Tanév végén az ilyen módon kiemelt növendékek nyilvános dicséretben, jutalomban részesülnek. Az év végén elért eredmények alapján a térítési díj és tandíj differenciálásra kerül az 1. évfolyam végétől. A kiemelkedő teljesítményt nyújtó gyerekek előnyt élveznek a különböző szereplési lehetőségeken, jutalom programokon vehetnek részt.

8.3 A tanuló teljesítményének értékelése

5/jeles: Ha a tantervi követelményeknek kifogástalanul eleget tesz. Ismeri, érti, tudja a tananyagot, mindent alkalmazni képes. A technikai követelményeket biztosan oldja meg, és azokat zeneileg is kiválóan alkalmazza. Szóbeli feleletei és írásbeli munkái is teljes önállóságot mutatnak.

4/jó: A tantervi követelményeknek megbízhatóan, csak kevés és jelentéktelen hibával tesz eleget. Hasonló az ötöshöz, de apró bizonytalanságok fellelhetők. A tananyag alapvető részeit tökéletesen tudja, ismereteit a feladatok megoldásában is különösebb nehézség nélkül alkalmazza.

3/közepes: Ha a tantervi követelményeknek pontatlanul, néhány hibával tesz eleget. A tanterv alapvető anyagát jól elsajátította, az alapvető nehézségeket megoldja, a lényegesebb kérdések megoldásában némi segítség mellett elfogadható eredménnyel azokat alkalmazza.

Munkáiban kisebb bizonytalanságot mutat, amelyet a tanár segítségével tud kiküszöbölni.

2/elégséges: Ha a tantervi követelményeknek súlyos hiányossággal tesz csak eleget, de a továbbtanuláshoz szükséges minimális ismeretekkel, jártassággal rendelkezik. Mechanizmusbeli hibái hátráltatják a tantervi anyag biztos alkalmazását még a tanár segítségével is. Elképzelései a művek zenei tartalmát illetően nagyon minimálisak, hibákkal küzd, és folyamatosan ellenőrzésre szorul.

1/elégtelen: Ha a tantervi követelményeknek nevelői útmutatással, segítséggel sem tud eleget tenni, a minimumot sem tudja.

8.4 A tanuló szorgalmának értékelése

A főtárgy szorgalmi osztályzatát minden esetben a főtárgy tanár határozza meg. Félévkor és év végén összevont szorgalom jeggyel értékeljük a növendék félévi munkáját. Ebben órai munkáját és otthoni felkészülését is figyelembe vesszük. Ha nem egybehangzó a főtárgy, kötelező és választott tárgyak jegye, az osztályozóértekezlet dönt, a főtárgy szorgalmat nagyobb súllyal figyelembe véve.

Példás (5) szorgalmú az a tanuló aki:

- képességeinek megfelelő, egyenletes tanulmányi teljesítményt nyújt
- tanulmányi feladatait (elsősorban hangszeres gyakorlás) rendszeresen elvégzi
- a tanórákon aktív, szívesen vállal többlet feladatokat is, és azokat elvégzi
- az órákra felkészülten érkezik, munkavégzése pontos, megbízható
- tanórán kívüli foglalkozásokon, versenyeken önként részt vesz
- taneszközei tiszták, rendesek, ezeket a tanítási órákra mindig elhozza,

Jó (4) szorgalmú az a tanuló aki:

- képességeinek megfelelő, viszonylag egyenletes tanulmányi teljesítményt nyújt
- rendszeresen, megbízhatóan dolgozik
- az órákra többnyire készül, a tanórákon nagyobbrészt aktív
- többlet feladatot, tanórán kívüli foglalkozáson vagy versenyeken való részvételre bátorítani kell
- taneszközei tiszták, rendezettek

Változó (3) szorgalmú az a tanuló, aki:

- tanulmányi eredménye elmarad képességeitől
- tanulmányi munkája ingadozó, a tanulásban nem kitartó, feladatait nem mindig teljesíti
- felkészülése rendszeresnek nem mondható, felszerelése, házi feladata gyakran hiányzik
- érdemjegyeit, osztályzatait több tárgyból is lerontja
- önálló munkájában figyelmetlen, a tanórán többnyire csak figyelmeztetésre, felügyelettel dolgozik
- ha nem muszáj, nem vállal szereplést, kissé érdektelen a tanórán kívüli programokkal szemben

Hanyag (2) az a tanuló, aki:

- képességeihez mérten keveset tesz tanulmányi fejlődése érdekében (nem gyakorol, gyakran hiányzik)

- tanulmányi munkájában megbízhatatlan, figyelmetlen, sok tanári segítséget igényel
- feladatait többnyire nem végzi el
- felszerelése hiányos, taneszközei rendetlenek
- a tanuláshoz nyújtott nevelői vagy tanulói segítséget nem fogadja el, annak ellenszegül, semmilyen plusz feladatot nem vállal

8.5 A jutalmazás és büntetés formái

Azt a tanulót, aki képességihez mérten,

- példamutató magatartást tanúsít, vagy
- folyamatosan jó tanulmányi eredményt ér el, vagy
- az osztály, illetve az iskola érdekében közösségi munkát végez, vagy
- iskolai, illetve iskolán kívüli tanulmányi, sport, kulturális stb. versenyeken vetélkedőkön vagy előadásokon, bemutatókon vesz részt, vagy
- bármely más módon hozzájárul az iskola jó hírnevének megőrzéséhez és növeléséhez, ***az iskola jutalomban részesíti***.

Az iskolai jutalmazás formái:

Az iskolában tanév közben elismerésként a következő dicséretek adhatók:

- szaktanári dicséret
- igazgatói dicséret
- nevelőtestületi dicséret

Az egyes fokozatok háromszori elnyerése magasabb szintű dicséretre jogosít.

Az ***egész évében példamutató magatartást tanúsító és kiemelkedő munkát végzett tanulók a tanév végén***

- szaktárgyi teljesítményért,
- példamutató magatartásért,
- kiemelkedő szorgalomért ***dicséretben részesíthetők***.

Az iskolai szintű versenyeken, vetélkedőkön, illetve előadásokon, bemutatókon eredményesen szereplő tanulók szaktanári dicséretben részesülnek.

Az iskolán kívüli versenyeken, vetélkedőkön, illetve előadásokon, bemutatókon eredményesen szereplő tanulók igazgatói dicséretben részesülnek.

A kiemelkedő eredménnyel végzett együttes munkát, az egységes helytállást tanúsító tanulói közösséget csoportos dicséretben és jutalomban lehet részesíteni.

A dicséretet írásba kell foglalni, és azt a szülő tudomására hozni.

Azt a tanulót, aki

- tanulmányi kötelezettségeit folyamatosan nem teljesíti, vagy
- a házirend előírásait megszegi, vagy
- igazolatlanul mulaszt, vagy
- bármely módon árt az iskola jó hírnevének ***büntetésben lehet részesíteni.***

Az iskolai büntetések formái:

- szaktanári figyelmeztetés
- igazgatói figyelmeztetés
- tantestületi figyelmeztetés
- tantestület javaslata eltanácsolásra

A büntetést írásba foglaljuk, a szülők tudomására hozzuk.

9. A magasabb évfolyamba lépés feltételei, a művészeti alap- és záróvizsga

A tovább haladáshoz szükséges az évfolyamnak megfelelő anyag ismerete, értelmezése és gyakorlati alkalmazása legalább az előírt minimum szintjén, az előírt vizsgák sikeres (elméleti tárgyakból csoportosan, hangszerből egyénileg, kamarazene és kórus tárgyakból koncertszerűen) teljesítése.

Osztályozó vizsgát kell tennie a növendéknek, ha igazolt és igazolatlan hiányzásainak száma meghaladja a tanítási órák számának egyharmadát, vagy egy adott tantárgyból a tanítási órák harminc százalékát, és emiatt a tanuló teljesítménye tanítási év közben nem volt érdemjeggyel értékelhető. A nevelőtestület az osztályozóvizsga letételét akkor tagadhatja meg, ha az igazolatlan mulasztások száma meghaladja az igazolt mulasztások számát, és az iskola eleget tett a meghatározott értesítési kötelezettségének. Ha a tanuló a tanítási év végén nem osztályozható, tanulmányait évfolyamismétléssel folytathatja. Ha a tanuló mulasztásainak száma már az első félév végére meghaladja a meghatározott mértéket, és emiatt teljesítménye nem volt érdemjeggyel értékelhető, félévkor osztályozóvizsgát kell tennie.

Az alapfokú tanulmányok végén művészeti alapvizsga tehető, a továbbképző évfolyamokra sikeres alapvizsgát tett növendékek léphetnek.

9.1A művészeti alapvizsga és záróvizsga általános követelményei

1. Az alapvizsgára bocsátás feltételei

Művészeti alapvizsgára az a tanulót bocsátjuk, aki az utolsó hangszeres alapfokú évfolyamot sikeresen elvégezte és a vizsgára jelentkezett. A választható tantárgyak közül vizsgatantárgynak csak az a tantárgy választható, amelyet az intézmény pedagógiai programja szerint biztosít. A művészeti alapvizsga a zeneiskolai tanulmányok kiemelkedő eseménye, ezért a körülmények és a tanulók ruházata ezt tükrözze.

2. ***A vizsgabizottság létszáma és összetétele:***

Írásbeli vizsgán a vizsgabizottság összetétele: a tanuló tanára + 1 elmélet szakos tanár+ 1 hangszeres tanár.

Szóbeli és gyakorlati vizsgán a vizsgabizottság összetétele: a tanuló tanára + 1 elmélet szakos tanár + 1 hangszeres tanár + a tagintézmény-vezető (vagy meghívott szakember). A vizsgán vizsgajegyzőkönyv készül, vezetőjét a vizsgabizottság elnöke jelöli ki.

3. A ***művészeti alapvizsga követelményei, feladatai meghatározása***

A művészeti alapvizsga követelményeit, vizsgafeladatait az Alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programja figyelembevételével, a Helyi tantervvel összefüggésben határozzuk meg.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga feladatait a vizsgabizottság elnöke hagyja jóvá, amennyiben az nem felel meg a követelményeknek, átdolgoztathatja.

4. A művészeti alapvizsga egyes részei alóli felmentés

Mentesítjük (részlegesen vagy teljes mértékben) az adott tantárgyból a művészeti alapvizsga letétele alól azt a tanulót, aki az országos művészeti tanulmányi versenyen - egyéni versenyzőként, illetve párban - a versenyfelhívásban meghatározott helyezést, teljesítményt, szintet elérte. A felmentést írásbeli kérésre az intézmény igazgatója ad.

5.Előrehozott vizsga

Intézményünk tanulói számára igény esetén előrehozott vizsgát is szervezünk. Előrehozott művészeti alapvizsga az egyes tantárgyra előírt iskolai tanulmányi követelmények teljesítése után, a tanulói jogviszony fennállása alatt, az iskolai tanulmányok teljes befejezése előtt, egyes vizsgatárgyból első alkalommal tett művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga. Tehető a 4. évfolyam. végén szolfézs tárgyból, vagy ha a növendék elméleti és hangszeres képzése nem egy évfolyamon történik.

A művészeti alapvizsga minősítése

A tanuló teljesítményét a művészeti alapvizsgán vizsgatantárgyanként külön-külön osztályzattal (1-5) minősítjük. Az osztályzatra a tanulót tanító tanár tesz javaslatot, a végleges eredményt a vizsgabizottság szavazással hozza meg. A művészeti alapvizsga eredményét a vizsgatantárgyakból kapott osztályzatok számtani közepe adja. Ha az átlagszámítás eredménye öt tizedre végződik, a végső eredmény meghatározásában a gyakorlati tantárgyból kapott osztályzat a döntő. Az előrehozott művészeti alapvizsga eredményét a tanuló kérésére a művészeti alapvizsgán figyelembe vesszük. Eredményes művészeti alapvizsgát tett az a tanuló, aki valamennyi előírt vizsgatantárgy vizsgakövetelményeit teljesítette.

Sikertelen a művészeti alapvizsga, ha a tanuló valamely vizsgarészből, illetve vizsgatantárgyból elégtelen érdemjegyet kapott. Sikertelen vizsga esetén a tanulónak csak abból a vizsgarészből, illetve vizsgatantárgyból kell javítóvizsgát tennie, amelynek vizsgakövetelményét nem teljesítette.

A gyakorlati vizsga értékelésének szempontjai

Fúvós hangszerek

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- technikai felkészültség,

- helyes légzés, testtartás, hangszertartás,
- hangképzés,
- intonáció,
- hangszerkezelés,
- artikulációk és díszítések alkalmazása,
- helyes ritmus és tempó,
- előadásmód,
- a zenei stílus és előírások megvalósítása,
- memória,
- alkalmazkodóképesség,
- állóképesség.

Zongora

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- technikai felkészültség,
- helyes test- és kéztartás,
- hangminőség, billentés,
- pedálhasználat,
- hangszerkezelés,
- artikulációk és díszítések alkalmazása,
- helyes ritmus és tempó,
- előadásmód,
- a zenei stílus és előírások megvalósítása,
- memória,
- alkalmazkodóképesség, - állóképesség.

Vonós hangszerek

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- technikai felkészültség,
- helyes testtartás, hangszertartás,
- hangképzés,
- intonáció,
- hangszerkezelés,
- artikulációk és díszítések alkalmazása,
- helyes ritmus és tempó,

- előadásmód,
- a zenei stílus és előírások megvalósítása,
- memória,
- alkalmazkodóképesség,
- állóképesség.

Az írásbeli vizsga értékelésének szempontjai:

- fogalmazás (műelemzés): információtartalom; a műről, illetve a szerzőről és a korról szóló információk megfelelő aránya; a felhasznált irodalom színvonala, mennyisége; eredetiség, objektív és szubjektív tartalom megfelelő aránya; felépítés, fogalmazás, helyesírás;
- dallamírás: dallami, metrikai/ritmikai korrektség, kottaírási készség, külalak.

A szóbeli vizsga értékelésének szempontjai:

a kérdésekre adott rövid, lényegi, a megértésre utaló egyszerű fogalmazásmód, helyesírás

- általános zenei ismeretek (hangnemek, hangközök, akkordok, előadásmód, zenei szakkifejezések ismerete); - zenetörténeti tájékozottság;
- stílusismeret;
- formai ismeretek;
- népzenei ismeretek (népdalelemzés);
- intonáció;
- tájékozódás a zenei műfajok között.

9.2 A tanszakok vizsgakövetelményei

A tanulók intézményünkben az „A” tagozat vizsgakövetelményei szerint vizsgáznak.

9.3 A művészeti alapvizsga részei

Az alapvizsga írásbeli vagy szóbeli, valamint gyakorlati vizsgarészből áll. Az alapvizsgán a tanuló választhat írásbeli, illetve szóbeli vizsga között. Gyakorlati vizsgát valamennyi tanulónak kell tennie.

Az írásbeli vizsga tantárgya és időtartama

- szolfézs (4. v. 6. évf. után) vagy
- zenetörténet – zeneirodalom (6. évf. végén)

Az írásbeli vizsga időtartama 45 perc.

A szóbeli vizsga tantárgya és időtartama

- szolfézs (4. v. 6. évf. után) vagy

- zenetörténet – zeneirodalom (6. évf. végén)

A szóbeli vizsga időtartama valamennyi tantárgyból 10-20 perc.

A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama

Hangszeres főtanszak

A gyakorlati vizsga időtartama 15-25 perc.

9.4 A művészeti alapvizsga tartalma

9.4.1 Az írásbeli vizsga tartalma

Szolfézs (4. vagy. 6. évf. végén)

A vizsgán az iskola választ *a)* és *b)* feladat közül. Mindkét feladat diktálásból és elemzésből áll.

a) feladat

- *Egy magyar népdal lejegyzése és elemzése*

A népdal négysoros, legfeljebb 8-10 szótagszámú, tempó giusto, izometrikus (2/4 vagy 4/4) lehet, szinkópát, nyújtott és éles ritmust tartalmazhat. Előre meg kell adni a violinkulcsot, előjegyzést, metrumot és kezdőhangot. Az elemzés szempontjai: forma, stílus, hangsor/hangkészlet, zárások, esetleg ritmikai jellemzők. A népdal tizenkétszer hangozhat el.

- *Periódus terjedelmű, funkciós basszusú műzenei idézet felső szólamának lejegyzése és elemzése*

Az idézet 2/4, 3/4 vagy 4/4-es lüktetésű, nem moduláló, lehetőleg a-a_v felépítésű, nehezebb hangközlépéseket nem tartalmazó, de akkordfelbontást, illetve könnyebb alterációt lehetőleg tartalmazó szemelvény. Előre szükséges megadni a kulcsot, az előjegyzést, a metrumot és a kezdőhangot. Az elemzés szempontjai: a funkciók bejelölése, formai felépítés, a zenei elemek megjelölése (hármashangzat-felbontás, szekvencia, késleltetés stb.). Az idézet zongorán két szólamban tizenkétszer hangozhat el.

b) feladat

- *Egy magyar népdal első két sorának lejegyzése és kiegészítése*

A népdal négysoros, legfeljebb 8-10 szótagszámú, tempó giusto, izometrikus (2/4 vagy 4/4) legyen, szinkópát, nyújtott és éles ritmust tartalmazhat. Előre meg kell adni a violinkulcsot, előjegyzést, metrumot és kezdőhangot. A befejezéshez meg kell adni a szöveget. A népdal tizenkétszer hangozhat el.

- *Periódus terjedelmű, funkciós basszusú műzenei idézet előtagjának lejegyzése és befejezése két szólamban, vagy felső szólamának lejegyzése*

Az idézet 2/4, 3/4 vagy 4/4-es lüktetésű, nem moduláló, lehetőleg a-a_v felépítésű, nehezebb hangközlépéseket nem, de akkordfelbontást, illetve könnyebb alterációt lehetőleg tartalmazó szemelvény. Előre szükséges megadni a kulcsokat, az előjegyzést, a metrumot és a kezdőhangokat. Az idézet zongorán tizenkétszer hangozhat el.

Zenetörténet-zeneirodalom (6. évf. végén)

- A zenei korszakok felsorolása időrendben. A barokk korszak ideje, rövid általános jellemzése és zenei jellegzetességei.
- A barokk zeneszerzők felsorolása, a korszak vokális és hangszeres műfajai. Néhány hangszeres műfaj bemutatása részletesebben (pl. concerto, concerto grosso, szvit [táncok, táncpárok], fúga). Domenico Scarlatti és a barokk szonáta jellemzése. Két - a tanuló által ismert, meghallgatott - mű bemutatása (pl. Händel: Vízizene, Vivaldi: Négy évszak, Bach: A fúga művészete vagy a Wohltemperiertes Klavier kötetei). Egy vokális műfaj jellemzése (pl. Bach kantátái, a kantáták tételei).
- A bécsi klasszicizmus időszakának 3 jelentős és több kevésbé ismert, de fontos zeneszerzőjének felsorolása. A klasszikus zene általános jellemzése. A bécsi klasszika korszakának jellemzése a barokkal összehasonlítva. A bécsi klasszika műfajai és jellemző formái, a szonátaforma részei. Joseph Haydn életéről röviden, fontosabb művei; a szimfónia tételei; Haydn szimfóniáinak három korszaka egy-egy példán keresztül; a vonósnégyes hangszerei. W. A. Mozart műveinek jellemző műfajai egy-egy példával; két különböző műfajú művének részletes bemutatása.

9.4.2 A szóbeli vizsga tartalma

Szolfézs (4. vagy 6. évf. végén)

- A „hozott anyag”: a vizsgázó tudjon énekelni kotta nélkül 10 népdalt;
- tudjon énekelni 5 műzenei szemelvényt (társasének, hangszerkíséretes darabok a reneszánsztól/ barokktól a XX. századig) éneklőtársakkal, ill. hangszerkísérettel, abból kettőt kotta nélkül.
- Az énekelt népdalok és műrészletek elemzése az írásbeli vizsga követelményeinek megfelelő mélységben a vizsgabizottság kérdései alapján.
- A tanuló által a gyakorlati vizsgán játszott darabokkal kapcsolatban a vizsgabizottság zenetörténeti, stílusjegyekre vonatkozó, műfaji, formai és egyéb általános zenei kérdéseket tesz fel.

Zenetörténet-zeneirodalom (6. évf. végén)

- Teszt, amely 15-20, általános zenei-zenetörténeti ismerettel kapcsolatos feladatot tartalmaz.
- A tanuló által a gyakorlati vizsgán játszott darabokkal kapcsolatban a vizsgabizottság zenetörténeti, stílusjegyekre vonatkozó, műfaji, formai és egyéb általános zenei kérdéseket tesz fel.

Kottáról a tanulónak kell gondoskodnia.

9.4.3 A gyakorlati vizsga tartalma

Gyakorlati vizsgát hangszeres főtárgyból kell tenni.

A vizsgák anyagát, tartalmi meghatározóit elektronikusan, honlapunkon teszünk közzé a www.bodrogioktatasikozpont.hu oldalon.

ZÁRADÉKOK

A 2011. évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről 26. § (1) A nevelő és oktató munka az óvodában, az iskolában, a kollégiumban pedagógiai program szerint folyik. A pedagógiai programot a nevelőtestület fogadja el és az intézményvezető hagyja jóvá. A pedagógiai program azon rendelkezéseinek érvénybelépéséhez, amelyekből a fenntartóra többletkötelezettség hárul, a fenntartó egyetértése szükséges. A pedagógiai programot nyilvánosságra kell hozni.

1. Nevelőtestületi elfogadás

A nevelőtestület a Pedagógiai Program módosításait

- az általános iskolai helyi tantervet illetően 2026. 08. 26.-án tartott értekezletén elfogadta.

Kelt: 2026. 08. 26.

.....

levezető elnök

- az óvodai program módosítást illetően 2026. 08. 28.-án tartott értekezletén elfogadta.

Kelt: 2026.08.28.

Dr. Stanyó Emőke

levezető elnök

2. Igazgatói jóváhagyás

A Pedagógiai Program módosítását jóváhagyom.

Kelt: 2026.08.31.

.....

P.H.

igazgató

3. Fenntartói egyetértés

A Fenntartói egyetértés nem szükséges, mert a Pedagógiai Program módosítása a Fenntartóra nézve nem jár további többletkötelezettséggel.

4. Közzététel

Az intézmény honlapján történő közzététel kelte: 2026. 10. 31.

Közzétette: .....